

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 07614

MAYSELEKH FAR KINDER

Y. Y. Zevin

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מעשה'לעד פאר קינדער

פון

תשר"ק

מיט אריינגעלע צייכונגען

— פון —

איזראעל ("לאלא")

Printed in U.S.A.

היברו פאבלישינג קאמפאני

פארווארט

די מעשה'לעך אין דיוען בוך זיינען טיילווייז גענומען פון תלמוד, מדרש, און ילקוט, און פון אנדערע ספרים, וואָס געהערען צו אונזער אלטער אידישער ליטעראַטור. אנדערע זיינען בעארבייט פון אנדערסען, די ברידער גרים, און פון וועניגער בעוואוסטע פערפאַסער פון קינדער ערצעהלונגען. אין דער זאַמלונג זיינען אויך אַרײַן אײַנצעלנע ערצעהלונגען פון וויקטאָר הונגאַ, בערטאָלד אויערבאַך, י. ב. לעוונער, י. שטיינבערג, ש. בערמאַן, אײ-ניגע אידישע פּאָלקס־מעשה'לעך, און אַ צאָהל אַרײַניגעלע פערפאַסונגען.

אין די בעאַרפייטונג פון מאַנכע ערצעהלונגען האָט דער שרייבער גענומען בלויז דעם סוּשעט, און האָט זיך ערלויבט אַזעלכע ענדערונגען, וואָס זיינען נויטיג געווען צו מאַכען די מעשה'לעך בעסער צוגעפאַסט פאַר קינדער פון וועמעס וועגען דיוע זאַמלונג איז צוזאַמענגעשטעלט.

ת ש ר " ק .

אינה אלט:

זייט		
5	די צוויי שעפסען	.1
6	א ליעבהאָכער פון פריעדען	.2
7	דאָס קעניג'ס סעודה	.3
8	דער שלעכטער זוהן	.4
9	געוואָלט יוצא זיין פאַר אלעמען	.5
10	דער קעניג און זיינע אַרבייטער	.6
11	צדקה	.7
12	די בעסטע כלה	.8
14	א מעשה מיט אַ קוה	.9
15	שלים=שלים מזל	.10
16	שטיקלעך און ברעקלעך	.11
17	מענדעל פענדעל	.12
18	די קעלבעלע	.13
20	גאָלד און אייזען	.14
21	דער קרומער שטיין	.15
22	דער קלוגער פּאַסטוכעל	.16
24	דריי לעבעדיגע בלומען	.17
25	דער גוטער מענש	.18
27	דער שלעכטער ברודער	.19
28	אלעקסאַנדער דער גרויסער	.20
29	רעספעקטיר יעדען מענשען	.21
31	דער שטאַלצער שוואַרצער קעניג	.22
32	דער פאַרשטעלטער פּרינץ	.23
33	דער פּוקס אלס אַדוואָקאַט	.24

זייט	
35	. דעם מאמענ'ס געבורטסמאָג . . . . .
36	. דער קלוגער טערק . . . . .
38	. אין דעם לאַנד פון די אבדמים . . . . .
40	. א מענשען דאַרף מען אורטיילען צו גוטעס . . . . .
41	. ווער איז שולדיג ? . . . . .
43	. דער אמת'ער פריינד . . . . .
45	. די נאַרישע טאַכטער . . . . .
46	. א קעלבעל גרינדעט אַ שטאָדט . . . . .
48	. די פּראָבע . . . . .
50	. אין גאַרטען . . . . .
52	. דער טהייערער פּערל . . . . .
54	. די צוויי ברידער . . . . .
55	. אַלע מענשען זיינען גלייך . . . . .
57	. דער שלעכטער צאָהלער . . . . .
59	. דער רעטאָך . . . . .
61	. אליהו הנביא . . . . .
64	. וואָס דוד האָט געקויפט . . . . .
66	. גוג און מגוג . . . . .
68	. די טהייערסטע זאַך . . . . .
71	. דאָס קליינע ביכעלע . . . . .
74	. דער גוטער רבי אליעזר . . . . .
76	. די גרעסטע זאַך אין דער וועלט . . . . .
79	. די פיער קלוגע מיניסטאַרען . . . . .
82	. פון צדקה ווערט מען ניט אַרים . . . . .
85	. דריי פּערלאַנגענס . . . . .
88	. נקדימון בן גוריון . . . . .
91	. בעטלער און קעניג . . . . .
94	. די וואונדערליכע קליידער . . . . .
98	. דער קליינער פידעל־שפיעלער . . . . .
102	. אבא חלקיה . . . . .
105	. טויט און לעבען אין דער צונג . . . . .
108	. ל"ג בעומר . . . . .

זייט	
113	. די פארבימענע קינדער 57
116	. די בת יחידה 58
120	. דער קלוגער ריכטער 59
125	. ערד און בריליאנטען 60
129	. די בלומען פון פרייד 61
133	. די קאץ און דער ברונען 62
137	. די פרינצעסין און די דינסט 63
141	. א באַק בלייבט א באַק 64
146	. דעם קעניג'ס פריינד 65
150	. א צווייטער שלמה המלך 66
154	. די צוויי שכנים 67
158	. די צוויי ברידער 68
162	. דער טרעפער 69
167	. די דריי אונבעקאנטע געסט 70
171	. די גאלדענע הארץ 71
175	. שימעלע נאָר 72
179	. דער נאָרישער אָף 73
182	. דער טאטע מיט די קינדער 74
186	. דער מלאך 75
190	. א מענש אָהן אַ האַרץ 76
194	. מענדעלע גבור 77
198	. דער שלעכטער קעניג און די גוטע פלייה 78
203	. דער פאלאסט פון רעמסס 79
207	. צו וואָס דער מענש לעבט 80
211	. די גאלדענע טייבעלעך 81
217—222	. מעשה'לעך און משלים פון בודהא 82

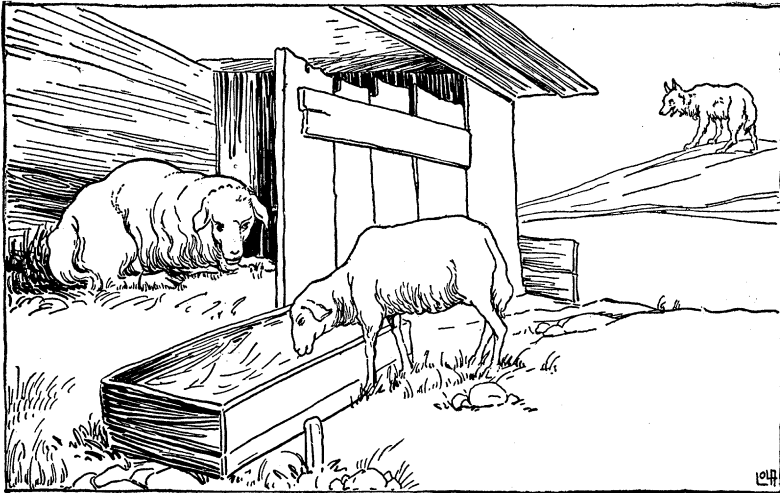

די צוויי שעפסען

צוויי שעפסען האבען אמאל געלעבט אין איין שמאל, אבער זיי האָ-
בען זיך איינער דעם אנדערען שטאַרק פיינד געהאַט. יעדער איינער פון
די צוויי שעפסען האָט זיך גערעכענט אז ער איז אַ בעסערער שעפס
פון דעם אנדערען, אז ער איז שענער, גרעסער און האָט מעהר וואָל פאַר
דעם אנדערען. איינמאל איז געקומען אַ וואָלף און האָט איינעם פון זיי
געוואָלט אויפּעסען.

„העלף מיר צו פאַרטרייבען דעם וואָלף“, האָט איין שעפס געזאָגט

צום אנדערען. „אַליין איז מיר שווער איהם בייצוקומען, אבער אין צווייען
איז שטאַרקער. ווען דו העלפסט מיר וועלען מיר איהם זיכער פאַר-
טרייבען.“

„וואָס אַרט מיך פאַר דיר?“ האָט דער אנדער שעפס געלאַכט. „פון
מיינטוועגען זאל ער דיך אויפּעסען.“

דער וואָלף האָט דעם שעפס טאַקע אויפּגעגעסען, אבער אויף מאַר-

גען איז ער געקומען און האט זיך גענומען צו עסען אויך דעם אנדער
שעפס.

און ווען דער שעפס האט געזעהן אז זיין ענדע איז שוין נאָהענט, האט
ער געזאָגט :

„יענער שעפס האט געהאט רעכט. ווען איך וואָלט איהם געהאַלפּען
צו פאַרטרייבען דעם וואָלף נעכטען, וואָלטען מיר היינט ביידע געבליבען
לעבען.“

א לייעבהאַבער פון פריעדען

אהרן איז געווען אַ גרויסער לייעבהאַבער פון פריעדען, און ווען ער
איז געשטאַרבען האָבען אלע אידען שטאַרק געוויינט נאָך איהם.
אויסער דעם וואָס ער האָט לייעב געהאַט צו מאַכין שלום צווישען
מענש און מענש, האָט ער פאַרהיט פיעלע מענשען פון אַ שלעכטען וועג.

ווען אהרן פלעגט באַגעגענען אַ שלעכטען מענשען פלעגט ער איהם באַ-
גריסען זעהר פריינדליך און איהם געבען די האַנט. שפעטער ווען דער
שלעכטער מענש פלעגט וועלען טאָן עפעס אַן אומרעכט פלעגט ער
זיך דערמאַנען אן אהרן און זאָגען צו זיך : „ווי וועל איך איהם קאַנען

נאכדעם קוקען גלייך אין די אויגען און ווי וועל איך קאנען אָננעהמען זיין האַנט? "

ווען אהרן פלעגט הערען פון צוויי מענשען וואָס האָבען זיך צע- קריעגט און זיינען געוואָרען שונאים, פלעגט ער פריהער געהן צו איינעם און זאָגען: „אַה, ווי דיין פריינד פאַרדריסט עס! ער זיצט און וויינט און רייסט אויף זיך די קליידער און באַדויערט וואָס ער האָט זיך שלעכט באַגאַנגען געגען דיר!"

אויף מאַרגען פלעגט ער געהן צו דעם אַנדערען און זאָגען אויך דאָס זעלבע. דער סוף איז געבען אַז ווען די צוויי צעקריענטע פריינד פלעגען זיך באַגעגענען אין גאס פלעגען זיי זיך פריינדליך באַגריסען און ווערען וויעדער גוט פריינד.

דעם קעניג'ס סעודה

אַ קעניג האָט אַמאָל איינגעלאָדען זיינע אונטערטאָנען אויף אַ מאָל- צייט. ער האָט זיי אָבער ניט געזאָגט די צייט ווען דער מאָלצייט וועט געגעבען ווערען. האָבען די קלוגע מענשען געזאָגט: „צו וואָס דאַרף דער קעניג באַשטעלען פאַר אונז אַ צייט? ער דאַרף דען זיך פאַרבע- רייטען פאַר אונז? אין קעניג'ס פאַלאַסט איז דאָ צו יעדער צייט פיעל גוטע זאַכען צום עסען."

אַזוי האָבען די קלוגע געזאָגט און זיי האָבען זיך אָנגעמאַן יום טוב" דיג און זיינען אַוועק צום פאַלאַסט און געוואַרט ביז מען וועט זיי אַריינלאָזען.

די נאַרען האָבען אָבער אַנדערש געטראַכט. „ווי קען מען מאַכען אַ סעודה און זיך גאָר ניט פאַרבערייטען?" האָבען זיי געזאָגט. „אַז דער קעניג וועט זיין גרייט וועט ער אונז מסתמא לאָזען וויסען ווען צו קומען". זיינען די נאַרען אַוועק צו זייער אַרבייט און צו זייערע גע- שעפטען.

מיט אַמאָל האָט מען געהערט אין שטאָדט אַז דער מאָלצייט האָט זיך שוין אָנגעפאַנגען. זיינען די קלוגע געקומען אויסגעפּוצט און די נאַרען פאַרשטויבט און וואַכעדיג.

דער קעניג האָט זיך שטאַרק דערפרעהט מיט די קלוגע וועלכע זיינען געקומען שעהן אָנגעטאָן. און דער קעניג האָט געזאָגט: „די וואָס זיינען געקומען פּערפּוצט זאָלען זיך זעצען צום מיש און עסען. די וואָס זיינען געקומען אין זייערע וואַכעדיגע קליידער זאָלען שמעהן און זיך צוקוקען ווי די אַנדערע עסען“.

און זייט דאָן געהען אלע קלוגע ריין אָנגעטאָן צו יעדער צייט, און די נאַרען האַלטען זיך נאָך אלץ ביי זייער געוואוינהייט, און געהען אַרום פאַרשטויבט און בלאַטיג.

דער שלעכטער זוהן

א מאַן און פרוי זיינען אַמאָל געזעסען ביי זייער מיש און געגעסען. אויפ'ן מיש איז געשטאַנען אַ גרויסער טעלער אויף וועלכען עס האָט זיך געפונען אַ געבראַמענע קאַטשקע. פּלוצלונג האָט דער מאַן באַ- מערקט אז זיין אַלמער פאַטער געהט צו איהם, האָט ער שנעל אַ כאַפּ געטאָן דעם טעלער מיט דער געבראַמענער קאַטשקע און האָט עס אַוועק- געטראָגען אין אַן אַנדער צימער, אום ער זאָל ניט דאַרפען געבען דער- פון צו זיין פאַטער.

דער פאַטער איז אַריינגעקומען, און דער זוהן האָט איהם געגעבען אַ שטיק ברויט מיט זאָלץ צום עסען און אַ גלאַז וואַסער צו פאַרטרינקען. אז דער אַלמער איז אַוועק האָט זיך דער זוהן אויפגעהויבען און געזאָגט צו זיין פרוי:

„יעצט געה איך צוריקבריינגען אַהער די געבראַמענע קאַטשקע און מיר וועלען דאָס עסען“.

אַבער ווי נאָר ער האָט אָנגעריהרט די קאַטשקע איז זי פאַרוואַנ- דעלט געוואָרען אין אַ שלאַנג און איז אַרויפגעשפרונגען אויף זיין פנים. ער האָט זי פּרוכירט אַרונטעררייסען, אַבער די שלאַנג האָט זיך נאָך טיפּער אַריינגעשטאַכען אין זיין פנים. זיין פרוי האָט אויך פּרוכירט אַרונטערצורייסען די שלאַנג, אַבער קיין זאך האָט ניט געהאַלפען און די שלאַנג האָט איהם גענומען בייסען.

אום די שלאַנג זאָל איהם ניט בייסען, האָט דער שלעכטער זוהן

געמוזט דעם שלאנג געבען וואָס מעהר עסען, און זיין גאנצען לעבען
 האָט ער ניט געקענט פטור ווערען פון דער שלאנג.
 מענשען פלעגען קומען פון איבעראל אַנקוקען דעם מענשען מיט'ן
 שלאנג אויפ'ן פנים. אַנדערע פלעגען מיטבריינגען זייערע קינדער, אום זיי
 צו צייגען וואָס עס ווערט פון איינעם וואָס איז שלעכט צו זיינע עלטערן.

געוואָלט יוצא זיין פאר אַלעמען

אַמאָל איז אַ פאָטער געגאנגען אין וועג מיט זיין זוהן, און זייער
 אייזעל איז אויך געגאנגען מיט זיי. האָט דער פאָטער גערימען אויף
 דעם אייזעל און דער זוהן איז נאָכגעגאנגען צו פום. האָט זיי אין וועג
 באַגעגענט אַ מענש און ער האָט געזאָגט צו דעם פאָטער:

„שעם זיך, דו אַלטער! אַליין רייטסטו אויפ'ן אייזעל און דיין יונג
 קינד לאָזטו געהן צופום!“
 דער פאָטער איז גלייך אַרונטער און האָט אַרויפגעזעצט זיין זוהן
 אויף דעם אייזעל.
 אַ צווייטער מאַן האָט זיי באַגעגענט, און ער האָט אויסגעשריגן
 צום זוהן:

„דו שלעכטער זוהן! דו האסט גאר קיין רחמנות אויף דיין אלטען פאטער? אליין רייטסטו אויפ'ן אייזעל און דיין פאטער לאזטו געהן צופוס!“

דאן איז דער פאטער אויך ארויף אויף דעם אייזעל און ביידע זיינען געפאהרען רייטענדיג.

עס האט זיי באגעגענט א דריטער מאן.

„שלעכטע מענשען!“ האט ער אויף זיי געשריען. „ווי האט איהר עס קיין הארץ ניט צו ריימען ביידע צוזאמען אויף אן ארעמע, שוואכע כאשעפעניש?“

דאן זיינען ביידע ארונטער און זיינען צוזאמען מיט'ן אייזעל געגאנגען צופוס.

באלד האבען זיי באגעגענט א פערטען מאן.

„דריי אייזעלען געהען צוזאמען“, האט ער געלאכט פון זיי, „און קיינער האט קיין שכל צו ריימען אביסעל אויף דעם אנדערן.“

„וואס זאלען מיר טאן אום יוצא צו זיין פאר אלעמען?“ האבען פאטער און זוהן געפרעגט.

זיינען זיי ביידע געגאנגען צופוס און גענומען דעם אייזעל אויף זייערע שולטערן און איהם געלאזט ריימען אויף זיי.

דער קעניג און זיינע ארבייטער

א קעניג האט אמאל פאררופען א גרויסע צאהל ארבייטער און האט זיי געהייסען בעארבייטען די בוימער פון זיין גארטען. ער האט זיי אבער ניט געזאגט דעם פרייז וואס ער וועט זיי צאהלען פאר יעדען בוים. אין אווענד אז די ארבייט איז געווען געענדיגט, האט דער קעניג גערופען די ארבייטער אום זיי אויסצאהלען פאר זייער ארבייט.

אינציגווייז האט ער זיי גערופען און געפרעגט, פריהער ביים ערשטען:

„ביי וועלכען בוים האסטו זיך באשעפטיגט?“

„ביי דייעזען“, האט דער ארבייטער געענטפערט.

„דאס איז א פעפער בוים“, האט דער קעניג געזאגט. „פאר דעם

קומט דיר א גילדען.“

נאכדעם האָט דער קעניג צוגערופען אַ צווייטען און האָט ביי איהם געפרעגט :

„ביי וועלכען בוים האָסטו זיך כאַשעפטיגט?“

אַט דאָ, ביי דיזען“, האָט דער צווייטער געענטפערט.

„דיעזער איז אַ פייגענבוים“, האָט דער קעניג געענטפערט. „עס

קומט דיר פאַר איהם בלויז אַ האַלבען גילדען.“

דער קעניג האָט צוגערופען ווידער אַן אַנדערען און איהם געפרעגט

ביי וועלכען בוים ער האָט געאַרבייט.

„ביי דיזען“, האָט דער אַרבייטער געענטפערט.

„דאָס איז אַן איילבערט בוים“, האָט דער קעניג געזאָגט. „פאַר

דיזען בוים קומט דיר צוויי הונדערט גילדען.“

ווען די אַרבייטער האַבען דאָס דערהערט האַבען זיי געפרעגט דעם

קעניג: „וואָרום האָסטו אונז פריהער ניט געזאָגט וואָס דו צאָהלסט

פאַר יעדען בוים כאַזונדער.“

„ווען איך וואָלט אייך דאָס געזאָגט“, האָט דער קעניג געענטפערט,

„וואָלט יעדער פון אייך געטאָן די אַרבייט וואָס בעצאָהלט זיך בעסער

און מיין גאַרטען וואָלט געבליבען ניט בעאַרבייט.“

צ ד ק ה

מרעוקבא איז געווען אַ רייכער מאַן, און ניט ווייט פון זיין הויז

האָט געוואוינט זעהר אַן אַרעמער מאַן. יעדען יאָהר, גראַדע אום ערב

יום כפור, פלעגט מרעוקבא צושיקען דעם אַרימען מאַן פיער הונדערט

זווים אום ער זאל האַבען פון וואָס צו לעבען. אזוי האָט מרעוקבא

געטאָן יאָהר פאַר יאָהר, אַ לאַנגע צייט. דאָס געלד פלעגט ער צושיקען

דורך זיין דייענער.

איינמאָל האָט מרעוקבא די פיער הונדערט זווים געשיקט דורך זיין

זוהן. אין אַ קורצע צייט איז דער זוהן געקומען אַהיים און צוריק געגען

בען זיין פאַטער דאָס גאַנצע געלד.

„וואָרום האָסטו דאָס געלד צוריקגעבראַכט?“ האָט דער פאַטער

געפרעגט, „וואָרום האָסטו דאָס ניט אָפגעגעבען דעם אַרימען מענשען?“

„ער דארף דיין געלד ניט“, האט דער זוהן געענטפערט.
 „וואס מיינסטו מיין קינד, ער דארף ניט?“ האט מרעקבא געפרעגט.
 „פון וואנען ווייסטו אז ער דארף ניט?“
 „ווייל“, האט דער זוהן ערקלערט, „ווייל אז איך בין געווען ביי
 איהם אין הויז האב איך געזעהן ווי מען טרינקט ביי איהם טייערען
 אלטען וויין.“
 „אויב אזוי“, האט מרעקבא געזאגט, „מוז ער דאך זיין א מענש
 וואס איז געוואוינט צו גוטע זאכען און ער דארף האבען מעהר געלד.“
 מרעקבא האט די סומע פארדאפעלט און האט זייט דאן אָנגע-
 פאנגען צו שיקען דעם אַרימאָן 800 זווים אַנשטאַט 400.
 ווען מרעקבא האט געהאלטען ביים שטארבען, האט ער געהייסען
 פאר זיך בריינגען זיינע ביכער און גענומען מאכען א רעכנונג פון דעם
 וויפיעל ער האט אין זיין לעבען פארטיילט אויף צדקה. ווען ער האט
 אלעס צוזאמענגערעכענט האט ער געזעהן אז אין פארלויף פון זיין גאַנ-
 צען לעבען האט ער פארטיילט ניט מעהר ווי זיעבען טויזענד גאלדענע
 רענדלאך.
 „אָה, איך האָב נאָך גאָר ניט אָנגעפּאַנגען צו געבען!“ האט מרעקבא
 אויסגערופען, און גלייך האט ער פארטיילט א העלפט פון זיין פאר-
 מעגען אויף די אַרימע פון זיין שטאָדט.

די בעסטע כלה

אמאל איז געווען א פרינץ איז ער געווען שעהן, גוט און קלוג. זיינע
 עלטערן האבען איהם זעהר ליעב געהאט און דאס גאנצע פאלק האט
 איהם אויך געליעבט. גרויסע מלכים פון אנדערע לענדער וואס האבען
 פון דעם פרינץ געהערט און האבען געהאט מעכטער האבען איהם גע-
 וואלט האבען פאר אן איידים. אבער דער פרינץ פלעגט אימער זאגען:
 „איך וועל חתונה האבען נאר מיט א טאכטער פון מיין פאלק און
 פון מיין לאַנד.“

שפעטער איז דער פרינץ בעקאנט געווארען מיט דריי מיידלאך
 וועלכע זיינען געווען שוועסטער, און די שוועסטער זיינען געווען אזוי

שעהן דאָס איז אוממעגליך געווען צו דערקענען וועלכע פון זיי איז די שעהנסמע. דער פרינץ האָט אַ לאַנגע צייט ניט געקענט באַשליסען, וועמען פון די דריי שוועסטער ער זאָל געהען.

איינמאָל האָט דעם פרינץ'ס מוטער, די קעניגין פון לאַנד, איינגעלאָ- דען די דריי שוועסטער צו זיך אין פּאַלאַסט. ביים מיש האָט די קעניגין צו יעדע איינע פון די שוועסטער דערלאַנגט אַן עפעל. דערביי האָט זי אַ וואונק געמאַן צו דעם פרינץ ער זאָל זיך צוקוקען ווי זיי עסען. די עלטסטע האָט גענומען דעם עפעל און האָט עס געגעסען מיט די שאַלעכטם.

„מיט דיזער וועל איך ניט חתונה האָבען“, האָט דער פרינץ זיך געטראַכט. „זי איז ניט אַ ציכטיגע פּערזאָן, און זי איז אַ פּרעסערקע.“ די צווייטע האָט גענומען אַ מעסער און אָפּגעשיילט דעם עפעל, אָבער זי האָט אָבגעשיילט די הויט צו דיק, צוזאַמען מיט גרויסע שטי- קער עפעל.

„דיעזע איז אַ פאַרשווענדערין און זי וועט ניט זיין אַ שפּאַרזאַמע פּרוי“, האָט זיך דער פרינץ געטראַכט. „זי איז אויך ניט פאַר מיר.“ די דריטע האָט אויך גענומען אַ מעסער אין האַנד, אָבער זי האָט

אפגעשילט די הויט אזוי דין און אזוי פארזיכטיג, אז פון דעם עפעל איז גארניט פארלארען געגאנגען.

“אט מיט דיעזער וועל איך חתונה האבען”, האט דער פרינץ געזאגט שטילערהיים צו זיין מוטער. „זי וועט זיין א גוטע ווירטין“.

א מעשה מיט א קוה

אן אלטער פארמער איז געווען קראנק און האט געהאלטען ביים שטארבען, און איידער ער האט צוגעמאכט די אויגען אויף אימער, האט ער צוגערופען זיינע דריי זיהן און האט צו זיי אזוי געזאגט:

„מיינע קינדער! איך געה אוועק פון דער וועלט. קיין גאלד און זילבער האב איך איך ניט איבערלאזען, אויסער מיין פעלד וועלכע איהר וועט זיך צעטיילען אויף גלייכע חלקים. קיינער פון איך זאל זיך נעהמען מעהר ווי דער אנדערער. און די קוה, די איינציגע קוה, וואס איך לאז איך איבער, זאלט איהר פארקויפען און דאס געלד צעטיילען צווישן שנין איך אויף גלייכע חלקים“.

דער פארמער איז געשטארבען, די קינדער האבען זיך צעטיילט מיט דעם פעלד, אזוי ווי דער פאטער האט זיי געהייסען, אבער ווען עס איז געקומען צו פארקויפען די קוה, האט איינער פון זיי געזאגט:

„ווארום זאלען מיר פארקויפען אזא גוטע קוה צו א פרעמדען? איז ניט בעסער אז זי זאל בלייבען ביי אונז?“

„געוויס איז בעסער אז זי זאל בלייבען ביי אונז“, האט אן אנדער ברודער געזאגט. „די פראגע איז, ביי וועמען?“

„איך האב א פלאן“, האט געזאגט דער עלטסטער ברודער. „מיר וועלען אויסבויען דריי נייע שטאלען. יעדער איינער פון אונז וועט אויסבויען א בעזונדער שטאל, און אין וועמענס שטאל די קוה וועט וועלען בלייבען, צו יענעם זאל זי געהערען“.

דער פלאן איז די ברודער געפעלען געווארען און זיי האבען זיך גענומען צו בויען די שטאלען. ווען די שטאלען זיינען פארטיג געווארען, האט דער עלטסטער ברודער זיין שטאל בעציערט מיט שעדען בילדער, און מיט בלומען טעפ. דער צווייטער ברודער האט אין זיין

שטאל אריינגעשטעלט א שפיעל קאסטען וואס האט געשפיעלט שעהנע מוזיק, און דער אינגסטער ברודער האט זיין שטאל אויסגעבעט מיט א סך שטרוי, און אין א ווינקעל האט ער אנגעלעגט א גרויסען בינטעל פרישע היי.

ווען די קוה איז געקומען פון פעלד, איז זי פריהער אריין אין דער ערשטער שטאל, האט דארט איבערגעקעהרט די בלומען טעפ און איז ארויס. נאכדעם איז זי אריין אין דער שטאל וואו די מוזיק האט גע- שפיעלט, האט א רעווע געטאן אביסעל ביז און איז ארויסגעלאפען ווארפענדיג מיט'ן עק. צולעצט איז זי אריין אין דער דריטער שטאל, האט זיך דארט אויסגעלעגט אויף די שטרוי און איז שוין דארט פאר- בליבען.

שליים-שלים מזל

האט איהר ווען געהערט פון שליים-שלים מזל ?

שליים-שלים מזל איז א מענש וואס איהם טרעפען כסדר אומגליקען. וואו ער געהט און וואו ער שטעהט טרעפט איהם עפעס א סיבה. אלץ וואס ער וויל טאן, לאזט זיך אויס פונקט קאפויר.

שליים-שלים מזל האט איינמאל געוואלט מאכען פייער אין הויז, ווייל עס איז געווען א קאלטער פריהמארגען. איז ער ארויס אין הויף, האט ער דארט א ברעקעל האלץ ניט געפונען.

איז שליים-שלים מזל אוועק אין וואלד און געוואלט אנהאקען האלץ. האט ער דערזעהן א סטאדע וועלף. איז ער אנמלאפען פון די וועלף און איז געלאפען צו א בריק.

קומענדיג צום בריק איז דער בריק איינגעפאלען ווי נור שליים-שלים מזל האט אויף איהם ארויפגעשטעלט זיין פוס. און שליים-שלים מזל איז אריינגעפאלען אין וואסער.

וואס זאל ער איצט טאן ? זאל ער שווימען ? האט ער מורא געהאט אז ביז ער וועט קומען צו דעם אנדער ברעג וואסער וועט ער דערטרונקען ווערען. זאל ער געהן צוריק, וועלען איהם די וועלף אויפעסען.

שליים-שלים מזל איז געשוואומען און געשוואומען, און ווען ער האט

שוין געהאלטען ביי דערטרונקען ווערען, זיינען אָנגעקומען פישער און האָבען איהם געראַטעוועט. די פישער האָבען איהם געבראַכט צו אַ זיכערען אָרט, אין וואַלד. און שלים-שלים מזל האָט זיך אַוועקגעשטעלט און גענומען האַקען האַלץ.

ער האָט אַזוי לאַנג געהאַקט האַלץ ביז ער איז מיט געוואָרען און איז אַיינגעשלאָפען אין וואַלד. אַז ער האָט זיך אויפגעכאַפט פון זיין שלאָף האָט ער געזעהן אַז די האַלץ האָט אַימיצער צוגענומען.

פאַרפאַלען! מסתמא איז אַיינער געקומען אין וואַלד האַקען האַלץ און זעהענדיג אַז עס איז דאָ פאַרטיגע, האָט ער דאָס צוגענומען. נו, האָט שלים-שלים מזל אָנגעהאַקט אַנדערע האַלץ און דאָס גערטראָגען אַהיים. אָבער ביז ער איז געקומען אַהיים האָט זיך דאָס וועטער געענדערט און עס איז געוואָרען וואַרם, און מען האָט מעהר ניט געדאַרפט הייצען.

שטיקלאַך און ברעקלאַך

אַמאָל איז געווען אַ מיידעל איז זי געווען זעהר אַ שעהנע, אָבער זי איז געווען זעהר פויל און נאַכלעסיג. אַזוי נאַכלעסיג איז זי געווען, אַז ווען זי פלעגט זיך געהען אַ קלייד פלעגט זי גאַנצע שטיקער קליידער שטאַף אַרויסוואַרפען. אין דער הויז האָט געאַרבייט אַ דיענסט און זי פלעגט די אַוועקגעוואַרפענע שטיקלאַך און ברעקלאַך אויפקלייבען און בעהאַלטען.

אַינמאָל, אַז די דיענסט האָט שוין געהאַט אַ סך פון דיעזע שטיק-לאַך שטאַף, האָט זי זיי אַרויסגענומען פון איהר קאַסטען, גוט בערטראַכט, און נאַכדעם האָט זי זיך גענומען צו דער אַרבייט צו מאַכען פון דעם אַ קלייד פאַר זיך. זי האָט אַזוי פלייסיג געאַרבייט דאָס פון די שטיקלאַך און ברעקלאַך איז אַרויסגעקומען אַ זעהר שעהנע קלייד. זי האָט דאָס קלייד קיינעם געציגט און האָט עס באַהאַלטען ביי זיך אין קאַסטען.

אַינמאָל איז אין דער שטאָדט געקומען צופאַהרען אַ פרינץ וואָס האָט זיך געזוכט אַ כלה, און אַז ער האָט דערזעהן די שעהנע מיידעל האָט ער זיך פאַרליעבט אין איהר און האָט איהר געבעטען צו ווערען

זיין כלה. מען האט באשטימט דעם טאג פון דער חתונה און די גאנצע שטאדט איז איינגעלאדען געווארען צו קומען אויף דער גרויסארטיגער האכצייט.

אויף דער חתונה האט די דיענסט אויך געמאכט אין דער קלייד וואס זי האט די גאנצע צייט געהאט באהאלטען. אלע האבען באזי וואונדערט די שעהנע קלייד און ווען די כלה האט עם דערזעהן, האט זי מקנא געווען וואס דער פרינץ קוקט אויף דער דיענסט מיידעל, און זי האט אויסגערופען אין דער הויך: „שטיקלאך און ברעקלאך!“

דער פרינץ האט געוואלט וויסען וואס דאס בעדייט, און די כלה האט איהם דערצעהלט, ווי די דיענסט האט זיך די קלייד געמאכט פון די שטיקער שמאץ וואס זי האט אוועקגעווארפען. ווי נור דער פרינץ האט דאס דערהערט און האט געזעהן דעם אונטערשיעד צווישען זיין כלה, וועלכע איז געווען פויל און א פארשווענדערין, און די דיענסט מיידעל וועלכע איז געווען פלייסיג און שפארזאם, האט ער באלד חרטה בעקומען אויף דעם שידוך און האט חתונה געהאט מיט דער דיענסט מיידעל.

מענדעל פענדעל

מענדעל איז געווען א אינגעל פון ניין יאהר אלט, און ער האט געהאט א טבע צו דערצעהלען זאכען וואס זיינען ניט געשעהן אין דער ווירקליכקייט. ער איז אבער ניט געווען א ליגנער, ער האט ניט געמיינט קיינעם אפצונארען, נור ער פלעגט זיך אליין איינריידען זאכען וואס זיינען ניט געשמויגען און ניט געפלויען, און נאכדעם פלעגט ער זיי דערצעהלען אנדערע, מיינענדיג אז ער דערצעהלט אן אמת.

זיינע חברים פלעגען איהם אין שפאס רופען „מענדעל פענדעל“. און אמאל, אז ער פלעגט זיי עפעס דערצעהלען א זאך וואס זיי האבען ניט געוואלט גלויבען, פלעגען זיי אויף איהם זינגען א ליעדעל:

מענדעל פענדעל

כאפ א הענדעל!

נאדיר א בייגעל

כאַפּ אַ פּויגעל!

שמייך וועט קריגען

דער וואָס זאָגט אַ ליגען!

מענדלען פלעגט פאַרדריסען וואָס זיינע חברים מאכען פון איהם שפּאַם. פלעגט ער אויף זיך נעהמען מעהר ניט צו דערצעהלען זאכען, סיידען ער ווייס אויף ריכטיג אַז די זאכען זיינען טאַקע געשעהן. אַכער לאנג האָט ער זיך ניט געקאַנט איינהאַלטען, און ווען עס פלעגט איהם עפעס איינפאַלען אַ ווילדע זאַך, פלעגט ער וויעדער דערצעהלען, אַזוי ווי דאָס וואָלט טאַקע געשעהן אויף דער אמת.

איינמאַל האָט איהם זיין פאַטער געשיקט אין פעלד אויפּזוכען זייער קוה. מענדעל פענדעל איז אַוועק אויף דעם גאַנצען טאַג און מען האָט ניט געוואוסט וואו ער איז אַהינגעקומען. די קוה איז דערווייל געקומען אַהיים אַהן איהם. פאַרנאַכט איז מענדעל אויך געקומען. „נו, האָסטו געפונען די קוה?“ האָט איהם זיין פאַטער געפרעגט אין שפּאַם.

„ניין“, האָט מענדעל געענטפערט. „די קוה האָב איך ניט געפונען, אַכער איך האָב געכאַפט דריי שעהנע פּויגעלאַך“.

„וואו זיינען דיינע פּויגעלאַך?“ האָט דער פאַטער געפרעגט.

„איינעם הער איך ווי ער זינגט, דעם צווייטען זעה איך אויף אַ

בוים, און דעם דריטען זעה איך אויפ'ן דאַך פון דער שטאַל“.

אַט אַזאַ אינגעל איז געווען מענדעל. ניט אומזיסט האָבען זיינע

חברים געלאַכט פון איהם און איהם גערופען „מענדעל פענדעל“.

די קעלבעלע

רבי יהודה הנשיא איז געווען אַ גרויסער געלעהרטער און פּרוי- מער מאן. עס ווערען פון איהם דערצעהלט זעהר וואונדערפולע גע- שיכטען און דאָס איז איינע פון זיי.

איינמאַל, ווען ער איז געשטאַנען אין אַ שלאַכט הויז, האָט מען געבראַכט אַ קאַלב צו שעכטען. די אַרימע קעלבעל האָט געפיהלט אַז עס קומט איהר סוף, האָט זי אונטערגעשטעקט איהר קאַפּ אונטער

רבי יהודה'ס מאנטעל, אזוי ווי זי וואלט איהם בעמען ער זאל רעמען איהר לעבען. אבער רבי יהודה האט צו דער קעלבעל געזאגט: „געה! דו ביזט צו דעם געשאפען, און איך קאן דיר ניט העלפען.“ די קעלבעל האט געמוזט געהן צו דער שחיטה, אבער רבי יהודה הנשיא האט נאך דעם באקומען חרטה אויף דעם וואס ער האט ניט געפאלגט די שטומע געבעט פון דער קעלבעל. א לאנגע צייט האט ער די קעלבעל ניט געקאנט פארגעסען. עס האט זיך איהם געדאכט אז זי שמעהט פאר איהם, קוקט אויף איהם און בעט מיט איהרע בליקען אז ער זאל איהר לאזען לעבען און פארמיידען אז זי זאל אזוי יונג אוועק פון דער וועלט. אין די אויערען האט איהם געקלונגען א שטימע: „איך בין נאך א קליינע יונגע קעלבעלע. איך וויל נאך טאנצען און שפרינגען אין פעלד. איך וויל זיך נאך פאשען אין די גרינע גראס, אונטער דער ליכטיגער זונן, און טרינקען וואסער פון פרישען קוואל. אה, הייליגער מאן! לאז מיר נאך לעבען!“

און דער גרויסער נשיא האט זיך די זאך אזוי גענומען צום הארצען, דאס ער האט דרייצעהן יאהר כסדר געלימען די גרעסטע יסורים. אבער ביי דער ענדע פון דרייצעהן יאהר האט זיך געמאכט א געשיכטע וואס האט איהם לייכטער געמאכט זיינע שמערצען.

די דיענסט פון דעם נשיא האט אין א ווינקעל פון הויז געפונען א קאץ מיט קליינע, בלינדע קעצעלאך, וואס זיינען ערשט געבוירען גע- ווארען. די דיענסט האט די קליינע קעצעלאך געוואלט דערטרינקען, אבער רבי יהודה האט איהר פון דעם אפגעהאלטען און האט געזאגט: „דיעזע קליינע, בלינדע קעצעלאך זיינען גאט'ס באשעפעניסען. ער האט זיי געגעבען לעבען, און מיר טארען פון זיי ניט אוועקנעהמען דאס וואס גאט האט זיי געגעבען.“

און זייט דאן האט רבי יהודה געפיהלט בעסער און האט מעהר קיין יסורים ניט געלימען.

גאלד און אייזען

אל כוזרי, דער יונגער פערזישער קראַנפרינץ, איז געקומען פון א שפּאַציר. ווען ער איז אַריין אין זיין צימער האָט ער אונגערן צוריסען זיין טייערען זיידענעם מאַנטעל אָן אַ קליין אייזערנעם נאַגעל.

„דיעזער מעטאַל, אייזען“ האָט דער פּרינץ געזאָגט, „איז דער ערג-סטער מעטאַל אין דער וועלט. ווען איך וועל ווערען קעניג, וועל איך אויסראַטען די גאַנצע אייזען פון מיין לאַנד.“

איהר ערגערט זיך אומזיסט, פּרינץ! „האַט צו איהם זיין לעהרער געזאָגט. „פאַרגעסט ניט אַז די נאַדעל, וואָס האָט אייער מאַנטעל גע-נעהט איז אויך פון אייזען.“

„דאָס מאַכט ניט! אַ נאַדעל קאָן מען מאַכען אויך פון גאלד!“
„מיט די אייזערנע שווערדען וועט מיין הערר פּרינץ באַזיגען זיינע פיינדע!“

„גאלדענע שווערדען זיינען פיעל שענער!“
„וועלען דאָך די פאַרמערס שטאַרבען פון הונגער, ווען זיי וועלען ניט האַבען קיין אייזערנע אַקערס צו אַקערען די פעלדער.“
„איך וועל זיי געבען גאלדענע אַקערס!“

דער לעהרער האָט געצויגען מיט זיינע אַקסלען און געשוויגען. מיט אַ יאָהר שפּעטער איז דער קראַנפּרינץ געפאַהרען מיט זיין לעהרער אין די גרויסע און רייכע גיטער וואָס בעלאַנגען צום קעניג. זיי האַבען זיך אָפּגעשטעלט ביי אַ גאלד מינע. דאָרט זיינען געלעגען אַ גרויסע צאָהל צובראַכענע העק און האַמערס און אויך צוויי קליינינקע שטיקעלאַך גאלד. דער פּרינץ האָט זיך פאַרוואונדערט און געפרעגט ביי זיין לעהרער.

„איז עס ווירקליך אזוי שווער צו באַקומען דעם גאלדענעם מעטאַל, אַז מען דאַרף צוברעכען אַ סך העק צוליעב צוויי ברעקלאַך גאלד?“
„געוויס!“ ענטפּערט זיין לעהרער, „צו באַקומען אַ שטיקעל גאלד גרויס ווי אַ קערענדעל, דאַרף מען האַבען אַ האַמער, וואָס איז גרעכער טויזענד מאל פון דעם קליינעם נאַגעל, וואָס האָט פאַריגען יאָהר צוריסען אייער מאַנטעל.“

„אבער איך וויל דאך ניט האבען קיין אייזען אין מיין לאנד“, האָט דער פרינץ געזאָגט.
 „אָהן אייזען וועט איהר קיין גאַלד אויך ניט האָבען“, ענטפערט דער לעהרער.
 דער יונגער פרינץ האָט זיך פארטראַכט, נאכהער האָט ער אַרומגענומען זיין לעהרער מיט ליעבשאַפט און געזאָגט:
 „איהר זייט גערעכט, גומער לעהרער. איצט פערשמעה איך אז אין גאַלד האָבען מיר שעהנקייט און אין אייזען — שטארקייט.“

דער קרומער שטיין.

אין אַ גאַס, וואָס איז געווען כרוקירט מיט שטיינער, איז געווען איין שטיין וואָס איז געווען אַ ביסעל ניט גלייך. אַלע שטיינער זיינען געלעגען גלייך. נור דויער שטיין האָט גלייך ניט געקענט ליגען. ער האָט אַ ביסעל אַרויסגעשטעקט העכער פון די אַנדערע.
 איינמאָל איז אַ וואַגען דורכגעפאַהרען, האָט ער דעם שטיין אַרויסגעריסען פון זיין אַרט.
 האָט דער שטיין געזאָגט:
 „גוט אזוי! מיר פאַסט ניט צו ליגען מיט די אַנדערע שטיינער. ווער בין איך און ווער זיינען זיי? עס איז מיר געווען זעהר איינג די וועלט צוזאַמען מיט זיי, און איצט בין איך פריי.“
 איז געקומען אַ קליינער אינגעל און האָט דעם שטיין אויפגעהויבען.
 „אַט אזוי וויל איך!“ האָט דער שטיין געזאָגט. „איך האָב זיך געוואָלט אויפהויבען פון דער ערד, האָב איך זיך אויפגעהויבען. גענוג געלעגען אויף דער ערד. שוין צייט צו שטייגען העכער.“
 האָט גענומען דער אינגעל און דעם שטיין אַ וואַרף געטאָן אין דער לופט.
 „אי גוט.“ האָט דער שטיין אויסגערופען. „עס האָט זיך מיר זעהר געוואָלט פליהען אַ ביסעל אין דער לופט. איך האָב אזוי ליעב די קלאַרע לופט אין דער הויך!“

דער שטיין איז געפאלען אין א פענסטער און האט צובראכען א שויב. האט די שויב אויסגערופען מיט כעס:

„אט דאס הייסט א חוצפה!“

אבער דער שטיין האט געענטפערט מיט גאווה:

„שולדיג ביזטו אליין. ווארום האסטו זיך ניט אפגערוקט אן א זייט. איך האב פיינט אז מען שמעלט זיך מיר אין וועג. זעהר רעכט אויף דיר! ווייטער וועסטו שוין וויסען.“

דער שטיין איז געפאלען אויף דעם קארפעט אין הויז און האט זיך געזאגט:

„אזוי לאנג ווי איך האב געוואלט פליהען בין איך געפלויגען, און איצט וויל איך מיך צולייגען און אפרוהען.“

ווען די מענשען פון הויז האבען געפונען דעם שטיין האבען זיי איהם גענומען און צוריק ארויסגעווארפען אין גאס.

און ווען דער שטיין איז ווידער געלעגען אויף זיין אלטען ארט, אויף דער ערד, האט ער אויסגערופען צו די אנדערע שטיינער:

„וואס מאכט איהר, מיינע ברידער? איך האב געמאכט א שעהנע לוסט רייזע, מען האט מיך אריינגענומען אין א גרויסארטיגען פאלאסט, אבער איך האב דארט ניט געוואלט זיין מיט די שטאלצע מענשען, איך האב זיך פארבענקט נאך איך, מיינע איינפאכע ברידער!“

דער קלוגער פאסטוכעל

אין א ווייטער לאנד האט אמאל געלעבט א גרויסער קעניג, האט ער געהערט אז אין זיין לאנד געפינט זיך א יונגער פאסטוכעל וואס איז זעהר קלוג. האט דער קעניג געשיקט נאך דעם פאסטוכעל און האט צו איהם אזוי געזאגט:

„אויב דו וועסט מיר ענטפערען אויף די דריי פראגען וואס איך וועל ביי דיר פראגען, וועל איך דיך צונעהמען אין פאלאסט און איך וועל דיך האלמען דיין גאנצען לעבען.“

„איך וועל פרוכירען ענטפערען לויט מיין פארשטאנד“, האט דער קליינער פאסטוכעל געענטפערט.

„מיין ערשטע פראגע“, האָט דער קעניג געזאָגט, „איז וויפיעל טראָפענס וואַסער זיינען דאָ אין ים?“
 „דאָס קאָן מען לייכט אויסגעפינען,“ האָט דער פאַסטמוכעל גע-
 ענטפערט. „זאָל דער קעניג געבען אַ בעפעהל אז מען זאָל אַבשמעלען
 אלע וואַסערען וואָס לויפען אין ים, דאָן וועל איך קאָנען די טראָפענס
 איבערצעהלען.“

דער קעניג, זעהענדיג אז דער קליינער פאַסטמוכעל האָט איהם דיזען
 מאָל בעזיעגט, האָט ער איהם געשמעלט די צווייטע פראָגע:
 „איצט, קענסטו מיר זאָגען וויפיעל שמערן עס זיינען דאָ אין
 הימעל?“

דער פאַסטמוכעל האָט גענומען אַ גרויסען בויגען פאַפיר האָט איהם
 עמליכע מאָל צוזאַמענגעלייגט און נאַכדעם האָט ער גענומען אַ נאָדעל
 געשמאַכען און געמאַכט לעכלאָך אין אלע זיימען. עמליכע מינוט האָט
 ער אזוי געשמאַכען דעם בויגען פאַפיר און נאַכדעם האָט ער עס דער-
 לאַנגט דעם קעניג און געזאָגט:

„ווען דו וועסט איבערצעהלען די אלע לעכעלאָך וואָס זיינען דאָ
 אין דעם פאַפיר, וועל איך דיר זאָגען פיעל שמערן עס זיינען דאָ אין
 הימעל.“

„איצט קומט די דריטע פראָגע“, האָט דער קעניג געזאָגט: „ווי
 פיעל סעקונדען איז דאָ אין דער עוויגקייט?“

„איך וועל דיר זאָגען“, האָט דער פאַסטמוכעל געענטפערט. „פאַר
 טויזענד מייל ווייט פון דאַנען געפינט זיך אַ שטיינערנער באַרג וואָס איז
 אַ מייל די ברייט, אַ מייל און אַ האַלב די לענג און אַ מייל און אַ האַלב
 די הויך. איינמאָל אין טויזענד יאָהר קומט צו דעם באַרג אַ פויגעל
 און רייבט אָפּ דעם שנאַבעל אָן דעם באַרג. ווען דער באַרג וועט אין
 גאַנצען אָפגעריבען ווערען וועט דאָס זיין איין סעקונדע פון דער עוויג-
 קייט.“

דריי לעבעדיגע בלומען

דריי גוטע פרויען האבען אמאל געלעבט. זיי זיינען געווען אזוי גוט און אזוי פרום, דאס זיי זיינען פארוואנדעלט געווארען אין בלומען און זיי זיינען געוואקסען אויפ'ן פעלד. די זונן האט זיי געווארעמט און דער רעגען האט זיי געשפייזט, אבער בלויז איינע פון זיי האט געקאנט געהן ביינאכט אהיים צו איהר מאן. ווען עס פלעגט ווערען טאג פלעגט זי פארשוואונדען ווערען פון איהר מאנס הויז און זיך ווידער געפינען אין פעלד.

דער מאן האט זעהר שמארק געבענקט נאך איהר, און יעדען מאל

ווען זי פלעגט צו איהם קומען, פלעגט ער איהר בעטען אז זי זאל מיט איהם בלייבען, און קיינמאל מעהר ניט אוועקגעהן פון איהם. ער האט איהר אזוי לאנג געבעטען, ביז די פרוי האט צו איהם איינמאל געזאגט : „קום אין פעלד ווען עס שלאגט די ניינטע שטונדע, און רייס מיך אויס פון דארט און טראג מיך אוועק אהיים. דאן וועל איך שוין קיינמאל פון דיר אעווקגעהן.“

דער מאן איז געקומען אין פעלד און האט געזעהן דריי בלומען וועלכע זיינען אלע געווען די זעלבע גרויס און האבען געהאט דעם

זעלבען אויסזעהן. האָט ער ניט געוואוסט וועלכע פון די דריי בלומען איז זיין פרוי.

האָט ער גערעדט צו זיי, אָבער די בלומען האָבען געשוויגען און ניט געענטפערט קיין וואָרט. האָט ער זיך ביי זיי געבעטען און געוויינט פאר זיי, אָבער די בלומען זיינען געווען שטום.

איז דער מאַן אַוועק צוריק אַהיים מיט אַ צובראָכענער האַרץ. ביינאַכט איז זיין פרוי געקומען צו איהם.

„פאַרוואָס האָסטו מיך ניט אויסגעריסען?“ האָט די פרוי געפרעגט. „פאַר וואָס האָסטו מיר ניט געענטפערט?“ האָט דער מאַן געזאָגט. „איך האָב צו דיר גערעדט, איך האָב זיך ביי דיר געבעטען, איך האָב געוויינט פאַר דיר און דו האָסט געשוויגען.“

„ווען איך בין אַ בלום קאָן איך ניט ריידען“, האָט די פרוי געענטפערט. „אָבער ווען דו וועסט זיך גוט צוקוקען צו מיר, וועסטו מיך דערקענען.“

אין דער פרייה איז די פרוי וויעדער אַוועק און דער מאַן איז שפּעטער געקומען צו דעם פעלד. ער האָט באַטראַכט די דריי בלומען און האָט באַמערקט אַ צוויי פון זיי זיינען פייכט פון דעם מאַרגען טהוי, אָבער איינע איז אַ טרוקענע.

„אַט די טרוקענע איז מיינע“, האָט ער צו זיך געזאָגט, „ווייל זי קומט אין דער פרייה, פון שטאַדט, נאַכדעם ווי דער טהוי געהט שוין אַוועק.“ ער האָט זי אויסגעריסען און אַוועקגעטראָגען אַהיים. פון דאָן אָן איז זי אימער געווען מיט איהם.

דער גוטער מענטש

דער גרויסער רבי עקיבא פלעגט אַרומפאַהרען איבער פאַרשיעדענע שטעטט צו קלייבען געלד פאַר די תלמידים וואָס פלעגען לערנען אין זיין ישיבת. די צאָהל פון די תלמידים איז געווען זעהר גרויס. עס ווערט דערצעהלט אַז אין איין צייט האָט רבי עקיבא געהאַט 24,000 תלמידים, וואָס האָבען ביי איהם געלערענט. און די אַרימע פון זיי פלעגט ער באַזאָרגען מיט אַלעס וואָס זיי האָבען געדאַרפט האָבען צום לעבען.

ווען רבי עקיבא פלעגט קומען אין דער שטאָדט אַנטיאָכאָ פלעגט ער באַזוכען אַ רייכען מאַן אבאָ יודן, און פלעגט יעדען מאָל ביי איהם באַקומען אַ גרויסע נדבָה.

מיט דער צייט האָט זיך געמאַכט אַן אומגליק און דער רייכער אבאָ יודן האָט פאַרלאָרען זיין גאַנצען פאַרמעגען און איז געבליבען אַן אַרימאַן. און ווען רבי עקיבא איז געקומען נאַכאַמאָל אין דער שטאָדט, האָט זיך אבאָ יודן זעהר שטאַרק גענומען צום האַרצען וואָס ער קאַן איהם ניט געבען אַ שעהנע נדבָה, ווי ער פלעגט אימער טאָן.

„וואָס טוט מען?“ האָט אבאָ יודן געפרעגט ביי זיין פרוי. „רבי עקיבא איז דאָ אין שטאָדט און איך האָב ניט וואָס איהם צו געבען.“ „ווי קאַנסטו דאָס זאָגען?“ האָט זיין פרוי געזאָגט. „מיר האָבען נאָך אַ שטיק פעלד, און ווען מיר זאָלען פאַרקויפֿען אַ העלפט פון דעם פעלד וועלען מיר האָבען גענוג אויף צו געבען אַ שעהנע נדבָה צו רבי עקיבא.“

אבאָ יודן האָט אזוי געמאָן, און אַז רבי עקיבא איז צו איהם געקומען האָט ער איהם דערלאָנגט די זעלבע סומע געלד וואָס ער פלעגט איהם אימער געבען.

רבי עקיבא האָט גענומען דאָס געלד און האָט דעם געבער גער־בענשט.

ווען אבאָ יודן איז נאַכדעם אַרויס אין זיין פעלד אַקערען, האָט זיין אָקס מיט וועלכען ער האָט געאַקערט זיך אויסגעגליטשט, געפאַלען און האָט זיך צובראַכען אַ פּוס. אבאָ יודן האָט שטאַרק געוויינט אויף זיין אונגליק. דען אַהן דעם אָקס איז איהם אונמעגליך געווען צו אַקערען די ערד, און עס איז איהם איצט אויסגעקומען צו הונגערען. אָבער ווען ער איז געגאַנגען אויפהויבען דעם אָקס, האָט ער געזעהן אַז דער אָקס האָט זיך אָנגעשטוימען אַן אַ האַרטע זאָך. דאָס איז געווען אַן אייזערנער קאַסטען מיט גאָלד וואָס אימיצער האָט אַמאָל, מיט פיעלע יאָהרען צוריק, באַגראָבען אין פעלד. אבאָ יודן איז איצט געוואָרען זעהר רייך, נאָך רייכער ווי ער איז געווען פריהער. און ווען רבי עקיבא איז וויעדער געקומען אין אַנטיאָכאָ האָט איהם אבאָ יודן דערצעהלט די גאַנצע

געשיכטע און ער האט איהם געגעבען נאך א פיעל גרעסערע נדבה ווי ער פלעגט פריהער געבען.

דער שלעכטער ברודער

משה'לע און שלמה'לע זיינען געווען צוויי ברידער. שלמה'לע איז געווען דער עלטערער און משה'לע איז געווען דער אינגערער. פלעגען זיך די צוויי ברידער שפיעלען צוזאמען.

אמאל פלעגט אויך טרעפען א זיי פלעגען זיך צוקריגען, אבער באלד פלעגען זיי גוט ווערען. שלמה'לע, דער עלטערער, פלעגט אפט ניט וועלען ליידען וואס זיינע עלטערען זיינען בעסער צו זיין קלענערען ברודער, און וואס אפטמאל, אז דער פאטער קומט אהיים נעהמט ער דעם קלענערען ברודערל אויף די הענד און איהם ניט. איינמאל אז זיי האבען זיך געשפיעלט צוזאמען האט שלמה, דער עלטערער, געזאגט:

„ווייסט, משה'לע, אז איך וועל זיין א גרויסער וועל איך קויפען א פערד מיט א וואגען און מיר וועלען ארומפאהרען“.

„אי גוט!“ האט משה'לע אויסגערופען. „אי א פערד, אי א וואגען! מיר וועלען פאהרען באריכאי! איך וועל זיצען אויף דער קעלניע און וועל צום פערד זאגען: „גיד-אפ!“

„ניין, אויף דער קעלניע וועל איך זיצען“, האט געזאגט שלמה. „דו קענסט זיצען בלויז אין וואגען. איך וועל טרייבען דעם פערד און ניט דו.“ „וועל איך זיצען מיט דיר צוזאמען אויף דער קעלניע“, האט משה'לע געזאגט.

„ניין, אויף דער קעלניע וועל איך זיצען אליין!“ האט שלמה זיך איינגעשפארט.

„כאטש אויף א וויילע, שלמה, וועסטו מיך לאזען זיצען אויף דער קעלניע?“ האט משה'לע זיך געבעטען.

„ניין!“ האט שלמה א געשריי געטאן.

„וועל איך דוקא זיצען אויף דער קעלניע“, האט משה'לע געזאגט און זיך ארויפגעזעצט אויף א שטוהל און גענומען שרייען: „גיד-אפ!“

„גידעפ! הויך אויפ'ן קול, אזוי ווי ער וואָלט אונטערטרייבען אַ פּערד.
 „אַראָפּ פּון מיין וואָגען!“ האָט שלמה אויסגעשריען און האָט איהם
 אַראָפּגעשלעפּט פּון שטוהל.

אין דעם מאָמענט איז אַריינגעקומען זיין פּאָטער, און הערענדיג
 וואָס דאָ איז געשעהן האָט ער צו שלמה'ן געזאָגט:

„ביזט אַ שלעכטער ברודער! דו האָסט דען אַ פּערד מיט אַ וואָגען?
 מאַ וואָרום ווילסטו ניט אַז דיין ברודער זאָל מיינען אַז ער פּאַהרט אויף
 דער קעלניע? וואָס וואָלט דיך געאַרט אַז דו וואָלסט איהם געזאָגט אַז
 ער קאַן יאָ פּאַהרען אויף דער קעלניע? אַתּ, דו שלעכטער!“

אַלעקסאַנדער דער גרויסער

איינמאַל האָט דער גרויסער קעניג אַלעקסאַנדער געזאָגט צו זיך:
 „איך האָב שוין געמאַן אַ סך וואונדערליכע זאַכען, איך האָב איינגענומען
 גרויסע לענדער און באַזיגט גרויסע פּעלקער, אָבער איך מוז נאָך צייגען
 פאַר דער וועלט אַזאַ זאַך וואָס קיין אַנדער לעבעדיגער מענטש אויף
 דער וועלט האָט געקאַנט באַווייזען, אום מען זאָל וועגען מיין גרויסען
 נאַמען ריידען אין די שפּעטערע דורות, יאַהרען און יאַהרען נאַכדעם
 ווי איך וועל שוין אויף דער וועלט ניט זיין.“

קעניג אַלעקסאַנדער האָט געגעבען אַ כּעפּעהל אַז מען זאָל פאַר איהם
 פּאַנגען אַ זעהר גרויסען אַדלער. דער אַדלער איז געווען אזוי גרויס
 אַז דער קעניג האָט זיך געקענט אויף איהם זעצען ריימען. ער האָט
 אָנגעשטאַכען אַ גרויס שטיק פלייש אויף אַ שפּיז און האָט דעם שפּיז
 געהאַלטען הויך איבער דעם אַדלערס קאַפּ. ווען דער אַדלער האָט דער-
 שמעקט די פלייש האָט ער זיך גענומען הויבען אין דער הויך, מיט-
 שלעפענדיג דעם קעניג, וועלכער האָט אויף איהם גערימען.

אזוי זיינען זיי געפּלויגען הויך, איבער די וואָלקענס, דער קעניג
 זיצענדיג אויף דעם אַדלער, האַלמענדיג דעם שפּיז מיט דעם גרויסען
 שטיק פלייש איבער דעם אַדלער'ס קאַפּ.

וואָס העכער ער איז געפּלויגען אַלץ קלענער האַבען אין דעם קע-
 ניג'ס אויגען אויסגעזעהן די מענשען און די הייזער אונטער איהם.

העכער און העכער איז ער געפלוויגען. קלענער און קלענער זיינען די זאכען געווארען, ביז זיין גרויסע ארמעע האט אויסגעזעהן ווי די מילבען. „איך מוז זיין ווירקליך א גרויסער קעניג“, האט אלעקסאנדער זיך געטראכט. „איצט זעה איך ווי אלע מענשען און די גאנצע וועלט זיינען קליין געגען מיר.“

אבער כאלד האט ער זיך אנדערש געטראכט: „ווען די מענשען אונטער מיר זעהן איצט אויס אזוי קליין אין מיינע אויגען, מוז איך דאך איצט אויך אויסזעהן קליין אין זייערע אויגען. דיעזער געדאנק האט פארביטערט זיין הארץ און ער האט געוואלט זיך צוריק אראפלאזען אויף דער ערד.“

ער האט דעם שפוז מיט דעם שטיק פלייש גענומען האלטען א ביסעל ניעדעריגער פון דעם אדלער, און דער אדלער האט זיך גענומען ארונטער-לאזען אום צו כאפען דעם שטיק פלייש, און אזוי איז דער גרויסער קעניג צוריק געקומען אויף דער ערד, און זייט דאן האט ער זיך נישט מעהר געהאלטען גרויס ביי זיך, און האט געקוקט אויף אלע מענשען מיט מעהר אכטונג.

דעספעקטיר יעדען מענשען

דער גרויסער תנא רבי אליעזר האט איינמאל געמאכט א רייווע אין א וויימען וועג, רייטענדיג אויף אן אייזעל. קומענדיג נאָהענט פון א שטאָדט, האט ער ביי א ברעג טייך באַמערקט א מענשען וועלכער האט געהאט זעהר א מיאוס'ען פנים. דער פרעמדער האט באַמערקט אז רבי אליעזר איז א געלעהרטער מאן האט ער איהם באַגריסט מיט די ווערטער: „פריעדען צו אייך, רבי!“ אבער רבי אליעזר האט איהם נישט צוריק געגריסט, נור ער האט צו איהם מיט א געלעכטער געזאָגט: „ווי שרעקליך מיאוס איהר זייט! איך האב מורא אז אלע מענשען פון אייער שטאָדט זיינען אזוי מיאוס ווי איהר.“

„איך ווייס נישט“, האט דער מאן געענטפערט. „אבער וואס האט איהר צו מיר טענות? געהט צו דעם באַשעפער וואס האט מיך באַשאַ-פען און זאָגט איהם וואס פאר א מיאוס'ע כלי ער האט געמאכט!“

רבי אליעזר האָט געזעהן אז ער האָט באַגאַנגען אַן אונרעכט געגען דעם אונגליקליכען מאַן, און עס האָט איהם שטאַרק פאַרדראָסען. וואָס ער האָט דעם מאַן פאַרשעהמט. רבי אליעזר איז גלייך אַרונטער פון זיין אייזעל, האָט זיך געבוקט פאַר דעם מאַן און געזאָגט: "איך גיב צו אַז איך האָב באַגאַנגען אַן אונרעכט געגען אייך. זייט מיר מוחל!" "איך וועל אייך ניט מוחל זיין", האָט דער מאַן געזאָגט, "ביז איהר וועט ניט געהן צו דעם באַשאַפער און איהם זאָגען ווי מיאוס ער האָט מיך געמאַכט!"

רבי אליעזר האָט איהם ניט אָפּגעלאָזען און איז איהם נאַכגעגאַנגען דעם גאַנצען וועג ביז זיי זיינען אַנגעקומען נאָהענט פון דער שטאָדט. די שטאָדט לייט האָבען זיך דערוואוסט אז דער גרויסער תנא רבי אליעזר קומט, זיינען זיי אַרויס אַנטקעגען איהם צו באַגריסען, און ווער עס האָט איהם געזעהן האָט געזאָגט: "פריעדען צו אייך, רבי!"

ווען דער מאַן מיט'ן מיאוס'ען פנים האָט דערהערט אז מען רופט זיין בעגלייטער "רבי", האָט ער געזאָגט צו די שטאָדט לייט: "וועמען רופט איהר רבי? אַט דעם שלעכטען מענשען מיט דער בייזער צונג? זאָלען ביי אידען אַזעלכע מענשען גאָר ניט געבוירען ווערען!"

"פאַר וואָס?" האָבען די שטאָדט לייט געפרעגט.

"ער האָט מיך באַליידיגט", האָט דער מאַן געזאָגט און דערצעהלט זיין גאַנצע געשיכטע.

"זייט איהם דאָך מוחל", האָבען די שטאָדט לייט געבעטען. "ער איז אַ גרויסער מאַן".

"צוליעב אייך וועל איך איהם מוחל זיין", האָט דער מאַן מיט'ן מיאוס'ען פנים געזאָגט. "אַבער מיט דעם תנאי אז ער זאָל מעהר צו קיינעם אַזוי ניט ריידען".

און זייט דאָן האָט רבי אליעזר זיך געהיט צו צייגען רעספעקט פאַר יעדען מענשען.

דער שטאַלצער שוואַרצער קעניג

אין אפריקא איז אמאל געווען א שוואַרצער קעניג איז ער געווען זעהר שטאַלץ און שטאַרק. זיינע אונטערטאנען האָבען זעהר מורא געהאט פאר איהם, און האָבען געציטערט פאר זיין וואָרט. וואָס ער האָט געזאָגט האָבען זיי גלייך געטאָן.

איינמאל, אז דער קעניג האָט זיך גענומען באַריהמען אז אלע מענ-שען זיינען זיינע דיענער, האָט אָן אלטער קלוגער נעגער, וועמענס נאָמען איז געווען בוכאבאר, איהם פירגעהאלטען און געזאָגט:

„אלע מענשען זיינען דיענער איינער צו דעם אַנדערען. איינער אַרבייט פאר אַלעמען און אַלע אַרבייטען פאר איינעם.“

„אויב אזוי, מיינסטו דאָך צו זאָגען, בין איך דיין דיענער?“ האָט דער קעניג ביזו אויסגערופען, „דו מוזט עס מיר באַווויזען! דו מוזט מיך צווינגען צו טאָן דיינעם אַ באַפעהל בעפאָר די זון געהט אונטער, און איך וועל דיר געבען הונדערט קיה. אָבער אויב דאָס געלינגט דיר ניט, וועל איך דיר לאָזען טויטען, און דיר צייגען אז איך בין דיין הער.“

„זעהר גוט“, האָט בוכאבאר געזאָגט מיט אַ רוהיגער שטימע. ער האָט זיך גאָר ניט געשראַקען. בוכאבאר איז געווען זעהר אָן אלטער מאַן, און ער פלעגט מוזען געהן אָנגעשפּאַרט אויף אַ שטעקען, און גראַדע ווי ער האָט גענומען זיין שטעקען אין האַנט אום אוועקצוגעהן, איז אָנגעקור מען אַ בעטלער און האָט זיך אוועקגישטעלט ביי דער טהיר פון בוכאבאר'ס הויז.

„ערלויבט מיר“, האָט בוכאבאר געזאָגט צום קעניג. „איך מוז צוגעהן צו מיין הויז, צו געבען דעם אַרימאָן עפעס עסען.“

בוכאבאר, געהענדיג פאַרביי דעם קעניג, האָט זיך מיט זיין שמעך קען פאַרטשעפעט אָן דעם קעניג'ס קלייד און דער שטעקען איז איהם אַרויסגעפאַלען פון דער האַנד און איז געבליבען ליגען ביים קעניג'ס פיס.

„זייט אזוי גוט“, האָט ער געזאָגט צום קעניג, הויבט אויף מיין שטעקען שנעל, אז ניט פאַל איך!“

דער קעניג האָט דעם שמעקען אויפגעהויבען, ניט דענקענדיג פון קיין זאך. אָבער בוכאבאר האָט זיך צולאָכט און געזאָגט: „זעהסטו, קעניג, אַלע גוטע מענשען דיענען איינער דעם אַנדערען. דו בעדיענסט מיך און איך בעדיען דעם בעטלער. איך האָב געוואונען די הונדערט קיה, אָבער איך דאַרף ניט האָבען דיינע קיה. גיב זיי בעסער צו דעם אַרימען מאַן.“

דער קעניג האָט געהאַלטען וואָרט און האָט די הונדערט קיה אָב־געגעבען צו דעם אַרימאָן. און זייט דאָן איז דער קעניג געוואָרען אַ גאַנץ אַנדער מענש, און בוכאבאר איז געוואָרען זיין ראַטגעבער אין אַלעם.

דער פאַרשטעלטער פרינץ

עס איז אַמאָל געווען אַ פרינץ און ער האָט זיך ניט געפיהלט גליק־ליך. דער שעהנער פאַלאַסט אין וועלכען זיין פאַטער, דער קעניג, האָט געלעבט איז פאַר איהם געווען ווי אַ שטייג, און ער האָט זיך געפונען דאָרט איינזאַם. די גרויסע בעלער און פאַרוויילונגען מיט די גרויס־אַרטיגע מאַהלצייטען וואָס פלעגען אָפט געגעבען ווערען אין פאַלאַסט, האָבען איהם מיעד געמאַכט.

„פאַר וואָס קען איך ניט זיין גליקליך?“ האָט דער פרינץ געפרעגט ביי איינעם פון די אַלטע חכמים פון לאַנד.

„מיין פרינץ!“ האָט דער אַלטער געענטפערט. „אויב דו ווילסט זיין גליקליך מוזטו צוערשט פאַרשטעהן וואָס אונגליק איז, און אויב דו ווילסט געניסען פון דיין פאַטער'ס קעניגליכען רייכטום, מוזטו צו־ערשט וויסען ווי עס לעבען די אַרימע מענשען וואָס האָבען ניט מיט וואָס אַ מאַג איבערצוקומען.“

דער פרינץ האָט זיך פאַרטראַכט. נאָכדעם האָט ער געזאָגט: איך וועל פאַרלאָזען מיין פאַטער'ס פאַלאַסט און וועל זיך אַוועק־לאָזען אין לענדער און שמעדת, וואו מען קען מיך ניט, און וועל לעבען צווישען די אַרימע מענשען, וועל עסען וואָס זיי עסען און וועל שלאָפען אַזוי ווי זיי שלאָפען.“

דער פרינץ האט פון זיך אראַכגענומען זיינע פרינצליכע קליידער און האט זיך אָנגעטאָן די קליידער פון אַן אַרימען וואַנדערער. נאָכדעם איז ער אַוועק און זיך געלאָזט געהן איבער דער וועלט.

פון שטאָדט צו שטאָדט איז ער אַרומגעגאַנגען און וואו ער האט געטאָגט האט ער ניט גענעכטיגט. אין קיין אַרט האט ער ניט געזאָגט ווער ער איז, און די מענשען האָבען איהם אָנגענומען פאַר אַן אַרימען וואַנדערער. אין יעדען אַרט וואו ער איז געקומען האט ער געזוכט אַר-בייט און פאַר דעם געלד וואָס ער האט פערדיענט האט ער זיך געקויפט עסען און נאכטלעגער.

ער האט זיך צוגעקוקט ווי דאָס פאָלק לעבט און ער האט געזעהן אַז זיי לעבען גראַדע אַזוי גליקליך ווי די וואָס וואוינען אין פאַלאַסטען.

שפעטער האט זיך דער פרינץ צוריק געקעהרט צו דער שטאָדט וואו דער קעניג האט געוואָוינט און איז אַוועק צו דעם אַלמען חכם.

„נו, מיין פרינץ“, האט דער אַלמער געפרעגט, „וואָס האַסטו גע-זעהן אין לאַנד?“

„איך האָב געזעהן“, האט דער פרינץ געענטפערט, „אַז די אַרימע מענשען לעבען גראַדע אַזוי גליקליך ווי די רייכע. די אַרבייט מאַכט זיי גליקליך. איך פאַרשמעה יעצט אַז איך בין געווען אונגליקליך נור דערפאַר ווייל איך פלעג גאַרנישט טהאָן, און דאַרום איז מיין לעבען געווען לאַנגווייליג. יעדער מענש מוז אַרבייטען, אפילו אַ פרינץ, אַז ניט קען ער ניט זיין גליקליך.“

דער פוקס אַלס אַדוואָקאַט

אַמאָל איז דער לייב אין כעס געוואָרען אויף אַלע חיות פון וואַלד און האט געשוואָרען אַז ער וועט זיי אַלעמען פאַרניכטען. ווען די חיות האָבען פון דעם דערהערט, זיינען זיי אַלע פאַרציטערט גיוואָרען. דען ווער שרעקט זיך ניט פאַר דעם לייב וואָס איז דער קעניג פון אַלע חיות?

און בעת די חיות האָבען צווישען זיך גערעדט אַזוי פאַרצווייפעלט,

און געזוכט אן עצה ווי זיך צו רעמען פון דעם לייב'ס כעס, האָט דער פוקס אויפגעהויבען זיין שטימע און געזאָגט:

„דער בעסטער מיטעל איז אַז מיר זאָלען איבערצייגען דעם לייב אַז ער האָט נישט קיין געזעצליכען רעכט אונז צו פרעסען. איהר דאַרפט נאָר האָבען אַ פּעהיגען אַדוואָקאַט וואָס זאָל איהם צייגען אַז ער האָט אונרעכט. איך האָב דריי הונדערט אַרגומענטען צו צייגען דעם לייב אַז ער האָט קיין רעכט נישט אונז צו פאַרניכטען. איך וועל זיין אייער אַדוואָקאַט!“

ווען די חיות האָבען דאָס דערהערט, האָבען זיי זיך דערפרעהט, און באַשטימט אַז זיי זאָלען אַלע געהן מיט דעם פוקס און זיך אויס-טענה'ן מיט דעם לייב. אַ קלייניגקייט דריי הונדערט אַרגומענטען! אַזאַ אַדוואָקאַט איז נאָך אויף דער וועלט נישט געווען!

און אזוי איז דאָס געווען. אַלע חיות האָבען זיך געלאָזט געהן אין אַ גרויסער פּראָצעסיאָן צום לייב און דער פוקס איז געגאַנגען פאַר-אויס. ער איז געגאַנגען אזוי שטאַלץ דאָס מען האָט געקענט מיינען אַז ער איז דאָס דער קעניג פון אַלע חיות, און נישט דער לייב. אין מיטען וועג האָט זיך דער פוקס פּלוצלונג אַכגעשטעלט.

„וואָס שטעהסטו?“ האָבען די חיות געפרעגט.

„איך האָב פאַרגעסען הונדערט פון מיינע אַרגומענטען“, האָט דער פוקס געענטפערט.

„עס מאַכט נישט אויס“, האָבען די חיות געזאָגט, „צוויי הונדערט וועלען אויך גענוג זיין.“

זיי זיינען אַכגעגאַנגען נאָך אַ שטיק וועג, דער פוקס האָט זיך ווידער אַכגעשטעלט.

„וואָס האַסטו זיך ווידער אַכגעשטעלט?“ האָבען די חיות געפרעגט.

„איך האָב פאַרגעסען נאָך הונדערט פון מיינע אַרגומענטען“, האָט

דער פוקס געענטפערט מיט אַ טרויעריגען ניגון.

„נו“, האָבען די חיות בעשלאָסען. „הונדערט זיינען דאָך ביי דיר

געבליבען, וועט עס זיין גענוג.“

ווייטער און ווייטער זיינען זיי געגאַנגען, און דער פוקס פאַראויס,

אזוי ווי א שטאלצער גענעראל. פלוצלונג האט ער זיך ווידער אַבגע שטעלט.

„וואָס איז ווידער געשעהן?“ האָבען די חיות געפרעגט.
 „איך האָב פאַרגעסען די לעצטע הונדערט אַרגומענטען“, האָט דער פּוקס אַ זאָג געטהאָן און דערביי שווער געזיפצט. „זאָל יעדערער פון איך ריידען וואָס ער וויל“.

דעם טאַטע'ס געבורטסטאָג

דער טאַטע איז אַלט געוואָרען פינף און דרייסיג יאָהר. די גרע סערה קינדער האָבען דאָס געוואוסט פריהער ווען דער טאַטע וועט האָבען זיין געבורטסטאָג, און זיי האָבען צוליעב דעם אַנגעגרייט פאַר איהם פרעזענטען. אָבער זיי האָבען דעם פאַטער גאַרנישט געזאָגט, זיי האָבען איהם געוואָלט מאַכען אַן איבערראַשונג.

יעדען טאָג האָבען די קינדער גערעדט פון זייערע פרעזענטען, ווען דער פאַטער איז ניט געווען צו הויז. זיי פלעגען די נומע זאָכען אַרויסנעהמען פון זייערע באַהעלטעניסען, און צייגען איינע די אַנדערע, און ריידען פון דעם ווי דער טאַטע וועט זיך פּרעהען.

בלויז די אינגסטע קינד האָט ניט געהאַט אַ פרעזענט צו געבען פאַר'ן פאַטער. דאָס איז געווען אַ מיידעלע דריי יאָהר אַלט און קיי-נער האָט גערעכענט אַז זי איז אַלט גענוג און פאַרשמעהט עפעס וועגען אַ געבורטסטאָג. אָבער די מיידעלע האָט פאַרשמאַנען און האָט זיך זעהר גענומען צום האַרצען וואָס מען האָט איהר ניט געגעבען אַ גע-לעגענהייט צו צייגען איהר ליעבע צום פאַפּאָ.

דאָס קינד האָט געטראַכט און געטראַכט מיט איהר קינדערשען שכל, און נאָכדעם האָט זי גענומען עטליכע שטיקער פאַפּיער, און מיט אַ בלייפּעדער האָט זי גענומען שרייבען אַ בריעף צום פאַפּאָ. זי האָט פאַרשריבען אַכט אַדער צעהן זיימלעך פאַפּיער. און וואָס האָט אַזאָ מיידעלע געקענט אַנשרייבען? פאַסקעלעך, רעדעלעך, פינטעלעך פון איין זייט, און פאַסקעלעך, רעדעלעך און פינטעלעך פון דעם אַנדער זייט. גאַנצע טעג פלעגט די מיידעלע שרייבען, און אַז די עלטערע שוועסטער

און ברידער פלעגען לאכענדיג פרעגען: וואָס שרייבסטו, לינאָ?" פלעגט די מיידעלע ענטפערען: „איך שרייב זיך אזוי, איהר וועט שוין זעהן צו וועמען איך שרייב“.

ענדליך איז געקומען דער געבורטסטאג. די קינדער זיינען אויפ־געשטאנען זעהר פריה, זיך אָנגעהאַן, און מיטנעהמענדיג זייערע פרע־זענטען זיינען זיי אַריינגעקומען אין דעם צימער וואו דער פאָטער איז געשלאָפֿען. ביי זייער אַריינקומען האָט ער זיך אויפגעכאַפּט, און דאָן זיינען די קינדער צוגעקומען צו איהם איינציגווייז און האָבען איהם דערלאָנגט זייערע פרעזענטען. דער פאָטער איז געווען איבערראַשט און ער האָט זיך זעהר שמאַרק געפרעהט און געקוסט יעדעס קינד באַ־זונדער.

דאָן איז דאָס קלענסטע קינד, די מיידעלע, צוגענאַנגען און דער־לאַנגט דעם פאָטער אַ פעקעל צוקנייטשמע פאַפירען וואָס זיינען געווען פאַרשריבען פון אַלע זייטען. „דאָס איז אַ בריעף צו דיין געבורטסטאָג“, האָט די מיידעלע געזאָגט. דער פאָטער האָט איהר גענומען אויף די הענט און באַטראַכט די פאַסקעלעך מיט די רעדעלעך וואָס זיינען געווען אויף די פאַפירען.

„און וואָס שמעהט דאָ געשריבען, מיין טהייער קינד?“ האָט דער פאָטער געפרעגט מיט אַן ערנסטער מינע.

„דאָ שמעהט“, האָט די מיידעלע געענטפערט און איהרע אויגעלעך האָבען אַ לייכט געטהאָן: „איך ליעב מיין גומען פאַפּאַ“.

אַלע קינדער האָבען באַלד געזעהן אַז לינאָ'ס פרעזענט איז דער שענהנסטער.

דער קלוגער מערק

אין סטאַמבול האָט אַמאָל געלעבט אַ קלוגער מערק און זיין נאָמען איז געווען מוסטאַפּאַ. ער איז געווען זעהר רייך און האָט געהאַט אַן איינציגען זוהן אַבדאַלאַ פאַר וועמען ער האָט געהאַלטען אַ לעהרער, אַן אַרמעניער.

דער אַרמעניער איז געווען אַ שלויער פּוקס. ער האָט גע'גנב'עט

פיעלע זאכען פון הויז, אבער ער האט זיך געהיט אז קיינער זאל אויף איהם האבען דעם מינדעסטען פארדאכט.

איינמאל האט זיך געמאכט אז דער אלטער מוסטאפא און זיין זוהן אבדאלא האבען באדארפט אוועקפאהרען אין א ווייטער שטאדט וועגען געשעפט.

„וואס זאל איך טאן מיט אונזער גאלד און זילבער?“ האט מוסטאפא געפרעגט ביי זיין זוהן. מיטנעהמען אויף אזא ווייטע רייזע קענען מיר ניט, ווייל דאס גאלד איז צו שווער. טא, אויף וועמען קענען מיר דאס איבערלאזען?“

„פאלג מיך, פאטער“, האט דער יונגער אבדאלא געזאגט, „לאז אלעם איבער אויף מיין לעהרער. ער איז א העכסט ארענטליכער מאן.“ „זעהר גוט“, האט דער פאטער געזאגט, „איך וועל דיך פאלגען, מיין זוהן.“

מוסטאפא האט איבערגעגעבען דעם ארמענישען לעהרער דריי גרוי-סע שליסלען און האט צו איהם געזאגט:

„דיוע דריי שליסלען געהערען צו יענעם גרויסען קאסטען אין וועל-כען עס ליעגט באהאלטען מיין גאנצער פארמעגען.“

אין צוויי חדשים ארום איז דער פאטער צוריקגעקומען מיט זיין זוהן פון זייער לאנגע רייזע.

ביידע זיינען געווען זעהר גוט אויפגעלייגט, ווייל זיי האבען אויף זייער רייזע געמאכט גוטע געשעפטען און האבען מיטגעבראכט א גרויסען פארדיענסט.

„יעצט, מיין זוהן“, האט מוסטאפא געזאגט, נאכדעם אז זיי האבען זיך אביסעל אבגערעהט, „נעהם די שליסלען ביי דעם לעהרער און מיר וועלען עפענען דעם קאסטען.“

דער זוהן איז אוועק און איז גלייך צוריקגעקומען און געזאגט: „פאטער! דער לעהרער געפינט זיך זעהר שטארק באליידיגט. ער זאגט אז דער קאסטען וואס דו האסט איבערגעלאזען איז א פוסטער און אז דיין פארמעגען האסטו ערגעץ אנדערש באהאלטען.“

„פון וואנען ווייס ער דאס?“ האט מוסטאפא געפרעגט. „דער לעהרער זאגט, אז באלד ווי מיר זיינען אוועקגעפאהרען האט

ער דעם קאסטען געעפענט און האָט איהם געפונען אַ ליידיגען, האָט דער זוהן געענטפערט.

„מיט וואָס פאַר אַ רעכט האָט ער דעם קאסטען געעפענט?“ האָט מוסטאַפּאַ געפרעגט. „איך האָב שוין לאַנג געהאַט אַ פאַרדאַכט אז דיין לעהרער איז דער גנב וואָס האָט פיעלע זאַכען גע'גנב'עט ביי אונז אין הויז, און יעצט פרעהט מיך וואָס איך האָב מיין פאַרמעגען ניט איבערגעלאָזט אויף איהם און האָב עס באַהאַלטען אין קעלער.“

אין דעם לאַנד פון די אַבדמים

אינמאַל איז דער גרויסער קעניג אַלעקסאַנדער געגאַנגען מיט זיין חיל צו דער לאַנד פון די אַבדמים. ער האָט פיעל געהערט פון זיי אז זיי זיינען אַ קלוגעס פּאָלק. ווען די אַבדמים האָבען געהערט אז אַלעקסאַנדער געהט צו זיי, האָבען זיי צו איהם אַרויסגעשיקט זייערע פּאַר-שטעהער איהם פרעגען: „וואָס נוצט עס דיר צו פיהרען קריעג מיט אונז? מיר זיינען אַרימע מענשען און מיר האָבען קיין גאַלד, קיין זילבער, און קיין אַנדער זאַך וואָס דו קענסט פון אונז אַוועקנעהמען. מיר געהען אַרום האַלב נאַקעט און לעבען אין כּיידלעך און אין הייהלען. עס איז פיעל בעסער אז דו זאָלסט געהן נאָך אַן אַנדער לאַנד, אַ רייכערע ווי אונזערע.“

„איך בין אַהער ניט געקומען נעהמען רויב“, האָט דער קעניג גע-ענטפערט. „איך בין געקומען אַהער צו הערען אייער חכמה. און חכמה איז ביי מיר טייערער פון גאַלד און זילבער.“

די פאַרשטעהער פון די אַבדמים האָבען געצווייפעלט אין אַלעקסאַנדער'ס רייד, און זיי האָבען איהם געפרעגט:

„אויב דו ביזט געקומען בלויז צו הערען קלוגע רייד פון אונז, טאָ צו וואָס פיהרסטו מיט זיך אַזאַ גרויסע אַרמעע? הייס דייע סאַלדאַטען פאַרבלייבען וואו זיי זיינען, און דו קום מיט אונז.“

אַלעקסאַנדער האָט מיטגענומען דריי שטאַרקע לייט פון זיין אַרמעע און איז מיט זיי געגאַנגען.

קומענדיג אַהין האָט אַלעקסאַנדער פאַר זיך געזעהן אַ גרויסע צאָהל

מענער, פרויען און קינדער, אלע זעהר אַרים און אין שמאַמעס, און געלעבט האַבען זיי אויפ'ן פרייעם פעלד אַזוי ווי די שאַף.

אַלעקסאַנדער איז צוגעגאַנגען צו איינעם פון זיי און געפרעגט : „וואָס האָט איהר מעהר אין אייער לאַנד, מױטע מענשען, אַדער לעבעדיגע?“

„לעבעדיגע,“ האָט דער מאַן געענטפערט, „ווייל אין אייער לאַנד ווערען די אַרימע אויך פאַררעכענט פאַר מױטע. אַבער ביי אונז איז נישט קיין אַרים און קיין רייך, און אלע מענשען זיינען גלייך. דערפאַר זיינען מיר אלע לעבעדיגע.“

נאַכדעם אַז ער האָט זיי געפרעגט פיעלע אַנדערע פראַגען און זיי האַבען איהם אויף אַלעס קלוג געענטפערט, האָט ער צו זיי געזאָגט : „איהר זייט ווירקליך קלוגע מענשען און איהר געפעלט מיר זעהר. יעצט זאָגט מיר וואָס איהר פאַרלאַנגט און איך וועל עס אייך געבען.“ „גיב אונז אייביגעס לעבען“, האַבען די אַבדמים געענטפערט. „דאָס קען איך אפילו זיך אַליין אויך נישט געבען“, האָט דער קעניג געזאָגט.

האַבען די אַבדמים איהם געפרעגט :

„אויב דו ווייסט אַז דו דאַרפסט שטאַרבן אַזוי ווי אלע מענשען, מאַ צו וואָס געהסטו אַרום אייננעהמען לענדער און פיהרען מיט זיי קריעג און צונעהמען זייער האַב און גוטס?“

און דער קעניג האָט דערויף געענטפערט :

„די בוימער פון וואַלד און די וועלען פון ים קענען אויך נישט רוהען אַ מינוט. און ווי קען רוהען דער מענש וואָס האָט פאַרשטאַנד און אַ ווילען צו ווערען גרעסער און מעהר באַריהמט אין דער וועלט?“

דער קעניג האָט זיך פריינדליך געזעגענט מיט די מענשען און איז אַוועק.

א מענשען דארף מען אורטיילען צו גומעס

„יעדען מענשען מוז מען אורטיילען פון דער גומער זייט“, אזוי האבען געזאגט די גרויסע אידישע חכמים. דער תלמוד דערצעהלט וועגען דעם זעהר א שעהנע געשיכטע.

א אידישער ערד-ארבייטער פון גליל האט זיך פארדונגען צו א רייכען פארמער אין ארץ ישראל אויף דריי יאהר צו ארבייטען. ווען די דריי יאהר ארבייט האבען זיך געענדיגט, האט דער ארבייטער געזאגט צום בעל הבית: „בעצאָהל מיר יעצט מיין געלד און לאַמיר געהן צוריק אַהיים, צו מיין פרוי און קינדער“.

„איך האב קיין געלד ניט“, האט דער פארמער געענטפערט. „טאָ גיב מיר תבואה פאר דעם געלד“, האט דער ארבייטער געבע-

טען.

„קיין תבואה האב איך אויך ניט“, האט דער פארמער געזאגט.

„ווען דו האסט ניט קיין תבואה טאָ גיב מיר אַ שטיקעל פעלד“.

„קיין פעלדער האב איך אויך ניט“.

„גיב מיר בהמות“.

„בהמות האב איך אויך ניט“.

„גיב מיר קליידער, קישענס, הויז זאכען“.

„איך האב קיין זאך דיר צו געבען“.

ווען דער ארבייטער האט דאָס געהערט האט ער קיין וואָרט געזאָגט. ער האט זיין בעל הבית ניט געזידעלט, ניט געמאכט קיין פאָרוואָרף, נור ער האט גענומען זיין שטעקען, האט זיך מיט זיין בעל הבית פֿיין אַכגעזעגענט און האט זיך צוריקגעקעהרט אַהיים אַהן אַ גראַשען געלד. אַרעם איז ער פון דער היים אַוועק מיט דריי יאהר צוריק און אַרעם איז ער יעצט געקומען צוריק. ער איז אַנגעקומען גראַדע אויף פּסח. דאָך האט ער קיינעם דערצעהלט פון זיין פאַרלוסט און האט ניט אַרויס-געציגט קיין צער אַדער פאַרדרוס.

נאָך דעם ווי דער יום טוב איז אַוועק, איז געקומען זיין בעל הבית מיט דריי עזען אויף וועלכע עס זיינען געווען אַנגעלאָדען די בעסטע

זאכען, און מיט דעם גאנצען לויין וואָס האָט אַרויסגעקומט דעם אַרימען פֿעלד אַרבייטער פֿאַר די לעצטע דריי יאָהר.

דער אַרבייטער האָט פֿאַר שמחה געמאַכט אַ גרויסען מאָלצייט פֿאַר זיין בעל הבית. ער האָט פֿאַררופֿען אַ סך פֿריינד און מען האָט זיך משמח געווען.

„זאָג מיר“, האָט דער בעל הבית געפרעגט, „ווען איך האָב דיר געזאָגט אז איך האָב קיין געלד דיר צו באַצאָהלען, האָסטו געדענקט פֿון מיר עפעס שלעכטעס?“

„ניין“, האָט דער אַרבייטער געענטפֿערט, „איך האָב געדענקט אז איך האָט זיך געמאַכט צו קויפֿען אַ סך סחורה פֿאַר זעהר ביליגע פֿריי-זען און איהר האָט אין דעם אייער גאַנצע געלד אַריינגעלייגט. איך האָב געגלויבט אלעס וואָס איהר האָט געזאָגט, דען אַ מאָל טרעפט אַז מענטש האָט זאָכען און עס זיינען דאָך ניט זיינע.“

„אזוי איז דאָס טאַקע געווען“, האָט דער רייכער פֿאַרמער געזאָגט. „איך האָב מיין גאַנצען פֿאַרמעגען אַריינגעלייגט אין אַ געשעפט, און יעצט אַז איך האָב פֿאַרדיענט פֿיעל געלד, קעהר איך אום צוריק וואָס דיר קומט צוזאַמען מיט די פֿאַרדינסטען וואָס דיין געלד האָט אַריינגע-בראַכט.“

דער פֿאַרמער האָט איהם איבערגעלאָזט אזוי פֿיעל געלד און פֿרע-זענטען, דאָס דער אַרבייטער האָט מעהר קיינמאָל געדאַרפט אַרבייטען פֿאַר אַנדערע.

ווער איז שולדיג ?

אויף דעם וועג צו דער גרויסער שטאָדט איז געשטאַנען אַ קליינע הייזעל, און אין דער הייזעל האָט געלעבט אַ הייליגער מאַן. אליין האָט געוואוינט דער הייליגער מאַן אין דער קליינער הייזעל. אין שטאָדט פֿלעגט ער קיינמאָל ניט קומען, אָבער יעדען מענשען וואָס פֿלעגט דאָרט דורכפֿאַהרען, פֿלעגט ער באַגריסען. און ווען איינער איז געווען הונד-געריג, אָדער ער האָט ניט געהאַט וואו צו נעכטיגען, פֿלעגט דער היי-ליגער מאַן איהם געבען עסען און נאַכטלענגער.

אינמאל, ווען דער הייליגער מאן איז געזעסען ביי דער טיהר פון זיין הויז, האט ער געזעהן ווי צו דער שטאדט געהט א מלאך מיט שווארצע פליגלען. דער הייליגער מאן האט געוואוסט אז דאס איז ניט א גוטער מלאך, האט ער איהם אָבגעשטעלט און צו איהם געזאָגט: „איך וועל דרך דרך ניט לאָזען אַריינגעהן אין דיעזער שטאָדט און מאַן שלעכטס צו די מענשען“.

„איך מוז“, האט דער מלאך געענטפערט. „איך האב א באפעהל צו געהן אין דיעזער שטאדט, און איך מוז דעם באפעהל אויספאלגען“.

„וואס איז דער באפעהל וואס דו דארפסט מאַן?“ האט דער הייליגער מאן געפרעגט.

„דער באפעהל איז, אז איך זאל אומבריינגען דריי הונדערט מענשען“, האט דער מלאך מיט די שווארצע פליגלען געענטפערט.

„פאר וועלכע זינד?“ האט דער הייליגער מאן געפרעגט. „געגען וועמען האבען זיי געזינדיגט?“

„זיי האבען געזינדיגט געגען זיך אליין“, האט דער מלאך געענטפערט. „זיי האבען געלעבט אין שמוץ, געגעסען און געטרונקען איבער דער מאס, זיי האבען ניט געפאלגט די געזעצען פון דער נאטור און האבען אומגעבראכט דאס טייערסטע אין לעבען, און דאס איז זייער געזונדהייט. דיזע מענשען מוזען געהן פון דער וועלט“.

„אויב דאס מוז זיין אזוי“, האט דער הייליגער מאן געזאָגט, „גיב איך זיך אונטער צו דעם הויכען ווילען. אָבער דו מוזט מיר צוזאָגען אז מעהר ווי דריי הונדערט וועסטו ניט אומבריינגען“.

„איך זאָג צו“, האט דער מלאך פארשפראכען און נאכדעם איז ער אַוועק זיין וועג אין שטאָדט אַריין.

דער הייליגער מאן איז געבליבען זיצען ביי דער טיהר פון זיין הויז און געווארט אויף נייעס פון דער שטאָדט. אַ פּאַר טעג שפעטער האט ער געהערט אז אין שטאָדט זיינען אויסגעשטאַרבען ניט דריי הונדערט מענשען ווי דער מלאך מיט די שווארצע פליגלען האט געזאָגט, נאר גאַנצע דריי טויזענד.

ער האט מיט אונגעדולד געווארט ביז דער מלאך מיט די שווארצע פליגלען וועט זיך צוריקקעהרען.

ענדליך איז דער מלאך געקומען. דער הייליגער מאן האט זיך גע-
שמעלט אין מיטען וועג און האט איהם ניט געלאזט דורכגעהן.
„זאג מיר“, האט דער הייליגער מאן איהם פירגעהאלטען, „דו האסט
מיר פארשפראכען אז מעהר ווי דריי הונדערט וועסטו ניט טוימען, און
דו האסט געטוימעט דריי טויזענד.“
„איך“, האט דער מלאך געזאגט, „איך האב געטוימעט בלויז דריי
הונדערט, די איבעריגע צווייטע טויזענד מיט זעבען הונדערט זיינען
געשטארבען פון פאלשען שרעק.“

דער אמת'ער פריינד

אמאל איז געווען זעהר א רייכער מאן, האט ער געהאט דריי גוטע
פריינד, אבער ניט אלע פון די דריי פריינד האט ער געליעבט מיט א
גלייכער מאס. איינעם האט ער געליעבט אזוי שטארק דאס ער האט
זיך מיט איהם קיינמאל געוואלט שידען אויף א מינוט. דעם צווייטען,
אבוואהל ער האט שוין ניט אזוי געליעבט ווי דעם ערשטען, איז ער
אויך געווען גרייט פאר איהם צו געהן אין פייער און אין וואסער. אבער
מיט דעם דריטען איז שוין געווען גאנץ אנדערש. איהם האט דער ריי-
כער מאן קיין ליעבע ארויסגעוויזען, און אפטמאל פלעגט ער איהם דער-
צארנען און איהם איינ'רוגן.

איינמאל האט אימעצער, א שונא פון דעם רייכען מאן, אריינגע-
בראכט געגען איהם א קלאגע ביים קעניג, און דער קעניג וועלכער האט
געוואהנט ווייט פון דעם ארט וואו דער רייכער מאן האט זיך געפונען,
האט געשיקט א רייטער צום רייכען מאן אז ער זאל קומען און זיך
שמעלען פארן קעניגליכען משפט.

דער רייכער מאן האט זיך זעהר דערשראקען. ער האט געבעטען
זיין בעסטען פריינד אז ער זאל מיט איהם מיטפאהרען, אבער דער
פריינד האט געזאגט אז ער האט מורא, ווייל טאמער האט דער קעניג
עפעס געפונען אויף איהם א גרויסע שולד, וויל ער ניט אז דער קעניג
זאל איהם אויך פארמישען אין דער שולד. דער רייכער מאן האט זיך

נאך דעם געווענדעט צו דעם צווייטען פריינד, אבער אויך דער צווייטער פריינד האט ניט געוואלט פאָהרען. ער האט געזאָגט:

„אויב דיין בעסטער פון אלע פריינד, דעם וואָס דו האָסט ליבער פון מיר, וויל ניט פאָהרען, וויל איך אויך ניט פאָהרען. איך וויל אויך ניט זיין פארמישט מיט אַ מאַן וואָס דער קעניג האָט אויף איהם אַ פארדאַכט.“

אָבער אז דער דריטער פריינד האָט פון דעם דערהערט, איז ער אַליין געקומען צום רייכען מאַן און האָט זיך אָנגעבאַמט צו פאָהרען מיט איהם צום קעניג, און איהם צו העלפען אין זיין נויט.

דער פריינד איז געפאָהרען, און עס איז איהם געלונגען צו באַווייזען דעם קעניג אז דער רייכער מאַן איז נאָר ניט שולדיג, און אז דער שונא האָט אויף איהם אַ בלבול אויסגעטראַכט. און ניט נאָר האָט דער קעניג דעם רייכען מאַן פרייגעשפראַכען, נאָר ער האָט איהם אויך גערשענקט שעהנע מתנות און האָט איהם אַוועקגעשיקט אַהיים מיט אַן עהרען-באַגלייטונג פון סאַלדאַמען.

און אז דער רייכער מאַן איז געקומען צוריק אַהיים, זיינען די אַנדערע צוויי פריינד געקומען איהם צו באַגריסען.

„ניין“, האָט דער רייכער מאַן געזאָגט, „איך וויל אייך מעהר ניט קענען, יעצט ווייס איך ווער עס איז מיין אמתער פריינד“, און מיט די רייד האָט ער די צוויי פאלשע פריינד פון זיך אַוועקגעשיקט אויף אימער. ווי געפעלט אייך די מעשה, קינדער?

איך וועל אייך יעצט דערצעהלען פון נאָך דריי גוטע פריינד, וואָס יעדער מענטש האָט און נאָר איינער פון זיי איז דער בעסטער און געטריי-עסטער. די דריי פריינד וואָס אַ מענטש האָט זיינען: זיין געלד, זיין משפּחה און זיין גוטער נאָמען. נו, אז דער מענטש שטאַרבט, לאָזט ער איבער זיין געלד אין דער היים, זיין משפּחה באַגלייט איהם בלויז ביז צום קבר, אָבער זיין גוטער נאָמען בלייבט מיט איהם אויף אייביג.

די נארישע טאכטער

א מאן האט אמאל געהאט א טאכטער, וועלכע איז געווען זעהר ווילד און שלעכט, און האט ניט געוואלט געהאָרען איהרע עלטערען. זי האט געטאן א סך שלעכטע זאכען, און אַבוואָהל איהר פאטער האט איהר ליעב געהאט, דאך פלעגט ער זי שטארק באשטרעפן. אָבער אז אַ צייט איז אַריבער און די שטרעפן האָבען ניט געהאַלפּען, האט דער פאטער איהר פון הויז אַרויסגעטריבען.

די מיידעל איז אַוועק און האט געפונען אַרבייט אין דער הויז פון אַ גוטען מענשען, וועלכער איז געווען זעהר פריינדליך צו איהר, און האט איהר געגעבען אַ גוטע היים, און עסען, און קליידער. די ערשטע צייט איז זי געווען גוט און שמיל, אָבער באלד איז זי וועדר געוואָרען ווילד, אַזוי ווי זי איז געווען אין דער הויז פון איהרע עלטערען.

האט איהר דער גוטער מאן באַצאָהלט פאר איהר אַרבייט און האט איהר געהייסען פאַרלאָזען זיין הויז.

איז די מיידעל אַוועק און האט באַקומען אַרבייט אין דער הויז פון אַן אַרימען מענשען וועלכער האט געלעבט אין נויט. דאָ האט זי געמוזט אַרבייטען זעהר שווער און האט באַקומען זעהר וועניג צו עסען, און איהר געלעגער איז געווען אַ האַרטער, אויף אַ צובראַכען בעטעל. די ערשטע צייט איז זי געווען שמיל. די אַרבייט האט איהר געמאַכט מיעד און זי האט פאַרגעסען איהר ווילדקייט. אָבער אַ צייט שפעטער, נאָכ־דעם ווי זי האט זיך צוגעוואוינט צו איהר שווערען לעבען, האט זי ווידער גענומען אַרויסצייגען איהר ווילדקייט. זי האט ניט געפאַלגט דאָס וואָס מען האט איהר געהייסען טאָן און האט געמאַכט חוּזק פון איהר בעל הבית. האט זי דער בעל הבית אין אַ קאַלטען ווינטער־טאָג אַרויסגע־טריבען פון הויז, און האט אפילו איהר ניט באַצאָהלט פאר איהר אַרבייט.

די מיידעל איז דאָן אַוועק און האט געפונען אַ פּלאַץ ביי אַ דריטען מאַן. און דיזער איז געווען זעהר אַ שלעכטער און אַ קאַרגער. ער פלעגט די מיידעל שלאָגען פאר יעדער קלייניגקייט, און עסען פלעגט ער איהר געבען זעהר וועניג. און דאָך האט זי ניט אויפגעהערט צו זיין ווילד, און פלעגט זיך קריגען און שלאָגען מיט די קינדער פון הויז. ביז עס

איז געקומען אזוי ווייט, דאָס איהר בעל הבית האָט איהר גוט אָנגעשלאָגן גען, נאָכדעם האָט ער איהר גענומען פאר די האָר און זי אַרויסגעוואָרן פֿען אין גאָס.

די מיידעל איז גענאָנגען און גענאָנגען אין די גאָסען פֿון שטאָדט, ביז זי איז מיעד געוואָרען און האָט זיך אַוועקגעזעצט אין מיטען מאַרק און גענומען וויינען מיט ביטערע טרערען. מענשען האָבען זיך אָבגע-שמעלט און באַטראַכט די וויינענדע מיידעל, און זיי האָבען זיך צוגע-הערט ווי זי האָט געקלאָגט :

„איך האָב געהאַט אַזאָ גוטע היים און אַזעלכע גוטע עלטערן, און האָב ניט געוואוסט ווי זיי טייער צו האַלטען, און יעצט בין איך אַן עלענדע און קיינער האָט אויף מיר קיין מיטלייד. דאָס איז אַלץ דערפֿאַר וואָס איך האָב געזינדיגט געגען מיינע עלטערען.“

פֿון צווישען די מענשען וואָס זיינען געשטאַנען אַרום איהר, איז אַרויס אַן אַלמער מאַן. דאָס איז געווען איהר פֿאַטער.

„קום אַהיים, מיין קינד, יעצט זעה איך אַז דו האַסט שוין חרטה אויב דייןע זינד און די וועסט שוין זיין גוט. קום אַהיים!“
און די מיידעל איז אַוועק אַהיים, צו איהר פֿאַטער, און איז מעהר קיינמאַל געווען ווילד.

ווי אזוי אַ קעלבעל האָט געגרינדעט אַ שטאָדט

אַמאַל, אַמאַל, מיט טויזענדער יאָהרען צוריק איז אין אַ וויסטען פֿאַרוואַרפענעם געגענד פֿאַרגעקומען אַזאָ געשיכטע. אַ קעלבעל וועלכע האָט זיך געפֿאַשעט אין פעלד, ניט ווייט פֿון איהר מאַמען, איז פֿאַרקראַג-כען אין אַ וועלדעל. קיין וועג איז אין דעם וועלדעל ניט געווען, איז זיך די קעלבעל געגאַנגען און געבלאַנדזשעט, דאָס האָט זי זיך פֿאַרקערט אַהער, —דאָס אַהין, דאָס רעכטס און דאָס לינקס. און אזוי האָט די אַרימע קעלבעל געבראַדזשעט צווישען בויער, גראַז און ווילדע פֿלאַנצונגען, ביז זי איז אַרויס אויף דער אַנדער זייט וואַלד.

ווען איהר בעל הבית, דער פֿאַרמער, האָט זיך אַרומגעזעהן אַז עס פֿעהלט איהם אַ קעלבעל, האָט ער זיך אַוועקגעלאָזט איהר זוכען. און

גליקליכערווייזע האָט ער געטראָפּען אין וואַלד דעם שפור וואָס די קעל-
בעל האָט איבערגעלאָזט.

איז ער נאָכגעגאַנגען די טריט פון די קעלבערנע פיס, אויף דעם
זעלבען קרומען וועג ווי די קעלבעל האָט געבלאָנקעט. דאָס האָט ער
זיך פאַרקעהרט רעכטס, דאָס לינקס. ער האָט ניט געוואַלט פאַרלירען
דעם שפור, און צוויי איז ער געגאַנגען ביז ער איז אַרויסגעקומען אויף
דעם אַנדער זייט וואַלד. דאָרט האָט ער די קעלבעל געפונען.

צוריק אַהיים איז ער שוין געגאַנגען אויף דעם זעלבען וועג וועלכען
צוערשט די קעלבעל און נאָכדעם ער האָבען אויסגעטראָמען.

אַ פּאַר טעג שפעטער זיינען אַ גרופע מיידלאַך אַרויס אין וואַלד
קלייבען שוועמלעך, און דערזעהענדיג אַן אויסגעטראָמענעם וועג, האָבען
זיי זיך געהאַלטען אַן איהם אום ניט צו פאַרבלאָנדזשען און ניט צו פאַר-
קריכען צו ווייט.

אויף מאַרגען איז געקומען אַ יעגער, און זעהענדיג אַ וועג אויף וועל-
כען עס זיינען געווען שפורען פון מענשליכע פיס, האָט ער זיך געטראַכט:
דאָס מוז זיין אַ גוטער פּלאַץ פאַר אַ יאָגד. איך וועל געהן אויף דעם
זעלבען וועג.

און פון דאָן אָן איז דער וועג, וואָס די קעלבעל האָט אויסגעטראָמען,
געוואָרען אַ וועג פאַר פּוסיגעהער און פאַר רייזענדע וואָס זיינען געפּאָהר-
רען מיט אַקסען און מיט פּערד.

די וועלט איז געוואַקסען, די מענשען האָבען זיך פאַרמעהרט, דער
האַנדעלס פאַרקעהר איז געשטיגען, און אויף דעם וועג וואָס האָט זיך
געצויגען דורכן וועלדעל האָט איינער אויפגעשמעלט אַן איינפּאָהר הויז,
וואו רייזענדע פלעגען זיך אַבשמעלען אַברוהען, זיך און זייערע פּערד,
און זייערע אַקסען, אַליין עסען און געבען זייערע פיה צו עסען.

אַ קורצע צייט איז אַריבער, און אויף דעם אַנדער זייט וואַלד האָט
זיך אויסגעבויט נאָך אַזא איינפּאָהר-הויז, און געסט זיינען שוין דאָן
געווען גענוג פאַר ביידע הייזער.

יאַהרען זיינען אַוועק און צווישען די צוויי איינפּאָהר-הייזער האָבען
זיך אויסגעבויט נאָך עטליכע הייזער, נאָכדעם נאָך און נאָך, ביז עס איז
געוואָרען אַ גאַנצע רייחע הייזער — אַ גאַס. און נאָכדעם איז געוואָרען

נאך א גאס, און נאך א גאס. מענשען האבען ביסלעכווייז אויסגעהאקט דעם וואלד, און פון זיינע בוימער האבען זיי אויסגעבויט וואוינונגען פאר זיך און פאר זייערע פאמיליען.

אט אזוי איז עס געווארען א דערפעל אין מיטען וואלד. פון דעם דערפעל איז מיט דער צייט געווארען א שטעדטעל, און פון דעם שטעדטעל — א גרויסע שטאדט. אט אזוי האט א קעלבעל געמאכט א שטאדט.

די פראבע

אמאל איז געווען א פרינצעסין, איז זי געווען די איינציגע ביי איהר פאטער, וועלכער איז געווען א גרויסער קעניג, האט געהערשט אין בער הונדערט מיט צוואנציג פראווינצען, און האט געהאט גאלד און זילבער און א שיעור.

די פרינצעסין איז געווען זעהר א שעהנע און א קלוגע, און עס פארשמעהט זיך אז פיעלע פרינצען און מלכים האבען מיט איהר געוואלט חתונה האבען. אבער דער פרינצעסין איז קיינער פון זיי געווען געפער- לען. זי האט אזוי געזאגט:

„דיוע אלע פרינצען און מלכים ווילען מיך האַבען פאר מיין שעהנ-
הייט, אָדער פאר מיין פאַטער'ס גרויסען פאַרמעגען, אָדער צוליעב ביידע
זאַכען. אַבער שעהנהייט פאַרגעהט. עס וועט דאָך אַמאָל קומען אַ
צייט ווען איך וועל ווערען אַלט, און ניט מעהר שעהן. רייכטום איז
אויך ניט קיין פעסטע זאַך. עס פליהט אַמאָל אַוועק אַזוי ווי אַ ווינד. איך
וועל הייראַטען נאָר אַזאַ מאַן וועלכער זאַל מיך ליעבען בלויז פאַר מיין
שכל און פאַר מיין גוט האַרץ.“

עס איז אַריבער אַ צייט. די פרינצעסין איז שוין געוואָרען 25
יאָהר, און דער קעניג איז געוואָרען שטאַרק בעזאָרגט וועגען זיין טאָכ-
טער, טאַמער קרינט זי ניט אַ מאַן ווען זי איז נאָך יונג און שעהן, און
וועט נאָכדעם, אַז זי וועט עלטער ווערען, ניט קריגען אַזאַ חתן ווי עס
פאַסט זיך פאַר דער קעניגליכער משפּחה. האָט דער קעניג גענומען
איינלאַדען אין זיין הויף יונגע פרינצען פון אַלע לענדער, און צום סוף איז
איינער פון זיי אַזוי שטאַרק געפעלען געוואָרען דער פרינצעסין, דאַס זי
האַט איינגעוויליגט מיט איהם חתונה צו האַבען.

זי איז געווען זיכער אַז ער האָט ניט אַרויסגעקוקט אויף איהר פאַ-
טער'ס גרויסען פאַרמעגען, ווייל ער איז אַליין געווען זעהר, זעהר רייך.
און וואָס אַנבעלאַנגט איהר שעהנהייט האָט ער איהר דען אַליין ניט
געזאָגט אַז זי געפעלט איהם נאָר פאַר איהר קלוגהייט און גוטסקייט?
און זי האָט איהם געגלויבט.

אַ גאַנצען יאָהר האַבען זיי געלעבט גליקליך, נאָכדעם האָט די פרינ-
צעסין אַנגעהויבען צו צווייפלען אַ ביסעל אין איהר מאַן. עס האָט איהר
אַנגעהויבען זיך צו דאַכטען אַז ער ליעבט זי דאָך בלויז פאַר איהר
שעהנהייט. דאַס האָט איהר שטאַרק פאַרדראָסען און זי האָט געזוכט
אַ וועג ווי אויסצופּרובירען זיין ליעבע.

איינ טאָג, ווען איהר מאַן איז ערגעץ אַוועקגעפאַהרען, האָט די
פרינצעסין אַוועקגעשיקט זאַלע דיענער פון איהר פאַלאַסט, נאָכדעם האָט
זי אַנגעפילט אַ טאָפּ מיט הייסע, ברענענדע קויהלען און איז מיט דעם
אַריין אין איהר צימער.

אַ לאַנגע צייט האָט זי געהאַלטען איהר קאָפּ איינגעבוויגט איבער
דעם טאָפּ מיט קויהלען, און ווען איהרע באַקען זיינען שוין געווען אַנ-

געווארעמט און אָנגעפלאַמט פון די היץ, האָט זי איהר שעהנעם פנים
 אַוועקגעלייגט גלייך אויף די ברענענדע קויהלען.
 איהר האָט געברענט, אָבער זי האָט די שמערצען אויסגעהאַלטען.
 נאַכדעם, אַז זי איז שוין געווען זיכער דאָס די שעהנתייט פון איהר פנים
 איז אַוועק, האָט זי איינגעדעקט איהר געזיכט אין אַ שלייער, זיך אַוועק-
 געזעצט אין מיטען צימער און געוואַרט אויף איהר מאַן.
 ווען דער פרינץ איז געקומען, האָט זי דעם שלייער אויפגעהויבען.
 איהר פנים איז געווען שוואַרץ ווי אַ קויהל, אָבער איהרע קלוגע אויגען
 האָבען געלויכטען אַזוי ווי אימער.
 ביים ערשטען בליק האָט דער פרינץ זיך דערשראָקען, אָבער ווען
 ער האָט אַריינגעקוקט אין די אויגען פון זיין פרוי האָט ער פאַרשטאַנען
 וואָס זי האָט געטאָן, און ער איז צו איהר צוגעגאַנגען און האָט געזאָגט:
 „איך ליעב דיך אַזוי ווי אימער!“
 די פרינצעסין האָט זיך געפיהלט גליקליך, און שפעטער האָט זיך
 געפונען אַ גרויסער דאָקטאָר וועלכער האָט דער פרינצעסין פנים אויב-
 געהיילט, און צוריקגעבראַכט איהר שעהנקייט וועלכע זי האָט פאַרלאָרען.
 ווען זי האָט געוואַלט אויספרובירען איהר מאַן.

אין גאַרטען

אין גאַרטען, וואו עס זיינען געוואַקסען פאַרשיעדענע גרינסען, האָט
 אויסגעבראַכען אַ קריעג. אָנגעפאַנגען האָט זיך דער קריעג צוליעב
 דעם, וואָס אַ צווייג פון גרינעם אַרבעס האָט זיך פאַרצווייגט און איז
 אַריינגעקראַכען אין אַ בינטעל רוימע רעטאַך. האָט עס דער רעטאַך
 ניט געוואַלט ליידען, און ער האָט אויסגעשריען צום אַרבעס:
 „וואָס? די גאַנצע וועלט איז דיר וועניג? ניט גענוג וואָס דו
 קלעמערסט אין דער הויך און דו פאַרשמעלסט מיר די זון, מאַכסטו מיר
 איינג אויך דאָ אונטען. ניין, איך וועל דאָס ניט שווייגען. אַוועק, דו
 אַרבעס!“
 „שווייג, דו ביטערער רעטאַך!“ האָט דער אַרבעס אויסגערופען.
 „דו פאַרגינסט מיר ניט מיינע שעהנע בליהונגען.“

„וואָס פאַר אַ נומערן האָבען מענשען פון דיינע בליהונגען?“ האָט דער רעטאָך צוריקגעזאָגט. „מען עסט נאָר דיינע אַרבעס, אָבער דאָס מוז מען צוערשט זעהר לאַנג קאַכען. אָבער מיך עסט מען רויהערהייט, און מענשען ליעבען מיך.“

„וואָס שרייט איהר דאָרט?“ האָט ציבעלע זיך געבייזערט אויף די צוויי קריגער.

„זעה, זעה“ האָט אַרבעס געזאָגט. „ציבעלע-גריבעלע מישט זיך אויך אַרײַן. זי האָט אַזאַ נאַטור. ווער עס עסט איהר און ווער עס ריהרט זיך אָן צו איהר הערט זיך פון איהם ציבעלע. פוי, ציבעלע!“ האָט זיך ציבעלע פאַרשעהמט און געשוויגען, אָבער מען האָט גע-זעהן ווי עס גיסען זיך טרערען פון איהרע אויגען.

בולבע האָט ניט געקאָנט צוזהן דעם צער פון ציבעלע און זי האָט פון אונטער דער ערד אַ געשריי געמאַן:

„אַרבעס, באַרבעס, קאַרגעס, גרינע ווערים זאָלען דיך עמען!“ אַרבעס האָט זיך געפונען באַליידיגט, אָבער ער איז געווען צו שטאַלץ צו ענטפערען אויף דער באַליידיגונג פון אַ בולבע.

באַב, וועלכער האָט זיך אימער גע'חנפ'עט צו אַרבעס, האָט זיך אַריינגעמישט און האָט אַ געשריי געמאַן אויף דער בולבע:

„שווייג, דו שוואַרצע מיאום'קייט! שווייג און ליעג אין דער ערד!“ דאָס האָט פאַרדראַמען דעם בוראַק, וועלכער איז אַ שכן פון דער בולבע.

„שווייג, דו באַב, דו טעלער-לעקער!“ האָט בוראַק אויסגעשריען. „עס איז בעסער צו ליעגען אין דער ערד און זיין פול מיט זאַפט און פרישקייט, איידער זיך טריקענען אויף דער זון און דאַרען אַזוי ווי דו.“

מערעלע האָט זיך מקנא געווען אָן בוראַק'ס מוטה און זי האָט אויך געוואָלט אַריינזאַרפען אַ וואָרט:

„געוויס איז בעסער צו ליעגען אין דער ערד און זיין אַזוי זיס ווי איך.“ האָט מערעלע געזאָגט. „די וואָס ליעגען טיעפער אין דער ערד, די גלייכען די מענשען אַמבעסטען.“

ווען חריין האָט דאָס דערהערט, האָט ער זיך דערפרעהט און גע-זאָגט:

„זעהט איהר, מערעלע האָט רעכט, איך ליעג אין דער ערד טיעפער פון אלעמען“.

דער גאנצער גארמען האָט זיך צולאָכט פון חריוּי'ס רייד, אָבער קוקרווע האָט זיך אויף אלעמען אָנגעבייזערט :
„גענוג זיך אייך צו באַריהמען. איהר זיינט אלע גאַרנישט געגען מיר“.

בלויז זון-בלום האָט געשוויגען, און אז מען האָט איהר געפרעגט וואָרום זי זאָגט גאַרנישט, האָט זון-בלום געענטפערט :
„א שאַד די גאַלדענע צייט צו פאַרבריינגען אין נאַרישע קריגעריי. די זון געהט באלד אונטער און איך וויל וואָס מעהר געניסען איהר גאַלדענעם שיינ און זיך אָנזעטיגען מיט איהרע שטראַלען“.

דער טייערער פערל

אין ירושלים האָט אַמאָל געלעבט אַ פרומער מאַן יוסף בן יעזר. האָט ער געהאַט אַ זוהן שמעון, וועלכער איז נישט געווען אזוי פרום ווי ער. האָט דער פאָטער, וועלכער איז געווען אַ רייכער מאַן, געזאָגט : „איך וועל מיין פאַרמעגען נישט איבערלאָזען צו מיין זון“. ער האָט גע-נומען זיין קאַסטען געלד און און האָט עס אַריינגעטראָגען אין בית המקדש.

ווען דער זוהן, שמעון, האָט זיך דערפון דערוואוסט, איז ער אַוועק פון זיין פאָטער'ס הויז און האָט חתונה געהאַט מיט דער טאָכטער פון דעם קעניג'ס גאַלדשמיעד.

איינמאָל האָט שמעון געקויפט אַ פיש און האָט עס געבראַכט אַהיים צו עסען. ווען זיין פרוי האָט דעם פיש אויפגעשניטען האָט זי אין דעם געפונען אַ פערל.

„זעה מיין מאַן, וואָס פאַר אַ טייערער פערל דאַס איז!“ האָט זי געזאָגט.

„איך וועל מיט דעם געהן צום קעניג“, האָט שמעון געזאָגט, „אז דער קעניג וועט עס ביי מיר אָבקויפען“.

„געה נישט צום קעניג“, האָט די פרוי געזאָגט, „דער קעניג וועט דיר

דערפאר פיעל ניט געבען, און דו וועסט מוזען נעהמען פון איהם א קלייניגקייט. געה בעסער אין בית המקדש. זיי דארפען דאס האבען פאר דעם כהן גדול'ס אורים ותומים. אבער געדענק, זאלסט ניט זאגען קיין פרייז. זאלען זיי אליין אבשאטצען וואס דאס איז ווערט. זיי וועלען דיר פילייכט געבען מעהר ווי דו קענסט דענקען צו בעמען.

שמעון האט געפאלגט און איז מיט דעם שטיין אוועק צו די פאר- וואלמער פון דער קאסע אין טעמפל. זיי האבען גענומען דעם פערל אבשאטצען און האבען געזאגט:

„דער פערל איז ווערט דרייצעהן קאסטענס מיט גאלד. אבער מיר קענען איהם ניט קויפען“.

„ווארום?“ האט שמעון געפרעגט.

„ווייל מיר האבען ניט אזוי פיעל גאלד. אין דער קאסע זיינען דא בלויז זיעבען קאסטענס מיט גאלד. און וואו זאלען מיר נעהמען די איבעריגע זעקס?“

ווען שמעון האט פון דעם דערהערט, האט ער זיך פארטראכט, און נאכדעם האט ער געזאגט:

„נעהמט אייך דעם פערל פאר דעם גאלד וואס איהר האט. די זיעבען קאסטענס גאלד וועט איהר מיר באצאהלען, און די איבעריגע זעקס קאסטענס גאלד וואס איהר בלייבט מיר שולדיג שענק איך פאר'ן טעמפל“.

ווען די פארוואלמער פון דער קאסע האבען דאס געהערט האבען זיי זיך שמארק דערפרעהט און איהם אוועקגעגעבען די זיעבען קאסטענס גאלד פאר דעם פערל. נאכדעם האבען זיי איינגעשריבען אין בוך: „שמעון, דער זוהן פון יוסף, האט געשענקט זעקס קאסטענס גאלד פאר'ן בית המקדש“. און דאס איז געשמאנען געבען דער נדבה וואס זיין פאטער האט געשענקט, און פיעלע האבען עס געלעזען צוזאמען:

„יוסף האט געשענקט אויף דעם בית המקדש א קאסטען מיט גאלד. שמעון, דער זוהן פון יוסף, האט געשענקט זעקס קאסטענס מיט גאלד“.

אבער ווען מען האט זיך דערוואוסט אין ירושלים אז די קאסע פון הייליגען טעמפל איז אויסגעליידיגט געווארען, האט מען ניט גערעדט פון די זעקס קאסטענס גאלד וואס שמעון האט געשענקט אויפ'ן טעמפל, נאר מען האט זיך באקלאגט, און אזוי געזאגט:

יִוסֵף הָאָט אַיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אַרְיֵי נִגְעַט רַע גַּעַן אַ קאַסמען מיט גאַלד, אָבער זײַן זוהן הָאָט פֿון בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אַרְוִיס גַּעַט רַע גַּעַן זײַעבען קאַסמענס מיט גאַלד“.

די צוויי ברידער

אַמאַל זײַנען געווען צוויי ברידער. ביידע זײַנען געווען פאַרמערס און זײַערע פעלדער זײַנען געווען נאָהענט אײַנער נעבען דעם אַנדערען. אײַנער פֿון די ברידער, דער עלטערער, איז געווען אַהן אַ ווייב, און ער האָט געלעבט אײַנער אַליין. דער אײַנגערער האָט געהאַט אַ פֿרוי מיט דריי קינדער. ביידע ברידער זײַנען געווען אַרים. און מעהר ווי דאָס ביסעל לאַנד וואָס זײ האָבען גע'ירש'ענט פֿון זײַער פֿאַטער האָט בען זײַ ניט געהאַט. די פעלדער פֿלעגען זײ בעאַרבייטען צוזאַמען, און נאָך דעם שניט פֿלעגען זײַ איבערצעהלען די גאַרבען זאַנגען און זיך צוטיילען אויף צוויי גלייכע חלקים. יעדער אײַנער פֿלעגט זײַנע גאַרבען צונעהמען צו זיך אַהיים און אַוועקלייגען אין זײַן שפּייכלער.

אײַן נאַכט, נאָך דעם שניט, נאָך דעם ווי די ברידער האָבען זיך צוטיילט מיט די פֿרוכט פֿון זײַערע פעלדער, איז דער עלטערער ברודער געלעגען אויף זײַן בעט און געטראַכט. ער האָט ניט געקענט אײַנשלאָן פֿען צוליעב זײַנע מחשבות. ער האָט זיך געטראַכט אַזוי: מײַן ברודער האָט אַ ווייב מיט קינדער און ער דאַרף זײַ געבען עסען, טרינקען, קליידער און שיד. און איך בין אײַנער אַליין אויף דער וועלט און אַרבייט נאָר אום אַנצופֿילען מײַן בויד. טאָ ווי קום איך צו נעהמען אַ גלייכען טייל מיט מײַן ברודער? דאָס איז ניט רעכט וואָס איך טו!

ער האָט זיך אויפֿגעהויבען פֿון זײַן בעט, איז אַריין אין שפּייכלער, גענומען אַ גרויסע צאַהל גאַרבען און אַנגעלייגט אויף אַ וואַגען, וועלכען ער האָט שטילערהייט צוגעפֿיהרט צו זײַן ברודערס שפּייכלער, און דאַרט די גאַרבען אַוועקגעלייגט. נאַכדעם איז ער צוריק געקומען אַהיים, זיך ווידער אַרייַנגעלייגט אין זײַן בעט און איז געשמאַק אײַנגעשלאָפען. אין דער זעלבער נאַכט האָט דער אײַנגערער ברודער אויך ניט געקאַנט אײַנשלאָפען. ער האָט געטראַכט וועגען זײַן עלטערען

ברודער אזוי: וואָס פאַר אַ גרויסער רחמנות עם איז אויף מיין על-
טערען ברודער. וועלכער לעבט אליין איינער אליין, אַהן פאַמיליע. איך
האַב קינדער, און אויף מייע עלטערע יאָהרען, ווען איך וועל שוין ניט
קענען אַרבייטען, וועלען זיי מיך שפּייזען. אַבער וואָס וועט מאַן מיין
אַרימער ברודער ווען ער וועט אַלס ווערען? עם איז דאַרום ניט רעכט אַז
איך זאָל נעהמען אַ גלייכע העלפט מיט איהם!

און איידער עם איז געוואָרען מאַג האָט זיך דער אינגערער ברודער
אויפגעהויבען פון זיין געלעגער, האָט אַרויסגעפיהרט פון זיין שפּייכלער
אַ היבשע ביסעל גאַרבען תבואה און זיי אַוועקגעלייגט אין זיין ברודער'ס
שפּייכלער.

ביי מאַג, ווען די ברידער האָבען באַזוכט זייערע שפּייכלערס, האָ-
בען זיי זיך געוואונדערט וואָס דאָרט איז גאַר ניט געווען קענטיג אַז
עם פעלט עפעס, אַבער זיי האָבען ביידע געשוויגען.

אויף דער אַנדער נאַכט האָבען זיי געמאַן די זעלבע זאַך, ניט ווי-
סענדיג איינער פון דעם אַנדערן, און ווען זיי זיינען ביימאַג אַריין אין
די שפּייכלערס האָבען זיי זיך ניט געקענט אַפּוואונדערען וואָס אין די
שפּייכלערס האָט גאַרנישט געפעהלט, אזוי ווי עם איז דאַרמען גאַרנישט
געריהרט געוואָרען.

אויף דער דריטער נאַכט האָבען זיי ווידער געמאַן דאָס זעלבע, אַבער
אין מימען וועג האָבען זיי זיך באַגעגענט מיט זייערע וועגעלאַך. ערשט
האָבען זיי ביידע פאַרשטאַנען אַז ביידע האָבען געהאַט די זעלבע גע-
דאַנקען. זיי האָבען איינע די אַנדערע אַרומגענומען און געוויינט.

דאָס זיינען געווען טרערען פון פרייד. יעדען איינעם פון זיי האָט
געפרעהט וואָס ער האָט אַזא טרייען ברודער.

אַרע מענשען זיינען גרייך

רבי יהודה הנשיא איז געווען זעהר רייך און האָט געגעבען פיעל
צדקה.

אַבער זיין האַנד איז געווען אַפען נאָר פאַר געלעהרטע מענשען.
אנוויימענדע מענשען האָט ער ניט ליעב געהאַט. ער איז געווען זעהר

שטאלץ אויף זיין קענטשאפט, און האט זיך דערווייטערט פון ארימע מענ-
שען וואס האבען קיין געלעגענהייט געהאט זיך צו לערנען.

איין טאג איז געווען אַ הונגער-יאָהר, און דאָס גאַנצע אידישע
לאַנד האָט געליטען שרעקליכען נויט. רבי יהודה האָט געעפענט זיינע
שפייכלערס, וועלכע זיינען געווען אָנגעפילט מיט שפייז, און האָט גע-
טוילט צו די הונגעריגע. אָבער איידער ער פלעגט איינעם געבען שפייז
פלעגט ער איהם פרעגען אויב ער האָט געלערנט. אויב דער אַרימער
האָט פיעל וועניג געלערנט, האָט ער איהם געהאַלפּען. אָבער אויב
ער איז געווען אונוויסענד האָט ער איהם אַוועקגעשיקט אַהיים מיט
ליידיגען.

און דער אונוויסענדער איז אַוועק מיט אַ צובראָכענער האַרץ צו
זיינע הונגעריגע פרוי און קינדער.

די תלמידים און פריינד פון רבי יהודה זיינען געווען זעהר אונזר-
פרידען פון דעם וואָס ער מאַכט אַן אונטערשיעד צווישען געלעהרטע
און ניט געלעהרטע. זיי האָבען איהם געבעטען אַז ער זאָל העלפּען
אַלעמען גלייך, אָבער רבי יהודה איז געווען זעהר שמאַרק איינגעשפּאַרט
און האָט זיך ניט צוגעהערט צו זייערע רייד.

איינער פון די געלעהרטע לייט פון ירושלים האָט זיך פאַרשמעלט
פאַר אַן אַרימאָן און איז געקומען צו רבי יהודה און געבעטען ער
זאָל איהם אויסהעלפּען. האָט איהם רבי יהודה געפרעגט: „האַסטו
געלערנט?“

„ניין, איך האָב ניט געלערנט“, האָט דער מאַן געענטפּערט.
„אויב אַזוי קען איך דיר גאַרנישט געבען“, האָט רבי יהודה געזאָגט.
„אָבער מיט וואָס בין איך ערגער פון אַ ראַב, אָדער אַ הונט?“
האָט דער מאַן געפרעגט. „גאָט שפייזט דאָך אפילו אויך דינע באַשע-
פּעניסען.“

ווען רבי יהודה האָט דערהערט אַזעלכע קלוגע ווערטער, האָט ער
זיין מיינונג געענדערט און האָט דעם מאַן געגעבען אייניגע מאַס ווייץ
און אַנדערע שפייזען.
נאַכדעם אַז דער מאַן איז אַוועק, האָט רבי יהודה'ן אָנגעהויבען

צו פארדריסען וואס ער האט געהאלפן א מענשען וועלכער איז ניט געלערנט, און ער האט וועגען דעם דערצעהלט זיינע תלמידים. דאן האט איהם איינער פון זיינע תלמידים אויסגעזאגט: „רבי! דיזער ארימאן איז געווען קיין אנדערער ווי דער גרויסער געלעהרטער רבי יונתן בן עמרם.“

רבי יהודה האט גלייך געשיקט נאך רבי יונתן בן עמרם און האט איהם געפרעגט:

„ווארום האסטו מיר געזאגט אז דו קענסט קיין זאך ניט?“

„ווייל איך האב ניט געוואלט געניסען פון מיין וויסענשאפט“, האט רבי יונתן בן עמרם געענטפערט. „איך האב ביי דיר געבעטן הילף נאר אויף דעם רעכט פון מענשליכען געפיהל, פון רחמנות, אבער ניט דערפאר ווייל איך בין געלערנט.“

רבי יהודה האט ענדליך איינגעזעהן אז רבי יונתן האט רעכט, האט ער פון יענעם טאג אן און ווייטער געטיילט שפייז צו אלע הונגעריגע גלייך, געלערנטע און ניט געלערנטע.

דער שלעכטער צאָהלער

אמאל איז געווען א מאן, וועלכער האט ליעב געהאט צו באַרגען געלד ביי מענשען און נאָכדעם זיי ניט באַצאָהלען. איינמאל האט ער געליהען הונדערט דאלאר ביין אן אַרימען מענשען. די הונדערט דאלאר איז געווען אלעס וואס דער מאן האט פאַרמאָגט.

ווען עס איז געקומען די צייט פון באַצאָהלען, האט דער שלעכטער צאָהלער געזאָגט אז ער האט שוין די הונדערט דאלאר באַצאָהלט. דער אַרימאן האט געשריען אז ער האט ניט באַצאָהלט, און נאָך אַ לאַנגען קריגע האט דער אַרימאן איהם געלאָדען אין געריכט.

דער שלעכטער צאָהלער האט געוואוסט אז אין געריכט וועט מען איהם הייסען שווערען אז ער האט באַצאָהלט, אָבער פאַלש שווערען האט ער מורא געהאט, ווייל אזא זינד איז זעהר שרעקליך, און עס קומט דערפאַר אַ זעהר גרויסע שטראַף, אָבער צאָהלען האט דער שלעכטער צאָהלער אויך ניט געוואָלט.

האָט דער שלעכטער צאָהלער באַקומען אַ פּוסטען שטעקען און
האָט אין דעם שטעקען אַרײַנגעלייגט הונדערט דאָלאַר. מיט דיזען
שטעקען איז ער געקומען אין געריכט.

דער אַרימאָן האָט דעם ריכטער דערצעהלט מיט טרערען, ווי
דער שלעכטער צאָהלער איז צו איהם געקומען און האָט ביי איהם
געליהען הונדערט דאָלאַר, און האָט איהם פאַרשפּראַכען דאָס געלד
צוריקצוקעהרען אין צוויי חדשים ארום. אָבער ווען די צייט פון צאָה-
לען איז געקומען, האָט דער שלעכטער צאָהלער געזאָגט אז ער האָט
שוין דאָס געלד איהם צוריק געצאָהלט.

דער אַרימאָן האָט דעם ריכטער געזאָגט אז די הונדערט דאָלאַר
איז זיין גאַנצער פאַרמעגען, און ער האָט דערביי אַזוי געוויינט, דאָס
אַלע וואָס זיינען געווען אין געריכט האַבען אויך געוויינט. דער איינ-
ציגער וואָס האָט ניט געוויינט איז געווען דער שלעכטער צאָהלער.

דער ריכטער האָט דאָן געפרעגט דעם שלעכטען צאָהלער :
„איז דאָס אמת אז איהר האָט ביי דעם מאַן געליהען הונדערט
דאָלאַר?“

„עס איז אמת“, האָט דער שלעכטער צאָהלער געענטפערט.
„און דאָס איז אויך אמת אז איהר האָט פאַרשפּראַכען דאָס געלד
איהם אומקעהרען אין צוויי חדשים צייט?“
„דאָס איז אויך אמת.“

„טאָ וואָרום ווילט איהר ניט צאָהלען?“ האָט דער ריכטער שטרענג
אויסגערופען.

„הערר ריכטער!“ האָט דער שלעכטער צאָהלער מיט חוצפה גע-
זאָגט. „איהר דאַרפט איהם ניט גלויבען. איך האָב איהם שוין דאָס
געלד אומגעקעהרט. ער וויל אז איך זאָל איהם צוויי מאָל באַצאָהלען.“
דער ריכטער האָט אַ ווײַלע געטראַכט און נאַכדעם האָט ער גע-
זאָגט :

„אַזוי ווי דער מאַן זאָגט אז איהר האָט איהם נאָך ניט באַצאָהלט
און איהר זאָגט אז איהר האָט איהם שוין יאָ באַצאָהלט, בלייבט מיר
ניט מעהר ווי אייך צו געבען אַ שבועה, איהר זאָלט שווערען אויף

דעם וואס איהר זאגט. זייט איהר בערייט צו שווערען אז איהר האט איהם די הונדערט דאלאר אומגעקערט ?

„יא“, האט דער שלעכטער צאָהלער געענטפערט.

נאָכדעם האט דער שלעכטער צאָהלער געבעטען דעם אַרימאָן ער זאל צוהאַלטען זיין שמעקען ביז ער וועט אַבשווערען. דער אַרימאָן האט ניט געוואוסט וואָס אין דעם שמעקען געפינט זיך, האט ער דאָס גענומען. דער שלעכטער צאָהלער האט דאָן געשוואָרען אז ער האט די הונדערט דאלאר שוין אומגעקעהרט.

ווי דער אַרימאָן האט דערהערט די פאַלשע שבועה איז ער געוואָרען אזוי אויפגערעגט, דאָס ער האט זיך מעהר ניט געקענט איינהאַלטען און ער האט מיט דעם שמעקען געגעבען דעם שלעכטען צאָהלער אַ שטאַרקען קלאַפּ איבער'ן קאַפּ. דער שמעקען האט זיך צובראַכען, און עס איז פון איהם אַרויסגעפאַלען די הונדערט דאלאר.

דאָן האט דער ריכטער דערוועהן דעם שווינדעל, און ער האט געזאָגט אז דער אַרימאָן זאל קריגען די הונדערט דאלאר, און דער שלעכטער צאָהלער — זיין צובראַכענעם שמעקען.

ד ע ר ר ע ט א ד

אַמאָל האָבען געלעבט צוויי ברידער. איז איינער געווען רייך און האט געהאט זעהר פיעל גאָלד, און פעלדער, און גערטנער, און שאַפּ, און פיה. דער אַנדערער איז געווען אַרים און האט גאַרנישט געהאט אויסער זיין אַרימע הייזעל אין וועלכער ער האט געוואוינט מיט זיין פאַמיליע, און אַ קליין שטיקעל פעלד וואָס איז איהם פאַרבליבען פון זיין פאַטער.

ניט האָבענדיג פון וואַנען צו לעבען, האט דער אַרימער ברודער אויסגעזוכט קערנער פון פאַרשיעדענע פלאַנצונגען און האט פאַרזעעט זיין פעלד.

פון איינעם פון די קערנער האט באַלד אַרויסגעשפּראַצט אַ רעטאַך, און דער רעטאַך איז געוואַקסען זעהר שנעל און זעהר גרויס. אזא רעטאַך איז נאָך ניט געווען זייט די וועלט שטעהט און וועט ניט זיין.

מענשען זיינען געקומען פון איבעראל אַנצוקוקען דעם גרויסען וואונדער-ליכען רעטאך, און אייניגע האָבען איהם געוואַלט אַבקיפּען, אָבער דער אַרימער מאַן האָט זיך מיט דעם רעטאך ניט געוואַלט שוידען און האָט איהם געלאָזט וואַקסען אין זיין גאַרטען.

ווען דער רעטאך איז שוין געוואָרען אַזוי גרויס אַז ער האָט מעהר ניט געקענט וואַקסען, האָט דער אַרימער מאַן גענומען טראַכטען וואָס ער זאָל מיט איהם טאָן. פאַרקויפּען האָט ער דעם רעטאך ניט געוואַלט, זאָגענדיג: „דאָס וואָס מענשען ווילען מיר געבען פאַר איהם איז דאָס ווערט פאַר מיר אַליין. איך וועל בעסער דעם רעטאך עסען. פון אַזא רעטאך קען מען עסען און עסען אַ גאַנצען ווינטער.“

אָבער ווען ער האָט דעם רעטאך געוואַלט אריינמראַגען אין הויז האָט ער געזעהן אַז ער האָט ניט גענוג אַרט פאַר איהם. איז איהם איינגעפאַלען אַ געדאַנק, אַז ער זאָל דעם רעטאך אַוועקפיהרען צום קעניג אַ מתנה, און דער קעניג וועט איהם געוויס כאַפּרידיגען דערפאַר.

אַזוי ווי דער רעטאך איז געווען זעהר גרויס האָט ער געמוזט איהם אַרויפלייגען אויף אַ וואַגען, און צוויי אַקסען האָבען געמוזט שלעפּען דעם וואַגען. ווען ער איז געקומען צו דעם קעניג'ס פאַלאַסט און די קעניגליכע דיענער האָבען דערזעהן די וואונדערליכע מתנה וואָס דער מאַן האָט געבראַכט, האָבען זיי גלייך דעם קעניג געמעלדעט און דער הערשער איז אַרויסגעקומען זעהן די מתנה.

„זאָג מיר“, האָט דער קעניג אויסגערופּען מיט גרויס באַוואונדער-רונג, „זאָג מיר, וואו האָסטו גענומען אַזא רעטאך? האָסטו דאָס מיט דיין חכמה אַזוי געפלאַנצט און אַרויסגעבראַכט פון דער ערד אַזא רעטאך, אָדער דאָס איז געקומען פון אַ צופאַל?“

„אַ צופאַל, אַ גליקליכער צופאַל האָט געבראַכט אַזא מייערען רע-טאך, גראַדע אויף דעם גאַרטען פון אַזא אַרימען מענשען ווי איך.“ האָט דער מאַן געזאָגט צום קעניג. „איך האָב געדענקט אַז דאָס וואַלט געווען אַ גוטע זאַך פאַר'ן קעניג, האָב איך דאָס געבראַכט פאַר אַ מתנה. אַזא אַרימער מענש ווי איך דאַרף ניט האָבען אַזא רעטאך. ער קען עסען קליינע רעטעכלעך.“

דער קעניג איז זעהר געריהרט געוואָרען פון דעם אַרימאָן'ס גע-

שאנק און ער האט צו איהם געזאגט: „פון היינט אָן און ווייטער וועסטו מעהר ניט זיין אַרים“.

דער קעניג האט איהם געגעבען א סך גאלד און זילבער, און שאַף, און פיה, און אויך אַ גרויס שטיק לאַנד. דער אַרימער מענש איז גע- קומען צוריק אַהיים זעהר אַ רייכער מאַן.

ווען זיין ברודער האט פון דעם דערהערט, האט ער צו זיך אַזוי געזאגט:

„איך וועל אויך אַוועקפיהרען אַ מתנה צום קעניג, וועט ער מיר אויך שעהן באַפרידיגען. ווען מיין ברודער האט איהם געשענקט בלויז אַ רעטאַך האט איהם דער קעניג געגעבען אַזוי פיעל רייכע מתנות, מאַ וואָס וועט שוין דער קעניג מיר געבען אַז איך וועל איהם בריינגען טייערע פערל, דיימאַנטען און בריליאַנטען?“

אַז דער אַנדער ברודער איז געקומען צום קעניג מיט די טייערע שטיינער, האט איהם דער קעניג זעהר שעהן באַדאַנקט און נאַכדעם האט דער קעניג געזאגט:

„איך וויל דיר אויך מאַכען אַ שעהנע מתנה. ניט לאַנג צוריק האט מיר אַ מאַן געבראַכט זעהר אַ גרויסען רעטאַך. אַזאַ רעטאַך איז נאָך ניט געווען און וועט ניט זיין. וועל איך דיר דעם רעטאַך געבען אַלס מתנה פון מיר“.

און דער רייכער מאַן האט אַ פאַרשעהמטער געמוזט פיהרען צוריק דעם רעטאַך וואָס זיין אַרימער ברודער האט געבראַכט.

א ל י ה ו ה נ ב י א

סעמי איז געווען זעהר אַ קלוגער אינגעל און זעהר אַ גוטער. ער איז געגאַנגען אין שולע און האט זעהר גוט געלערנט. זיינע עלטערען האבען איהם זעהר ליעב געהאַט, ווייל ער איז געווען אַ געהאַרכזאַמער אינגעל און האט אַלעס געפאַלגט וואָס זיי האבען איהם געהייסען.

אַז עס איז געקומען די צייט פון פסח, האט סעמי זיך אויסגעלערענט פּרעגען די פיער קשיות און זאָגען די הגדה. ער האט געהערט ווי עלטערע מענשען דערצעהלען אַז אליהו הנביא קומט צום סדר און פאַר-

זוכט די וויין וואָס איז פאר איהם אָנגעגרייט אין אַ גרויסען בעכער. סעמי האָט זיך געוואונדערט ווארום ער האָט אליהו'ן קיינמאל נישט געזעהן ביז יעצט. ער האָט דאָס פיעלע מאל געפרעגט אין די פריהער־דיגע נעכט פון פסח, אָבער יעדען מאל האָט איהם זיין פאָטער געזאָגט, אז אַ מלאך קען מען נישט זעהן. אליהו זעהט אלעמען, אָבער קיינער קען איהם זעהן.

איך מוז איהם היינט זעהן! האָט סעמי ביי זיך באַשלאָסען. איך וועל זיך גוט צוקוקען ווען די מאַמע עפענט די טהיר פאר איהם. איך וועל זיך שטעלען נעבען אליהו'ס בעכער אזוי נאָהענט אז ער וועט זיך מוזען אָן מיר אַנריהרען.

אַ גאַנצען אָווענד, אין דער צייט ווען מען האָט געזאָגט די הגדה, איז סעמי געווען זעהר אונגעדולדיג. ער האָט זיך קוים געקענט דער־וואַרטען ביז עס איז געקומען די מינוט וואָס מען דאַרף עפענען די טהיר פאר דעם נביא.

אָבער איידער זיין מוטער האָט צייט געהאַט צו עפענען די טהיר, האָט זיך דערהערט אַ קלאַפּ פון דרויסען.

סעמי'ס עלטערען און זיינע צוויי אינגערע ברידערלעך און ער אליין האָבען געקוקט איינע אויף די אַנדערע און זיך געוואונדערט ווער עס קען קלאַפען אין טהיר אין אַזאַ צייט. „אַריין!“ האָט סעמי'ס מוטער געזאָגט.

עס איז אריינגעקומען אַ שכן, און זאָגענדיג „גוט יום טוב“ איז ער צוגעגאַנגען צו סעמי'ס פאָטער און האָט איהם געזאָגט עפעס זעהר שטיל.

סעמי'ס פאָטער האָט זיך נאָכדעם איבערגערעדט מיט זיין מוטער, אויך זעהר שטיל.

סעמי האָט נישט געהערט וואָס זיי ריידען און ער האָט געדענקט אז דאָס האָט עפעס צו טהאָן מיט אליהו הנביא.

וואָס האָט געקענט געשעהן מיט אליהו הנביא? קען ער אפשר היינט נישט קומען?

סעמי האָט געזעהן ווי זיין מוטער פאַקט איין אין אַ קאַרב פאַר־

שיעדענע עסענס, און צוויי פלאשען וויין, און נים און צוקערגעבעקס,
נאכדעם האָט זי געזאָגט צו סעמי'ן :

„נעהם דיזען קאַרב מיט די זאַכען און טראָג אַריין אין דער וואוינונג
פון דער אַרימער אלמנה אויפ'ן בוידעם. דער שכן האָט מיר געזאָגט, אז
מעהר ווי טרוקענע מצות האָט זי נים אויף פסח.“

יעצט האָט שוין סעמי פאַרשטאַנען צו וואָס דער שכן איז אַרייַן-
געקומען אין מיטען סדר. ער האָט געפאַלגט זיין מוטער און האָט
אַרויפגעטראָגען דעם קאַרב אין דער וואוינונג פון דער אלמנה אויפ'ן
בוידעם.

דאַרטען, אין דער אַרימער וואוינונג, איז געזעסען די אלמנה מיט
פיער קינדער און האָבען געגעסען טרוקענע מצה. מעהר ווי מצה
האָבען זיי נים געהאַט. סעמי האָט געהערט ווי די קינדער פון דער
אלמנה זאָגען די הגדה מיט אַן אומעטיגען און שוואַכען קול.

סעמי האָט זיך דערמאַנט וואָס זיין מוטער האָט איהם געזאָגט
אז ער זאָל טאָן. ער דאַרף אַוועקשטעלען דעם קאַרב און גלייך אַרונ-
טערלויפען. קיינער פון די אַרימע פאַמיליע דאַרף וויסען ווער עס
האָט די זאַכען געבראַכט.

אַזוי האָט טאַקי סעמי געטאָן : אַוועקגעשטעלט דעם קאַרב, אַ קלאַפּ
געטאָן אין טיהר, און גלייך אַוועק און אַרונטערגעלאָפען די טרעפּ.
אַבער אויף דעם דריטען שטאַק איז ער געבליבען שמעהן. ער האָט
געוואָלט זיך ציהערען וואָס דאָ וועט פאַרקומען.

ער האָט געהערט ווי די טיהר האָט זיך געעפענט און ווי אַ אינגעל
האָט אויסגערופען מיט פרייד :

„זעה, מוטער, וואָס אליהו הנביא האָט אונז געבראַכט ! וויין, פיש,
פלייש, קייק און נאָך גוטע זאַכען !“

סעמי איז אַרונטערגעגאַנגען און איז אַריין אין דער וואוינונג פון
זיינע עלטערען. ער איז געווען ביי זיך זעהר שמאַלץ. ער איז אויך
אליהו הנביא !

וואָס דוד האָט געקויפט

יעדע וואָך פלעגט דוד באַקומען פון זיין מוטער צעהן סענט. דוד פלעגט די געלד אוועקלייגען אין אַ קליין קעסטלעלע און דאָס שפּאַרען. ער האָט געדענקט אז ווען ער וועט האַבען גענוג געלד וועט ער זיך קויפּען אַ בייסיקעל. דוד האָט זיין געלד געהיט און ניט אויסגעגעבען אויף צוקער־ווערק און נאַרישקייטען ווי עס טוען אַנדערע קינדער פון זיין עלטער.

אַ בייסיקעל האָט דוד געוואָלט שוין זייט אַ לאַנגע צייט. אין דעם געדענד וואו ער האָט געוואוינט זיינען געווען ברייטע גאַסען, זעהר באַקוועם פאַר קינדער זיך צו שפּיעלען און אַרומרייזען. וואַכען לאַנג האָט ער געקליבען געלד, און אז ער האָט געזעהן דאָס ער האָט שוין גענוג, האָט ער געבעטען זיין מוטער אז זי זאָל מיט איהם געהן קויפּען דעם בייסיקעל.

זיין מוטער איז געווען צופרידען צו געהן מיט איהם. די גאַנצע וועג וואָס זיי זיינען געגאַנגען האָט דוד ניט אויפגעהערט צו ריידען וועגען דעם וואָס ער וועט קויפּען. אַבער פּלוצלונג האָט ער אויפגע־הערט צו ריידען. דוד האָט זיך פאַרקוקט אויף אַן אַנדער אינגעל פון זיין עלטער, וועלכער איז געשטאַנען אין גאַס און געוויינט.

„מאַמע“, האָט דוד געפרעגט, „זאָג מיר וואָס וויינט דער אינגעל?“
דוד'ס מוטער איז צוגעגאַנגען צו דעם וויינענדיגען אינגעל און איהם געפרעגט ווארום ער וויינט.

אַנפאַנגט האָט דער אינגעל ניט געוואָלט זאָגען, אַבער אז דוד'ס מוטער האָט איהם אַ גלעט געטאָן איבער'ן קעפּעל און איהם שטאַרק געבעטען ער זאָל דערצעהלען וואָס מיט איהם איז געשעהן, האָט ער אַנגעצייגט אויף אַן אַלטער, אַרימער הויז און געזאָגט:

„אַט דאָרט ליענט מיין פאַטער זעהר קראַנק, און קען ניט געהן צו דער אַרבייט, און מיר זאָלע האַבען ניט וואָס צו עסען.“

דוד און זיין מוטער האַבען געבעטען דעם אינגעל אז ער זאָל זיי פיהרען צו זיין פאַטער. ווען זיי זיינען אַריינגעקומען אין דער אַרימער וואוינונג, האַבען זיי געזעהן אַ קראַנקען מאַן ליגען אין בעט.

„אָה“, האָט דער קראַנקער געזיפצט, „ווען איך וואָלט נאָר געהאַט געלד אויף צו רופען אַ דאָקטאָר און געהמען אַ מעדיציין, וואָלט איך געקענט ווערען געזונד און ווידער געהן צו דער אַרבייט.“
דוד האָט אַריינגעקוקט זיין מומער אין די אויגען. נאָכדעם האָט ער געזאָגט:

„מאַמע! וועסטו מיך לאָזען אַוועקגעבען מיין געלד צו דיזען אַרײַ-
מען מאַן? איך דענק אַז איך וועל אַנקלייבען אַנדערע געלד אויף אַ
בייסקעל. עס האָט נאָך צייט. איך קען וואַרטען.“
די מומער האָט אַ שמייכעל געטאָן און געענטפערט:
„טו ווי דו פאַרשטעהסט, מיין קינד, און ווי דיין גוט האַרץ הייסט
דיר.“

דוד האָט גענומען זיין טייסער און האָט איהם אויסגעליידיגט
אויפ'ן טיש. זיין מומער האָט אויך צוגעלייגט אַ ביסעל געלד פון איהרע.
דוד האָט דעם בייסקעל ניט געקויפט, אָבער ער איז געווען צו-
פרידען.

אַז ער איז איינמאַל ווידער פאַרבייגעגאַנגען די אַרימע הויז און
האָט ווידער געטראָפּען יענעם אינגעל, האָט איהם דער אינגעל דער-
צעהלט אַז זיין פאָטער איז שוין געזונד, ער אַרבייט און פאַרדיענט געלד.
דריי חדשים זיינען אַוועק פון דעם טאָג אין וועלכען דוד האָט זיין
געלד אַוועקגעגעבען דעם אַרימען אַרבייטער. דוד איז אַוועק מיט זיינע
חברים זיך שפיעלען ביים ברעג וואַסער. און די קינדער האָבען זיך
געשפיעלט און געשטיפט, און איינער דעם אַנדערן געשטויסען, און
פלוצלונג האָט איינער דוד'ען אַ שטופ געטאָן און דוד איז אַריינגעפאלען
אין וואַסער. ווען די קינדער האָבען דאָס דערזעהן האָבען זיי אַנגע-
הויבען צו שרייען פאַר גרויס שרעק, ווייל דוד האָט שוין געהאַלטען אין
טרינקען זיך. אייניגע מענשען זיינען אַנגעקומען, אָבער קיינער פון
זיי האָט געהאַט דעם מוט אַריינצוגעהן אין וואַסער און רעטען דעם
טרינקענדען אינגעל.

פלוצלונג איז אַנגעקומען אַ מאַן פון אַן אַנדער זייט, און זעהענדיג
וואָס דאָ איז פאַרגעקומען איז ער אַריינגעשפרונגען אין וואַסער און
ארויסגעשלעפט דוד'ן, וועלכער איז שוין געווען אַ פאַר'חלש'טער, קוים

וואָס ער האָט געלעבט. ווען דוד האָט געעפענט זיינע אויגען, האָט ער געזעהן אז דער מאַן וואָס האָט איהם גערעטעט איז געווען דערזעלבער וועמען ער האָט אַמאל אוועקגעגעבען זיין גאַנצע געלד אום דער מאַן זאָל זיך קענען היילען פון זיין קראַנקהייט.

„דאָס ביזטו, דוד?“ האָט דער מאַן געפרעגט. „ווי גוט עס איז אז איך בין לעבען געבליבען אום צו קענען רעמען דיין לעבען!“

גוג ומגוג אין לאַנדאָן

אין לאַנדאָן איז דאָ אַ „גילדהאַל“, וואָס איז אזוי ווי אַ סיטי האַל אין אַמעריקאַ, און רייזענדע וואָס באַזוכען דיזע גרויסע וועלט־שמאַדט, און קומען זעהן דעם גילדהאַל, באַמערקען צוויי גרויסע פיגורען פון בראַנז שטעקן ביי דער געביידע אויף דער מערב זייט פון דער גרויסער שמאַדט ראַטהויז.

די צוויי פיגורען זיינען באַקאַנט אַלס גוג ומגוג.

דאָס זיינען אַבער ניט די סטאַטוען פון די צוויי ריזען וואָס ווערען דערמאַנט אין דער תּורה, נאָר אַ גאַנץ אַנדער גוג און אַ גאַנץ אַנדער מגוג, און זייער געשיכטע איז ווערט צו דערצעהלען.

גוג און מגוג זיינען געווען צוויי ברידער.

ווען די ערשטע ענגלענדער זיינען אָנגעקומען זיך צו באַזעצען אין ענגלאַנד, איז דאָס לאַנד געווען באַוואוינט פון אַ ווילדער ראַסע מענ־שען, וועלכע זיינען געווען גרויסע ריזען, גבורים, און האַבען זיך אויפ־געהאַלטען אין פייכטע הייהלען, און אַנשטאַט קליידער האַבען זיי גע־טראָגען פעלכלעך פון חיות.

ווען דיזע ווילדע ריזען האַבען געזעהן ווי פרעמדע מענשען קומען אין זייער לאַנד און בויען זיך אַ שטאַדט ביים ברעג פון טייך טהעמז (דאָס איז געווען דער אָנפאַנג פון דער יעצטיגער שטאַדט לאַנדאָן), איז דאָס זיי זעהר ניט געפעלען געווען. און גוג, וועלכער איז געווען איי־נער פון די אָנפיהרער פון די ווילדע גבורים, האָט געזאָגט:

„וואָס ווילען די מענשען מאַכען מיט די הייזער וואָס זיי בויען?“

ווארום וואוינען זיי ניט אין הייהלען אזוי ווי מיר? לאמיר זיי אויס-
הרג'ענען און חרוב מאכען זייער שמאדט.

„ניין“, האט מנג געזאגט. „לאמיר בעסער ווערען גוט-פריינד מיט
זיי, און זיך לערנען פון זיי ווי צו בויען הייזער, אקערען די ערד און
וועבען שמאץ אויף קליידער. איך פארשטעה אז עס איז בעסער צו
וואוינען אין א הייז און זיין אנגעטאן אין קליידער, איידער וואוינען
אין א הייזל און טראגען פעלכלעך.“

אבער נוג און די אנדערע גבורים האבען ניט געוואלט זיך צוהערען
צו די רייד פון מנג. זיי האבען געקוקט אויף די נייע מענשען ווי
אויף שונאים וואס זיינען געקומען פארקאפען זייער לאנד, און אזעלכע
שונאים, האבען זיי געגלויבט, דארף מען באפאלען און מאכען א סוף
צו זייער לייב און לעבען.

האבען די ריזען זיך צוזאמענגענומען און געמאכט אן אנפאל אויף
די איינגעוואנדערטע, די „פרעמדע“, און זיי פארזאגט פון אלע קאלא-
ניעס, און זיי צוזאמענגעטריבען אין איין ווינקעלע, אין לאנדאן. עס
איז ביי די ריזען געבליבען אז אויף דעם אנדער טאג זאלען זיי נאך
אמאל באפאלען די „פרעמדע“, און זיי אלעמען אויסקוילענען, מענער,
פרויען און קינדער צוזאמען.

אבער מנג האט געהאלטען מיט די ענגלענדער, און ער איז אריבער-
געגאנגען צו זיי, און האט זי געצייגט ווי זיך צו רעמען פון דעם אן-
פאל. אויף זיין ראט האבען זיי אויסגעגראבען א ברייטע און לאנגע
גרוב, אויף דעם וועג צו לאנדאן. אין דער גרוב האבען זיי אויסגעשטעלט
גרויסע, שפיציגע אייזענס. פון אויבען האבען זיי די גרוב פארדעקט
מיט צווייגען פון בויער און פארשאטען מיט ערד. די ארבייט איז
געמאכט געווארען ביינאכט, ביי דער ליכט פון דער לבנה.

אויף מארגען, אז די גרויסע שווערע ריזען זיינען געלאפען נאך
לאנדאן, זיינען פילע פון זיי אריינגעפאלען אין דער גרויסער גרוב.
זייערע שווערע קערפערס האבען זיך צושטאכען אן די גרויסע שפיזען.
די וואס זיינען נאך ניט אריינגעפאלען זיינען אנטלאפען צוריק אין
זייערע הייהלען. די ענגלענדער זיינען ארויס די ריזען אנטקעגען, און
די פארוואנדעטע האבען זיי גענומען געפאנגען.

צווישען די געפאנגענע איז אויך געווען גוג. זיין ברודער מגוג איז איהם געפאלען אויפ'ן האלו און געזאגט :
 „ברודער גוג ! לאמיר לעבען ווי ברידער צווישען דינע גוטע מענער שטען און זיך לערנען צו פיהרען אזוי ווי זיי.“
 „ניין !“ האט אויסגעשרויען גוג. „איך וועל קעמפען ביז'ן טויט !“
 און ער האט זיך א ווארף געטאן מיט זיין וואפען אויף זיין ברודער מגוג. אבער מגוג איז אויך געווען א גרויסער העלד, און די ענגלענדער האבען איהם געהאלפען. ער האט אוועקגעלייגט זיין ברודער גוג א באזיענטען. די ענגלענדער האבען אויפגעהויבען דעם פארוואונדערטען גוג און זיי האבען איהם אריינגעטראגען אין גילדהאל. דארט האבען זיי איהם אוועקגעלייגט אויף א וויכער בעטעל מיט קישענס, און זיי האבען אויף איהם אזוי גוט אויפגעפאסט, דאס ער איז אין א קורצער צייט געזונד געווארען.

גוג איז געווען אזוי געריהרט פון די גוטסקייט וואס די ענגלענדער האבען איהם ארויסגעצייגט, דאס ער האט מיט זיי שלום געמאכט און איז געבליבען וואוינען מיט זיין ברודער. און צו ביידענס אנדענקען האט ער די ענגלענדער אוועקגעשטעלט זייערע סטאמוען אין דעם גרויסען גילדהאל.

די טייערסטע זאך אין הויז

א מאן מיט א פרוי האבען אכגעלעבט צוזאמען צעהן יאָהר. זיי זיינען געווען רייך און האבען געוואוינט אין א שעהנער הויז, און נעבען דער הויז איז געווען א גארטען אין וועלכען עס זיינען געוואקסען די בעסטע פרוכטען און די שעהנסטע בלומען. ווער עס האט געזעהן דעם גארטען האט געזאגט אז דאס איז א גן־עדן. די פארפאלק האבען אויך געהאט א סך פריינד און זיי זיינען געווען באליעבט און געאכטעט פון אלעמען.

און דאך זיינען זיי נישט געווען גליקליך, און דאס איז דערפאר ווייל זיי האבען נישט געהאט קיין קינדער.
 „וואס טויג אונז אזא שעהנער גארטען מיט אזא שעהנער הויז“,

האָט די פרוי געזאָגט, „אז עס איז ניטאָ קיין קינד וואָס זאָל אין דעם אַרומלויפֿען, זיך שפּיעלען און אָנפּילען אונזער האַרץ מיט פּרייד?“ און דער מאַן האָט אויך געזאָגט דאָס זעלבע. עס איז איהם אויך געווען אומעדיג אַהן קינדער, און ביידע האָבען געטרויערט וואָס זיי האָבען קיין קינד וועמען צו לייעבען און מיט וועמען זיך צו שפּיעלען. יעדען מאָל אז זיי האָבען געזעהן אַנדערע מענער און פּרויען געהן מיט זייערע קינדער אין גאַס, האָבען זיי מקנא געווען. איינמאָל אז זיי האָבען באַגעגענט אַן אַרימע בעמלער-פּרוי געהן מיט אַ זאַק אויף די פּלייצעס, מיט אַ קינד אויפ'ן אַרם און מיט נאָך פּיער באַרפּוסע, האַלב נאַקעטע קינדער וואָס האָבען זיך געשלעפּט נאָך איהר, האָט די רייכע פרוי געזאָגט צו איהר מאַן:

„אַט דיזע בעמלער-פּרוי איז גליקליכער פון מיר.“

דער מאַן האָט שוין מעהר ניט געקענט פאַרטראַגען די ליידען פון זיין פרוי און ער האָט צו איהר געזאָגט:

„הער צו, מיין פרוי, לאַמיר געהן צו רבי שמעון און ער זאָל אונז גמ'ען. דו וועסט נעהמען אַן אַנדער מאַן און אפּשר דאָן וועט דיך גאַט באַגליקען מיט אַ קינד.“

אַ לאַנגע צייט האָט די פרוי געטראַכט וועגען דעם. עס איז איהר שווער געווען צו שיידען זיך מיט איהר מאַן. אָבער די בענקשאַפט נאָך אַ קינד איז געווען זעהר גרויס און זי האָט באַשלאָסען זיך צו שיידען מיט איהר מאַן.

זיי זיינען געקומען צו רבי שמעון און געזאָגט אז זיי ווילען זיך גמ'ען.

רבי שמעון איז געווען אַ גרויסער געלעהרטער מאַן און זעהר אַ פרומער. ער האָט ניט געוואָלט אז די פּאַאר פּאַלק זאָלען זיך שיידען, ווייל ער האָט זיי געקענט פאַר גוטע מענשען און האָט געוואוסט אז זיי לייעבען איינע די אַנדערע זעהר שטאַרק.

האַט רבי שמעון געזאָגט צו זיי:

„איהר האָב אַבגעלעבט צוזאַמען זעהן יאָהר אין פּריעדען און לייעבע, אין צופּרידענהייט און גליק, פּאַסט זיך אז איהר זאָלט זיך צו שיידען מיט דער זעלבער לייעבע ווי אין דעם טאָג פון אייער חתונה.“

איהר זאלט מאכען א מאהלצייט, פאררופען אייערע פריינד, און זאלען זיך אלע פרעהען מיט עסען און טרינקען, מיט מוזיק און מיט טענץ, אזוי ווי אין דעם טאג וואס איהר זייט געווארען מאן און ווייב".

דאס איז די פארפאלק געפעלען געווארען און זיי זיינען אוועק אהיים, זיי האבען איינגעלאדען זייער פריינד, און געמאכט א גרויסע סעודה מיט מוזיק און מיט טענץ, אזוי ווי רבי שמעון האט געהייסען.

ביים מאהלצייט האט די פרוי געזאגט אז נאכדעם ווי דער באל וועט זיך ענדיגען וועט זי דיזעלבע נאכט זיך אומקעהרען צו איהר פאטער. „איך וויל דיך אבער בעטען“, האט דער מאן געזאגט צו זיין פרוי, „אז דו זאלסט עפעס נעהמען ביי מיר צום אנדענקען. קלייב זיך אויס די בעסטע, די טייערסטע זאך וואס איז דא אין הויז און נעהם דאס מיט צו דיין פאטער“.

„איך דאנק דיר זעהר, מיין מאן“, האט די פרוי געזאגט, „און יעצט טרינק נאך א גלאז וויין“.

זי האט איהם געמאכט צו טרינקען זעהר פיעל וויין יענע נאכט, ביז ער איז איינגעשלאפען, און ער איז געשלאפען אזוי געשמאק דאס ער איז געלעגען ווי א שטיין. דאן האט די פרוי געהייסען די דיענער אז מען זאל איהר מאן אכפיהרען אין א וואגען צו איהר פאטער אהיים.

אויף מארגען אין דער פריה, אז דער מאן האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף, האט ער זיך געוואונדערט ווי אזוי ער קומט דא. ער האט באלד געזעהן אז ער איז ניט ביי זיך אין דער היים.

און פלוצלונג איז אין דעם צימער אריינגעקומען זיין פרוי.

„וואו בין איך?“ האט ער געפרעגט.

„ביי מיין פאטער אין הויז“, האט זי געענטפערט.

„און ווער האט מיך געבראכט אהער?“ האט ער געפרעגט.

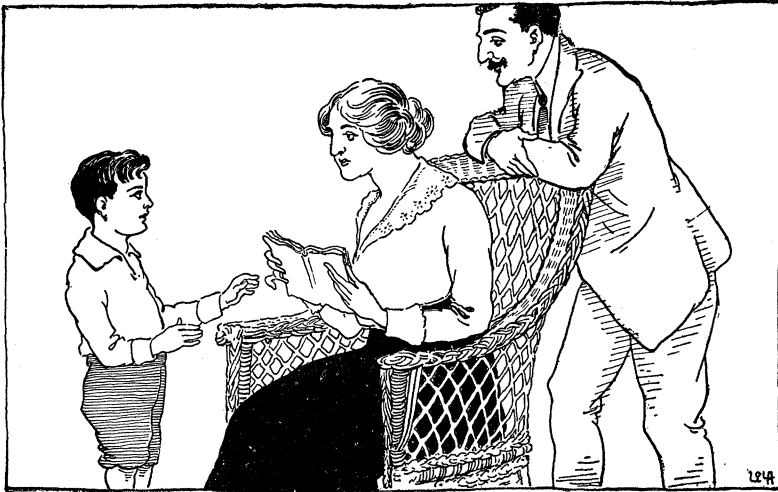
„איך האב געהייסען אונזער דיענער דיך בריינגען אהער“, האט זי גענטפערט. „דו האסט מיר געזאגט אז איך קען אויסקלייבען די בעסטע, די טייערסטע זאך ביי אונז אין הויז און דאס מיטנעהמען, האב איך קיין בעסערע און קיין טייערערע זאך ווי דו אליין ניט געקענט געפינען“.

גאכדעם זיינען זיי ביידע אוועק צו רבי שמעון און האַבען איהם געזאָגט אז עס איז ביי זיי געבליבען אַז זיי זאָלען זיך ניט שיידען. „זעהר גוט, מיינע קינדער“, האָט דער גרויסער מאַן געזאָגט. „און דערפאַר וואָס איהר זייט איינע די אַנדערע אזוי ליעב וועט אייך גאָט שיינקען אַ קינד“.

און אזוי איז דאָס געווען. אין אַ יאָהר אַרום האָט די פרוי גע- באַרען אַ קינד, און פאַטער און מוטער זיינען געווען גליקליך, און האָ- בען געדאַנקט דעם גרויסען פרומען מאַן פאַר זיין גוטען ראַט וואָס ער האָט זיי געגעבען.

דאָס קריינע ביכערלע

אין אַ גרויסער שטאָדט האָט אַמאָל געלעבט אַ יונגער מאַן וועלכער איז געווען זעהר רייך און ער האָט געוואוינט אין אַ גרויסען פאַלאַסט.

דער יונגער מאַן איז נאָך געווען אונפאַרהייראַט. זיין גרויסען פאַר- מעגען און דעם פאַלאַסט, ווי אויך די שעהנע מעבעל און באַפּוצונגען האָט ער באַקומען אַ ירושה פון זיינע עלטערען וועלכע זיינען שוין גע- שטאַרבן.

מיט דער צייט איז דעם יונגען מאן, וועמעס נאָמען איז געווען דוד, שטארק אומעדיג געוואָרען צו וואוינען אין פּאַלאַסט איינער אַליין, אָהן פאַרוואַנדעטע, בלויז מיט די דיענער, און ער האָט אָנגעהויבען צו טראַכטען פון נעהמען אַ פרוי, אום עס זאָל איהם זיין פּרעהליכער.

ער האָט פאַרטרויט זיין פאַרלאַנג צו זיינע פּריינד און זיי האָבען פאַר איהם אויסגעשונען אַ פרוי וואָס איז געווען זעהר שעהן און זעהר גוט, און דוד איז פאַר איהר געוואָרען אַ חתן.

און אַז עס איז געקומען די צייט ווען ער האָט געדאַרפט מיט איהר חתונה האָבען און איהר בריינגען אין זיין פּאַלאַסט, האָט ער געגעבען אַ באַפעהל צו דעם אויפזעהער פון זיין הויז, אַז ער זאָל אויספוטצען אַלע צימערען און מאַכען אַלעס אין דער בעסטער אָרדנונג.

אין איינע פון זיינע צימערען האָט דוד געהאַט אַ גרויסע שאַפּע מיט ביכער אין וועלכע ער פּלעגט זעלמענס אַריינקוקען, ווייל ער איז אימער געווען פאַרנומען מיט זיינע געשעפטען און האָט געהאַט וועניג צייט צו לעזען. די ביכער זיינען געווען אַלט און פאַרשטויבט, און פון מאַנכע האָבען די רוקענס זיך אַבגעריסען. האָט דוד געזאָגט צו דעם אויפזעהער פון זיין פּאַלאַסט אַז ער זאָל די ביכער געבען צו אַ בוכבינדער, און יענער זאָל יעדען בוך אַריינטאָן אין אַ נייעם שעהנעם באַנד, ווי עס פּאַסט זיך פאַר אַזא רייכען מאַן ווי דוד איז געווען.

דער דיענער האָט צוזאַמען גענומען אַלע ביכער און האָט זיי אַוועק געשיקט צום איינבינדער. בלויז איינעס האָט ער פאַרגעסען אַוועקצורשיקען, און דאָס איז געווען אַ קליינער ביכעל, מיט געמעלעכצען, וועלכער איז ערטערזווייז געווען צופליקט און צוריסען. דאָס ביכעל האָט געוויינט פאַר צער וואָס מען לאָזט איהם איבער, און די אַנדערע ביכער, די גרויסע און די גראַבע, האָבען געלאַכט פון דאָס קליין ביכעלע וואָס בלייבט איבער אין דער שאַפּע.

אין אַ פאַר וואַכען אַרום, אַז דער בוכבינדער האָט צוריקגעבראַכט די גרויסע און די גראַבע ביכער אין זייערע שעהנע לעדערנע טאַוולען, מיט גאָלד באַפּוצט, און דער דיענער האָט דערזעהן דעם קליינעם ביכעלע וועלכער איז געווען ערטערזווייז צופליקט און צוריסען, האָט ער דעם ביכעלע אַרייסגענומען פון דער שאַפּע, זיך טראַכטענדיג, אַז עס פּאַסט

ניט פאר די אנדערע ביכער צו זיין אין איין שאפע מיט דעם אלטען ביכעלע. דער דיענער האט דעם קליין ביכעלע צוגענומען און אוועקגע- לייגט ערגין אין א ווינקעלע, אין אן אנדער צימער.

דאס קליין ביכעלע האט וויעדער געוויינט וואס מען מוט איהם אן אזא שאנדע, און די גרויסע, גראַבע ביכער האָבען פון איהם געלאַכט. איז זיך דאָס קליינע ביכעלע געלעגען אין אַ ווינקעלע אין אַ זייטיגען צימער, איינער אליין, און געדענקט אז ער איז שוין פארלאָרען אויף אימער, אז קיינער וועט איהם מעהר אין האַנד ניט נעהמען.

דוד האָט חתונה געהאַט און זיך באַזעצט מיט זיין פרוי אין דעם פאַלאַסט. צום יאָהר איז ביי זיי אַ קינד געבאַרען געוואָרען. דאָס איז געווען אַ שעהן אינגעלע מיט קלוגע אויגעלעך, און פאַפּא און מאַמע האָ- בען איהם זעהר ליעב געהאַט.

יוסף האָבען זיי איהם אַ נאָמען געגעבען. איז דאָס ניט אַ שעהנער נאָמען פאַר אַ אינגעלע?

יוסף איז געוואַקסען, און אז ער האָט שוין אַנגעהויבען צו פאַר- שטעהן און צו ריידען, האָט איהם זיין מוטער גענומען דערצעהלען שעהנע מעשה'לאַך. יעדע נאַכט, ווען יוסף'ל פלעגט זיך לייגען שלאָ- פען, פלעגט איהם זיין מוטער דערצעהלען אַ מעשה.

איינמאַל האָט די מוטער ניט געהאַט וואָס צו דערצעהלען. זי האָט שוין אויסדערצעהלט אַלע מעשה'לאַך וואָס זי האָט געוואוסט, און קיין נייע מעשה'לאַך האָט זי ניט געהאַט, איז זי אַריין אין דעם צימער וואו עס איז געשטאַנען די גרויסע שאַפע מיט ביכער און געזוכט, אָבער זי האָט דאָרט ניט געפונען אפילו איין בוך מיט שעהנע מעשה'לאַך.

דאָן איז זי געגאַנגען זוכען אין די אנדערע צימערען, ביז זי האָט געפונען דאָס קליינע ביכעלע, וועלכע איז געווען אַ לאַנגע צייט פאַר- וואַרפען אין אַ ווינקעלע. און ווען זי האָט אין דעם אַ קוק געטאָן, האָט זי זיך דערפרעהט, ווייל דאָרט האָט זי געפונען אַ סך שעהנע מעשה'לאַך, אזעלכע וואָס קינדער האָבען זעהר ליעב. זי האָט עס געצייגט צו איהר מאַן, און אז ער האָט אַ קוק געטאָן אין דאָס ביכעלע, האָט ער עס גענומען אין זיינע הענד און אַ קום געטאָן, זאָגענדיג:

„אַט פון דעם ביכעלע פלעגט מיין זעליגע מוטער מיר דערצעהלען

זעהר שעהנע מעשה'לאך. איך בעט דיך, לעז זיי פאר אונזער יוסף'קען".
און זייט דאן איז דאס קליינע ביכעלע, וועלכער איז שוין געווען צו
ריסען און צופליקט, געווארען דער ליעבלינג פון דער גאנצער פאמיליע.

דער גוטער רבי אליעזר

פאמאל, אין די אלטע צייטען, איז געווען א גרויס געלעהרטער מאן,
רבי אליעזר איש ברתותא האט ער געהייסען. איז ער געווען זעהר
רייך, אבער וואס ער האט געהאט פלעגט ער פארטיילען צווישען ארימע
לייט. עס פארשמעהט זיך אז ער האט געהאט זעהר פיעלע פריינד —
דען וועלכער גוטער מענש האט עס ניט פיעלע פריינד? — און דיזע
פריינד האבען זיך זעהר שטארק געזארגט וועגען דעם, אז דורכדעם
וואס רבי אליעזר פארטיילט אזוי פיעל געלט אהן א רעכענונג, וועט
ער סוף כל סוף אליין ווערען אן ארימאן און וועט מוזען אַנקומען צו
צדקה.

דארום, אז די צדקה גבאים פון דער שטאָדט פלעגען אַרויסגעהן
און קלייבען געלט פאר א צדקה זאך, פלעגען זיי אויסמיידען די הויז
פון רבי אליעזר, זאגענדיג אז ער גיט שוין גענוג אהן זיי און מען דארף
איהם ניט באַלעסטיגען, מען דארף איהם פארהיטען, אז ער זאל ניט
פאראַרימט ווערען. אבער אז רבי אליעזר פלעגט זיך דערוויסען אז די
גבאים זיינען אַרויס קלייבען געלט און זיי זיינען ביי איהם ניט געווען,
פלעגט ער אליין קומען צו זיי און זיי צווינגען אז זיי זאלען ביי איהם
נעהמען זיין נדבה, און זיין נדבה איז אַפט געווען אזוי גרויס, דאָס עס
האָט באַטראַפען מעהר ווי אַלע נדבות וואָס די גבאים האָבען צוזאַמען-
געקליבען פון דער גאַנצער שטאָדט.

עס איז איינמאל געקומען א צייט אז רבי אליעזר האָט געדאַרפט
חתונה מאַכען זיין טאָכטער פאר וועמען ער האָט באַקומען א חתן
וועלכער איז געווען שעהן און דערצו געלערנט אזוי ווי ער, האָט צו
איהם זיין פרוי געזאָגט: „אליעזר! אונזער טאָכטער באַקומט אזא
גרויסען מענשען פאר א מאָן, דארף מען איהר באַזאָרגען מיט א שעהנעם
אויסשטייער". רבי אליעזר איז דאָן געווען פאַרנומען מיט'ן לערנען.

האָט ער געענטפערט, אז ווי באלד ער וועט ענדיגען לערנען, וועט ער אליין געהן אין מאַרק און איינקויפֿען דעם בעסטען אויסשטייער וואָס מען קען נאָר קריגען. און אזוי האָט ער געמאָן. נאָכדעם ווי ער האָט געענדיגט לערנען, האָט ער מיטגענומען אַ גרויסע סומע געלד, זיין גאַנצן פאַרמעגען, און איז אַוועק אין מאַרק זעהן וואָס עס איז דאָ צו קויפֿען. און אזוי ווי ער געהט אין מאַרק, האָבען איהם באַגעגענט די גבאים, און ווי זיי האָבען איהם דערזעהן, האָבען זיי זיך פֿון איהם באַהאַלטען.

אַבער אליעזר האָט זיי פֿריהער דערזעהן, און זעהענדיג אז זיי האָבען זיך פֿון איהם באַהאַלטען, האָט ער זיי גענומען זוכען, אזוי לאַנג ביז ער האָט זיי אויסגעפֿונען. דאָן האָט ער צו זיי געזאָגט: „איך באַשווער אייך, אז איהר זאלט מיר זאָגען וואָס איהר טוט היינט אין מאַרק!“ „מיר געהען אַרום וועגען עפעס אַ מצוה זאָך“, האָט איינער פֿון די גבאים געענטפערט, „אַבער מיר דענקען אז מיר האָבען שוין גענוג געלד אויף דעם“.

„איך וויל דאָך וויסען פֿאַר וועמען איהר קלייבט דאָס געלד“, האָט רבי אליעזר געזאָגט, „און איך וועל פֿון אייך ניט אַבטרעטען ביז איהר וועט מיר זאָגען דעם גאַנצען אמת“.

דאָן האָט איהם איינער פֿון די גבאים אויסגעזאָגט:

„מיר קלייבען פֿאַר אַ חתן מיט אַ כלה וואָס דאַרפֿען באלד חתונה האָבען און די כלה האָט ניט אויף אַן אויסשטייער, דער חתן איז אויך אַרים, און ביידע זיינען יתומים“.

„אויב אזוי“, האָט רבי אליעזר געזאָגט און ער האָט אַרויסגענומען זיין בייטעל געלד, „דאָן נעהמט פֿון מיר צו מיין געשאַנק און גיט עס אַוועק צו דער כלה. זי איז בילכער פֿון מיין טאַכטער, ווייל מיין טאַכטער האָט אַ פֿאַטער און אַ מוטער, און די כלה האָט קיינעם ניט“.

האָבען די גבאים געמוזט צונעהמען פֿון איהם זיין געלד, און זיי זיינען אַוועק.

דאָס געלד וואָס רבי אליעזר האָט אַוועקגעגעבען איז געווען זיין גאַנצער פאַרמעגען. עס איז איהם בלויז פאַרבליבען איין איינציגער גילדען. האָט ער פֿאַר דעם גילדען געקויפט אַ זעקעל תבואה און איז

מיט דעם אוועק אהיים. ער האט דעם זעקעל תבואה אוועקגעלייגט ביי זיך אין שפייכלער, און איז פון דארט אוועק אין בית המדרש לערנען און זיך גאר נישט געצייגט פאר זיין פרוי, אדער טאכטער. די מוטער מיט דער טאכטער האבען געווארט ביז רבי אליעזר וועט צוריקקומען פון מארק, און זעהענדיג אז ער האט עפעס אריינגעטראגען אין שפייכלער און איז נאכדעם אוועק, זיינען זיי דארט אריין צו זעהן וואס ער האט געבראכט. אבער ווי איבערראשט זיינען זיי געווארען אז זיי האבען געזעהן אז דער גאנצער שפייכלער איז פול מיט תבואה. זיי האבען פארשטאנען אז דא איז געשעהן א גרויסער נס, צוליעב דעם וואס רבי אליעזר גיט זעהר פיעל צדקה. די פרוי איז אוועקגעלאפען אין בית המדרש און האט איהר מאן דערצעהלט פון דעם פולען שפייכלער מיט תבואה וואס זי האט געפירט נען. „אונזער פארמעגען איז יעצט זעהר גרויס“, האט זי געזאגט. „עס איז נישט אונזער פארמעגען“, האט רבי אליעזר געענטפערט. „דאס באלאנגט צו די ארימע לייט. מיר האבען אין דעם גאר א קליינעם טייל“.

די גרעסטע זאך אין דער וועלט

מיט יאחרען צוריק האט געלעבט א יונגער פריניץ, דער זוהן פון א גרויסען מלך. אבנר האט דער פריניץ געהייסען, און פון זיין קינדהייט אן האט ער געזוכט גאר גרויסע זאכען. ווען ער איז נאך געווען א קליין אינגעל האט ער שוין געוואלט זיין א גרויסער מאן. ווען ער האט א קוק געטאן אויף זיין פאטער'ס קער ניגליכען פאלאסט, וועלכער איז געווען זעהר הויך, האט ער געזאגט, אז דער פאלאסט איז נישט הויך גענוג, ער האט געדארפט זיין אזוי הויך, ביז צו די וואלקענס. איינמאל אז מען האט צום טיש דערלאנגט א גרויסען פיש, האט דער פריניץ געזאגט אז דאס איז א קליינער פישעלע, און אז צו א קעניג'ס טיש האט מען כאדארפט דערלאנגען א פיעל גרעסערען, א וואלפיש. איז דער פריניץ געגאנגען שפאצירען אין פעלד און האט דערזעהן א טייכעל, איז ער געווען אונצופרידען וואס דער

מייכעל האָט אַ ברעג. ער האָט געוואָלט זעהן אַ ים, אַ גרויסען ים, גאָר אַהן אַ ברעג.

דער פריניץ איז געוואַקסען און איז געוואָרען עלטער, אָבער אז ער איז שוין עלטער געוואָרען, האָט ער נאָך אַליץ געזוכט גרויסע זאָכען. ער איז געווען אונזופרידען פון זיך אליין. דען כאַטש ער איז געווען זעהר הויך, אַזוי ווי אַ ריעז, האָט ער געוואָלט זיין אַזוי הויך, אַזוי ווי דער טורעם פון זיין פאָטער'ס קעניגליכען פאַלאַסט. איינמאָל האָט דער קעניג צוגערופען דעם פריניץ און האָט צו איהם געזאָגט:

„מיין קינד, איך ווער שוין אַלט, און ווער ווייס ווי לאַנג איך וועל נאָך לעבען. דאַרום איז מיין באַגעהר, אז בעפאַר איך געה אַוועק פון דער וועלט, זאָל איך דיך זעהן פאַרהייראַט צו אַ גוטער פרוי. היינט וועסטו פאַהרען צום קעניג אלימלך וועלכער קיניגט איבער דאָס לאַנד פון די ווייסע ברעג. ער האָט אַ שעהנע און געראַטענע מאַכטער און זי איז זעהר גוט און פרום. גרייט זיך שוין אין וועג אַריין.“

„איז זי אַ גרויסע?“ האָט דער פריניץ געפרעגט.

„דאָס וועסטו אליין זעהן“, האָט דער קעניג געענטפערט.

איז דער פריניץ אַוועקגעפאַהרען אין דער לאַנד פון די ווייסע ברעג און האָט זיך געמעלדעט פאַר דעם קעניג אלימלך.

דער קעניג האָט דעם פריניץ פאַרגעשמעלט פאַר זיין מאַכטער, און ווי דער פריניץ האָט איהר דערזעהען, האָט ער זיך שטאַרק פערליעבט אין איהר. אַזאָ שעהנע און קלוגע פרינצעסין האָט ער נאָך קיינמאָל געזעהן. אָבער זי איז ניט געווען גרויס, נאָר גראַדע קליין געוויקסיג. און דער פריניץ האָט זיך געוואונדערט אויף זיך אליין וואָרום ער האָט זיך פערליעבט אין אַזאָ קליינער פרינצעסין.

„זאָג מיר“, האָט דער פריניץ געפרעגט די פרינצעסין, „זאָג מיר, ער קלעהר מיר וואָרום איך ליעב דיך. פון מיין קינדהייט אָן האָב איך געזוכט נאָר גרויסע זאָכען. און יעצט האָב איך זיך פערליעבט אין דיר, וואָס טראַגט וואָס דו ביזט שעהן און קלוג, ביזטו דאָך אַזוי קליין.“

„איך וועל דיר ערקלערען“, האָט די פרינצעסין געענטפערט. „גרויס קייט ליעגט ניט אין דעם וואָס מען קען מעסטען מיט דער האַנד, אָדער

מיט דער אויג. גרויסקייט איז עפעס אנדערש וואס מען קען בעגרייפען נאָר מיט דעם פערשטאַנד. געה אין דער וועלט אַרײַן, און געפֿין אויס, וואָס איז ווירקליך די גרעסטע זאַך אויף דער ערד, און ביז דו וועסט דאָס ניט אויסגעפינען קען איך ניט זיין דיין פֿרוי“.

דער פֿרינץ, וועלכער האָט די פֿרינצעסין זעהר שמאַרק ליעב בעקור מען, האָט געענטפֿערט אַז ער וועט מאַן וואָס זי פֿערלאַנגט פֿון איהם, און אַז ער וועט ניט צוריק קומען ביז ער וועט אויסגעפינען די גרעסטע זאַך אויף דער וועלט.

איז דער פֿרינץ געגאַנגען און געגאַנגען ביז ער איז אַנגעקומען אין אַ שמאַדט און האָט געזעהן ווי אַ רייכער מאַן טיילט עסען צו הונגעריגע. „אַט דאָס איז די גרעסטע זאַך אויף דער וועלט“, האָט דער פֿרינץ געזאָגט צו זיך. „אַבער מעגליך אַז עס זיינען נאָך דאָ גרעסערע. דער רײַכער מאַן האָט דאָך סאַי ווי צופיעל, מאַ וואָרום זאַל ער ניט געבען אַ טייל פֿון זײַן פֿערמעגען צו די אַרימע?“

איז דער פֿרינץ געגאַנגען ווייטער ביז ער האָט דערזעהן אַ מאַן געבען עסען צו אַ הונד. „אַט איז אַ גרויסע זאַך“, האָט דער פֿרינץ געזאָגט. „דער מאַן האָט רחמנות אויף אַ שטומע בעשעפעניס. אַבער עס קענען נאָך געבען גרעסערע זאַכען“.

נאָך ווייטער איז דער פֿרינץ געגאַנגען, ביז ער איז אַנגעקומען צו אַן אַרימע הויז וואו עס זיינען געווען אַ מוטער מיט דרייצעהן קליינע קינדערלעך. אַ פֿערזעהנטע קינד איז געלעגען קראַנק אין בעט און האָט געהאַלטען ביים שמאַרבֿען.

„גוטער מענש, העלפֿט מיר! מײַן קינד שטאַרבֿט אַוועק!“ האָט די מוטער געבעטען דעם פֿרינץ אַז ער איז אַרײַנגעקומען.

„וואָס זאָרגסטו זיך?“ האָט דער פֿרינץ געזאָגט. „דו האָסט דאָך אַנדערע דרייצעהן קינדער“.

„און דאָך פֿיהל איך אַז ווען דיזער קינד וועט שטאַרבֿען וועל איך ניט קענען לעבען אָהן איהם“.

דער פֿרינץ איז אַוועק און האָט געבראַכט אַ דאַקטאָר, און דער

דאקטאר האט דעם קראַנקען קינד אויסקורירט און ער איז געבליבען לעבען.

„גיעב מיר אַוועק איינעם פון דייע קינדער“, האט דער פרינץ געזאגט צו דער מוטער. „דו ביזט צו אַרים זיי אַלעמען צו ערציהען“.

אַבער טראַץ איהר אַרימקייט, האט די מוטער זיך נישט געוואַלט שיידען מיט קיינעם פון איהרע קינדער, זי האט זיי בעטראַכט, נאָכדעם האט זי די קינדער געפרעגט: „ווער וויל געהן מיט דיזען רייכען העררן און לעבען אין אַ רייכער הויז?“

די קינדער האַבען אַלע אַרומגערינגעלט זייער מוטער און האַבען נישט געוואַלט אַבטרעטען פון איהר.

„שרעקט זיך נישט, מיינע זיסע, ליעבע קינדערלעך, האט די מוטער צו זיי געזאגט, „איך וועל קיינעם פון אייך אַוועקגעבען אויף פרעמדע הענד“.

דאן איז פרינץ אַבנר אַוועק צו דער פרינצעסין פון די ווייסע בערג און האט צו איהר געזאגט:

„מיין ליעבסטע! איך האב אויסגעפונען די גרעסטע זאך אויף דער וועלט. דאָס איז מוטערליעבע“.

„ריכטיג!“ האט די פרינצעסין געזאגט. און זי האט מיט דעם פרינץ חתונה געהאַט.

די פיער קלוגע מיניסטאַרען.

אַמאָל, מיט יאָהרען צוריק, איז אין באַגדאַד געווען אַ מלך וואָס האט זיך גענויטיגט אין געלד. אום דאָס געלד צו קריגען האט ער געוואַלט אַרויפלייגען אויף זיין פאַלק אַ נייעם צינז. אַבער פיער פון דעם קעניג'ס מיניסטאַרען האַבען זיך געשמעלט געגען דעם קעניג'ס פאַרשלאַג, און זיי האַבען געזאגט אז דאָס פאַלק האט שוין גענוג צינזען צו צאַהלען, מעהר ווי דאָס פאַלק קען פאַרטראַגען, און עס וואַלט געווען אַן אונרעכט אויף זיי אַרויפצולייגען נאָך מעהר צינזען.

דער קעניג איז געוואַרען זעהר בייז אויף זיינע מיניסטאַרען דערפאַר וואָס זיי האַבען זיך געשמעלט געגען איהם, און פאַר כעס האט ער זיי אַרונטערגעוואַרפען פון זייערע שמעלען און האט זיי געהייסען געהן פון

לאנד. די פיער מיניסטארען האבען פערלאזען די הויפט־שטאָדט, וואו זיי זיינען אַ לאַנגע צייט געווען געהויבען און געאַכטעט ביי יעדען איינעם, און זיי זיינען אַוועק זוכען אַן אָרט פאַר זיך אין אַ פרעמדער לאַנד.

אויפ'ן וועג זיינען זיי געקומען איבער די פוס טריט פון אַ קעמעל. די פוס טריט האָבען זיך געצויגען איבער אַ לאַנגען וועג. באַלד איז זיי אַנטקעגען געקומען אַ סוחר און ער האָט זיי געפרעגט אויב זיי האָבען אויף זייער וועג געטראָפּען אַ קעמעל.

„איז ער געווען געלעהמט אויף איין פוס?“ האָט איין מיניסטער געפרעגט.

„האָט ער געהאַט אַ קורצען עק?“ האָט געפרעגט אַ צווייטער מיניסטער.

„איז ער געווען בלינד אויף איין אויג?“ האָט געפרעגט אַ דריטער. „האָט ער געליטען פון אַ שלעכטען מאַגען?“ האָט געפרעגט דער פערטער.

„יא, אַט דאָס איז ער“, האָט דער סוחר געענטפערט. „דאָס זיינען זיינע ריכטיגע צייכענס. איהר האָט די צייכענס ריכטיג איבערגעגעבען. וואו האָט איהר געזעהן מיין קעמעל?“

„מיר האָבען אייער קעמעל ניט געזעהן“, האָבען די פיער מינים־טאַרען געענטפערט, „אַבער מיר גלויבען אַז ווען איהר וועט נאַכגען די פוס טריט וועט איהר אייער קעמעל געפינען.“

„ניין!“ האָט דער סוחר אויסגעשריען. „פון די סימנים וואָס איהר האָט מיר געגעבען זעה איך אַז איהר האָט דעם קעמעל יא געזעהן. איך בין זיכער אַז איהר האָט איהם גענומען און פערקויפט צו אימיצען. איהר מוזט מיט מיר געהן צום קעניג. ער זאָל וועגען איך נעבען זיין משפּט!“ די פיער מיניסטארען האָבען מיט איהם געמוזט געהן צוריק אין דער הויפט־שטאָדט. דער קעניג איז געווען איבערראַשט צו זעהן זיינע פיער מיניסטארען צוריק קומען אונטער אַ שווערער קלאַגע.

דער קעניג וועלכער איז געווען זעהר בייז אויף די מיניסטארען דער־פאַר וואָס זיי האָבען איהם געוואַלט שטערען זיין פלאַן אַרויפצולייגען

נייע ציינען, האָט דאָ געפונען אַ וועג ווי זיך אָבצורעכענען מיט זיי, און ער האָט צו זיי געזאָגט :

„אויב איהר וועט זיך ניט מודה זיין און וועט ניט אומקעהרען דעם קעמעל, וועל איך אייך אריינזעצן אין קערקער. זאָגט, וואָס האָט איהר געטאָן מיט דעם קעמעל?“

„מיר האָבען דעם קעמעל קיינמאל געזעהן“, האָבען די פיער מינים-טאָרען געענטפערט.

„אויב איהר האָט דעם קעמעל ניט געזעהן“, האָט דער קעניג גע-פרעגט, „טאָ ווי אזוי האָט איהר געקענט וויסען אז ער איז געווען גע-לעהמט אויף אַ פּוס, בלינד אויף אַן אויג, געהאַט אַ קורצען עק און געלי-טען פון אַ מאָגען קראַנקהייט?“

„איך האָב באַמערקט ווי אויף דעם וועג זיינען געווען די צייכענס פון בלוז דריי פּיס“, האָט איינער פון די מיניסטאָרען געזאָגט, „דערפון האָב איך געדונגען אז איין פּוס איז ביי איהם אַ געלעהמטע“.

„איך האָב באַמערקט“, האָט דער צווייטער מיניסטער געזאָגט, „אז די בלעטער פון די בוימער פון איין זייט וועג זיינען געגעסען געוואָרען און די בלעטער פון בוימער פון דעם אַנדער זייט וועג זיינען געבליבען אונבאָריהרט, האָב איך דערפון פאַרשטאַנען אז דער קעמעל קען זעהן בלוז מיט איין אויג“.

„ווי איך בין געגאַנגען אין וועג“, האָט דער דריטער געזאָגט, „האָב איך געזעהן טראָפענס בלוט אין זאַמד אויף די גראָס, האָב איך פאַרשטאַ-נען אז דער קעמעל האָט ניט געקענט אַראַבטרייבען פון זיך די פליגען וואָס האָבען איהם געביסען“.

„איך האָב גלייך דערקענט אז דער קעמעל ליידעט פון בויך ווייטאַג“, האָט דער פערטער געזאָגט, „ווייל די פאָדערשמע טריט זיינען געווען טיעפער אַריינגעדריקט אין דער ערד אַלס די הינטערשמע. דאָס צייגט אז דער קעמעל האָט טיעפע אינערליכע שמערצען“.

ווען דער קעניג האָט אויסגעהערט דיזע ערקלערונגען האָט ער זיך ניט געקענט אַבוואונדערען פון דער חכמה פון זיינע מיניסטאָרען. „ווען אַזעלכע פיער קלוגע מענשען האָבען מיר געראַמען אז איך

זאל קיין נייעם צינז נים ארויפלייגען", האט דער קעניג געזאגט, "האב איך זיי געדארפט פאלגען".
 דער נייער צינז איז גלייך ארונטער גענומען געווארען און די מינים-
 מארען האבען צוריק באקומען זייערע שמעלען.
 און זייט דאן האט זיי דער קעניג געפאלגט אין אלעם.

פון צדקה ווערט מען נים ארים.

אין שפאניען האט אמאל געלעבט א רייכער איד און זיין נאמען איז געווען אברהם מאדעסקא. דיזער רייכער מאן איז געווען א גרויסער בעל צדקה. ווער עס פלעגט צו איהם קומען בעמען הילף פלעגט ער

איהם אנשימען א זאק מיט גאלד. ארים פלעגען צו איהם די מענשען קומען און רייך פלעגען זיי אוועקגעהן. ער פלעגט קיינעם נים פרעגען קיין פראגען, ווער נאר עס האט אויסגעשטעלט א האנד האט ער איהם רייך געמאכט.

„בעסער זיי פארזיכטיג, מיין מאן“, האט איינמאל זיין פרוי צו איהם געזאגט. „דו וועסט באלד אזוי צוטיילען דיין גאנצען פארמעגען און וועסט אליין בלייבען אן ארימאן“.

„זאָרג זיך ניט, מיין ליעבע פרוי“, האָט מאַדעסקא געענטפערט. „פון צדקה ווערט מען ניט אַרים. און אויב אפילו איך וועל אַרים ווערען מאַכט אויך ניט אויס, ווייל עס איז דאָך בעסער אַז עס זאָלען זיין פיעלע רייכע לייט, איידער בלויז איך איינער זאָל זיין אַ גביר.“

און מאַדעסקא האָט ווייטער געטיילט זיין גאָלד צו אַלעמען, ביז עס איז געשעהן דאָס וואָס זיין פרוי האָט געזאָגט: ער איז געוואָרען אַן אַרימאָן.

„זאָרג ניט מיין פרוי“, האָט מאַדעסקא איהר געטרייסט. „עס איז אמת אַז איך בין יעצט אַרים אין געלד, אָבער דערפאַר בין איך רייך אין פריינד. איך וועל יעצט געהן צו די מענשען וועלכע איך האָב געהאַלפּען צו ווערען רייך און זיי וועלען מיר לייהען אַ ביסעל געלד ביז איך וועל צוריק קומען צו מיין פריהערדיגען שטאַנד.“

אָבער מאַדעסקא האָט באַלד אויסגעפונען אַז ער האָט זיך גענאַרט אין זיינע פריינד. זיי האָבען שוין אַלע געוואוסט אַז ער איז אַרים, און פיעלע האָבען אָנגעזאָגט זייערע דיענער אַז זיי זאָלען איהם ניט אריינ-לאָזען צו זיי אין הויז. אַנדערע האָבען איהם געזאָגט אַז זיי האָבען ביי זיך ניט קיין באַזאָרעם געלד און דאַרום קענען זיי איהם ניט העלפּען.

מיט אַ צובראָכענעם נעמיטה איז מאַדעסקא געגאַנגען צוריק אַהיים. ער האָט זיך געטראַכט וואָס וועט ער זאָגען זיין פרוי און וואו וועט ער געהמען געלד איהר צו געבען אויף דער הויזהאַלטונג?
און אזוי ווי ער איז געגאַנגען אין גאָס האָט ער געפונען אַן אַראַנזש. האָט ער דעם אַראַנזש אויפגעהויבען און מיטגענומען און איהם געבראַכט אַהיים.

„מעהר ווי דעם אַראַנזש האָסטו ניט געבראַכט?“ האָט די פרוי געפרעגט.

מאַדעסקא האָט טרויעריג אַראַבגעלאָזען דעם קאַפּ און געשוויגען. זיין פרוי האָט גענומען אַ מעסער און האָט אויפגעשנימען דעם אַראַנזש.

און ווי איבערראַשט זיינען זיי ביידע געוואָרען אַז זיי האָבען אינ-ווייניג, אין דעם אַראַנזש, געפונען צעהן טהייערע כריליאַנמען. יעדער

בריליאנט איז ווערטה געווען ביי הונדערט טויזענד דאלאר. טאדעסקא האט די בריליאנטען פערקויפט פאר א מיליאן דאלאר און האט ווידער אנגעהויבען צו מאכען גרויסע געשעפטען, און איז ווידער געווארען א רייכער מאן.

ווידער האט טאדעסקא אנגעהויבען צו געבען צדקה מיט דער פולער האנד צו יעדען איינעם וואס פלעגט צו איהם קומען בעמען הילף. „מיין מאן!“ האט איהם זיין פרוי געווארנט. „דערמאן זיך ווי שלעכט עס איז אונז געווען ווען אונזער געלד איז אויסגעגאנגען. ניט אלע מאל קען טרעפען א נס אז מיר זאלען געפינען אן אראנזש אנגעפילט מיט בריליאנטען. בעסער זיי פארזיכטיג מיט דיין געלד און פארלאז זיך ניט אויף נסים“.

אבער טאדעסקא האט זי ניט געהערט און געטיילט זעקלעך גאלד צו יעדען איינעם. עס האט גענומען א יאהר צייט און ער איז ווידער געווארען אן ארימאן.

„איך האב יעצט א סך נייע פריינד“, האט ער געזאגט, „אפשר זיינען די נייע פריינד בעסער פון די אלטע און זיי וועלען מיר לייהען א ביסעל געלד, איך זאל ווידער קענען קומען צו מיין פריהערדיגען שמאנד“, האט ער געזאגט.

אבער אויך די נייע פריינד האבען זיך פון איהם דערווייטערט ווען זיי האבען געהערט אז ער איז געווארען אן ארימאן.

טאדעסקא איז ווידער געגאנגען אהיים מיט א צובראכענער הארץ. אבער ווידער האט מיט איהם געטראפען א נס: ער האט אויפ'ן וועג געפונען א גרויסען קאסא נוס. אז ער האט דעם נוס געבראכט אהיים און איהם געעפענט, האט ער אין איהם געפונען צוואנציג טהייערע שטיינער וואס יעדער איינער פון זיי איז ווערטה געווען צו צוויי הונדערט טויזענד דאלאר.

און נאכדעם ווי ער האט די טהייערע שטיינער פארקויפט, האט מאַ-דעסקא ווידער אנגעהויבען צו מאכען גוטע געשעפטען און איז געוואָרען נאך פיעל רייכער ווי ער איז געווען אמאל.

„יעצט מיין מאן, וועסטו שוין הימען דיין געלד“, האט זיין פרוי

געזאגט, „נאכדעם ווי דו האסט שוין צוויי מאל געהאט א לעסאן פון דיינע פריינד“.

„זעהסטו ניט, מיין פרוי, אז וואס מעהר איך צוטייל מיין געלד אויף צדקה ווער איך אלץ רייכער און רייכער? דאס געלד איז ניט מיינע. איך בין בלויז א שליח פון גאט דאס געלד צו פארטיילען צווישען זיינע ארימע קינדער, די שלעכטע אזוי ווי די גוטע“.

דריי פערלאנגענס.

אמאל זיינען געווען א יונגע פאָר פאָר פאָר וואָס האָבען געלעבט זעהר גליקליך. זיי האָבען געהאט אַ שעהנע הויז מיט אַ שעהנעם גאַר-טען, און עס האָט זיי ניט געפּעהלט קיין זאַך.

אַבער אַ מענש האָט אימער נייע פּערלאַנגענס, און ער קען לאַנג ניט זיין צופריעדען מיט דעם וואָס ער האָט. ער וויל אימער מעהר און מעהר, און וואָס לענגער ער לעבט אלץ מעהר זאָכען פּערלאַנגט ער צו האָבען.

אזוי איז אויך געווען מיט דיזער פאָר פאָר פאָר. אַ לאַנגע צייט האָבען מאַן און פרוי געלעבט גליקליך. אַבער שפּעטער האָבען זיי זיך גענומען אַרומקוקען און האָבען געזעהן אז זייערע שכנים פאַרמאָגען פיעלע זאָכען וועלכע זיי האָבען ניט, ווי פּערד מיט שעהנע קערידזשעס און אַמאָ-מאַבילען, האָבען זיי אויך באַקומען אַ חשק צו האָבען אזעלכע זאָכען.

און ווי מיינט איהר, קינדער, אז ווען זיי וואַלטען שוין געהאט פּערד מיט קערידזשעס און אַמאָמאַבילען, וואַלטען זיי געווען צופריעדען?

געוויס ניט! זיי וואַלטען דאָן געוואונשען צו האָבען נאָך אַנדערע זאָ-כען. אַ מענשענס פּערלאַנגען זיינען אזוי ווי געזאָלצענע וואַסער. וואָס מעהר מען טרינקט פון די וואַסער אלץ מעהר דאַרשטיג ווערט מען.

אינמאָל, אין אַווענד, אז די פאָר פאָר פאָר זיינען געזעסען אין הויז און גערעדט פון זייערע פּערלאַנגען, פון די זאָכען וואָס זיי האָבען געוואַלט האָבען, איז אַריינגעפלויען אין הויז אַ קליינער מלאך מיט ווייסע פליגען. די פאָר פאָר פאָר האָבען זיך פאַר איהם דערשראָקען.

„שרעקט זיך ניט פאַר מיר“, האָט דער קליינער מלאך'ל געזאָגט, „זייט רוהיג. איך בין געקומען אייך זאָגען דאָס אזוי ווי איהר זייט

אומצופרידען און איהר פארלאנגט צו האַבען אַ סך גוטע זאַכען, קענט איהר זיך אויסוועהלען דריי פארלאנגען און איהר וועט זיי האַבען.“

מאָן און פרוי האַבען זיך איינע די אַנדערע אָנגעקוקט. זיי האַבען ניט געוואוסט וואָס צו פארלאנגען. זיי האַבען געוואַלט פארלאנגען וואָס נאָר בעסערע זאַכען.

„אַלזאָ“, האָט דער מלאך'ל געזאָגט ווייטער, „איהר דאַרפט זיך גאָר ניט איילען מיר צו זאָגען היינט וואָס איהר פארלאנגט. איהר האָט אַ גאַנצע וואָך צייט צו טראַכטען און זיך גוט איבערלייגען וואָס איז פאַר אייך בעסער און וויכטיגער.“

די פרוי האָט געוואַלט נאָכשרייען דעם מלאך'ל, אַז דערווייל פאַר-לאנגט זי הונדערט בריליאַנטענע רינגען, אַבער איהר מאָן האָט איהר פאַרשמעלט דעם מויל מיט זיין האַנד און האָט געזאָגט: „מיר האַבען נאָך צייט. מיר קענען פילייכט אויסטראַכטען בעסערע פארלאנגען.“

דער קליינער מלאך איז פאַרשוואַנדען געוואָרען.

דריי טעג זיינען אַוועק אין טראַכטען, און מאָן און פרוי האַבען ניט געקענט זיך באַשליסען אויף קיין זאַך. אויף דעם פערטען טאָג, אין אַווענד, זיינען זיי ביידע געזעסען אין קיך, ביים פייער, און אויף דעם אויווען האָט זיך אין אַ פאַז געפּרעגעלט בולבעס אין שמאַליץ. „ווי גוט וואַלט געווען“, האָט די פרוי געזאָגט, „ווען צו דעם וואַלט געווען אַ שטיקעל לעבער צום פּרעגלען!“

אין דעם אויגענבליק האָט זיך באַוויזען דער קליינער מלאך מיט אַ שטיק לעבער אין האַנד. ער האָט דעם שטיק לעבער אַריינגעוואָרפען אין פאַן און געזאָגט:

„איהר האָט מיך אַביסעל אונטערגעאיילט. אַט האָט איהר אייער ערשמען פאַרלאנג ערפילט. יעצט האָט איהר בלוז צוויי זאַכען צו ווינשען זיך.“

דער מלאך'ל איז אַוועק, און דער מאָן האָט אָנגעהויבען צו שרייען אויף זיין פרוי:

„דו, פּרעסערקע, וואָס האַסטו געטהאָן? האַסטו אַוועקגעגעבען אַזאַ גוטע געלעגנהייט פאַר אַ שטיקעל לעבער — אַ לעבער זאָל דיר אויפ-וואַקסען אויף דער נאַז, אַבער אַ גרויסער!“

גלייך דארויף האט זיך ווידער באוויזען דער קליינער מלאך מיט א גרויסען לעבער אין האנד און דיווען לעבער האט ער צוגעטשעפעט דער פרוי אויפ'ן נאָז.

„אייער צווייטער פארלאנג איז שוין אויך ערפילט געוואָרען“, האט דער מלאך געזאָגט און איז פארשוואונדען געוואָרען.

דער לעבער, וואָס דער מלאך האט אָנגעהאָנגען, איז דער פרוי געבליבען היינגען אויף דער נאָז. זי האט עס פֿרוכירט אַפֿרייסען, אָבער זי האט ניט געקענט. זי האט אָנגעהויבען צו וויינען זעהר שטאַרק: „ווי וועל איך דאָס קענען איבערלעבען די שאַנדע אזוי זיך צו צייגען פֿאַר מענשען? איך וועל דאָך קיינמאַל אין גאַס זיך ניט קענען ווייזען“. דער מאַן האט געקוקט אויף זיין פרוי און האט זיך געשראַקען פֿאַר איהר. דער לעבער איז איהר געהאַנגען פֿאַר דער נאָז און האט איהר פֿאַרשטעלט דעם מויל. זי האט אויסגעזעהן שרעקליך.

„וואָס זאָלען מיר יעצט טהאָן?“ האט דער מאַן געפרעגט. „מיר האָבען בלויז איין פֿאַרלאַנג צו בעטען. זאָלען מיר בעטען אַ גרויסען קאַסטען מיט גאַלד, אָדער זאָלען מיר בעטען אַז דער מלאך זאָל צונעהמען דעם לעבער ביי דיר פֿון דער נאָז?“

„וואָס טויג אונז גאַלד, וואָס טויג אונז בריליאַנטען?“ האט די פרוי געקלאָגט, „אַז מיר וועלען ביידע זיין אונגליקליך אַט מיט דיווען לעבער ביי מיר אויף דער נאָז. לאַמיר בעסער פֿאַרלאַנגען אַז דיווע שרעקליכע זאַך זאָל ביי מיר אַרונטערגענומען ווערען פֿון געזיכט“. „איך פֿאַרלאַנג“, האט דער מאַן געזאָגט, „אַז דער לעבער זאָל אַראָפּ פֿון מיין פֿרוי'ס געזיכט“.

און באלד איז דער לעבער אַרונטערגעפֿאַלען ביי דער פרוי פֿון דער נאָז און זי איז ווידער געוואָרען אזוי שעהן ווי געווען. זייט דאָז האָבען מאַן און ווייב געלעבט גליקליך, האָבען מעהר ניט פֿאַרלאַנגט קיין זאַך, זיינען געווען צופֿרידען מיט דעם וואָס זיי האָבען געהאַט, און האָבען קיינעם ניט מקנא געווען.

נקדימון בן גוריון

אמאל, ווען די אידען האָבען געלעבט אין זייער אייגענעם לאַנד, אין ארץ ישראל, פלעגען זיי דריי מאל אַ יאהר געהן נאָך ירושלים, דאָס איז געווען אין די דריי פייערטעג פסח, שבועות און סכות. פון גאַנצען לאַנד פלעגען זיי זיך צוזאַמענקומען אין דער הייליגער שטאָדט אום זיך דאָרט צו פרעהען אין די ימים טובים, און צו הערען די שעהנע געזאַנגען פון די לויים אין בית המקדש.

איינמאל האָט געטראָפּען אַז ווען די טויזענדער געסט זיינען געקור מען צו פאַרברענגען יום טוב, איז אין ירושלים אויסגעגאַנגען די וואַסער פון די ברונענס. אין ירושלים טרינקט מען נאָך היינט אויך רעגען וואַסער וואָס קלייבט זיך אָן אין ברונענס. און ווען די ברונענס האָט בען זיך אויסגעליידיגט האָט קיינער ניט געהאַט וואָס צו טרינקען, און דאָס פאַלק, די איינוואוינער אַזוי ווי די געסט, האָבען געשמאַכטעט פאַר דאָרשט.

צו יענער צייט האָט אין ירושלים געלעבט אַ גרויסער אידישער מאַן, נקדימון בן גוריון האָט ער געהייסען, און ער איז געווען זעהר רייך און אַ גרויסער בעל צדקה. און ווען ער האָט דערהערט פון דעם אונגליק און אין וואָס פאַר אַ געפאַהר ירושלים געפינט זיך, איז ער אַוועק צו אַ רייכען רוימער וואָס האָט דאָן געלעבט דאָרט, און ער האָט צו איהם געזאָגט: „דו האָסט אַזוי פיעל ברונענס, טאָ כאַרג מיר צוועלף פון דינע ברונענס און איך וועל דיר אָפּגעבען צוועלף אַנדערע ברונענס צו דער צייט וואָס דו וועסט אַליין באַשטימען.“

„און ווי איז אַז דו וועסט ניט קענען אָבגעבען?“ האָט דער רוימער געפרעגט.

„וועל איך דיר פאַר די צוועלף ברונענס אָבגעבען 12 צענטער זילבער.“

דער רייכער רוימער האָט באַשטימט דעם טערמין און דער אָב-מאַך איז פאַרשריבען געוואָרען געזעצליך.

ווען עס איז געקומען דער טאָג פון דעם טערמין, האָט זיך דער רוימער געפרעהט. אין לאַנד האָט נאָך אַלץ געהערשט אַ גרויסע טרוי-

קעניש. די צוועלף ברונענס וואסער וואס נקדימון בן גוריון האט ביי איהם געליהען זיינען אויסגעשעפט געווארען און קיין אנדערע האט ער זיט געהאט צו געבען. אלזא, וועט דער איד איהם מוזען באצאָהלען צוועלף צענטער זילבער.

גאנץ פריה האט דער רוימער געשיקט זיינעם אַ שלוח צו נקדימון בן גוריון און האט פון איהם געפאָדערט די צוועלף צענטער זילבער. „דער טאָג איז נאָך גרויס“, האט נקדימון געענטפערט, „דער טער-מין איז נאָך ניט אויסגעגאָנגען“.

דער שלוח איז אַוועק און האט די ווערטער איבערגעגעבען צו זיין האַר.

דער האַר האט געהערט דעם ענטפער און האט געלאַכט.

„וואָס איז דער אונטערשיעד?“ האט דער רוימער געזאָגט צו זיך. „ער וועט מיר דאָס געלד באצאָהלען שפעטער“.

מיטאָג צייט האט דער רייכער רוימער ווידער געשיקט זיין שלוח צו נקדימון בן גוריון און געפאָדערט אַז ער זאָל באצאָהלען די צוועלף צענטער זילבער.

עס איז דאָך ערשט מיטאָג צייט,“ האט נקדימון געענטפערט. „דער טערמין האט זיך נאָך ניט געענדיגט“.

און דער שלוח איז ווידער אַוועק צו זיין האַר און האט איהם אַי-בערגעגעבען די רייד פון נקדימון.

„איך וועל שוין וואַרטען נאָך אַ ביסעל“, האט דער רוימער געזאָגט. „אַבער היינט מוז איך האַבען מיין געלד“.

פאַרנאַכט האט דער רוימער געשיקט זיין שלוח און האט איהם געזאָגט: „יעצט וועט ער דיר זיכער געבען די צוועלף צענטער זילבער“.

„אַבער דער שלוח איז צוריק געקומען מיט ליידיגע הענד.

„וואָס? ער האט ניט באצאָהלט?“ האט דער רוימער מיט כעס אויסגערופען.

„ער זאָגט אַז דער טאָג איז נאָך ניט אַריבער און דאַרום האט ער נאָך צייט“, האט דער שלוח געענטפערט.

וועל איך שוין ווארטען נאך א שטונדע, האט דער רוימער געזאגט און איז צוועק אין באד.

און נקדימון, זעהענדיג אז דער טאג ענדיגט זיך און ער וועט באלד מוזען באצאהלען די גרויסע סומע געלד, איז ער צוועק אין בית המקדש און האט געזאגט א שטילע געבעט, א געבעט פאר רעגען, אז די ברונענס זאלען אָנגעפילט ווערען, און דאס פאלק זאל שוין אויפהערען צו ליידען דארשט, און ער זאל ניט דארפען צוועקגעבען אזוי פיעל רייכטהום צו איינעם וואס האט דאס ניט פארדיענט.

איז א מינוט ארום איז דער הימעל פארדעקט געווארען מיט שווערע דיקע וואלקענס. עס האט אויסגעבראכען א גרויסער שלאקס-רעגען די גאסען זיינען פארפלייצט געווארען און אלע ברונענס זיינען אָנגעפילט געווארען מיט וואסער.

מיט א רוהיגען הארצען איז נקדימון ארויס פון טעמפעל. דער רעגען האט שוין אויפגעהערט, אבער די וואלקענס האבען נאך אלץ פארשטעלט דעם הימעל און עס איז געווען פינסטער, אזוי ווי נאכט. געהענדיג אין גאס האט נקדימון בן גוריון זיך באגעגענט מיט דעם רוימער. „וואו זיינען מיינע צוועלף צענטער זילבער?“ האט דער רוימער געפרעגט.

איך קען דיר צוריקגעבען דייע צוועלף ברונענס מיט וואסער, האט נקדימון געענטפערט. „זיי זיינען אלע פול געווארען“.

דער רוימער האט א מינוט געטראכט. נאכדעם האט ער געזאגט: „אבער עס איז שוין נאכט. דער מערמין האט זיך שוין געענדיגט איידער די ברונענס זיינען פול געווארען מיט וואסער“.

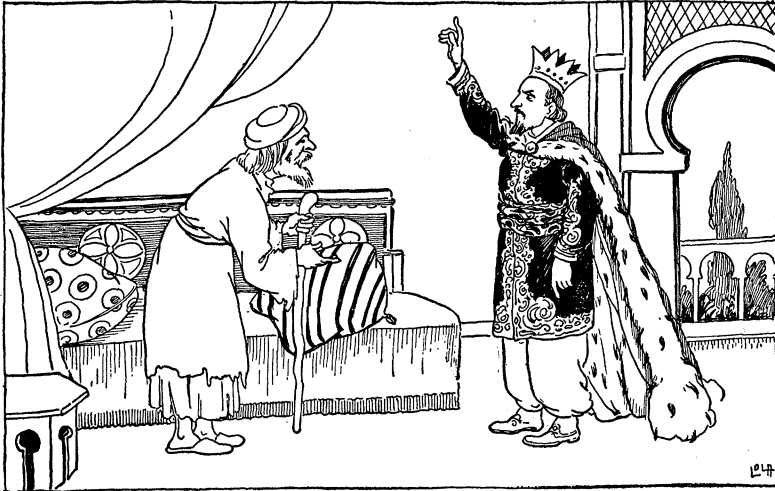
„ניין, עס איז נאך ניט נאכט“, האט נקדימון געזאגט. „ווארט נאך אומס א קליינע וויילע, וועל איך דיר צייגען אז עס איז נאך טאג“.

נקדימון איז צוריק אריין אין טעמפעל און דער רוימער איז געבלי- בען ווארטען אין גאס. נקדימון האט אין טעמפעל ווידער געזאגט א געבעט. די וואלקענס האבען זיך צושפרייט, דער הימעל האט זיך אויס- געלייטערט און די אונטערגעהענדע זון האט זיך באוויזען. עס איז נאך געווען טאג.

דער רוימער האָט צוריק באַקומען זיינע צוועלף ברונענס מיט וואַסער.

דער בעמלער און דער קעניג

אַ בעמלער איז אַרומגעגאַנגען פון שטאָדט צו שטאָדט מיט זיין זאַק אויפ'ן פלייצע. וואו ער האָט גענעכטיגט האָט ער ניט געמאַגט. און אזוי לאַנג האָט ער אַרומגעוואַנדערט ביז ער איז איינמאַל געקומען אין אַ גרויסער שטאָדט, פון אַ ווייטער לאַנד, און די שטאָדט איז גע-ווען זעהר אַ רייכע און אַ פּרעהליכע. איבעראַל האָט דער בעמלער

געזעהן שעהנע, גרויסע פּאַלאַסטען פון מאַראַר געבויט און מיט גאַל-דענע קופּאַלען אויף זיי.

„אי, ווי גוט וואַלט געווען צו נעכטיגען אין איינעם פון דיזע פּאַ-לאַסטען!“ האָט דער בעמלער צו זיך געזאָגט.

ער האָט גענומען געהן פּאַרביי פּאַרשידענע פּאַלאַסטען, און ווען ער האָט געזעהן איינעם וואָס איז געווען שעהנער און גרעסער פון אַלע האָט ער זיך אַהין שטילערהייט אַריינגערוקט, און איז אַריין אינוועניג. דאָס איז געווען דער פּאַלאַסט פון דעם קעניג. אַ גרויסער אַ

מעכטיגער קעניג איז דאס געווען. זיין נאָמען איז געווען באַקאַנט איבעראַל, און קעניגע פון אַנדערע לענדער האָבען פאַר איהם מורא געהאַט.

דער בעטלער איז אַריין אין אַ צימער. קיינער האָט איהם געזעהן אַריינקומען. דער קעניג איז גראַדע אין יענער צייט געווען אויף יאַגד, און זיינע דינער האָבען זיך דערווייל אַבגערוהט און ניט שטאַרק אַכט טונג געגעבען אויפ'ן פאַלאַסט.

אין דעם צימער, וואוהין דער בעטלער איז אַריין, איז געווען אַ בעטלע. דער בעטלער האָט געעפענט זיין זאַק, און האָט פון דאָרט אַרויסגענומען אַ שטיק טרוקען ברויט. ער האָט זיך אָנגעגעסען, און נאַכדעם האָט ער זיך אַריינגעלייגט אין דעם בעטלע, און איז באַלד אַיינגעשלאָפען. אין זיין גאַנצען לעבען איז ער נאָך אויף אַזאַ ווייכען בעטלע ניט געשלאָפען. ביז יעצט פלעגט ער שלאָפען אַמאָל אין אַ שטאַל, און אַמאָל גאָר אויפ'ן פרייען פּעלד.

ער האָט גאָר ניט געוואוסט אַז ער שלאָפט אין אַ קעניגליכען פאַרלאַסט. ער האָט געמיינט אַז די הויז געהערט צו אַזוי אַ רייכען מאַן. לאַנג שלאָפען האָט ער ניט געקענט, ווייל קוים האָט ער אַבגעשלאָפען אַ האַלבע שמונדע, האָט ער דערפיהלט אַ שטאַרקען קלאַפּ אין זייט. דאָס האָט איהם געשלאָגען איינער פון דעם קעניג'ס דינער, וועלכער איז גראַדע אַריינגעקומען און האָט דעם בעטלער געפונען דאָרט שלאָפען. „דו געמיינער בעטלער, דו!“ האָט דער דינער אויסגערופען. „ווי אַזוי האָסטו זיך געוואַגט מיט דייע דיינע שמוציגע פיס אַריינצוטערעמען אין דעם פאַלאַסט פון אונזער ליכטיגען הערשער? שוין אַרויס פון דאַנען, דו אויסוואַרף! געה אַרויס, איידער איך וועל געבען צו וויסען דעם קעניג, וועט ער הייסען דיך היינגען.“

דער בעטלער האָט אויסגערויבען זיינע פאַרשלאָפענע אויגען, אַבער ער האָט זיך ניט געריהרט פון אַרמ. דער דינער האָט ווייטער גענומען שרייען, אַבער דער בעטלער האָט זיך פאַר איהם ניט געשראַקען. „איך וועל פון דאַנען ניט אַרויסגעהן“, האָט ער געזאָגט, „וואו איך וועל זיך ניט גוט אויסרוהען פון מיין וועג. לאַז מיך שלאָפען.“

און דער בעטלער האָט זיך ווידער אויסגעצויגען אין דער ווייכער בעט.

דער דינער האָט דעם בעטלער אַראָפּגעשלעפט פון בעט און געדוואַלט איהם אַרויסטרייבען מיט גוואַלד, אָבער דער בעטלער האָט זיך ניט געלאָזט טרייבען, און די ביידע האָבען זיך אזוי לאַנג געראַנגעלט און געשריען, ביז די גאַנצע דינערשאַפט און די וועכטער פון פּאַלאַסט זיינען אָנגעלאָפּען. און דער קעניג, וועלכער האָט אויך דערהערט דעם גרויסען רעש, איז אויך אַריינגעקומען אין דעם צימער צו זעהן וואָס דאָ טוט זיך.

„וואָס טוט זיך דאָ?“ האָט דער קעניג געפרעגט, אַריינקומענדיג.
 „אָט דער בעטלער“, האָט דער דינער געענטפּערט, „איז אַריינגע-
 קומען אין דעם קעניג'ס פּאַלאַסט, האָט זיך אַריינגעלייגט אין בעט און
 וויל ניט אַרויסגעהן“.

דער קעניג איז שטאַרק בייז געוואָרען אויף דעם בעטלער און האָט
 אויף איהם אָנגעשריען: „זאָג מיר, צו וואָס און צו ווען ביזטו אַהער
 געקומען?“

„איך בין אַהער אַריין זיך אַכצורוהען פון מיין וועג, דען איך בין
 געווען זעהר מיעד און זעהר שלעפּעריג“, האָט דער בעטלער געענטפּערט.
 „ווייסטו דען ניט אז דאָס איז קיין גאַסט־הויז“, האָט דער קעניג
 געזאָגט. „ניט אַנדערש, אז דו ביזט אַהער געקומען צו מאַכען שפּאַס
 פון מיר. וואָרט, איך וועל דיר צייגען וואָס עס הייסט מאַכען שפּאַס
 פון אַ קעניג“.

עס איז מיר קיינמאָל ניט איינגעפאַלען צו מאַכען שפּאַס פון דיר“,
 האָט דער בעטלער געענטפּערט. „אָבער איך פאַרלאַנג פון דיר, גרויכער
 הערשער, אז דו זאלסט מיר געבען אַן ענטפּער אויף מיינע דריי פּראַגען“.
 „פרעג“, האָט דער קעניג געזאָגט.

„זאָג מיר, גרויסער און מעכטיגער הערשער, ווער האָט דאָ אין דעם
 פּאַלאַסט געוואוינט פריהער פון דיר?“

„מיין פּאַטער“, האָט דער קעניג געענטפּערט.

„און וועל האָט געוואוינט פריהער פון דיין פּאַטער?“

„מיין זיידע“.

„און ווער וועט דא וואוינען נאך דיר?“

„מיין זוהן“.

„אויב אזוי“, האט דער בעטלער געזאגט, האב איך דאך רעכט געד
האט וואס איך האב דעם פאלאסט אויסגעקליבען פאר א נאכטלעגער.
דען איז דאס ניט אן איינפארההוויז פאר געסט? ניט אויף אייביג פאר-
כלייבען די איינוואוינער פון דעם פאלאסט. די געהען אזועק און אנדערע
קומען אויף זייער פלאץ. נו, זאג אליין, גרויסער הערשער, האב איך
קיין רעכט צו פארבלייבען איבער א נאכט?“
דעם בעטלער'ס רייד זיינען גוט אריין דעם קעניג אין קאפ, און
ער האט איהם געלאזט איבערנעכטיגען אין פאלאסט און אויף מארגען,
אז דער בעטלער איז אזועקגענאנגען, האט איהם דער קעניג מיטגעגעבען
שעהנע מתנות.

די וואונדערליכע קליידער

עס איז אמאל געווען א מלך וואס האט זעהר ליעב געהאט שעהנע
קליידער. זיין גאנצע צייט פלעגט ער אכגעבען אויף פומצען זיך, און
אויף זוכען שעהנע שטאפען פאר מלבושים. אין יעדער לאנד אויף
דער ערד-קוגעל האט ער געהאט אגענטען וואס האבען פאר איהם געד
זוכט די פיינסטע קליידער שטאפען וואס יעדע לאנד האט פראדוצירט.
איינמאל זיינען צום קעניג געקומען צוויי שווינדלער, וואס האבען
זיך פארגעשמעלט אלס וועבער, און זיי האבען געזאגט:
„גרויסער קעניג! מיר זיינען אין שטאנד צו וועבען פאר דיר אזא
שטאף וואס איז שעהנער און רייכער פון אלעס וואס איז ווען ארויף
אויף דיין קערפער ביז היינטיגען טאג. און דער שטאף האט נאך א
מעלה, און דאס איז, וואס ער איז אונזיכטבאר. קיינער קען דעם שטאף
ניט זעהן, מיידען ער איז א פעהיגער מענש און מיט שכל.“
„אזא שטאף איז פאר מיר זעהר נויטיג“, האט דער קעניג געענט-
פערט, „ווייל מיט אזא שטאף וועל איך קענען אויספרובירען אלע מינע
דינער און בעאמטע פון לאנד. איך וועל וויסען ווער פון זיי האט שכל

און ווער ניט. ווער איז פעהיג פאר זיין אַמט און ווער ניט. אַלזאָ, איך
נעהם אָן אייער פאַרשלאַג און וועל אייך לאָזען פאַר מיר וועבען די
וואונדערליכע קליידער."

דער מלך האָט די וועבער אָבגעגעבען אַ גרויסען צימער צו אַרביי-
טען און צוויי וועב'מאַשינען. ער האָט זיי אויך געגעבען אַ גרויסען
זאַק מיט זיידענס און גאַלדענע פאַדים צו וועבען פון דעם די וואונדער-
ליכע שטאָף. די שווינדלער האָבען די זיידענס מיט די גאַלד באַהאַלטען,
און זיי האָבען זיך געמאַכט ווי זיי אַרבייטען פלייסג אויף די לעדיגע וועב
מאַשינען.

דריי טעג שפעטער האָט דער קעניג געשיקט זיין פינאַנץ מיניסטער
צו זעהן ווי די אַרבייט געהט צו. דער קעניג האָט טאַקע פאַר איין
זעג געוואַלט פרובירען זיין מיניסטער, אויב ער האָט שכל און פעהיג-
קייטען צו זעהן די וואונדערליכע שטאָף. דער מיניסטער איז געקומען
און האָט געזעהען אַז די וועבער דרעהען מיט די הענד איבער לידיגע
לועב מאַשינען און קיין שטאָף האָט ער ניט געזעהן. האָט זיך דער פיר-
נאַנץ מיניסטער דערשראָקען. ער האָט זיך געטראַכט: „איך מוז זיין
אַ מענש אַהו שכל און ניט פעהיג פאַר מיין אַמט, זאָנסט וואַלט איך
דאָך געקענט זעהן דעם שטאָף וואָס זיי וועבען."

„נו“, האָט איינער פון די שווינדלער געפרעגט דעם פינאַנץ מי-
ניסטער, „ווי געפעלט אייך דער שטאָף וואָס מיר וועבען פאַר דעם
קעניג?"

„גרויסאַרטיג“, האָט דער פינאַנץ מיניסטער געענטפערט, און גענו-
מען כלומר'שט טאַפען די שטאָף, וועלכע איז אויף דער וועלט ניט גע-
ווען. „אַזא שטאָף האָב איך נאָך קיינמאַל אין מיין לעבען ניט געזעהן.
וואָס פאַר אַ פראַכטפאַלע קאַלירען! וואָס פאַר אַ פראַכטפאַלער גע-
וועב! מיין קעניג וועט עס מאַכען פיעל פערגעניגען."

„טאָ זייט אַזוי גוט און זאָגט אייער קעניג אַז עס פעהלט אונז אויס
מאַטעריאַל“, האָבען די שווינדלער געזאָגט.

דער פינאַנץ מיניסטער איז אַוועק און האָט אָבגעגעבען זיין בעריכט
צום מלך.

דער מלך האָט זיך שטאַרק געפרעהט און ער האָט גלייך געשיקט די וועבער מעהר זייד און מעהר גאַלדענע פּאַדים. נאַכדעם האָט ער געהייסען זיין שני למלך, ער זאל אויך געהן אַ קוק טאָן אויף דער אַר-בייט פון די וועבער.

מיט דעם שני למלך איז געווען די זעלבע זאך ווי מיט דעם פינאַנץ מיניסטער. ער איז אַררינגעקומען און האָט געזעהן ווי די וועבער פיהר-רען מיט די הענד אויף די וועב מאַשינען, אַבער קיין שטאַף האָט ער ניט געזעהן, האָט ער זיך געשעמט צו זאָגען אַז ער זעהט ניט, און ווען די שווינדלער האָבען איהם געפרעגט, וואָס ער דענקט וועגען די שטאַף וואָס זיי וועבען, האָט ער פאַרגלאַצט די אויגען, און אויסגערופען:

„אַז ערהאַבענע קונסט־שטיק איז איבער אַלע ערוואַרטונגען!
נאָר פאַר אַזא גרויסען און מעכטיגען קעניג פאַסען זיך אַזעלכע קונסט-פאַלע קליידער. איך גראַטוליר אייך מיט אייער גרויסען ערפאַלג, און איך וועל זאָגען דעם קעניג אַז ער זאל אייער באַצאָהלט פאַרדאַפּלען.“
„מיר דאַנקען אייך פאַר די קאַמפּלימענטען“, האָבען די שווינדלער געענטפערט. „מיר בעמען אייך, זאָגט דעם קעניג אַז מיר דאַרפען האָבען מעהר זיידענע און גאַלדענע פּאַדים.“

נאַכדעם, אַז דער קעניג האָט געהערט דעם גוטען באַריכט פון זיין שני למלך, איז ער אַליין אַוועק צו די וועבער, אַ קוק צו טאָן אויף די וואונדערליכע שטאַף. און ווען דער קעניג איז אַררינגעקומען און האָט געזעהן ליידיגע וועב־מאַשינען, האָט ער זיך פאַרשעמט, און אין האַר-צען האָט ער זיך געטראַכט: „איך מוז אַליין זיין אַהן אַ ברעקעל שכל, זאָנסט וואַלט איך דאָך געקענט זעהן די וואונדערליכע שטאַף וואָס זיי וועבען. עס איז אַבער גלייכער אַז קיינער זאל ניט וויסען דאָס איך זעה ניט, אַז ניט וועט דאָס פאַלק מיך אַראַביוואַרפען פון מיין קעניגליכען שטודל.“

האַט דער קעניג אויך גענומען לויבען, ריהמען און באַוואַנדערן די שטאַף וועלכע ער האָט גאָר ניט געזעהן.

עס איז געקומען דער טאַג ווען די שווינדלער האָבען געמעלדעט דעם קעניג אַז די קליידער זיינען שוין פאַרטיג. דער קעניג האָט באַ-

שמימט אז אין דעם טאג זאל זיין א גרויסע פראצעסיאן אין דער הויפט-שמאדט, און אז ער זאל מארשען מיט אלע זיינע מיניסטרען און גענע-ראלען איבער די גאסען, אום דאס פאלק זאל איהם קענען אנקוקען אין די וואונדערליכע קליידער. און אז עס איז געקומען דער טאג פון דער פראצעסיאן, זיינען אלע גאסען געווען פול געפאקט מיט מענשען וועלכע האבען זיך אויסגעשטעלט צו זעהן זייער קעניג אין זיין גרעסטען פראכט און גלאנץ. די פראצעסיאן האט זיך געצויגען פאר פינף מיילען לאנג. פאראויס איז געגאנגען דער קעניג אונטער א חופה, נאך איהם זיינע מי-ניסטרען, נאכדעם די גענעראלען און נאכדעם די גרעסטע לייט פון לאנד און נאך זיי די סאלדאטען. און וואו דער קעניג איז דורכגעגאנגען האבען מענשען מיט באוואונדערונג אויסגערופען: „וואס פאר א פראכט-פאלע קליידער! ווי שעהן, ווי הערליך זיי קליידען אונזער הערשער! זיי ליעגען אויף איהם ווי אויסגעגאסען!“

אבער צווישען די מענשען האט זיך געפונען איינער א שמיעד, אן איינפאכער מענש, וועלכער האט אונשולדיגער הייד באמערקט: „דאכט מיר, אז דער קעניג געהט אהן זאקען.“

„אמת טאקע“, האט געזאגט א שניידער וואס איז געשטאנען נעבען שמיעד, „און מיר דאכט אזוי, אז ער טראגט ניט קיין וועסטעל און קיין ראק.“

„דאכצעך ער געהט גאר א נאקעמער“, האט באמערקט א שוסטער. פון מויל צום אויער זיינען געגאנגען דיזע באמערקונגען, ביז עס האט זיך אויפגעהויבען אן אלגעמיינער געשריי פון גאנצען עולם: „דער קעניג געהט גאר א נאקעמער! א נאקעמער ווי די מאמע האט איהם געהאט!“

און ווען די מיניסטרען מיט די גענעראלען האבען דערהערט דעם געשריי פון פאלק, האבען זיי זיך גענומען בייזערען: „עולם! גולם! איהר האט דאך קיין שכל ניט! ווי קומט איהר צו זאגען א מיינונג איבער קונסט?“ אבער דער בייזערען האט זיי ניט געהאלפען. דער קעניג האט פארשטאנען אז דער עולם האט רעכט, און ער איז אריי-

געלאָפּען אין דער נאַהנטסטער הויז און געוואַרט ביז מען האָט איהם געבראַכט עפעס צו פאַרדעקען זיין נאַקעטקייט.

דער קליינער פידעל שפיעלער

אין אַ הויז, אין אַ גרויסער שטאָדט, האָט געוואוינט אַ מוטער מיט איהר איינציג קינד, אַ מיידעלע. דער פאָטער פון דער מיידעל פלעגט אַוועקגעהן פון דער היים גאַנץ פריה און פלעגט קומען ערשט מיט'ן אַווענד.

איינמאָל, אַז די מוטער און די קליינע מיידעלע, וועמעס נאָמען איז געווען מרים, זיינען געזעסען ביים פענסטער און האָבען אַרויסגעקוקט אין הויף, וואו עס האָבען זיך געשפיעלט קליינע קינדער אין שנעע, און געמאַכט אַ מענשעלע, איז געקומען אַ קליינער אינגעל מיט אַ פיע־דעל אין האַנד און האָט גענומען שפיעלען אַ שעחנעם ניגון. און אַז ער האָט דעם ניגון געענדיגט האָט ער אָנגעהויבען צו שפיעלען נאָך אַ שעחנערען, און נאָכדעם, אַז ער האָט דעם צווייטען ניגון געענדיגט, האָט ער אַראַכגענומען זיין היטעל און האָט געוואַרט ביז אימיצער וועט איהם אַרונטערוואַרפען עפעס געלד. כאַלד איז פון דעם פענסטער אין וועלכען מרים און איהר מוטער האָבען אַריינגעקוקט, געפאלען אַ צוזאַמענגעלייגטער פאַפירעל, און אין דעם איז געלעגען אַ גאַנצער פינף־סענט שטיק.

דער אינגעל האָט זיך פאַרנייגט און געדאַנקט. דאַן האָט ער גע־זעהן ווי די קליינע מרים באַגריסט איהם מיט איהר קליינע הענטעל. דער אינגעל האָט מיט אַ שמייכעל אויף די ליפען גענומען שפיעלען נאָך אַ ליעד, און דאַס איז געווען ניט אַ פּרעהליכער ניגון, ווי די פרי־הערדיגע, נאָר אַן אומעדיגער.

מרים האָט אַ קוק געמאַן אויף איהר מוטער און געפרעגט:
 „מוטער! פאַר וואָס האָט די פיעדעל פריהער געלאַכט און יעצט וויינט עס?“

„דאַס איז“, האָט די מוטער ערקלערט, „ווייל דער אַרימער פיעדעל שפיעלער האָט ניט קיין מאַמען“.

אויף מאַרגען איז דער קליינער פיעדעל שפיעלער ווידער געקומען מיט זיין פיעדעל און האָט געשפיעלט אין הויף. מרים האָט זיך ווידער צוגעהערט און זיך פארטראַכט. זי האָט נאָכדעם אַ גאַנצען טאָג געטראַכט פון דעם קליינעם פיעדעל שפיעלער.

אויף דעם דריטען טאָג האָט אויסגעבראַכען אַ גרויסער שמורעם. אַ געדיכטער שנעע איז געפאלען און דער ווינד האָט געריסען די דעכער פון די הייזער.

„מוטער, האָט מרים געפרעגט, „דענקסטו אַז היינט וועט ער אויך קומען, דער קליינער מוזיקאַנט?“

„ניין, מיין קינד, ניט אין אַזאָ וועטער ווי היינט,“ האָט די מוטער געענטפערט.

„אַבער דער אינגעל איז דאָך געקומען. ער איז געקומען שפעטער ווי די ערשטע צוויי טעג און ער איז געווען פארשאַמען מיט שנעע.

„זעה, מוטער, ווי קאלט ער זעהט אויס,“ האָט מרים געזאָגט. „ער מוז זיין פארפראָרען. לאַמיר איהם אַריינרופען אין הויז זיך אַנוואַריר מען.“

די מוטער האָט אַ שמייכעל געטאָן. זי איז צוגעגאַנגען צום פענסטער און האָט געהייסען דעם אינגעל אַריינקומען אין הויז. דער אינגעל האָט געפאלגט. און עס איז געווען זעהר גוט וואָס ער האָט געפאלגט. דען ווי נאָר ער איז אַריינגעקומען, האָט איהם מרים באַגריסט און געפרעגט אויב עס איז איהם זעהר קאלט, און איהר מוטער האָט איהם געהאַלפּען אַרונטערציהען זיין אַלמען צוריסענעם רעקעל, זי האָט איהם אַוועקגעזעצט ביים טיש און געגעבען צו טרינקען וואַרימע מילך און פוטער ברויט צו עסען.

און אַז דער אינגעל האָט זיך אַנגעוואַרעמט און ער האָט געשמילט זיין הונגער, האָט ער גענומען זיין פיעדעל אין האַנד און האָט אויף דעם גענומען שפיעלען אַזאָ שעהנעם ניגון וואָס מרים האָט נאָך קיינמאַל געהערט.

און אַזוי פלעגט דער קליינער פיעדעל שפיעלער קומען יעדען טאָג. ער פלעגט צוערשט אַבשפיעלען אין הויף, און נאָכדעם אַז מרים'ס

מוטער פלעגט איהם ארויפרופען, פלעגט ער אריינקומען אין הויז און שפיעלען פאר מרים', נאכדעם ווי ער פלעגט געניסען עפעס שפייז.

איינמאל האט געטראפען אז דער ארימער אינגעל איז אין גאנצען ניט געקומען. מרים איז געווארען זעהר אומרוהיג. איהר מוטער האט איהר געטרייט, אז ער וועט קומען א טאג שפעטער. ער איז אבער ניט געקומען, ניט אויף דעם צווייטען טאג און ניט אויף דעם דריטען. און אז עס איז אריבער א גאנצע וואך און ער איז ניט געקומען, האבען מרים און איהר מוטער אנגעהויבען צו גלויבען אז דעם פיעדעל שפיעלער איז אן אונגליק געשעהען, און אז ער וועט שוין מעהר ניט קומען.

און איינמאל, ווען מרים'ס פאטער איז ביינאכט געזעסען אין דער היים, האט ער א פרעג געמאן :

„ווארום איז אונזער מרים אזוי אומעדיג?“

האט איהם די מוטער דערצעהלט פון דעם קליינעם פיעדעל שפיער לער וואס פלעגט קומען יעדען טאג און איז נאכדעם פלוצלונג פאר-שוואונדען געווארען.

דער פאטער האט אויך געטרייט מרים'ען, אבער זי האט זיך ניט געקענט טרייסען. עס זיינען אוועק וואכען, חדשים, א גאנצער יאהר, און מרים פלעגט יעדען פריהמארגען קוקען אין פענסטער צום הויף, טאמער קומט דער פיעדעל שפיעלער.

ער איז אבער ניט געקומען.

און מרים איז דערווייל געוואקסען און איז געווארען עלטער און גרעסער. זי איז שוין געווען א גרויסע פרייליין און אלע האבען איהר געליעבט פאר איהר שעהנקייט און גוטסקייט.

אבער ווער עס האט זי געזעהן, אפילו צום ערשטען מאל, האט גלייך געקענט באמערקען, אז די שעהנע, קלוגע און גוטע פרייליין איז זעהר אומעטיג און אז צייטענווייז רייסט זיך ארויס א זיפן ביי איהר פון הארצען.

וואס גרעסער און עלטער מרים איז געווארען, אלץ אומעטיגער און בלאסער האט זי אויסגעזעהן. איהרע עלטערען זיינען געווארען

שטארק באזארגט וועגען איהר, און זיי האבען זיך בארעמען מיט א דאקטאר.

„זי איז ניט קראנק“, האט דער דאקטאר געזאגט, נאָר זי ליידט פון א בענקשאפט וואָס מאַכט איהר פיהלען זעהר אומעמיג.“
איינמאל איז מרים שטארק קראַנק געוואָרען און האָט געמוזט ליעגען אין בעט.

עס איז געווען אַ שעהנער פריהמאָרגען. מרים איז געזעסען אין בעט און געגעסען דעם פריהשטיק וואָס איהר מוטער האָט פאר איהר געבראַכט. פלוצלונג האָט זיך דערהערט פון הויף אַ שפיעלען פון אַ פיעדעל. מרים האָט גענומען זיך צוהערען.

דער ניגון איז איהר געווען זעהר באַקאַנט. זי האָט אַ שמייכל געמאַן, און גלייך האָט זי גענומען פיהלען קרעפטיגער. זי איז אַרונטער פון בעט, איז צוגעגאַנגען צום פענסטער און זי האָט דאַרט דערקענט דעם פיעדעל שפיעלער. ער איז אַבער שוין ניט מעהר געווען אַ קליי-נער אינגעל, נאָר אַן ערוואַקסענער מאַן און איז געווען געקליידט זעהר רייך.

באַלד איז ער אַריינגעקומען אין הויז און האָט דערצעהלט זיין געשיכטע. אַ רייכער מאַן האָט מיט איהם מיטלייד באַקומען און האָט איהם געשיקט לערנען שפיעלען אין אַ גרויסער שולע אין אייראָפּאָ. און ער האָט ביי זיך אַבגעמאַכט אַז ווען ער וועט אויסשטודירען און ווערען אַ גרויסער קינסטלער, דאַן וועט ער קומען און איבערראַשען די מענשען וואָס זיינען געווען גוט צו איהם, אין דער צייט ווען ער איז געווען אַן אַרימער אינגעל.

מרים איז געזונד געוואָרען, און שפעטער האָט זי מיט דעם פיעדעל שפיעלער חתונה געהאַט.

אבא חלקיה

אמאל האט אין ארץ ישראל געלעבט א מאן מיט דעם נאמען אבא חלקיה. ער איז געווען זעהר א פרומער און א קלוגער מאן. אבער ער איז געווען זעהר ארים, און האט געארבייט ביי פרעמדע אלס פעלד-ארבייטער. דאך האבען אלע געהאט פאר איהם דעם גרעסטען רעס-פעקט, דען אלע האבען געוואוסט אז ער איז זעהר גוט און זעהר עהר-ליך. יעדען מאל אז אין ארץ ישראל פלעגט א לאנגע צייט ניט געהן קיין רעגען און די פעלדער זיינען געווען אין געפאהר צו פארטריקענט ווערען, פלעגען די גרעסטע לייט פון לאנד קומען צו אבא חלקיה אז ער זאל בעטען אויף רעגען, און זיין געבעט פלעגט אימער העלפען. עס פלעגט קומען א רעגען און אנטרינקען די ערד. נאכדעם פלעגט אלעס ווערען גרין און די פעלדער פלעגען אויפבליהען און וואקסען.

קינימאל האט אבא חלקיה געוואלט דערפאר נעהמען באצאהלט. ער האט אפילו ניט געוואלט הערען א דאנק. ער האט זיך געהאלטען אבגעזונדערט פון מענשען און ניט געזוכט קיין כבוד און קיין גרויסקייט. ער האט געליעבט זיין היים און זיין פאמיליע, און איז געווען צופרידען מיט דעם וואס ער האט געהאט.

אין מאל, אז אין ארץ ישראל איז א לאנגע צייט קיין רעגען געווען, זיינען א צאהל פון די גרעסטע לייט פון לאנד געגאנגען צו אבא חלקיה ער זאל בעטען אויף רעגען. זיי האבען איהם געטראפען ארכייטענדיג אין פעלד. זיי האבען איהם באגריסט, אבער ער האט זיי ניט געענט-פערט, און האט ווייטער געאקערט די פעלד.

די גרויסע לייט האבען אייניגע מאל פרובירט צו איהם ריידען, אבער ער האט זיי ניט געענטפערט. זיי האבען באשלאסען צו ווארטען ביז פארנאכט, און דאן ווען ער איז פארטיג געווארען מיט זיין ארכייט האט ער זיי באגריסט און האט זיי געבעטען צו געהן מיט איהם אהיים.

איינער ער האט פארלאזען די פעלד, האט ער גענומען א כינטעל האלץ אויף איין שולטער און א מאנטעל אויף דעם אנדער שולטער, און איז געגאנגען פאראויס, און זיי זיינען געגאנגען נאך איהם.

דעם גאנצען וועג איז אבא חלקיה געגאנגען בארפוס, נאך אז ער

איז געקומען צום טייך האָט ער די שייך אָנגעטאָן און דורכגעגאַנגען דעם וואַסער. ווען ער איז געקומען אַהיים האָט ער זיך געזעצט עסען, אָבער זיינע געסט האָט ער ניט געלאָדען צום טיש. די גרויסע לייט האָבען באַמערקט אז ביים טהיילען די שפייזען האָט ער דעם אינגערען זעהן געגעבען אַ גרעסערען חלק ווי דעם עלטערען.

דאָס זיינען אַלין געווען זאָכען וואָס די גרויסע לייט האָבען ניט נעקענט פאַרשטעהן און זיי האָבען זיך געוואונדערט.

נאָך דעם עסען האָט אַבא חלקיה געזאָגט צו זיין פרוי, גאַנץ שמיל אז קיינער זאָל ניט הערען: „קום אַרויף אויפ'ן בוידעם און דאָרט ווער לען מיר בעטען אויף רעגען.“

זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען, און די גרויסע לייט האָבען געוואַרט אונטען. „איך וויל ניט אז זיי זאָלען וויסען אז מיר האָבען געבעטען אויף רעגען“, האָט אַבא חלקיה געזאָגט צו זיין פרוי. זיי זיינען גערשטאַנען אַ ווילע און געבעטען. זי איז געשטאַנען אין איין ווינקעלע פון בוידעם און ער אין אַן אַנדער ווינקעלע. עס האָט ניט לאַנג געדוירט ערט און עס האָבען זיך אָנגעהויבען צו בעווייזען וואַלקענס, פריהער אויף דער זייט וואו די פרוי איז געשטאַנען און נאָכדעם אויף דער זייט וואו אַבא חלקיה איז געשטאַנען. און גלייך נאָכדעם האָט אָנגעהויבען צו גיסען אַ גרויסער רעגען.

נאָכדעם איז אַבא חלקיה אַרונטער און געפרעגט ביי זיינע געסט:

„יעצט זאָגט מיר, וואָס פאַרלאַנגט איהר פון מיר?“

„מיר זיינען געקומען צו אייך“, האָבען זיי געענטפערט, „איהר זאָלט בעטען אויף רעגען.“

„אָבער איהר דאַרפט מיך מעהר ניט“, האָט ער צו זיי געזאָגט, „עס רעגענט שוין אַהו מיין געבעט.“

„מיר ווייסען גאַנץ גוט“, האָבען זיי איהם געענטפערט, „אז דאָס איז געשעהן נאָר צוליב אייער געבעט. אָבער מיר וועלען פון דאַנען ניט אַוועקגעהן וואו איהר וועט אונז ניט ערקלעהרען עמליכע זאָכען וואָס מיר ווילען ביי אייך פרעגען.“

„פרעגט“, האָט ער געזאָגט.

„פאר וואָס האָט איהר אונז נישט געענטפערט ווען מיר האָבען אייך באַגריסט אויפ'ן פעלד?“

„ווייל איך בין אַ מאַגאַרכייטער. איך אַרבייט ביי אַ פרעמדען, מאַר איך די צייט נישט פאַרברענגען אין רעדען.“

„פאַרוואָס האָט איהר דעם בינמעל האַלץ געטראָגען אויף איין אַקס סעל און דעם מאַנטעל אויף דעם אַנדער אַקסעל? פאַרוואָס האָט איהר נישט אַרויפגעלייגט די האַלץ אויפ'ן מאַנטעל אום עס זאל אייך זיין וויי-כער?“

„ווייל דער מאַנטעל איז נישט מיינער. עס איז אַ געבאָרגמער, און איך דאַרף איהם גוט אַבהימען.“

„פאַרוואָס זייט איהר דעם גאַנצען וועג געגאַנגען באַרפּוס און גע-הענדיג אין מיידן האָט איהר אַנגעמאַן די שייך?“

„ווייל אויף דער טרוקענער לאַנד קען איך זעהן אויב דער וועג איז ריין און אויב עס איז דאָ אַ געפאַהר פאַר די פיס. אַכער אין מיידן איז מעגליך אז איך זאל אַרויפטרעטען אויף אַ שאַרפען שטיין אַדער אויף אַ שלאַנג. דאַרום האָב איך אַנגעמאַן די שייך אום צו באַשיטצען מיינע פיס.“

„פאַרוואָס, אז איהר האָט זיך געזעצט צום טיש, האָט איהר אונז באַמיש אום העפליכקייט נישט איינגעלאַדען מיט אייך צו עסען?“

„ווייל איך גלויב נאָר אין אמת'ע העפליכקייט. ווי האָב איך אייך געקענט איינלאַדען צו מיין טיש, אז איך האָב קוים גענוג פאַר מיר און מיין פאַמיליע?“

„פאַרוואָס האָט איהר דעם אינגערען זוהן געגעבען אַ גרעסערען חלק ווי דעם עלטערען?“

„ווייל דער עלטערער זיצט אַ גאַנצען מאָג אין דער היים און ער קריגט צו עסען ווען ער וויל, אַכער דער אינגערער געהט אַוועק אויף אַ גאַנצען מאָג אין חדר און ער הונגערט אַ גאַנצען מאָג.“

„יעצט ווילען מיר פּרעגען בלויז נאָך איין פּראַגע“, האָבען די גרויסע לייט געזאָגט: „פאַרוואָס האָט זיך אַ וואַלקען פריהער באַווייז-“

אויף דעם זייט וואו אייער פרוי איז געשטאנען און אויף אייער זייט האָט עס זיך באוויזען ערשט שפעטער?"
 „דאָס איז“, האָט ער געענטפערט, „ווייל מיין פרוי זיצט אימער אין הויז און ווען עס קומט צו איהר אָן אַרימאָן קען זי איהם געבען עסען. אָבער איך בין אין פעלד, און מעהר ווי געלד קען איך ניט געבען, און אַמאָל דאָס אויך ניט.“

די גרויסע לייט זיינען געווען העכסט צופרידען מיט די ערקלעהרונגען. זיי האָבען איהם געדאַנקט און זיינען אַוועק זיך וואונדערענדיג אויף די קלוגהייט פון דיווען מאַן.

טויט און לעבען ליעגט אין מענשענ'ס צונג

אין אַ ווייטער לאַנד, מיט יאָהרען צוריק, איז געווען אַ קעניג און ער איז איינמאָל שטאַרק קראַנק געוואָרען. האָט מען גערופען די גרעס־טע דאָקטוירים פון לאַנד, און זיי האָבען געזאָגט: „קיינ זאַך אין דער וועלט קען דעם קעניג געזונד מאַכען, טיידען ער זאָל טרינקען לייבען מילך.“

האָט מען גענומען טראַכטען, וואו נעהמט מען לייבען־מילך? און דער קעניג האָט געלאָזט באַקאַנט מאַכען, אַז דער וואָס וועט איהם בריינגען לייבען־מילך, וועט ער איהם געבען זיין טאַכטער פאַר אַ פרוי און דערצו אַ שעהנעם פאַלאַסט מיט אַ סך גיטער.

איז איינמאָל געקומען צום קעניג אַן אַרימער שוסטער און האָט געזאָגט, אַז ער קען קריגען לייבען מילך, ווען מען וועט איהם געבען צעהן יונגע ציעגען. דער קעניג האָט דעם שוסטער געהייסען געבען צעהן יונגע ציעגעלעך, און דער שוסטער האָט צוגעזאָגט צו קומען אין צעהן טעג אַרום און בריינגען די מילך.

אויף מאָרגען איז דער שוסטער אַוועק אין וואַלד מיט אַ ציגעלע אויף זיינע אַרימס. ער איז צוגעקומען צו דער נאָרע פון אַ לייב און האָט אַהין אַריינגעוואָרפען די ציגעלע. אויף מאָרגען איז ער ווידער געקומען מיט אַ ציגעלע און האָט אַריינגעוואָרפען אין דער זעלבער נאָרע. אַזוי האָט ער געטאָן יעדען טאָג, ביז די לייבען האָבען זיך צו

איהם צוגעוואוינט, און זיי פלעגען זיך מיט איהם שפיעלען און לעקען די הענד. און אויפ'ן צעהנטען טאג, ווען ער האט געבראכט די צעהנטע ציגעלע, איז די מוטער-לייבין שוין געווען אזוי געוואוינט צו איהם, דאס זי האט זיך געלאזט פון איהם מעלקען. און דער שוסטער האט פון איהר אויסגעמאלקען א גאנצען קריגעל מילך, און איז מיט דעם אוועק צום קעניג.

אויפ'ן וועג איז דער שוסטער שטארק מיעד געווארען און ער האט זיך געלייגט אפרוהען. ער איז איינגעשלאפען און עס האט זיך איהם גע'חלומ'ט. אז אלע זיינע גלידער פיהרען צווישען זיך א קריעג.

די הענד האבען געזאגט אז זיי זיינען די וויכטיגסטע גלידער פון קערפער, ווייל זיי האבען די מילך געמאלקען. די פיס האבען געזאגט אז זיי זיינען די וויכטיגסטע, ווייל זיי האבען געפיהרט דעם שוסטער צו דער לייבען-נארע און זיי פיהרען איהם יעצט צום קעניג. דער קאפ האט געזאגט אז ער איז צוערשט געפאלען אויפ'ן שכל ווי די מילך צו בא-קומען. און די צונג האט געזאגט: „איך בין וויכטיגער פון איך אלע-מען, ווייל דאס לעבען און טויט ליעגט אין מיין מאכט“.

ווען דער שוסטער האט זיך אויפגעכאפט. איז שוין געווען שפעט. און ער האט זיך גענומען איילען צו געהן, ווייל ער האט מורא געהאט דאס ער וועט פארשפעטיגען. היינט איז געווען דער צעהנטער טאג, און ער בריינגט ניט היינט די לייבען-מילך פאר'ן קעניג. דאן ווערט ער כאשטראפט מיט'ן טויט.

די זון האט זיך ארונטערגעלאזען נידעריגער און נידעריגער, און אט ווערט שוין נאכט. דער שוסטער איז געלאפען זעהר שנעל און האט די גאנצע צייט מורא געהאט. טאמער פאלט ער און די מילך גיסט זיך אויס. ענדליך איז ער אריין אין שטאדט. ביים טויער פון שטאדט האבען אויף איהם שוין געווארט דעם קעניג'ס דינער מיט א וואגען. און ווען זיי האבען איהם דערוועהן האבען זיי איהם אריינגעזעצט אין וואג-גען און זיינען מיט איהם אוועקגעפאהרען צום קעניגליכען פאלאסט.

דער שוסטער איז געווען אזוי אויפגערעגט און צומישט. דאס זיין צונג האט זיך פארפלאנטערט און ער האט געזאגט צום קעניג: „אדוני

מלך! איך האב דיר געבראכט הינמישע מילך צום טרינקען. טרינק און ווער געזונד!"

ווי נאָר דער קעניג האָט דערהערט אַז ער זאָגט אַז ער האָט איהם געבראכט הינמישע מילך, איז ער שטארק בייז געוואָרען און ער האָט אויסגערופען צו זיינע דיענער: „געהט איהם אוועק פון מיר צוזאמען מיט זיינע הינמישע מילך! זאל מען איהם האַלטען אין געפענגניס ביי מען וועט מאַכען אַ תּליה איהם צו היינגען“.

די דיענער האָבען געטאָן וואָס דער קעניג האָט זיי געהייסען. דער אַרימער שוסטער איז געזעסן אין תּפיסה מיט דעם קריגעל מילך און האָט געוויינט. ער איז באלד ווידער איינגעשלאָפען.

און באלד האָט ער ווידער געהאַט אַ חלום אַז די גלידער פון זיין קערפּער קריגען זיך, און די צונג האָט געזאָגט:

„נו, האָב איך נישט רעכט געהאַט? איך האָב געזאָגט אַז אין מיין מאַכט ליעגט דאָס לעבען און דער טויט. אַט האָב איך איך געצייגט ווי מיט איין וואָרט האָב איך אויף אַ מענשען געבראכט די טויט־שמראָף. ער האָט זיך אויסגערעדט דאָס וואָרט „הינמישע“ אַז שטאַט „לייבען“, און ער איז שוין פאַר'משפּט צום טויט“.

„און יעצט וועלען מיר אַלע צוליעב דיר מוזען שטאַרבען“, האָבען אַלע גלידער געקלאָגט.

„וויינט נישט“, האָט די צונג געזאָגט. „אין מיין מאַכט ליעגט טויט און אויך לעבען. מיט איין וואָרט קען איך אַלעמען דערהאַלטען ביים לעבען“.

„טהו דאָס, ראַטעווע אונז“, האָבען אַלע גלידער זיך געבעמען ביי דער צונג.

דאָ האָט זיך דער געפאַנגענער שוסטער אויפגעכאַפט און האָט גענומען טראַכטען וועגען דעם חלום. ער האָט לאַנג געטראַכט. און ענד־ליך האָט ער צוגערופען אַ וועכטער פון תּפיסה און האָט צו איהם געזאָגט: „ווען דער קעניג וועט מיר נאָר לאַזען ריידען צו איהם, קען איך נאָך ראַטעווען מיין לעבען און דעם קעניג געזונד מאַכען“.

דער וועכטער האָט וועגען דעם געמעלדעט צום קעניג, און דער

קעניג איז אליין געקומען אין געפענגנים. הערען וואָס דער פאר'משפט'ער האָט איהם צו זאָגען.

דער שוסטער האָט דעם קעניג דערצעהלט די גאנצע געשיכטע. ווי ער האָט די לייבען-מילך באַקומען, און ווי ער איז אויפ'ן וועג איינגע-שלאָפען, און וואָס איהם האָט זיך גע'חלוּס'ט דאָן און אויך יעצט אין געפענגנים. און צולעצט האָט דער שוסטער אויפגעהויבען דאָס קריגעל מילך און האָט געזאָגט צום קעניג:

„אדוני מלך! טרינק דיזע לייבען מילך און ווער געזונד!“

דער קעניג האָט איהם געפאלגט. ער האָט אויסגעטרונקען די לייבען מילך און איז גלייך געזונד און קרעפטיג געוואָרען.

דער קעניג האָט דעם שוסטער אַרויסגענומען פון תפיסה און האָט איהם אַריינגעפיהרט צו זיך אין פאַלאַסט. אין אַכט טאָג אַרום איז געפיערט געוואָרען די חתונה פון דעם קעניג'ס טאָכטער מיט דעם שוס-טער, וועמען דער קעניג האָט געמאַכט פאַר אַ פּרינץ. און אַלע האַבען איהם גערופען „פּרינץ שוסטער“.

ל'ג בעומר

ווי פיעל קינדער ווייסען היינטיגע צייטען וואָס ל'ג בעומר איז? און אפילו די קינדער וואָס ווייסען יא וואָס ל'ג בעומר איז, ווייסען ניט ווי זייערע עלטערען פלעגען אַמאָל פּייערען דעם יום טוב אין די אַמאָל ליגע יאהרען.

ל'ג בעומר איז געוון אַ יום טוב וואָס איז געווען שטאַרק באַליעכט ביי אַלע קינדער. ווייל אין דעם טאָג זיינען זיי געווען פּריי פון חדר. און לאַמיר זאָגען דעם אמת. וועלכער אינגעל האָט עס ניט ליעב אַמאָל צו זיין פּריי פון לערנען און זיך שפּיעלען אויף דער פּרייער לופט? אָט דאָס איז גראַדע געווען וואָס מיר קינדער האַבען געטהאָן אין דעם טאָג פון ל'ג בעומר. מיר האַבען זיך געשפּיעלט. אָבער ווי געשפּיעלט!

ערשטענס, האָט יעדער איינער פון אונז געהאַט קאַלירטע אייער וואָס די מאַמע האָט געקאַכט פאַר דעם טאָג. האַרט געקאַכטע אייער, געפאַרבט מיט פאַרשידענע קאַלירען, רויט, בלוי, גרין און געלב. און

צווייטענס, האָט יעדער איינער פון אונז געהאַט אַ ביקסעל. די ביקסלעך פלעגן מיר אליין מאַכען פון צווייגען וואָס מיר פלעגן אַברייסען פון בוימער. דאָס זיינען געווען פיילענבויענס מיט וועלכע מיר פלעגן קענען וואַרפען הילצערנע פיילען זעהר ווייט.

מיט אַ טאָג פריהער האָט אונז דער רבי דערצעהלט וואָס ל"ג בעומר איז. עס איז געווען זעהר אָן אינטערעסאַנטע געשיכטע. וועגן דעם גרויסען תנא רבי עקיבא האָבען מיר געוואוסט. וועגן זיינע פיער און צוואַנציג טויזענד תלמידים האָבען מיר אויך געוואוסט. נו, האָט

אונז דער רבי דערצעהלט ווי איינמאָל האָט צווישען דינע תלמידים אויס־געבראַכען אַן עפידעמיע און פיעלע פון זיי זיינען אויסגעשטאַרבן. מען האָט אָנפאַנגס געמיינט אַז אַלע תלמידים וועלען אויסשטאַרבן, אָבער אין דעם טאָג פון ל"ג בעומר איז די עפידעמיע איינגעשטילט גע־וואָרען, און זיי האָבען אויפגעהערט צו שטאַרבן.

מיר האָבען זיך זעהר געפרעהט מיט דער געשיכטע. ווייל מיר האָבן געוואוסט די מעשה, ווי רבי עקיבא האָט פאַרלאָזען זיין פרוי אויף צוועלף יאָהר, און אין די צוועלף יאָהר האָט ער זיך פאַרשאַפט צוועלף טויזענד תלמידים. זיין פרוי איז געווען אזוי צופרידען מיט דעם, דאָס

זי האט איהם געהייסען פארלאזען זיין הויז אויף נאך צוועלף יאהר אום צו שאפען זיך נאך צוועלף טויזענד תלמידים. און נאך פיער און צוואנציג יאהר, וואס ער איז געווען אַבגעשיידט פון זיין פרוי, איז רבי עקיבא צוריקגעקומען אַחיים באַגלייט פון פיער און צוואנציג טויזענד תלמידים.

נאכדעם ווי דער רבי האט אונז א טאג פאר ל"ג בעומר ערקלערט די באדייטונג פון דעם יוב טוב, האט ער אונז געזאגט, אז מאַרגען דאַר פּען מיר אין חדר נים קומען. זיינען מיר טאַקע אויף מאַרגען געבליבען אין דער היים און גענומען מאַכען אונזערע ביקסלעך. מיר זיינען געווען צוזאַמען פונקט דרייצעהן אינגלעך. און אז מיר האָבען אַלע שוין געהאַט אונזערע ביקסלעך פאַרטיג, האָט בערציק, דער עלטסטער פון אונז, געזאָגט:

„קינדער! לאַמיר געהן אין וואַלד!“

„אין וואַלד! אין וואַלד!“ האָבען מיר אַלע געשריען און גענומען זיך באַוועגען מיט די פיסלעך.

בערציק איז געגאַנגען פאַראוים און מיר נאָך איהם. אונזער שטעדטעל איז נים געווען אַ גרויסע. און באַלד זיינען מיר שוין געווען אין פעלד. בערציק האָט זיך אומגעדערעהט צו אונז מיט'ן פנים און אַ געשריי געטהאַן:

„שטעהט!“

און מיר האָבען זיך אַבגעשטעלט. אזוי ווי עס טוען די סאַלדאַמען ווען זיי הערען די קאַמאַנדע פון זייער אַפיציער.

„קינדער“, האָט בערציק ווייטער געזאָגט, „איך בין רבי עקיבא און איהר זייט מיינע צוועלף טויזענד תלמידים.“

„תלמידים. צוועלף טויזענד!“ האָבען מיר נאַכגעזאָגט.

„די מגפה ברעכט אויס“, זאָגט בערציק. „טויזענד תלמידים פאַלען.“

מאַטעל האָט זיך אַ וואַרף געטהאַן אויפ'ן גראַז און איז געבליבען ליגען, אזוי ווי געשטאַרבןען.

„נאָך טויזענד פאַלען“, זאָגט בערציק.

פיוועל האָט זיך יעצט אַוועקגעלייגט.

„היינט איז ל"ג בעומר“, זאגט ווייטער בערציק, „די מגפה ווערט אָבערהאַלטען. די טויטע בלייבען דאָ און די לעבעדיגע געהען ווייטער.“ מיר האָבען אָבער ניט געוואָלט אַוועקגעהן און איבערלאָזען אונד זענען חברים ליעגען אין פעלד.

„האַט קיין מורא. קינדער.“ האָט בערציק געזאָגט. „משיח קומט באלד און ער וועט זיי לעבעדיג מאַכען.“

בערציק האָט צוגעלייגט זיין פּוּיסט צום מויל און האָט אָנגעהויבען צו בלאָזען אַזוי ווי אין אַ שופּר: „טרהו. טרהו. טריטו. טרהוטו. טרהוטו. טרהוטו!“ און נאָכדעם האָט ער אַויסגערופען:

„משיח איז געקומען. די טויטע שמעהען אויף!“

מאַמעל און פייוועל זיינען אַויפגעשמאַנען און דאַן זיינען מיר אַלע אַוועק אין וואַלד אַרײַן.

אין וואַלד איז געווען זעהר שעהן. דער באַרג איז געשמאַנען אויף אַ בערגעל, און געהענדיג אַרויף האָבען מיר באַגעגענט אַ סך שעהנע, בלויע, געלע און ווייסע בליהמעלעך. בערציק האָט געזאָגט אַז ווער עס וויל רייסען בליהמעלעך צו געהמען אַהיים, מעג ער דאָס טאָן, אָבער קיינער זאָל ניט רייסען צופיעל און ניט אַרויסרייסען קיין בלוים מיט די וואַרצעלען. אויך האָט ער געזאָגט אַז מיר זאָלען געהן אויף דעם אַויסגעטראַטענעם וועג און ניט טרעטען אויף די בלומען. „עס איז שעהן צו זעהן ווי די בלומען בליהען“, האָט ער געזאָגט, „און מען דאַרף זיי לאָזען וואַקסען. די מאַמע האָט מיר געזאָגט אַז דערפאַר וואָס די בלומען זיינען גוט צו אונז דאַרפען מיר גוט זיין צו די בלומען.“

אַז מיר זיינען שוין געווען אין וואַלד האָבען מיר גענומען שיסען מיט אונזערע ביקסלעך. פייוועל האָט גענומען צילעווען אויף אַ פּויגעל. ער האָט אַויסגעשאַסען, און באלד איז דער פּויגעל געפאַלען אויף דער ערד אַ פאַרבלוטיגטער.

מיר זיינען אַלע צוגעלאָפען צו דעם געפאַלענעם פּויגעל. אַ קליינע ווילע האָט דער פּויגעל זיך געצאָפעלט אין זיין בלוט, און באלד האָט ער צוגעמאַכט זיינע אַויגעלעך און איז געבליבען טויט.

מאַמעל האָט דעם פּויגעל אַ כאַפּ געמאַן און איז מיט איהם געלאָפען

ארונטער דעם בארג וואו עס איז געווען א טייכעל. מיר זיינען אלע געלאָפּען נאָך איהם. מיר האָבען געוואַלט זעהן וואָס ער וועט טאָן מיט דעם פּויגעל. מאַמעל האָט דעם פּויגעל אָבגעטונקט עטליכע מאָל אין וואַסער, ער האָט געמיינט אז פון דעם וועט דער פּויגעל לעבעדיג ווערען, אָבער עס איז שוין געווען פאַרפאַלען.

און וואָס האָט פּייַוועל געטאָן די גאַנצע צייט? ער האָט געוויינט זעהר ביטער. ער האָט פאַרשטאַנען אז ער האָט באַגאַנגען אַ גרויסען אונרעכט וואָס ער האָט געטויטעט אַ קליינע אונשולדיגע באַשעפּעניס, וואָס האָט קיינעם קיין שלעכטס ניט געטאָן.

מיר האָבען באַשלאָסען צו באַגראָבען דעם פּויגעל אויפ'ן באַרג, צווישען די בלומען, און דאָן זיינען מיר אלע אוועק אַהיים טרויעריג. אונזער יום־טוב איז פאַרשמערט געוואָרען, און פּייַוועל האָט ניט אויפ־געהערט צו וויינען די גאַנצע צייט וואָס ער איז געגאַנגען אַהיים.

די פאַרביטענע קינדער

אַמאָל האָט געלעבט אַ רייכער מאַן און זיין נאָמען איז געווען אלימלך. איז ער געווען זעהר שטאַלץ אויף זיין רייכטום און האָט גע־קוקט אויף זיינע אַרבייטער און אויף זיינע קנעכט אַזוי ווי זיי וואַלטען גאָר קיין מענשען געווען. און ווען ער האָט איינעם פון זיי באַגעגענט, פלעגט ער האַלמען זיין קאָפּ פאַרריסען אין דער הויך. און פלעגט איהם אימיצער פון זיי באַגריסען פלעגט ער גאָר ניט ענטפּערן.

זיין פרוי, מלכה, איז געווען נאָך פיעל שטאַלצער פון איהר מאַן, און זי האָט יעדע אַרימע פרוי באַמראַכט אַלס אַ דיענסט וואָס איז באַשאַ־פען געוואָרען גאָר איהר צו באַדיענען. קיין קינדער האָט די רייכע פרוי געהאַט, און דאָס האָט איהר געמאַכט זעהר אונגליקליך.

שפעטער האָט די רייכע פרוי געבאָרען אַ מיידעלע, אָבער זי האָט ניט געהאַט פאַר איהר קינד מילך צום זויגען.

האַט דער דאָקטאָר געהייסען אז מען זאָל פאַר דעם קינד קריגען אַן אַם, האָט מען געזוכט אַן אַם.

צווישען די אַרבייטער וואָס האָבען געאַרבייט אויף זיינע גיטער,

האָט אלימלך געפונען אַ פרוי וואָס האָט אויך געכאַרען אַ קינד אין דער זעלבער צייט מיט מלכה'ן. האָט מען געדונגען די פרוי אַז זי זאָל ער-נעהרען דאָס רייכע קינד צוזאַמען מיט איהרע.

מען האָט די אַרימע פרוי אַריינגעזעצט אין אַ באַזונדער הויז און מען האָט איהר באַזאָרגט מיט אַלעס וואָס זי האָט געדאַרפט, און דאָרט האָט די אַרימע פרוי גענעהרט ביידע קינדער.

די רייכע מוטער איז נאָך אַלין געווען שטאַלץ ביי זיך און זי איז קיינמאַל געגאַנגען זעהן איהר קינד, אום זי זאָל ניט דאַרפען ריידען מיט דער אַרימער פרוי.

ווען די קינדער זיינען שוין געווען נאָהענט פון צוויי יאָהר, האָט די רייכע פרוי געלאָזט אַנזאַגען דער אַם, אַז זי זאָל איהר קינד אַנט-וואוינען, ווייל זי וויל איהר צונעהמען צו זיך.

יעצט וויל איך איך זאַגען, אַז די אַרימע מיידעלע האָט געהייסען נחמה און די רייכע האָט געהייסען דבורה. און ביידע זיינען געווען זעהר שעהנע קינדער, און זעהר עהנליך איינע צו די אַנדערע.

די אַרימע פרוי האָט זיי ביידען געליעבט, און דאָך, אַז עס איז געקומען די צייט ווען זי האָט געמוזט דבורה'ן אַבגעבען צוריק צו איהרע עלטערן, האָט איהר שטאַרק פאַרדראַסען, וואָס איין קינד יועט זיין רייך און גליקליך און די אַנדערע וועט זיין אַרים און אונגליקליך.

„פאַר וואָס איז דאָס אַזוי?“ האָט די אַרימע פרוי געפרעגט ביי זיך אַליין. „ביידע קינדער האָבען זיך ערנעהרט מיט די זעלבע מילך און זיינען ערצויגען געוואָרען צוזאַמען אויף מיינע הענד, ביידע קינדער זיינען זעהר עהנליך איינע צו די אַנדערע, טאָ פאַר וואָס קומט עס אַז איינע זאָל זיין רייך און די אַנדערע אַרים?“

און אַ זינדיגער געדאַנק איז דאַן דער אַרימער פרוי איינגעפאַלען אין קאַפּ. זי האָט באַשלאָסען איהר אייגען קינד, נחמה'ן, אַבגעבען צו די רייכע עלטערן, און דבורה'ן זאָל זי נעהמען פאַר זיך און זי ער-זייען אין איהר אַרימער הויז.

און אַזוי האָט זי געטאַן. די רייכע פרוי, מלכה, האָט איהר קינד ניט געזעהן זייט צוויי יאָהר, האָט זי גאָר ניט געוואוסט פון דעם שווי-נ-

דעל. און אז א דיענער האט איהר געבראכט נחמה'ן, האט זי געמיינט אז דאס איז איהר קינד, דבורה.

האט די ארימע מיידעלע זיך ערצויגען אין דעם רייכען פאלאסט פון אלימלך און איז אימער געווען ארומגערינגעלט פון דיענער און דיענסטען. די שעהנסטע שפיעלצייג האט מען פאר איהר געקויפט. און אז זי איז עלטער געווארען האט מען פאר איהר גענומען די בעסטע לעהרער איהר צו לערנען, שרייבען, זינגען, טאנצען און שפיעלען פיאנא און אלעס וואס א טאכטער פון א רייכען מאן דארף קענען.

און די רייכע מיידעלע האט זיך ערצויגען אין דער הויז פון א האלץ העקער, וואס האט געארבייט אין איינע פון די וועלדער וואס האבען באלאנגט צום רייכען אלימלך. זי האט זיך ערצויגען אהו שיד און האט אפטמאל ניט געהאט גענוג צו שטילען איהר הונגער. זי האט געלערנט אין א שולע צוזאמען מיט אלע אנדערע ארימע קינדער פון שטאדט. אבער זי האט געלערנט זעהר גוט און איז געווען די פעהיגסטע קינד פון דער שולע.

קיינער האט ניט געוואוסט פון דעם סוד, אויסער די ארימע מוטער אליין.

די ערשטע צייט איז די ארימע פרוי געווען גליקליך וואס איהר קינד ווערט ערצויגען אין א רייכע הויז, אבער שפעטער האט זי אגעהויבען צו בענקען נאך איהר און האט זעהר שטארק געוואלט זעהן איהר אייגען קינד.

דארום פלעגט זי גאנץ אפט אוועקגעהן אין יענעם געגענד פון שטאדט, וואו עס האט זיך געפונען אלימלך'ס פאלאסט, און פלעגט זיך דארט לאנג ארומדרעהען ביז זי פלעגט זעהן, ווי מען נעהמט ארויס איהר קינד אין א קערידוש, אויף א שפאציער, אין דער באגלייטונג פון דער רייכער מלכה און א גאווערנאנטיין, און מיט דעם האט זיך די ארימע פרוי געטרייסט.

עס פלעגט אויך אפט טרעפען, אז ווען דאס קינד וואס איז געווען ביי איהר פלעגט זיין הונגעריג, ווייל עס איז ניט געווען אין הויז גענוג

צום עמען, פלעגט דער אַרימער פרוי באַנג טאָן דערפאַר וואָס זי האָט דאָס קינד גערויבט פון איהרע רייכע עלטערען.

איינמאָל האָט געטראָפּען אַז די רייכע פרוי, מלכתּ, האָט באַמערקט ווי די אַרימע פרוי, די געוועזענע אַם, דרעהט זיך אַרום איהר פּאַלאַסט. ווער ווייס וואָס די אַרימע שלעפּערקע דענקט צו טאָן פאַר אַ שלעכטם, האָט זי געזאָגט צו זיך. דאָן האָט זי געשיקט אַ דיענער און האָט איהם געהייסען די אַרימע פרוי צו פאַרטרייבען מיט אַ וואַרנונג, דאָס אויב מען וועט איהר נאַכאַמאָל זעהן אַרום דעם פּאַלאַסט וועט מען זי בריינגען אין געריכט און באַשטראַפּען.

דער אַרימער פרוי האָט שטאַרק פאַרדראַסען די באַליידיגונג. זי איז שוין געווען גרייט צו לויפּען צו דעם רייכען אלימלך און איהם אויס-זאָגען דעם גאַנצען אמת, אַז דאָס קינד, וואָס ער רופּט טאַכטער, איז די טאַכטער פון דעם אַרימען האַלץ-העקער, און די אמת'ע טאַכטער פון אלימלך הונגערט און געהט אַרום באַרפּוס. זי האָט זיך אָבער איינגע-האַלטען און האָט איהר נקמת אַבגעלייגט אויף שפּעטער.

עס איז אַוועק אַ לאַנגע צייט. די ביידע מיידלעך זיינען אויסגע-וואַקסען. זיי זיינען געוואָרען גרויס. די וואָס האָט זיך ערצויגען ביי די רייכע עלטערען האָט געטראָגען די שעהנסטע קליידער און האָט אויסגעזעהן ווי אַ פּרינצעסין. די וועלכע האָט זיך ערצויגען ביים אַרי-מען האַלץ העקער איז געווען אַנגעטאָן אין שמאַטעס און האָט געטראָגען פאַרלאַטעטע שיך.

פיעלע רייכע יונגע לייט האָבען געוואָלט חתונה האַבען מיט אלימלך'ס טאַכטער. זיי האָבען דאָך ניט געוואוסט אַז זי איז די טאַכטער פון אַן אַרימען האַלץ העקער. אלימלך האָט געזאָגט צו זיין טאַכטער אַז זי זאָל זיך אויסקלייבען דעם וואָס געפעלט איהר אַמבעסטען, און זי האָט זיך אויסגעוועהלט אַ יונגען דאָקטאָר וועלכער האָט אויך געהאַט רייכע עלטערען.

אלימלך האָט באַשלאָסען אַוועקצולייגען זיין שטאַלץ אָן אַ זייט און איינצולאָדען אויף זיין טאַכטער'ס חתונה אַלע זיינע אַרבייטער, זייערע

פרויען און קינדער, און זיין פרוי מלכה האָט אויך אויף דעם איינגעד
וויליגט.

זיינען אויף דער חתונה געקומען די אַס פון דער כלה און די מיידעל
וואָס האָט זיך ביי איהר ערצויגען. ביידע זיינען געקומען אין קליידער
וואָס זיי האָבען געליהען ביי שכנים. די קליידער זיינען געווען אַלמע
און אַכגעריסענע, אַכער ניט אַזוי צוריסען ווי זייערע אייגענע קליידער.
ווען מען האָט געשמעלט די חופה האָט זיך די אַרימע פרוי מיט דער
מיידעל וואָס האָט זיך ביי איהר ערצויגען צוגעשמופט זעהר נאָהענט,
און גלייך ווי דער חתן האָט די כלה מקדש געווען און זיי זיינען געוואָרען
מאָן און ווייב, איז די אַרימע פרוי צוגעגאַנגען צו דער כלה, האָט איהר
אַרומגענומען, געקוסט און אויסגערופען: „מזל טוב דיר, מיין מאַכטער!
איך בין דיין אמת'ע מאַמע, און דיזע מיידעל איז זייער מאַכטער“.

שפעטער, ווען די אַרימע פרוי האָט דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע,
האָט דער רייכער אלימלך באַשלאָסען צו זיין אַ פאַטער צו ביידע קינדער,
און דער אַרימער פרוי האָט ער געגעבען גענוג געלד אַז זי זאל קענען
לעבען מיט איהר מאָן אין אַ שעהנער הויז און מיט אַלע בעקוועמליכ-
קייטען.

די בת יחידה.

ליזי איז געווען אַכט יאָהר אַלט און איין איינציגע ביי איהרע על-
טערען. די עלטערען זיינען געווען זעהר רייך און האָבען זייער איינציגע
מאַכטער נאָכגעגעבען אַלעס וואָס זי האָט פערלאָנגט. וואָס נאָר זי האָט
געוואָלט האָבען די עלטערען איהר געקויפט, אַכער איין זאָך האָבען זיי
איהר ניט געקענט נאָכגעבען און דאָס איז געווען איהר פערלאָנג צו האָ-
בען אַ ברודערעל, אָדער אַ שוועסטערעל מיט וועמען זיך צו שפּיעלען.
איינמאָל זאָגט ליזי צו איהר מוטער:

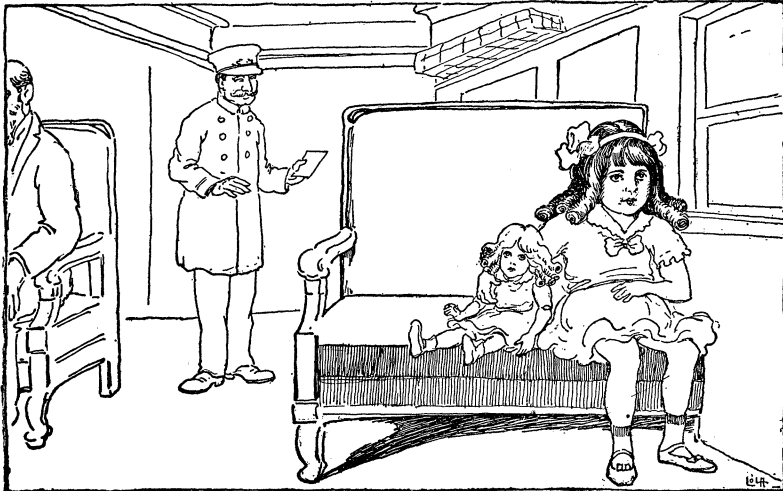
„דו ווייסט, מאַמע, וואָס מיר וועלען טאָן? איך האָב דאָך אַ גרויסע
דאָלי (פופע) וועט דאָס זיין מיין שוועסטער. מיר'ן זי רופען בעמסי און
דו וועסט איהר מאַכען אַזאָ קלייד ווי מיינע. די דאָלי זעהט דאָך אויס

אזוי ווי איך. זי האָט בלאַנדע געקרייזעלטע לאַקען, רויטע בעקלאַך און בלויע אויגען, פונקט אזוי ווי איך."

די מוטער האָט געלאַכט און האָט געזאָגט: "זאַל זיין אזוי ווי דו זאָגסט, מיין קינד."

"ווייסט נאָך וואָס, מאַמע", האָט ליזי ווייטער געזאָגט. "אין דער פריה אַז מיר'ן עסען פריהשטיק זאַלסטו מיר פרעגען, "וואו איז בעטסי?" וועל איך זאָגען אַז זי פיהלט ניט גוט און ליגט אין בעט, וועלען מיר עסען אַהן איהר."

די מוטער האָט וויעדער געלאַכט. דער שפיעל איז איהר געפעלען געוואָרען.

און פון יענעם טאָג אָן האַבען אַלע אין הויז גערופען די דאָלי "בעטסי", און אַלע זיינען געווען גליקליך מיט ליזי'ן וועלכע האָט שוין געהאַט אַ "שוועסטער".

יעדען פריהמאָרגען פלעגט ליזי אַנטאָן איהר שוועסטער אין אַ שעה נער קליידעלע און זיך שפיעלען מיט איהר אזוי ווי זי וואַלט געווען אַ לעבעדיגע. אַמאָל פלעגט ליזי זאָגען: "בעטסי, ווילסטו איך זאַל דיר לעזען אַ שעהע געשיכטע?" און נאָכדעם פלעגט ליזי אַרויסנעהמען

איהר שול בוך און פארלעזען פאר בעטסי'ן א געשיכטע. עס פלעגט אויך אמאל טרעפען אז ליזי פלעגט אַנשרייען אויף איהר שוועסטער דערפאר וואָס זי איז ניט געווען פאַרויכטיג און איז אַרונטער געפאלען פון איהר שטוהל. „זיין גלייך, וועסטו ניט אַרונטערפאלען!“ פלעגט זי אַנשרייען אויף דער דאל. און גלייך נאָכדעם פלעגט ליזי זאָגען: „שאַ, שאַ, וויין ניט, בעטסילע. דו ביזט אַ גוטע מיידעלע, איך דיך ליעב, די מאַמע דיך ליעב, דער פאָפּא דיך ליעב. ביזט אַ גוטע מיידעלע. וויין ניט.“ דערביי פלעגט ליזי מיט אַ מאַשענמוך אַבווישען בעטסי'ס אויגען, אזוי ווי דאָרט וואַלמען געווען טרעהרען.

איינמאל האָט מאַדאָם גאָלד (אזוי האָט געהייסען ליזי'ס מוטער) באַקומען אַן איינלאַדונג פון איהרע אַ פריינדין מאַדאָם שטיין, אז זי זאָל קומען מיט איהר מאַן און מיט איהר מאַכטער צו דעם געבורטסמאָג פון איהר עלטסטען זוהן אייבי, וועלכער איז געוואָרען צעהן יאָהר אַלט. מאַדאָם שטיין האָט געוואוינט אין אַ דאָרף ניט ווייט פון דער שטאָדט און זי האָט ליזי'ס מוטער ניט געזעהן שוין זייט פיעלע יאָהרען. ליזי האָט זיך געפרעהט מיט דער איינלאַדונג און זי האָט געזאָגט אז זי מוז מיטנעהמען איהר שוועסטער.

האָט זיך אַכער געמאַכט אז אין דעם זעלבען טאָג האַבען ליזי'ס עלטערען געהאַט אַן אַנדער איינלאַדונג, צו געהן אויף אַ בר מצוה. איז ביי זיי געבליבען אז ליזי זאָל פאַהרען אליין, אונטער דעם אויפזיכט פון דעם קאָנדוקטאָר, און אין אַווענד וועלען איהרע עלטערען קומען זי אַב-נעהמען. האָט ליזי מיטגענומען איהר „שוועסטער“ וועמען זי האָט פאַר-פּוצט אין אַ שעהנער קלייד. איהר פאַטער האָט איהר צוגעפיהרט צו דער דיפּאָ, און האָט געבעטען דעם קאָנדוקטאָר אז ער זאָל אויף איהר אויפפאַסען און זאָל ליזי'ן אַרונטערלאָזען ביי דעם דאָרף וואו מאַדאָם שטיין האָט געוואוינט. דער קאָנדוקטאָר האָט פּערשפּראַכען אז ער וועט אזוי טאָן, און ליזי מיט איהר דאָלי זיינען אַוועקגעפאַהרען.

ליזי איז געזעסען אין דעם וואַגאָן און האָט די גאַנצע צייט גערעדט צו איהר דאָלי: „זעה, בעטסי, ווי שעהן דאָ איז אויסען שטאָדט? זעהסט יענעם גרינעם באַרג? זעהסט יענע בלומען אויף דעם פעלד?“ און די

פאסאזשירען האבען געקוקט אויף די צוויי שוועסטער און שמילערהייט געלאכט צווישען זיך.

צוויי איז געפאָהרען ביז דער צוג האָט זיך אָבגעשטעלט ביי אַ דאָרף. דער קאָנדוקטאָר האָט זי גענומען פאַר אַ הענטעל און האָט ליז'ן אַרונטערגעלאָזען ביי דער דיפּאָ. דאָרט האָט שוין אויף איהר געוואַרט איהר מוטער'ס פריינדין מיט אַ וואַגען, און זי האָט ליז'ן אָבגעפיהרט צו זיך אַהיים.

אַבער אין מיטען דער רייזע האָט ליזי אויסגעשריען מיט שרעק: „וואָס האָב איך געטאָן? איך האָב דאָך פּערגעסען מיין שוועסטער און וואַגאָן!“

„וואָס פאַר אַ שוועסטער?“ האָט מאַדאַם שטיין געפרעגט. „דו האָסט דען אַ שוועסטער? איך האָב געמיינט אַז דו ביזט אַן איינציגע ביי דיין מוטער!“

„ניין, איך האָב אַ שוועסטער“, האָט ליזי גענומען וויינען, „בעטסי הייסט זי, און איך האָב זי דאָרט איבערגעלאָזען אליין.“

מאַדאַם שטיין האָט זיך מיט ליזי'ן צוריקגעקעהרט צום סטיישאָן מיסער אַז ער זאָל מעלעפּאַנירען צו דעם נעקסטען סטיישאָן וועגען דעם אַז אַ מיידעלע מיט'ן נאָמען בעטסי איז פּערלאָרען געגאַנגען און אַז מען זאָל איהר אויסגעפינען אויף דעם צוג און זי גלייך אָבשיקען אַהער מיט אַ קערידזש.

דער סטיישאָן מיסער האָט מעלעפּאַנירט און אין עטליכע מינוטען אַרום האָט ער באַקומען אַ תּשובּה אַז מען האָט איבערגעזוכט אַלע וואַגאַנען פּון יענעם צוג און מען האָט אַזאַ מיידעלע ניט געפונען.

„וואָס וועט יעצט זיין מיט מיין שוועסטער?“ האָט ליזי געוויינט. מאַדאַם שטיין איז געווען נאָך מעהר באַזאָרגט ווי ליזי. זי האָט ניט גער-וואוסט וואָס צו טאָן. האָט זי אָבגעפיהרט ליזי'ן צו זיך אַהיים און האָט געשיקט איהר מאַן צום סטיישאָן, ער זאָל דאָרט פּערבלייבען ביז ער וועט עפעס דערגעהן פּון דער פּערשוואַנדענער „בעטסי“.

ווען ליזי איז געקומען צו מאַדאַם שטיין אַהיים און האָט דאָרט גער-זעהן פּיעלע קינדער זיך שפּיעלען, זינגען און טאַנצען, האָט זי אויף איהר

„שוועסטער“ זיך פארגעסען און האָט אויך גענומען טאַנצען און שפּרינגען. „וואָס פאר אַ נאַרישע קינד דאַס איז!“ האָט מאַדאַם שמיין געזאָגט צו זיך. „איהר שוועסטער איז פאַרלאָרען געגאַנגען און זי האָט זיך שוין פאַרגעסען אָן איהר!“

נאָך דריי שטונדען זיינען אַוועק. די קינדער האָבען פּרעהליך פאַרבאַכט, ביז עס איז געקומען די צייט פון געהן אַהיים. דאָן זיינען אַנגעקומען ליזי'ס עלטערע און ווען זיי האָבען דערהערט פון מאַדאַם שמיין וועגען זייער אַנדער „טאַכטער“ וואָס איז פאַרלאָרען געגאַנגען, האָבען זיי זיך צולאַכט און דערצעהלט דעם אמת, אַז די פּערשוואַנדענע „בעטסי“ איז ניט מעהר ווי אַ דאַל. און דאָן האָבען אַלע געלאַכט. ווילט איהר דאָך וויסען וואָס איז געוואָרען פון דער דאַל? וועל איך אייך דערצעהלען.

די דאַל איז אַרונטערגעפאַלען און איז געלעגען אין וואַגאַן, אונטער'ן בענקעל, ביז איינער פון די אייזענבאַהן דיענער איז דאָרט אריינגעקומען רייניגען. ווען ער האָט די דאַל געפונען האָט ער עס אַבגעטראָגען אין דעם אָפּים וואו עס ווערען געהאַלטען פאַרלאָרענע זאַכען. אַזוי ווי קיינער איז געקומען נאָכפּרעגען אויף דער דאַל, האָט מען עס אַוועקגעגעבען צו דעם דיענער וועלכער איז געווען אַן אַרימאַן און האָט געהאַט אַ קליינע מיידעלע. און די מיידעלע האָט זיך שטאַרק געפּרעהט, ווייל קיינמאַל אין איהר לעבען האָט זי געזעהן אַזאַ שעהנע דאַל.

דער קלונגער ריכטער.

אין אַ הייסען טאָג, אויף דעם זאַמדיגען וועג, ווייט, ווייט הינטער דער גרויסער טערקישער שטאָדט סטאַמבול, איז געזעסען אַ הינקעדיגער בעטלער אין צוריסענע קליידער מיט צוריסענע שיד, באַדעקט מיט אַ דיקען שטויב. פון דערווייטענס האָט ער באַמערקט אַ מענשען אַנקומען, רייטענדיג אויף אַ פּערד. געהנטער און געהנטער איז דער רייטער צו געקומען צו דעם אָרט וואו דער הינקעדיגער בעטלער איז געזעסען, און ווען ער איז שוין געווען נאָהענט נעבען איהם, האָט דער בעטלער אַנגעדויערט צו בעטען און וויינען, דער רייטער זאָל איהם העלפען.

דער רייטער האט אָנגעשטעלט זיין פּערד, אַ קוק געמאַן אויף דעם
 בעטלער און איהם צוגעוואָרפּען אַ זילבערנע מטבע. „זאָל דיר אַללאַה באַצאָהלען פאַר די גוטעס וואָס דו האָסט מיר
 געמאַן“. האָט דער בעטלער געזאָגט, אויפהויבענדיג די מטבע. נאָכדעם
 האָט זיך דער בעטלער אויפגעהויבען, און הינקענדיג איז ער צוגעגאַנגען
 צום רייטער און געזאָגט, „אויב דו ווילסט מיר טאָן אַ גרויסען געפאַלען,
 מיין האַר, נעהם מיך מיט אויף דיין פּערד אין שטאָדט אַרײַן. דער וועג
 איז נאָך ווייט און קרעפטען צו געהן האָב איך וועניג. מינע פּיס דיענען

מיר ניט, און איך ווייס ניט אויב איך וועל קענען אַהין אַנקומען איידער
 די שאַטענס פון דער נאַכט וועלען זיך פאַרשפּרייטען איבער דער ערד“. דער
 רייטער האָט אַ שמיכעל געמאַן און זיינע קלוגע פּריינדליכע
 אויגען האָבען אָנגעהויבען צו לאַכען מיט רחמנות. ער האָט נאָך אַמאָל
 באַטראַכט דעם אַרימען הינקעדיגען מאַן. נאָכדעם איז ער אַרונטער פון
 פּערד, און געהאַלפּען דעם אַרימען אַרויפשטייגען, און איהם געגעבען די
 לייצעס אין האַנד. נאָכדעם איז דער האַר אַליין אַרויפגעשטיגען און זיך
 געזעצט הינטער דעם אַרימאָן. דער פּערד איז געגאַנגען און דער אַרימאָן
 האָט זעהר פּיעל געדאַנקט דעם רייכען הערר פאַר זיין גוט האַרץ.

דער בעמלער האָט ניט געוואוסט אז דער גומער מענש איז געווען קיין אַנדערער ווי דער גרויסער הערשער פון לאַנד האַרן אל ראַשיד. דיעזער הערשער פלעגט יעדען יאָהר מאַכען אַ רייזע איבער זיין לאַנד אום אויסצוגעפונען ווי די מענשען פון זיין לאַנד לעבען און ווי זיי פיהרען זיך אויף. צו דעם צוועק פלעגט ער זיך פאַרקליידען אלס איינפאַכער מענש, כדי מען זאָל ניט דערקענען ווער ער איז, און אַ פערד האָט ער זיך געקויפט אַ געוואוינליכען, ניט קיין טהייערען. אַלע וועלכע האָבען דעם הערשער געזעהן, האָבען געמיינט אז ער איז אַ סוחר וואָס פאַהרט וועגען זיינע געשעפטען.

אַזוי זיינען זיי ביידע געפאַהרען ריימענדיג, דער בעמלער פאַראויס און דער פאַרשמעלטער הערשער הינטער איהם. ביז עס האָט זיך באַ-וווּזען דער שיינענדער דאָך פון דעם אַראַבישען געבעט הויז. ווען זיי זיינען געקומען אין דער פאַרשמאַדט, האָט דער הינקעדיגער בעמלער אַבגעשמעלט דעם פערד און געזאָגט צו דעם מאַן וואָס איז געזעסען הינטער איהם:

„יעצט קריך אַראַב פון מ י י ן פערד! מיר געפינען זיך שוין אין שטאַדט און דו קענסט דיין וועג לייכט אַליין טרעפען. איך מוז פאַהרען צו מיין וואוינונג.“

האַרן אל ראַשיד האָט גאָר ניט געקענט גלויבען וואָס ער האָט געהערט.

„וואָס? וואָס האָסטו געזאָגט, מענש? דו הייסט מ י ר אַרונטער געהן פון מ י י ן פערד?“ האָט האַרן אויסגערופען מיט כעס און מיט וואונדער. „ווען דו וואָלסט ניט געווען אַ הינקעדיגער און אַ שוואַכער וואָלט איך דיך פון מיין פערד אַרונטערגעשליידערט. שנעל געה אַרונטער, וויל איך קען ווערען אונגעדולדיג!“

„גוטע מענשען! ראַטעוועט!“ האָט דער הינקעדיגער בעמלער געמאַכט אַ געשריי אין גאַס. און באַלד האָבען זיך צוזאַמענגעקליבען עטליכע מענשען און דער בעמלער האָט זיי גענומען דערצעהלען אַזאַ מעשה: „גוטע מענשען! אַט דער מאַן וואָס ויצט הינטער מיר וויל אויף מיר מאַכען אַ בלכול און ביי מיר אַבנעהמען מיין פערד. איך האָב דעם

מאן געטרעפן אין מיטען וועג און ער האט זיך ביי מיר איינגעבעטען אז איך זאל איהם מיטגעהמען אויף מיינ פערד. און יעצט שרייט ער אז דאס איז זיין פערד און וויל מיך אראפברייבען פון מיינ פערד. זאל איהם דער אללאה שטרעפן פאר זיין שלעכטע הארץ! האט רחמנות גוטע מענשען רעמעט מיך פון דעם באנדיט וואס וויל בארויבען אן ארימען מענשען, א שוואכען, מיט קראנקע פיס פון זיין איינציגע שטיצע דעם פערד. אהן דעם פערד קען איך זיך גאר ניט ריהרען פון ארט!"

אומזיסט האט הארון אל ראשיד געזוכט אכצולייקענען די רייד פון דעם הינקעדיגען בעטלער. דער געוויין און דער געשריי פון דעם בעטלער האבען ערוועקט דעם רחמנות פון די מענשען וואס זיינען זיך אנגעלאץ פון, און זיי האבען אלע געגלויבט איהם און ניט הארון אל ראשיד. דאז האט זיך הארון געווענדעט צו די פערזאמעלטע און געזאגט: „אויב אזוי, לאמיר פאהרען צו דעם קאדי און מיר וועלען פאר איהם פארבריינגען אונזערע טענות, און ער וועט משפט'ן ווער פון אונז האט רעכט.“

דויער פארשלאג איז די פארזאמעלטע געפעלען געווארען. דער קאדי, דער ריכטער פון שטאדט, איז געווען באריהמט אלס זעהר א קלוגער מאן, אבער דער בעטלער האט געהאפט אז מיט זיין געוויין וועט ער אזוי ווירקען אויף דעם קאדי אז ער וועט איהם געבען רעכט. ווען זיי זיינען געקומען צו דעם קאדי האבען זיי געפונען איז זיין געריכט-הויז צוויי מענשען וואס האבען צווישען זיך געפיהרט א פרא-צעס.

הארון און דער בעטלער האבען געמוזט ווארטען ביז יענער פראצעס וועט זיך ענדיגען.

פאר דעם קאדי זיינען געשטאנען צוויי מענשען. איינער איז גע-ווען א קצב, דער אנדערער איז געווען א וועבער. דער קצב האט דער-צעהלט אז ער האט געקויפט ביי דעם וועבער א טוך און איהם בא-צאהלט פינף גאלדענע רענדלעך. אבער דער וועבער האט געזאגט אז דער קצב האט איהם ניט באצאהלט.

„האָסטו ביי זיך פינף גאַלדענע רענדלעך?“ האָט דער קאָדי גע-
פרעגט ביים וועבער.

דער וועבער האָט דערלאַנגט דעם ריכטער פינף גאַלדענע רענדלעך.
דער ריכטער האָט גענומען די מטבעות און האָט זיי אַריינגעוואָרפען
אין אַ גלאַז מיט הייסע וואַסער.

„דיזע פינף רענדלעך האָט דיר דער קצב געגעבען“, האָט דער ריכ-
טער געזאָגט, „איך זעה ווי עס שווימען אַרום אין גלאַז פעטע פלעקען.
גיב איהם אַב דאָס געלד צוריק און דער טוך בלייבט אויך ביי איהם,
פאַר דעם וואָס דו האָסט געזאָגט אַ ליגען.“

נאַכדעם האָט דער ריכטער גענומען משפּט'ן דעם הינקענדיגען בעט-
לער מיט דעם אונבאַקאַנטען הערר.

ער האָט זיי געהייסען פאַרלעגען זייערע מענות. דער בעטלער
האָט דערצעהלט זיין געשיכטע און האָט דערביי געוויינט און געיאָ-
מערט און געשאַלטען. דער אונבאַקאַנטער הערר האָט אַבגעלייקענט
די רייד פון דעם בעטלער און דערצעהלט זיין געשיכטע.

„לאַמיר אַרויסגעהן אין דרויסען און הערען וואָס וועט דער פּערד
זאָגען“, האָט דער ריכטער פאַרגעשלאָגען.

צוערשט האָט דער ריכטער געהייסען דעם בעטלער פאַרכייגען
דעם פּערד. דער פּערד האָט איהם גאָר ניט באַמערקט. אַבער אַז האָר
רון איז איהם פאַרבייגעגאַנגען האָט דער פּערד אויפגעהויבען זיין קאַפּ
און גענומען הירזשען פרעהליך.

„דער פּערד באַלאַנגט צו דיזען הערר“, האָט דער קאָדי געזאָגט,
און דעם בעטלער האָט ער געהייסען געבען 50 שמיץ.

דאָן האָט האַרן אַל ראַשיד אויסגעזאָגט דעם ריכטער ווער ער איז.
„עס פרעהט מיך“, האָט ער געזאָגט, „וואָס איך האָב אַזאַ קלוגען
ריכטער אין מיין לאַנד!“

ערד און בריליאנטען

דער קיזער פון רוים האָט אַמאָל די אידען זעהר פיעל שלעכטס געמאָהן, האָבען די אידען באַשלאָסען צו שיקען איהם אַ שעהנע מתנה. אום דעם קיזער איבערצובעמען, אז ער זאָל ווערען אַ ביסעל פריינדליי-כער צו זיי, האָבען די אידען אויסגעקליבען פאר זייער שליח אַ גרויסען מאָן, וועלכער איז געווען בעקאנט מיט דעם נאָמען נחום איש גסזו. זיי האָבען איהם מיטגעגעבען אַ קעסטעלע וועלכע איז געווען אָנגע-פילט מיט טייערע שטיינער, דימאנטען און בריליאנטען, און אויך האָבען זיי איהם געגעבען אַ פאר מענשען אַלס באַגלייטער.

דער נחום איש גם זו איז געווען זעהר אַ קלוגער און אַ פרומער מאָן, ער האָט אָבער קיין גליק ניט געהאַט. אימער פלעגען זיך איהם טרעפען אונגליקען, איין אונגליק נאָכ'ן אַנדערן. אָבער ער פלעגט קיינ-מאָל פאַרלירען זיין מוט, און אויף יעדען אונגליק וואָס איהם פלעגט טרעפען, פלעגט ער זאָגען: „גם זו לטובה!“ עס הייסט אז אויך דיזער אונגליק וועט בריינגען גליק.

און אַט דערפאַר האָט מען איהם גערופען נחום איש גסזו, דער מענש וואָס זאָגט אימער „גסזו“.

געהענדיג מיט זיינע באַגלייטער נאָך רוים, איז נחום'ען איינמאָל אויסגעקומען צו נעכטיגען אין אַ דאָרף, צווישען פרעמדע מענשען. די דאָרפסלייט האָבען באַמערקט דעם קעסטעלע, וואָס ער האָט מיט זיך געפיהרט, האָבען זיי זיך אָנגעשטויסען אז אין דעם געפינען זיך גוטע זאַכען. האָבען זיי געוואַרט ביז שפעט אין דער נאַכט, ווען נחום איש גסזו און זיינע באַגלייטער זיינען געשמאַק געשלאָפען, האָבען דעם קעסטעל געעפענט, אַרויסגענומען פון דאָרט די טייערע שטיינער און אָנגעפילט מיט איינפאַכע ערד.

נחום איש גסזו האָט פון קיין זאָך ניט געוואוסט, איז איהם גאָר ניט איינגעפאלען אַ קוק צו טהאָן אין קעסטעלע. ער איז נאָך אַ לאַנגע ריזע אָנגעקומען אין רוים, האָט זיך געלאָזט מעלדען ביים מלך אַלס אַ שליח פון די אידען. דער קעניג האָט איהם אויפגענומען מיט גרויס

כבוד. נחום איש גמזו האָט דעם קעסטעל איבערגעגעבען צום קייווער און געזאָגט:

„די אידען שיקען דיר דיווען קעסטעל און בעטען דיך אז דו זאלסט צונעהמען זייער קליינע מתנה.“

אָבער ווען דער קייווער האָט דעם קעסטעל געעפענט און האָט דער־זעהן אז ער איז אָנגעפילט מיט איינפאַכע ערד, איז ער שטאַרק בייז געוואָרען און האָט געהייסען דעם אידישען שליח מיט זיינע באַגלייטער אַרײַנצוצען אין געפענגניס. נחום האָט ניט געקאָנט פאַרשמעהן ווי אַזוי די בריליאַנטען זיינען פאַרשוואַנדען געוואָרען און ווי אויף זייער אַרט האָט אימיצער אַוועקגעלייגט די ערד. „שרעקט זיך ניט“. האָט ער געזאָגט צו זיינע באַגלייטער, „גם זו לטובה — אַט פון דעם אונגליק וועט אויך אַרויסקומען אַ גליק“.

דערווייל האָט מען נחום'ען און זיינע באַגלייטער אָבגעפיהרט אין געפענגניס, און דער קייווער האָט זיך גענומען באַטראַכטען מיט זיינע מיניסטאַרען וואָס צו טאָן מיט די אידען וועלכע האָבען איהם אַזוי באַליידיגט.

צו יענער צייט האָט דער קייווער געפיהרט אַ גרויסע מלחמה מיט אַ מעכטיגען שונא און ער האָט איהם ניט געקענט בייקומען. און ווען די מיניסטאַרען האָבען גענומען באַשפּרעכען וואָס מען טוט מיט די אידישע שלוחים, האָט איינער פון זיי זיך אָבגערוּפּען:

„גרויסער הערשער! מיר גלויבט זיך ניט אז די אידען, וועלכע זיינען אַ קלוגעס פּאָלק, זאָלען זיך וועלען מיט דיר רייצען און דיך באַליי־דיגען און ערוועקען דיין כּעס. איך דענק אז די ביסעל ערד וואָס זיי האָבען דיר געשיקט מוז זיין פון זעהר אַ הייליגען אַרט, און ווען מיר זאָלען די ערד מיטנעהמען צום שלאַכטפּעלד וועלען מיר באַזיעגען אונ־זער שונא.“

„לאָמיר דאָס פּרוּכירען“, האָט דער קייווער געענטפּערט.

דער קייווער האָט די ערד אָבגעשיקט צו זיינע גענעראַלען וועלכע זיינען געווען אין שלאַכטפּעלד, און עס איז געשעהן אַ גרויסער וואַונדער. זיינע סאַלדאַטען האָבען געהאַט אַ גרויסען זיעג, זיי האָבען דעם שונא

צוטריבען, גענומען זעהר פיעל געפאנגענע, און זיך צוריקגעקעהרט
אזויס מיט א גרויסען נצחון.

דער קייזער האט געגעבען א באפעהל אז מען זאל די אידישע
שלוחים בריינגען פאר איהם. ער האט נחום'ען געזעצט אויבען-אן,
נעבען זיך, און געזאגט צו איהם אז ער איז בארייט צו מאן אלעס וואס
ער וועט פון איהם פארלאנגען.

„איך פארלאנג גארנישט פאר זיך און פאר מינע באגלייטער“.
האט נחום געזאגט. „אלעס וואס איך פארלאנג איז אז דו זאלסט ניט
אזוי שטריינג זיין צו מינע ברידער און דו זאלסט זיי לאזען לעבען
רוהיג און הימען זייער גלויבען“.

דער קייזער האט ארויסגעגעבען א באפעהל אז מען זאל די אידען
לאזען לעבען רוהיג און זיי לאזען אבהימען זייער גלויבען. נאכדעם האט
ער געהייסען געבען נחום'ען טייערע מתנות פון גאלד, זילבער און קאסט-
בארע שטיינער. ער האט איהם אויך געגעבען א סך סאלדאטען וואס
זאלען איהם באגלייטען ביז ער וועט אנקומען צוריק אין דעם אידישען
לאנד.

אויפ'ן וועג צוריק איז זיי ווידער אויסגעקומען צו נעכטיגען אין
דעם דארף אין וועלכען מען האט דעם קעסטעלע אויסגעליידיגט און
אנגעפילט מיט ערד. די באגלייטער האבען דערצעהלט וואס פאר א
וואונדער עס איז געשעהן מיט די ערד, און וואס פאר א שעהנע מתנות
דער קייזער האט געגעבן פאר דעם. האבען די דארפמלייט זיך גער-
טראכט, ווען דער קעניג קען געבען אזוי פיעל גאלד און זילבער פאר
א קליין ביסעל ערד, היינט ווי פיעל וועט ער געבען ווען מען וועט איהם
בריינגען א סאך ערד?

און ווי נאר נחום און זיינע באגלייטער זיינען אכגעפאהרען, האט
בען די דארפמלייט אנגעפילט א גרויסען וואגען מיט ערד און האבען
דאס אוועקגעפיהרט צום קייזער. קומענדיג אין רוים האבען זיי גער-
לאזט זיך מעלדען פאר'ן קייזער און האבען צו איהם געזאגט:

„אלמעכטיגער הערשער! מיר האבען געהערט אז די ביסעל ערד
וואס דו האסט באקומען פון אונזער דארף האט דיר געהאלפען צו

באזיעגען דעם שונא. האבען מיר דיר געבראכט א גאנצען וואגען מיט ערד, אז דו זאלסט קענען ווייטער פיהרען מלחמות און אימער זיעגען". ווען דער קעניג האט די ווערטער געהערט, האט ער זיך פארטראכט. נאכדעם האט ער געשיקט שלוחים אויף שנעלע פערד און האט געהייסען אַניאָגען נחום איש גס־זו מיט זיינע באַגלייטער, און זיי בריינגען צוריק נאך רוים.

נחום האט זיך ניט דערשראָקען און צו זיינע באַגלייטער האט ער געזאָגט: „גם זו לטובה — פון דעם וועט אויך אַרויס אַ גליק". ווען זיי זיינען אַנגעקומען אין פּאַלאַסט האט דער קייזער געפרעגט ביז:

„נחום! איך האב געמיינט אז די ערד קומט פון אייער הייליגער לאַנד, אַבער יעצט האב איך דערגאַנגען אז די ערד האַסטו גענומען אין אַ דאַרף פון מיין אייגענער לאַנד. דו ביזט אַ שווינדלער! דו האַסט מיך אַבגענאַרט!"

„ניט איך האב אַבגענאַרט דעם קייזער!" האט נחום געענטפערט. „ווער דען?" האט דער דער קייזער געפרעגט. „ווער דען אז ניט דו?"

„פרעג די דאַרפֿס־לייט וואָס האַבען דיר געבראַכט דעם וואַגען ערד", האט נחום געענטפערט.

דער קייזער האט זיך גענומען צו די דאַרפֿס־לייט און ער האט אויף זיי געשריען אז זיי מוזען איהם זאָגען דעם גאַנצען אמת. דאָן זיינען די דאַרפֿס־לייט געפאלען דעם קייזער צו די פיס, און געזאָגט אז זיי וועלען אויף אַלעס מודה זיין, אויב מען וועט זיי לאַזען לעבען.

„דערצעהלט!" האט דער קייזער געשריען, „און אויב דער איד וועט מיר דאָס ערלויבען וועל איך אייך לאַזען לעבען. אַבער זאָגט נאָר דעם אמת!"

דאָן האַבען די דאַרפֿס־לייט דערצעהלט ווי זיי האַבען אַרויסגענומען פון דעם קעסטעל די טייערע מתנות וואָס דער אידישער שליח האט געפיהרט פאַר'ן קייזער און זיי האַבען אַנגעפילט דעם קעסטעל מיט ערד. נחום האט געבעטען דעם קעניג ער זאל די גנבים שענקען זייער

לעבען כתנאי אז זיי זאלען אומקעהרען די מתנות צו וועמען זיי זיינען געשיקט.

„איך שיינק זיי דעם לעבען“, האָט דער קיזער געזאָגט, „אַבער די מתנות זאלען זיי אייך געבען און איהר זאלט זיי צוריק נעהמען אין אייער לאַנד, זיי דאַרט פאַרקויפּען און דאָס געלד צוטיילען צווישען די אַרימע פּון אייער פּאָלק“.

די בלומען פון פרייד

אין אַ שעהנעם מאָל, אונטער אַ גרויסען גרינעם באַרג, האָט געדוויינט אַ פאַרמער, ער, זיין פרוי און זיינע קינדער. דער פאַרמער האָט געאַקערט די ערד, זיין פרוי און זיינע קינדער האָבען איהם געאַלפּען און זיי האָבען געהאַט ברויט און גרינסען און פּרוכטען גענוג צו עסען.

עס פלעגט אפילו טרעפען אַ צייט אז זיי זיינען געווען אונצופריעדן. עס האָבען זיי אָפּטמאָל אויסגעפּעהלט פיעלע זאַכען, אָבער דאָך זיי זיינען געווען צופריעדען.

אַרום דעם הויז פון דעם פאַרמער זיינען געוואַקסען פאַרשידענע בלומען, זיינען דאָס געווען אַזעלכע שעהנע בלומען וואָס זייער גלייכען האָט מען ניט געזעהן אין גאַנצען לאַנד. ווער עס האָט אַ קוק געטאָן אויף די בלומען האָט געפיהלט גליקליך און פּרעהליך. יעדע זאַרג פלעגט פאַרשווינדען ווי נאָר איינער פלעגט די בלומען דערזעהן.

און יעדען מאָל ווען דער פאַרמער און זיין פאַמיליע האָבען זיך געפונען אין אַ געדריקטער לאַגע, ווען עס האָט זיי עפעס אויסגעפּעהלט, האָבען זיי אַ קוק געטאָן אויף די בלומען און זיי זיינען ווידער געווען צופריעדען און גליקליך.

פון גאַנצען לאַנד פלעגען קומען ריזענדע אַנצוקוקען דיזע וואונדערליכע בלומען וועלכע מען האָט אַ נאָמען געגעבען „די בלומען פון פרייד“.

פיעלע מענשען האָבען די בלומען געוואַלט אַבקויפּען ביי דעם פאַרמער, אָבער ער האָט זיי ניט געוואַלט פאַרקויפּען פאַר קיין געלד.

איינמאל האט זיך געמאכט אז א זעהר רייכער מאן, וועלכער האט געהאט א סך הייזער און גיטער, איז געקומען אין דעם געגענד אויף יאגד. פון דער אנדער זייט טאל איז געווען א גרויסער וואלד, און פיעלע יעגער פלעגן אהין קומען שיסען האזען.

דער רייכער יעגער איז איינמאל נאכגעלאפען נאך א האז וואס איז ארויסגעלאפען פון וואלד און איז געלאפען צום פארמער'ס הויז. ווען די קינדער פון דעם פארמער האבען דערזעהן דעם ערשראקענעם האז, האבען זיי זיך אלע ארום איהם ארומגעשמעלט און איהם באשיצט פון דעם יעגער.

שטארק אויפגערגוט און ביז איז דער יעגער צוגעלאפען מיט זיין

ביקס און האט דעם האז געוואלט שיסען, אבער אין דעם אויגענבליק האט ער דערזעהן די „בלומען פון פרייד“, און ווי זיין בליק איז געפאלען אויף די בלומען, האט זיך א שמייכלעל באוויזען אויף זיין געזיכט און זיין ביקס איז פון די הענד ארויסגעפאלען.

דען די בלומען האבען געהאט אזא ווירקונג אז ווען דער מענש איז געווען ביז און פלעגט דערזעהן די בלומען, פלעגט זיין כעס פאר-שווינדען און ער פלעגט מוזען שמייכלען און ווערען גוט.

„איך האָב באַרייזט די גאַנצע וועלט און האָב נאָך אַזעלכע שעהנע בלומען ניט געזעהן“. האָט געזאָגט דער יעגער. „וויילט איהר דיזע בלומען פאַרקויפֿען? איך וועל זיי לאָזען אויסגראַבען מיט זייערע וואַרצלען און וועל זיי איינפלאַנצען אין מיין גאַרטען.“

„דיזע בלומען וועל איך ניט פאַרקויפֿען פאַר קיין געלד“, האָט דער פאַרמער געענטפֿערט.

דער רייכער מאַן האָט איהם גענומען באַטען אַ סך געלד, אָבער דער פאַרמער האָט ניט געוואָלט הערען פֿון פאַרקויפֿען. דאָן איז דער רייכער מאַן ווידער בייז געוואָרען און האָט גענומען שרייען:

„אויב איהר ווילט מיר ניט פאַרקויפֿען וועל איך די בלומען מיט גוואַלד אויסרייסען.“

„די בלומען וועלען אָבער ניט וואַקסען אין קיין אַנדער אָרט“, האָט דער פאַרמער געזאָגט. „און אויב איהר גלויבט מיר ניט, וועל איך אייך געבען אייניגע בלומען צו נעהמען אַהיים און זעהן אויב זיי וועלען וואַקסען אין אייער גאַרטען.“

דער רייכער מאַן האָט מיטגענומען די בלומען און איז אַוועק. קומענדיג אַהיים האָט ער גערופֿען זיין גערטנער און איהם געהייסען די בלומען איינפלאַנצען אין זיין גאַרטען.

דער גערטנער האָט גוט באַטראַכט די בלומען. ער האָט נאָך אַזעלכע בלומען קיינמאָל אין זיין לעבען געזעהן. ער האָט די בלומען איינגעפלאַנצט אין גאַרטען, זיי אויפֿגעפאַסט יעדען טאָג, אָבער די בלומען זיינען שנעל פאַרדאַרט געוואָרען און צופאַלען אין שטויב.

נאַכאַמאָל איז דער רייכער מאַן געפֿאַהרען צו דעם פאַרמער, ער האָט איהם ביי איהם געוואָלט פרעגען אויב עס איז דאָ אַ מיטעל צו האַבען אַזעלכע ווי דער פאַרמער האָט.

ווען דער רייכער מאַן איז געקומען איז דער פאַרמער ניט געווען אין דער היים, בלויז זיינע קינדער און זייער עלטערע שוועסטער וואָס האָט אויף זיי אויפֿגעפאַסט.

„וואָס פאַרלאַנגט דער הערר?“ האָט די עלטסטע טאָכטער פֿון פאַר-

מער געפרעגט.

„איך בין געקומען פרעגען אויב עס איז דא א מיטעל אז אזעלכע בלומען זאלען וואקסען אויך ביי מיר אין גארמען. איך בין בארייט פאר דעם ראט צו באצאהלען ווי פיעל מען וועט פון מיר בעמען“.

„איך האב געהערט מיין פאטער זאגען“, האט די מיידעל געענטפערט, „אז די בלומען פון פרייד קענען וואקסען נאר ביי מענשען וואס זיינען צופרידען מיט וואס זיי האבען. אט דאס איז דער ראט און איך גיב דאס אייך פריי, ווייל מיר דארפען קיין זאך, מיר זיינען צופרידען מיט דעם וואס מיר האבען“.

דייע רייד זיינען דעם רייכען מאן זעהר געפעלען געווארען, און ער איז אוועק אהיים מיט א באשלוס צו ווערען א צופרידענער מענש. קומענדיג אהיים האט ער באטראכט זיינע גיטער און זיין פאלאסט און האט צו זיך געזאגט: „אז איך האב גענוג פון אלעס דארף איך ווירקליך זיין צופרידען און מעהר ניט פארלאנגען קיין זאך“.

און פאר א קורצע צייט האט ער געמיינט אז ער איז צופרידען, אבער די בלומען פון פרייד זיינען אין זיין גארמען ניט געוואקסען. איז ער ווידער אוועקגעפאהרען צום פארמער און האט ווידער גערטראפען דעם פארמער'ס טאכטער.

„וואס קען דאס באדייטען?“ האט דער רייכער מאן געפרעגט, „איך בין שוין צופרידען, אבער קיין בלומען פון פרייד וואקסען נאך אלץ ניט אין מיין גארמען“.

„דאס צייגט אז איהר זייט נאך א ביסעל אונצופרידען“, האט דעם פארמער'ס טאכטער געזאגט. „זאגט מיר, איהר זייט פארהיייראט?“

„ניין“, האט ער געענטפערט.

„קענט איהר ניט זיין א צופרידענער מענש ווען איהר האט ניט קיין פרוי און קיין קינדער וועמען צו ליעבען און מיט וועמען זיך צו טיילען אייער האב און גוטס“.

„איהר האט רעכט“, האט דער רייכער מאן צוגעגעבען. און דאן האט ער באטראכט דעם פארמער'ס טאכטער, וועלכע איז געווען זעהר

שעהן און איהרע אויגען האבען ארויסגעצייגט גוטסקייט און צופרידענ-
הייט. האָט ער איהר געבעטען אז זי זאל ווערען זיין פרוי.
אין אַ קורצע צייט האָבען זיי חתונה געהאַט. אין אַ יאָהר אַרום
נאָך זייער חתונה האָט די פרוי געבאַרען אַ קינד, און דעם זעלבען טאָג
וואָס דאָס קינד איז געבאַרען געוואָרען האָבען אין דעם רייכען מאַן'ס
גאַרמען אָנגעהויבען צו וואַקסען די „בלומען פון פרייד“.

די קאַץ און דער ברונען

אַמאַל, אַמאַל, מיט יאָהרען צוריק, איז געווען אַ קליינע מיידעלע און
איהר נאָמען איז געווען שולמית. און ניט ווייט פון דער הויז וואו
איהרע עלטערן האָבען געוואוינט, איז געווען אַ אינגעלע און זיין נאָמען
איז געווען שלום. זיינען שלום און שולמית געווען פריינד, און פלעגען
אַפט זיך שפּיעלען ווי אַ ברודער מיט אַ שוועסטער.
שפעטער, אז זיי זיינען אויסגעוואַקסען, האָט דער פאָטער פון
שולמית געזאָגט צו שלום'ס פאָטער: „אונזערע קינדער זיינען גוטע
פריינד, זיי האָבען איינע די אַנדערע ליעב, טאָ לאָמיר טאָן אַ שידוך“.
„זעהר גוט, איך בין צופריעדען“, האָט געזאָגט שלום'ס פאָטער,
„אויב די קינדער זיינען צופריעדען“.

די עלטערן האָבען נאָכדעם גערעדט מיט זייערע קינדער און עס
פאַרשטעהט זיך אז ביידע, אי שלום, אי שולמית, זיינען געווען צו-
פריעדען, און זיי זיינען געוואָרען התן-כלה.
און ווייל זיי זיינען נאָך געווען יונג, און שלום האָט נאָך ניט גע-
קענט פאַרדינען גענוג אויסציהאַלמען אַ פרוי, האָט מען די חתונה אַב-
געלייגט אויף שפעטער, ביז שלום וועט קענען פאַרדיענען געלד.
עס איז אַוועק אַ יאָהר, צוויי, און שלום'ס פאָטער האָט געזאָגט
צו זיין זוהן: —

„מיין זוהן! די שמאָדט וואו מיר וואוינען איז זעהר אַן אַרימע.
דאָ וועסטו קיין באַשעפטיגונג ניט געפינען. געה אין דער ווייטער וועלט
ביז דו וועסט געפינען אַן אַרט וואו דו וועסט קענען פאַרדיענען, און

דאן וועסטו קענען בריינגען דיין כלה צו זיך און דו וועסט מיט איהר חתונה האָבען."

ש'לום איז געווען צופריעדען צו פֿאָהרען ווייט אַוועק און זוכען זיין גליק. און אז ער האָט פון דעם דערצעהלט שולמית'ן האָט זי זיך צו-וויינט.

"וואָס וויינסטו?" האָט שלום געפרעגט.

"איך האָב מורא", האָט זי געזאָגט, "אז דו וועסט אַוועקפֿאָהרען אין אַ פרעמדער לאַנד וועסטו אויף מיר פֿאַרגעסען, און וועסט חתונה האָבן בען מיט אַן אַנדער מיידעל."

"איך וועל דאָס ניט טאָן. איך גיב דיר מיין וואָרט אויף דעם".
 "אַ וואָרט איז ניט גענוג, אַ מענש קען אַמאָל אויף זיין וואָרט פֿאַרגעסען", האָט שולמית געזאָגט. "איך וויל האָבען אז דו זאָלסט דיין וואָרט מיר געבען פֿאַר עדות."

אַבער זיי האָבען זיך דאָן געפונען ביינאַכט אין אַ גאַרמען, און קיין מענש האָט זיך געפונען אַרום. געבען זיי האָט זיך געפונען אַ קאַץ וועלכע איז געשלאָפען ביי אַ ברונען.

"זאָלען די קאַץ און דער ברונען זיין אונזערע עדות", האָט שלום געזאָגט, "אז איך וועל מיט קיין אַנדערע חתונה האָבען נאָר מיט דיר".

שולמית איז יעצט געווען צופריעדען, און אויף מאָרגען איז שלום אַוועק אין זיין ווייטען וועג, און עס האָבען איהם געבענשט שולמית, זיינע עלטערן און אויך די עלטערן פון שולמית.

פון שטאָדט צו שטאָדט און פון לאַנד צו לאַנד איז שלום געגאַנגען ביז ער איז אַנגעקומען צו אַ רייכען פֿאַרמער, וועלכער האָט גראַדע געזוכט אַרבייטער. שלום איז איהם זעהר געפעלען געוואָרען, און זעהענדיג אז ער איז גוט און אַרענטליך, האָט דער פֿאַרמער איהם שפעטער גע-מאַכט פֿאַר דעם אויפזעהער איבער אַלע אַרבייטער.

שלום האָט געוואוינט אין דער הויז פון זיין בעל הבית, וועלכער איז געווען שוין אַן אַלמער מאַן און האָט געהאַט איין איינציגע טאָכ-טער, וואָס האָט געפיהרט די הויז ווירטשאַפֿט, ווייל דער פֿאַרמער איז געווען אַן אַלמן. שלום האָט געהאַט דעם בעסטען צימער אין הויז און

די טאכטער פון זיין בעל הכית פלעגט זיין צימער יעדען טאג באציערען מיט פרישע בלומען.

איינמאל האט דער פארמער געזאגט צו שלום'ען :

„הער צו, יונגער מאן, איך זעה אז דו ביזט א גוטער און אן ארענט-ליכער בחור און מיין טאכטער האט דיך ליעב. איך בין שוין אלט און קען לאנג ניט לעבען, דארום וויל איך מיין טאכטער חתונה מאַכען מיט דיר, איידער איך געה אוועק פון דער וועלט.“

שלום האט געוואלט דערצעהלען אז ער האט א כלה אין דער היים

און אז ער האט צוגעזאגט צו חתונה האָבען מיט איהר און מיט קיין אנדערער. אָבער גראַדע אין דעם מאַמענט איז אַריינגעקומען דעם פאַרמער'ס טאכטער, און דער פאַרמער האט גענומען איהר האַנד און האט עס אַריינגעלייגט אין שלום'ס האַנד און נאכדעם האט ער זיי גע-בענשט.

א וואָך שפעטער איז געווען די חתונה, און אַ קורצע צייט נאָך דער חתונה איז דער פאַרמער געשטאַרבען, און שלום איז געוואָרען דער בעל הכית איבער אלע זיינע גיטער.

אהיים האט שלום ניט געשריבען וועגען דעם וואָס ער האט חתונה

געהאט. ער האט זיך געשעהמט פאר זיין פאטער, און ער האט ניט געוואלט ערגערען שולמית'ן. מיט דער צייט האט ער זיך אין גאנצען פארגעסען אויף זיין אלטער היים און אויף שולמית'ן. זיין פרוי האט איהם געבוירען צוויי שעהנע קינדער, א אינגעלע מיט א מיידעלע, און ער האט זיי שטארק ליעב געהאט.

איינמאל, אין א שעהנעם פארנאכט, ווען די זון האט געהאלטען אין אונטערגעהן, איז שלום געזעסען מיט זיין פרוי ביי דער טיהר פון זייער הויז און זיך צוגעקוקט ווי זייערע קינדער שפיעלען זיך נעבען א ברור נען וואס האט זיך געפונען ביי זייער הויז. די קינדער האבען געשטימט און געלאכט און זיך איינע די אנדערע געשטופט, און זיך געקייקעלט איבער'ן גראז.

פליצלונג איז אנגעקומען א קאץ און זי האט איינע פון די קינדער א ביס געטאן. דאס אנדערע קינד, אנטלויפענדיג פון דער קאץ, איז אריינגעפאלען אין ברונען. שלום האט דאס קינד ארויסגעשלעפט פון ברונען און אריינגעטראגען אין הויז. ביידע קינדער זיינען שטארק קראנק געווארען. מען האט גערופען א דאקטאר, אכער ער האט זיי ניט געקענט היילען.

„איינער פון אונז מוז זיין זינדיג“, האט די פרוי געזאגט צו שלום'ען. „לאמיר בעטען גאט אז ער זאל אונז מוחל זיין און ניט שטראפען אונז זערע קינדער פאר אונזערע זינד“.

דאן האט זיך שלום דערמאנט אן זיין שבועה וואס ער האט געגעבען פאר די צוויי עדות, די קאץ און דעם ברונען, אז ער זאל ניט חתונה האבען מיט קיין אנדערער ווי שולמית.

ער האט זיך יעצט באדענקט וואס פאר א זינד ער האט באגאנגען געגען שולמית'ן, און האט פארשטאנען אז די קאץ און דער ברונען זיינען די עדות וואס האבען איהם דערמאנט אן זיין פארשפרעכען.

שלום איז געווארען זעהר אומעדיג. ער האט געקוקט אויף זיינע קינדער וועלכע זיינען געלעגען קראנק און האט ניט געוואוסט ווי זיי צו העלפען.

„ווארום ביזטו אזוי פארצווייפעלט?“ האט זיין פרוי געפרעגט.

שלום האָט איהר דאָן דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע פון זיין געוועזענער כלה שולמית, און די שבועה וואָס ער האָט איהר געגעבען פאַר די צוויי עדות.

„מיר מוזען זיך גמ'ען און דו מוזט צוריקגעהמען דיין כלה“, האָט די פרוי געזאָגט.

„ווי קען איך?“ האָט שלום געפרעגט. „מיר האָבען דאָך קינדער.“ „דאָן מוזטו פאַהרען צו איהר און וואָס זי וועט דיר זאָגען זאָלסטו מאַן“, האָט די פרוי געזאָגט.

שלום איז געפאַהרען צו שולמית'ן, אָכער זי האָט איהם מוחל געווען אויף זיין פאַרשפרעכען וואָס ער האָט געבראַכען, און זי האָט איהם געהייסען פאַהרען צוריק צו זיינע קינדער און זיין פרוי. און ווען שלום איז צוריקגעקומען אַהיים, האָט ער געפונען זיינע ביידע קינדער געזונד.

די פרינצעסין און די דיענסט

אַמאָל איז געווען אַ פרינצעסין, איז זי געווען אזוי שעהן, דאָס צו איהר שעהנהייט איז גאָר קיין גלייכען געווען.

האָט פון איהר געהערט אַ גרויסער קעניג וועלכער האָט געוואוינט אין זעהר אַ ווייטע לאַנד, און ער האָט געשיקט אַ בריעף צו איהר פאָטער, אַז ער זאָל שיקען זיין טאָכטער צו איהם, און זי זאָל ווערען די פרוי פון זיין איינציגען זוהן און יורש עזר.

די עלטערן פון דער פרינצעסין איז דער שידוך זעהר געפעלען געוואָרען, און זיי זיינען געווען העכסט צופרידען צו שיקען זייער טאָכטער אין יענעם לאַנד וואו זי וועט אַמאָל ווערען אַ קעניגין.

דער וועג איז געווען זעהר אַ ווייטער. האָט מען דער פרינצעסין געגעבען צוויי שטאַרקע פערד, און אַ דיענסט וועלכע זאָל מיט איהר פאַהרען צו איהר חתן אין דעם ווייטען לאַנד.

דער פאָטער האָט איהר געבענשט, און די מוטער האָט זעהר ביטער געזוויגט. זי האָט געוואוסט אַז איהר טאָכטער וועט שוין קיינע מאָל צוריק קומען צו איהר פון יענעם לאַנד.

„איין זאך וויל איך דיר אַנזאָגען, מיין טאָכטער, אַז דו זאָלסט נישט פאַרגעסען“, האָט די קעניגין געזאָגט צו דער פּרינצעסין, „אַז אַ פּרוי וואָס קען גוט קאָכען און באַקען וועט האָבען אַ גליקליכען לעבען מיט איהר מאַן. דאַרום זאָלסטו נישט פאַרגעסען וואָס איך האָב דיר געלערנט קאָכען און באַקען“.

„זעהר גוט, ליעבע מוטער“, האָט די פּרינצעסין געענטפּערט. „איך וועל דאָס נישט פאַרגעסען“.

זיינען זיי געפּאָהרען און געפּאָהרען, די פּרינצעסין מיט איהר דיענסט, איבער פעלדער און וועלדער. און ווען זיי זיינען שוין געווען גאַנץ ווייט פון דער היים. האָט די פּרינצעסין געזאָגט צו איהר דיענסט: „זיי אַזוי גוט, קריך אַרונטער פון פּערד און בריינג מיר אַ טרונק וואַסער פון מייך. איך בין זעהר דאַרשטיג“.

„ניין, איך געה נישט“, האָט די דיענסט געענטפּערט. „געה אַליין אַרונטער און נעהם זיך אַ טרונק וואַסער“.

איז די פּרינצעסין אַרונטער פון פּערד, איז צוגעגאַנגען צום מייך און האָט זיך אַנגעטרונקען.

נאָכדעם זיינען זיי ווייטער געפּאָהרען, ביז די פּרינצעסין איז וויר דער דאַרשטיג געוואָרען.

„טו מיר אַ טובה“, האָט די פּרינצעסין ווידער געכעטען, „גיב מיר אַ טרונק וואַסער“.

אַבער די דיענסט האָט ווידער נישט געוואָלט פּאַלגען, און זי האָט גראַב געענטפּערט:

„מעהר וויל איך דיך נישט פּאַלגען, און מעהר וויל איך דיך נישט באַדיענען“.

די פּרינצעסין האָט עס שטאַרק געקרענקט וואָס איהר דיענסט איז צו איהר אַזוי שלעכט. האָט זי געוואָלט וויינען אַויס פאַרדרום. אַבער זי האָט איהרע טרערען איינגעהאַלטען. זי איז אַרונטער פון איהר פּערד און איז צוגעגאַנגען צום מייכעל.

די דיענסט איז אויך אַרונטער פון איהר פּערד און איז אויך צו געגאַנגען צום מייכעל, און ווען זי האָט געזעהן ווי די פּרינצעסין האָט

אָנגעשעפט וואָסער פון טייך מיט אַ קריגעל, האָט זי אויסגערופען:
 „גיב מיר אויך אַ טרונק! גיב מיר צוערשמ!“

„פאַר וואָס קומט דיר צוערשמ?“ האָט די פּרינצעסין געפרעגט.
 „ניט גענוג וואָס דו ווילסט מיך ניט באַדיענען, באַליידיגסטו מיך און
 דו ווילסט אַז איך זאָל דיך באַדיענען. פאַרגעס ניט אַז איך בין אַ פּרינ-
 צעסין און דו ביזט מיין דיענסט.“

„עס איז ניט אמת“, האָט די דיענסט געזאָגט, „איך בין די פּרינ-
 צעסין און דו ביזט די דיענסט. דו מוזט מיך באַדיענען און פּאַלגען
 אַלעס וואָס איך הייס דיר, אַז ניט הרג'ע איך דיך אויפ'ן אָרט.“

די פּרינצעסין האָט זיך דערשראָקען און ניט געוואוסט וואָס צו
 זאָגען. און די דיענסט האָט איהר געזאָגט:

„דעם ערשמען באַפעהל וואָס איך גיב דיר איז אַז דו זאָלסט אַראַכ-
 נעהמען פון זיך דייענע קליידער און אַנטאָן מיינע.“

„און אויב איך וועל דיך ניט פּאַלגען, וואָס וועט זיין?“ האָט די
 פּרינצעסין געפרעגט.

„אויב דו וועסט מיך ניט פּאַלגען“, האָט די דיענסט געענטפערט,
 „וועל איך צונעהמען ביידע פּערד און איך וועל דיך איבערלאָזען דאָ
 איינע אַליין, אין מיטען וואַלד.“

נאָ, האָט די פּרינצעסין געמוזט פּאַלגען. אין צעהן מינוטען צייט
 האָט די דיענסט אויסגעזעהן ווי אַ פּרינצעסין און די פּרינצעסין האָט
 אויסגעזעהן ווי אַ דיענסט.

„און יעצט זאָג איך דיר“, האָט די דיענסט ווייטער גערעדט, „דאָס
 דיין לעבען איז אין געפאַהר אויב דו וועסט אויסריידען אַ וואַרט ווער
 גען דעם צו אימיצען. געדענק! איך בין יעצט די פּרינצעסין און דו
 ביזט מיין דיענסט.“

און אזוי זיינען זיי ווייטער געפאַהרען, ביז זיי זיינען אָנגעקומען
 צו דער שטאָדט וואו עס האָט געוואוינט דער פּרינץ צו וועמען זיי זיינען
 געפאַהרען.

זיי האָבען זיך געמעלדעט אין קעניג'ס פּאַלאַסט. דער קעניג האָט

די דיענסט אַוועקגעזעצט ביי זיין רעכטער האַנד, און די פרינצעסין האָט ער געשיקט אין קיך צו אַרבייטען מיט די דיענסטען.

נאַכדעם האָט דער קעניג געשיקט נאָך זיין איינציגען זוהן, דעם פרינץ, און האָט איהם פאַרגעשטעלט זיין כלה. און דער פרינץ האָט אויך אָנגענומען די דיענסט פאַר אַ פרינצעסין.

מען האָט געמאַכט אַ גרויסען מאַהלצייט, צו וועלכען מען האָט געלאדען די גרעסטע לייט פון לאַנד, אום זיי זאָלען קענען זעהן די כלה פון זייער פרינץ, זייער צוקינפטיגע קעניגין. און צו דעם מאַהל-צייט האָט מען דערלאָנגט אַזעלכע געשמאַקע עסענס, וואָס קיינער, אפילו דער קעניג און דער פרינץ האָבען ביז יעצט פאַרזוכט.

„ווער האָט דאָס געבאַקט דיזע געשמאַקע קוכענס?“ האָט דער פרינץ געפרעגט ביים טיש.

„דאָס האָט געבאַקט די דיענסט וואָס דיין כלה האָט מיטגעבראַכט“, האָט דער קעניג געענטפערט. „איך האָב איהר געשיקט צו אַרבייטען אין קיך.“

יעדען טאָג האָט דער פרינץ געפאַדערט אַז מען זאָל איהם געבען נאָר די עסענס וואָס די נייע קעכין האָט געקאָכט, און וואָס מעהר ער האָט געגעסען אַלץ גרעסער איז געווען זיין צופרידענהייט. און איינ-מאַל, אַז ער האָט געדאַרפט דורכגעהן די קיך, האָט ער געכאַפט אַ בליק אויף דער נייער קעכין, אַבער ווייל ער איז געווען אַ פרינץ האָט איהם ניט געפאַסט צו ריידען צו איהר. ער האָט אַבער באַמערקט אַז זי איז זעהר אומעדיג און אַז ווען זי האָט איהם דערזעהן, האָט זי אַ זיפץ גע-טאָן.

האָט ער וועגען דעם געפרעגט זיין כלה.

„זי זיפצט“, האָט די פאַלשע פרינצעסין געזאָגט, „ווייל זי איז אַ שלעכטע און פאַרגינט מיר ניט מיין לעבען. זי האָט זיך איינמאַל איינ-גערעדט אַז זי איז די פרינצעסין און איך בין איהר דיענסט. זי איז משוגע.“

„אַבער זי קאָכט אַזוי גוט“, האָט דער פרינץ געזאָגט, „מיר וועלען זי אימער האַלטען ביי אונז. זי איז אַ זעלטענע קעכין.“

דער פרינץ האָט ניט באַמערקט ווי זיין כלה האָט זיינע ווערטער
ניט געוואָלט ליידען.

אויף מאַרגען אַז דער פרינץ האָט געגעסען זיין פריהשטיק האָט
ער זיך ניט געקענט אַכוואַנדערען וואָס דער עסען איז שטאַרק איבער-
געזאַלצען און עס איז פאַרברענט. ער האָט אָנגעפרעגט ווער עס האָט
זיין פריהשטיק געקאָכט, און ער האָט באַקומען אַז ענטפער אַז דאָס
האָט געקאָכט די דיענסט וואָס זיין כלה האָט געבראַכט. דער פרינץ
איז געוואָרען ביז און האָט געהייסען בריינגען די דיענסט פאַר איהם.
„וואָס זאַל דאָס באַדייטען וואָס דער עסען איז אַזוי פאַרדאַרבען
היינט?“ האָט ער געפרעגט.

די דיענסט האָט ניט געענטפערט. זי האָט געוואוסט ווער עס
האָט דעם עסען פאַרדאַרבען, אָבער זי האָט מורא געהאַט צו זאָגען.
איז זי געשטאַנען שמוס, און פון איהרע אויגען האַבען זיך געגאַסען
טרעהרען וועלכע זיינען געפאַלען אַזוי ווי ליכטיגע פערל, און צו דער
זעלבער צייט זיינען איהרע צעפּ צופאַלען און זיינען געבליבען היינגען
אויף איהרע שולטערן. און אַז דער פרינץ האָט געזעהן איהרע גאַל-
דענע האַר, האָט די דיענסט באַקומען ביי איהם אַן אַנדער פנים.

„ווער ביזטו?“ האָט ער געפרעגט. „דו ביזט ניט אַ דיענסט. איך
קען שווערען דאַרויף. זאָג מיר ווער דו ביזט, און איך פאַרזיכער דיר אַז
קיין שלעכטס וועט דיר געשעהן.“

דאָן האָט זי געעפענט איהר מויל און האָט איהם אַלעס דערצעהלט.
דעם זעלבען טאָג האָט דער פרינץ חתונה געהאַט מיט דער אמת'ער
פרינצעסין און די פאַלשע האָט ער ארויסגעשיקט פון לאַנד.

א באַק בלייבט אַ באַק

אַ פאַרמער וועלכער האָט געוואוינט אין דאָרף, האָט געהאַט אַ
זוהן וועלכען ער האָט געשיקט אין דער גרויסער שטאָדט צו לערנען
אין אוניווערזיטעט. ווען דער זוהן האָט געענדיגט זיין שטודיום, איז
ער געקומען אַהיים, און דער פאַטער האָט לכבוד איהם געמאַכט אַ

גרויסען מאַהלצייט פאַר אַלע איינוואוינער פון דעם דאָרף, און אויך פאַר זיינע פריינד פון די אַרומיגע דערפער.

אַלע האַבען זיך גוט אַמוזירט ביי דעם טיש, וועלכער איז געווען געגרייט מיט זעהר געשמאַקע עסענס. און אַלע האַבען באַוואונדערט דעם יונגען מאַן וועלכער איז געווען געקליידט ווי אַ גרויסשטאַדטיגער מענש אין פיינע, עלעגאַנטע קליידער. דער יונגער מאַן האָט זיי דער־צעהלט געשיכטען פון דעם לעבען אין דער גרויסער שטאָדט, און דאָס איז געווען זעהר אינטערעסאַנט צו הערען. צום סוף האָט ער געזאָגט צו די פאַרזאַמעלטע: „וויילט איהר אַז אייערע קינדער זאָלען זיין וויב־טיגע מענשען, דאָן שיקט זיי אין דער גרויסער שטאָדט צו שטודירען. אין אוניווערזיטעט באַקומט מען די ריכטיגע ערציהונג. עס קומען אַהין אַן קעלכער, פערד, אַקסען און אייזלען און זיי ווערען דאָרט מענ־שען, וויכטיגע לייט.“

צווישען די געסט איז געזעסען אַן אַלמער פאַרמער מיט זיין פרוי, און ווען ער האָט געהערט דעם יונגען מאַן'ס רייד, האָט ער געזאָגט צו זיין פרוי:

„ווי גוט וואָלט געווען ווען מיר וואָלטען געהאַט קינדער. מיר וואָלטען אויך געקענט שיקען אַ זעהן אין אוניווערזיטעט, און מיר וואָלט־מען פון איהם געקענט נחת האַבען. אַבער אַזוי ווי מיר זיינען אַהין קינדער, איז שלעכט.“

אַזוי האָט זיך באַקלאַגט דער פאַרמער, אַבער די פאַרמערקע האָט איהם געטרייסט:

„דו האַסט דאָך אַבער געהערט וואָס דער יונגערמאַן האָט געזאָגט, אַז אין אוניווערזיטעט קומען אַן קעלכער, פערד, אַקסען און אייזלען און זיי ווערען אויך לייטישע מענשען. טאָ לאַמיר אוועקשיקען אַהין אונזער באַק. מיר האַבען סיי ווי קיין נוצען פון איהם. און די שכנים קלאַגען זיך כסדר אויף איהם אַז ער שטויסט זייערע קינדער מיט די הערנער.“

„דאָס איז אַ גוטער פלאַן“, האָט דער פאַרמער געזאָגט. „מיר ווען לען מאַן אַזוי ווי דו האַסט געזאָגט. אַבער מיר דאַרפען דאָס האַלטען במוד און קיינעם ניט דערצעהלען פון אונזער פלאַן. ווען אונזער באַק

וועט אויסשטודירען און קומען צוריק אהיים, וועלען מיר מאכען פאר איהם א גרויסען מאהלצייט און איהם פארשטעלען פאר די געסט אלס אונזער זוהן".

נאך איז דער זעלבער וואך האט דער פארמער צוגעקליבען זיין באַק אין וועג אריין. די פארמערקע האט איהם ארומגעוואשען, אויסגעפוצט זיין בערדיל און זיינע הערנער, אזוי אז ער זאל אויסזעהן ווי א לייטישער באַק. אין זיין בעסטען וואגען האט דער פארמער דעם באַק אריינגעלייגט און איהם איבערגעדעקט מיט א טוך, אז קיינער אין דארף זאל ניט מערקען מיט וועמען ער פאהרט אין דער גרויסער שטאָדט.

קומענדיג אין דער גרויסער שטאָדט האט זיך דער פארמער נאכגערפרעגט, וואו עס געפינט זיך דער אוניווערזיטעט. און אז ער איז געקומען צום פלאץ, האט ער פאר זיך געזעהן א גרויסע, מורא'דיגע הויז, און ביים טויער איז געשטאנען א דיענער.

"איז דאָס דער גרויסער אוניווערזיטעט?" האט דער פארמער געפרעגט.

"יא", האט דער דיענער געענטפערט. "וואָס פארלאַנגט איהר?"

"איך האָב געהערט זאָגען", האט דער פארמער געענטפערט, "אז דאָ געהמט מען אריין פערד, אַקסען און אייזלען און מען מאַכט זיי פאר לייטישע מענשען. וואָלט איך וועלען וויסען אויב איהר קענט אריינגעהמען א באַק?"

דער דיענער האט איהם אַנגעקוקט. ער האט געמיינט אז דער פארמער מער מאַכט שפאָס פון איהם, אָבער זעהענדיג אז ער מיינט גאַנץ ערנסט, האט דער דיענער געפרעגט:

"וואו איז דער באַק?"

"איך האָב איהם דאָ אין מיין וואַגען", האט דער פארמער געענטפערט, "און ער האט אַרויסגעשלעפט דעם באַק פון וואַגען און געפרעגט: "קען איך איהם דאָ אריינגעבען אין אוניווערזיטעט?"

"איהר קענט איהם דאָ איבערלאָזען", האט דער דיענער געענטפערט,

„אבער איהר מוזט אויך איבערלאזען געלד אויף א וואוינונג פאר איהם און אויף עסען“.

„מעתה ווי צוויי הונדערט דאלאר האב איך ניט ביי זיך“, האט דער פארמער געזאגט. „אפשר וועט דאס זיין גענוג?“
 „עס איז ניט פיעל, אבער עס וועט זיין גענוג“, האט דער דיענער געענטפערט.

„און ווען וועט דער באק ענדיגען?“ האט דער פארמער געפרעגט.
 „אין פינף יאהר ארום“, האט דער דיענער געענטפערט. „וואס ווילט איהר זאל ער זיין? אן אדוואקאט אדער א דאקטאר?“
 „א דאקטאר“, האט דער פארמער געענטפערט.
 דער פארמער האט דעם דיענער אויסגעצאהלט די 200 דאלאר און איז אוועקגעפאהרען אהיים.

א האלב יאהר איז אוועק און דער פארמער און זיין פרוי האבען זיך געוואונדערט וואס זיי הערען גארנישט פון דעם באק. „אין א האלב יאהר צייט“, האט דער פארמער געזאגט „האט דער באק זיך שוין געדארפט אויסלערנען שרייבען א בריעף. טא פאר וואס שרייבט ער אונז גאר ניט?“

„וואס ווילסטו?“ האט די פארמערקע גע'טענה'ט. „דער באק איז נאך א קינד. ער איז דאך אין גאנצען צוויי יאהר אלט. דער לערנען מוז איהם פאלען שווער, און ער קען זיך ניט פארמאטערען צו שרייבען בריעף צו אונז. מיר מוזען ווארטען ביז ער וועט ענדיגען דאקטאר, און דאן וועט ער קומען אהער, צו אונז, און אלע וועלען האבען גרויס רעס-פעקט פאר אונז“.

די פינף יאהר זיינען אריבער און דער פארמער מיט דער פארמער-קע האבען זיך גענומען גריימען פאר זייער באק וואס דארף באלד צו-ריק קומען א ריכטיגער דאקטאר.

זיי האבען איהם ערווארטעט יעדען טאג, אבער עס איז אריבער א לאנגע צייט און דער דאקטאר באק איז ניט געקומען.

„איך האב מורא“, האט די פארמערקע געזאגט. „אז אונזער באק

איז יעצט געווארען ביי זיך זעהר שטאלץ און איהם פאסט שוין מעהר ניש מיט אונז זיך צו קענען.

„מעגליך אז דו האסט רעכט“, האט דער פארמער געזאגט. „איך וועל אריבערפאהרען אין שטאדט און אליין אויסגעפינען“.

„איך וועל אויך פאהרען מיט דיר“, האט די פארמערקע געזאגט. קומענידג אין שטאדט זיינען זיי אוועק צום אוניווערזיטעט. דער דיענער האט דעם פארמער גלייך דערקענט. „אייער באק זייט איהר געקומען זוכען?“ האט דער דיענער געזאגט. „ער האט זיך געענדערט זיין נאמען אויף עלעפאנט, און ער וואוינט אין יענער גרויסער הויז, אויף דער אנדער זייט גאס“.

אין יענער הויז האט ווירקליך געוואוינט א דאקטאר וועמעס נאמען איז געווען „עלעפאנט“, און גראדע אין יענעם טאג זיינען ביי דאקטאר עלעפאנט געווען פיעלע פאציענטען. דער פארמער מיט דער פארמער-קע זיינען אהין אריין און האבען ביידע ארומגעחאפט דעם דאקטאר און איהם גענומען באוואונדערען:

„זעה, ווי דער באק איז אויסגעוואקסען! ער איז דאך געווארען א גאנצער מענש!“

„ווי פעט און גרויס איז ער! זעה, ער האט זיך פארלאזען א בייכעל! און דאך, שיינט ער צו זיין זעהר עהנליך צו זיין פריהערדיגען אויסזעהן. די זעלבע שווארצע האר, די זעלבע בערדיל.“

„ווארפט ארויס די משוגעים!“ האט דער דאקטאר א געשריי גע-טאן צו זיינע דיענער.

און די דיענער האבען דעם פארמער מיט דער פארמערקע ארויס-געשטופט פון הויז.

„אט אזוי האט דער באק אונז באצאהלט פאר אל דאס גוטס וואס מיר האבען מיט איהם געטאן“, האט די פארמערקע געקלאגט.

„א באק בלייבט א באק“, האט דער פארמער געענטפערט. „מען נישט איהם עסען און טרינקען און אן ארט צו שלאפען, און ער שטויסט דערפאר מיט זיינע הערנער“.

דעם קעניג'ס פריינד.

אמאל, מיט יאָהרען צוריק, האָט געלעבט אַ גרויסער מלך. און דער מלך איז געווען זעהר אַ גוטער. ער האָט זעהר שטאַרק ליעב געהאַט זיין פּאַלק און זיין פּאַלק האָט איהם אויך ליעב געהאַט, און ביי יעדער געלעגענהייט האָבען איהם אַלע געזוכט אַרויסצוצייגען זייער טרייהייט. איינמאל האָט דער מלך זיך דערוואוסט אַז אַן אַנדער מלך פּאַהרט מיט אַ גרויסער פּלאַמע שיפען און סאַלדאַמען, מיט איהם מלחמה צו האַלטען און פּאַרנעהמען זיין קעניגרייך. דער קעניג האָט שנעל צוזאַמענגענומען זיין היל און האָט זיי געהייסען זיך זעמצען אויף זיינע קריעגסשיפען. און אליין איז דער קעניג אויך מיט זיי געגאַנגען אום מלחמה צו האַלטען מיט דעם שונא.

דער קעניג האָט גענומען אַכשייד פון זיינע מיניסטאַרען, און האָט די רעגירונג איבערגעגעבען צו זיין פרעמיער, וועלכער איז אויך גערוען זיין שוויגער־פּאַטער. זינאַאידא, די שעהנע טאַכטער פון דעם פרעמיער, איז דעם קעניג איינמאל אַזוי געפעלען געוואָרען דאַס ער האָט זי גענומען פאַר אַ פּרוי.

די גאַנצע שטאַדט האָט באַגלייט דעם קעניג צום ברעג ים, און אַלע האָבען איהם געשוואָרען טרייהייט און געוואונשען צוריק צו קומען אַלס זיעגער איבער דעם שונא.

זינאַאידא איז געפאלען דעם קעניג אויפ'ן האַלז און געזאָגט אַז זי וועט זיך זעהר פרעהען ווען ער וועט צוריק קומען. אַ לאַנגע צייט איז אַריבער זייט דער קעניג איז אַוועק און מען האָט פון איהם ניט געהערט קיין זאַך און קיינער האָט ניט געוואוסט וואָס פון איהם איז געוואָרען.

איינמאל האָט זיך ביים טויער פון דער שטאַדט באַוווּזען אַן אַרים געקליידעטער מאַן און האָט געזאָגט צום הימער פון טויער: „לאַז מיך אַריין. איך האָב אַ באַריכט פון קעניג.“

דער וועכטער האָט איהם אַנגעקוקט און זעהענדיג זיינע צוריסענע קליידער, האָט ער געזאָגט: „איך קען ניט גלויבען אַז דער קעניג זאַל

שיקען זיין באריכט דורך אזא אַבגעריסענעם אַרימען מענשען ווי דו ביזט".

"איך בין דער קעניג אליין" האָט דער אַבגעריסענער מאַן אויסגע-
רופען. דער שונא האָט צוגענומען מיינע שיפען, אויסגע'הרג'עט מיינע
סאַלדאַמען, און יעצט קומט ער הערשען אין דיזען לאַנד".

"אויב אזוי", האָט דער וועכטער געזאָגט, "מוז איך געהאַרענען דעם
נייעם קעניג און איך קען דיר ניט אַריינלאָזען".

דער מלך איז אַוועק און זיך באַהאַלטען אין אַ וואַלד. ווען עס איז
געוואָרען נאַכט איז דער קעניג צוריקגעקומען צו דער פעסטונג וואָס
האָט אַרומגערינגעלט די הויפט שטאָדט און האָט אויסגעפינען אַ
שטילען אַרט וואו עס איז איהם געווען לייכט אַריבערצוקלעמערען די
וואַנד.

דער אַרט אין וועלכען ער איז אַריינגעקומען איז געווען אַ שעהנער
גאַרטען נעבען דעם פאַלאַסט פון איינעם פון די רייכסטע מענשען פון
שטאָדט. דער מלך האָט אַ קוק געמאַן אויפ'ן פאַלאַסט און האָט גע-
זעהן אז אַלע צימערען זיינען געווען העל באַלויכטען מיט הונדערטער
ליכט. דער רייכער מאַן פון דער שטאָדט האָט געגעבען אַ באַל.

דער מלך איז אַריינגעקומען און ווען די פערזאַמעלטע געסט און
דער בעל הבית פון דער הויז האָבען דערזעהן אַן אַרימאָן שטעהן אין
טהיר, זיינען זיי פאַרצימערט געוואָרען, דען זיי האָבען אין איהם דער-
קענט זייער קעניג.

דער מלך האָט זיי דערזעהלט די זעלבע זאַך וואָס ער האָט דער-
זעהלט דעם וועכטער ביים טויער, אז דער שונא האָט איהם באַזייענט
און קומט יעצט קעניגען אין זיין לאַנד.

אַ וויילע האָבען אַלע געשוויגען. נאַכדעם האָט דער בעל הבית
געזאָגט צום קעניג :

"אויב אזוי, ווילען מיר זיך ניט איינרייסען מיט דעם נייעם קעניג.
מיר ווילען ניט איינשטעלען אונזער לעבען אין געפאַהר, און דאַרום
וועלען מיר אייך לאָזען אַנטלויפען און רעטען אייער לעבען"

„קענט איהר מיך לאזען איבערנעכטיגען די נאכט אין אייער הויז?“
האט דער מלך געפרעגט.
„ניין!“ האט דער רייכער מאן געזאגט. „אנטלויפט פון דאנען וואס
שנעלער“.

דער מלך איז אוועק און דער רייכער מאן האט אנגעשריען אויף די
דיענער דערפאר וואס זיי האבען איהם אריינגעלאזען.
ווייטער און ווייטער איז דער מלך געגאנגען ביז ער איז אנגעקומען
ביי דער הויז פון זיין פרעמיער, דער פאטער פון זיין פרוי, די מלכה
זינאידא.

דא האט דער מלך באקומען א פריינדליכע אויפנאמע. זיין פרוי
און זיין שוויגער-פאטער האבען איהם זעהר ווארם אויפגענומען, און
איהם געזאגט אז זיי וועלען איהם כאשיצען מיט אלע מעגליכקייטען.
אזוי ווי דער מלך איז געווען זעהר מיעד, האט ער געבעטען אז מען זאל
איהם געבען א צימער וואו ער זאל זיך קענען לייגען שלאפען.

נאכדעם ווי ער האט דעם צימער באקומען האט זיך דער קעניג
אוועקגעלייגט. ער איז אבער נישט געשלאפען.

ער איז געלעגען און זיך צוגעהערט, און כאלד האט ער געהערט
ווי זיין שוויגער-פאטער דעם פרעמיער זאגט:

„יא, מיין טאכטער, ער מוז שטארבען דיין מאן. מיר טארען איהם
נישט לאזען לעבען. דער נייער קעניג וועט אונז שויטען אויב מיר וועלען
איהם לאזען לעבען. אט מיט דיזען שפיעז וועל איך איהם דערשטעכען
אין זיין שלאף“.

„אבער ער ליעכט מיך און איך ליעב איהם“, האט זינאידא געזאגט.
„ווען דער נייער קעניג וועט דיך דערזעהן וועט ער דיך אויך ליעב
באקומען און דו וועסט וויעדער ווערען א קעניגין“, האט דער פרעמיער
געענטפערט.

דער קעניג איז ארויס פון זיין בעט און האט זיך באהאלטען אין א
ווינקעל. כאלד האט ער געהערט ווי עס איז אריינגעקומען זינאידא'ס
פאטער. זעהן האט ער איהם נישט געקענט, ווייל אין דעם צימער איז
געווען זעהר פינסטער.

זינאאידא'ס פאָטער האָט דעם שפּיען אַריינגעשטאָכען אין בעט, מיינענדיג אז ער האָט דערשטאָכען דעם קעניג.
און דער קעניג איז גלייך נאָכדעם אַנטלאָפּען פון דער הויז דורך אַ פענסטער.

ווייטער און ווייטער איז ער געגאַנגען, ביז ער איז געקומען צו דער הויז פון אַן אַרימען טעפּער. דער קעניג האָט אָנגעקלאַפט און דער טעפּער, זעהענדיג אַ פרעמדען מאַן, האָט ער איהם געפרעגט וואָס ער פאַרלאַנגט.
„איך בין דער קעניג“, האָט דער פרעמדער מאַן געזאָגט און איהם דערצעהלט די זעלבע געשיכטע.

„קום אַריין, גרויסער הערשער, אין מיין הויז“, האָט דער אַרימער טעפּער געזאָגט, „איך וועל דיך באַשיצען. איך וועל מיין אייגענעם לעבן בען אַבגעבען פאַר דינעם. איך וועל דיך באַהאַלטען אין דעם זעלבען צימער וואו איך באַהאַלט מיין מייערסמען שאַטן. מיין גאַנצען פאַר- באַרגענעם רייכטום.“

„איז וואָס באַשמעהט דיין רייכטום?“ האָט דער קעניג ניגערדיג געפרעגט.

„מיין טאָכטער“. און דער טעפּער האָט איהם געצייגט אַ בילד- שעהנע מיידעל, פון וועמעס געזיכט מען האָט געקענט זעהן אז זי איז געווען אויך גוט און פרום.

„הער צו, מיין פריינד“, האָט דער קעניג געזאָגט צום טעפּער, „איך האָב דיך בלויז געוואָלט פרובירען. קיין נייער קעניג וועט נישט קומען אין לאַנד. איך האָב באַזעגט דעם שונא און האָב ביי איהם צוגענומען זיין לאַנד. מאַרגען קומען אַהער אַריין מיינע סאַלדאַטען און דאַן וועלען אַלע וויסען אז איך בין קעניג ווי געווען.“

אויף מאַרגען איז אזוי געשעהן. אַלע האָבען זיך דערוואוסט וואָס דער קעניג האָט זיי אַבגעטאָן, און ווי אזוי ער האָט אויסגעפונען ווער עס זיינען זיינע פריינד און ווער נישט. דער סוף איז געווען אז דער קעניג האָט אַבגע'גט זיין ווייב און האָט חתונה געהאַט מיט דער טאָכטער פון דעם אַרימען טעפּער.

א צווייטער שלמה המלך

אמאל איז געווען א מאן וואס האט געהאט א פרוי און זיעבען קינדער, אלע אינגלעך. דער מאן איז געווען זעהר ארים און ער האט ניט פארדיענט גענוג צו שפייזען זיין פאמיליע, און אלע האבען געלייט טען גרויס נויט.

איינמאל זאגט דער מאן: „צו וואס זאל איך זיצען אין דער היים און צוזעהן ווי מיין פרוי און קינדער פלאגען זיך? איך וועל אוועק-פאהרען ערגעץ ווייט צו זוכען גליק. איך וועל נאך אפשר רייך ווערען און דאן וועל איך קומען צוריק אהיים און מיר וועלען אלע לעבען גליקליך.“

אזוי האט דער מאן געזאגט, און זיין פרוי האט איינגעוויילגט אז ער זאל אוועקפאהרען אין ווייטע לענדער צו זוכען דעם גליק וועל-כען ער האט אין זיין אייגענעם ארט ניט געקענט געפינען.

איידער דער מאן איז אוועקגעפאהרען, האט ער צו זיין פרוי גע-זאגט: „איך וועל דיר ניט שרייבען ביז איך וועל גרייט זייט צוריק צו קומען צו אייך, אדער ביז איך וועל אייך אלעמען קענען נעהמען צו מיר.“ עס זיינען נאכדעם אוועק עמליכע יאהר און די מוטער מיט די קינדער האבען פון איהם גארנישט געהערט. די ארימע פרוי האט זיך דערווייל ערנעהרט דורך וואשען וועש און טהאן פארשיעדענע הויז ארבייט פאר פרעמדע מענשען.

שווער האט די ארימע פרוי געארבייט פאר איהרע קינדער, וועלכע האבען קיין אנדער ברויטגעבער געהאט אויסער איהר. פון שווערע ארבייט איז זי פון טאג צו טאג געווארען שוואכער און שוואכער. אבער זי האט זיך פאר קיינעם ניט בעקלאגט און האט ווייטער געארבייט אום צו ערנעהרען איהרע קינדער, וועלכע זיינען געווען ביי איהר טהייערער פון איהר לעבען. און ביי וועלכער מאמען זיינען דאס די קינדער ניט אזוי טהייער?

אבער איין טאג איז די שוואכע, אויסגעארבייטע פרוי אוועקגעפא-לען. זי האט זיך געמוזט אוועקלייגען אין בעט און איז פון דער בעט מעהר ניט אויפגעשטאנען.

די זיבען קינדער זיינען געבליבען אליין. זייער מוטער האבען זיי פארלאזען און וואו זייער פאטער איז האבען זיי נישט געוואוסט. עס וואלט זיי זיכער אויסקומען צו הונגערען, אבער איבעראל געפינען זיך גוטע מענשען וואס האבען רחמנות אויף יתומים, און דיזע גוטע מענ-שען האבען אויך רחמנות געקראגען אויף די זיבען עלענדע קינדער און האבען זיי געשפיזט און געהאלפען מיט אלעס.

די עלטערע פון די קינדער זיינען דערווייל אויסגעוואקסען. זיי האבען אנגעהויבען צו ארבייטען און אליין ערנעהרען זייערע קלענערע ברידער. זיי זיינען געווען צופרידען וואס זיי דארפען נישט מעהר אנקומען צו דער הילף פון פרעמדע מענשען. גאנץ אפט פלעגען זיי ריידען פון זייער פאטער. זיי האבען געגלויבט אין זיין פארשפרעכען אז ער וועט אמאל צו זיי צוריק קומען אדער ער וועט נאך זיי שיקען.

„ווען ער וואלט נאך געוואוסט אז אונזער מוטער לעבט נישט מעהר וואלט ער שוין לאנג געלאזט הערען פון זיך“, האט געזאגט דער עלטער-טער פון די ברידער.

און דער פאטער פון די זיבען קינדער האט טאקע נישט געוואוסט. ער האט געמיינט אז זיין פרוי לעבט נאך. ער האט זיך אלץ געקליבען צו פאהרען צוריק אהיים, דען ער איז אין דער צייט זעהר רייך געווארען. אבער יעדען מאל ווען ער איז שוין געווען גרייט צו פאהרען אהיים, האט ער חרטה בעקומען און געזאגט :

„ניין, איך וועל דא פארבלייבען נאך א יאהר און אנקלייבען מעהר געלד. איך וויל צוריק קומען זעהר א רייכער מאן“.

און אזוי האט זיך געצויגען פון יאהר צו יאהר. זיין לוסט צו מאכען אלץ א גרעסערען פארמעגען איז געוואקסען. „וואס לענגער זיי וועלען אויף מיר ווארטען“, האט ער געזאגט צו זיך, „אלץ גרעסער וועט זיין זייער פרייד ווען איך וועל צוריקקומען“.

איינמאל האט זיך איהם גע'חלום'ט אז ער האט געזעהען זיינע קינדער וויינען. און אז ער איז אויפגעשטאנען האט איהם די הארץ וועה געטהאן. „ווער ווייס“, האט ער געזאגט צו זיך, „אפשר וויינען

מאָקע מיינע קינדער. די האַרץ זאָגט מיר אז זיי זיינען אין אַ גרויסען אומגליק".

ער האָט ווידער גענומען זיך גריימען אויף דער רייזע צו פּאָהרען אַהיים, אָבער ער האָט גלייך ווידער חרטה באַקומען.

"איך זאל פּאָהרען צוריק אַהיים, ווען איך בין נאָך אימשטאַנד צו מאַכען אזוי פיעל געלד?" האָט ער צו זיך געזאָגט. "ניין, איך קען דעם פּלאַטץ נישט פּאַרלאָזען. איך וועל בעסער שרייבען מיין פרוי מיט מיינע קינדער אז זיי זאלען קומען אַהער און דאָ וועלען מיר אַלע מאַכען אונזער היים".

האָט ער אַוועקגעשריבען אַ בריעף צו זיין פרוי, נישט וויסענדיג אז זי איז שוין אויף דער וועלט נישט. "קום צו מיר מיט די ליעבע קינדערלעך", האָט ער געשריבען, "איך שיק דיר געלד אויף רייזע קאָס-טען".

דער בריעף איז אָנגעקומען צו די קינדער. זיי האָבען געוויינט און זיך געפרעהט. געוויינט האָבען זיי וואָס דער בריעף האָט זיי דער-מאָנט אָן זייער אונגליקליכע מומער, און געפרעהט האָבען זיי זיך וואָס זיי האָבען ענדליך געפונען זייער פּאָטער.

די רייזע איז געווען אַ לאַנגע און עס האָט גענומען אַ פּאַר וואָ-כען מיט אַ שיף.

פּאָהרענדיג אויף דער שיף איז צו די זיעכען ברידער צוגעשטאַנען אַ יונגער מאַן, וועלכער איז געווען שעהן געקליידעט, און ער האָט מיט זיי גענומען ריידען און אויספרעגען וועגען זייער רייזע, וואוהין און צו וועמען זיי פּאָהרען. דער עלטסטער פון די ברידער האָט איהם דער-צעהלט דעם גאַנצען אמת אז זיי פּאָהרען צו זייער פּאָטער וועלכען זיי האָבען נישט געזעהן שוין זייט פיעלע יאָהרען.

"איך פּאָהר דאָך אויך צו איהם", האָט דער פרעמדער יונגער מאַן אויסגערופען. "ער איז אויך מיין פּאָטער".

"אונזער פּאָטער האָט געהאַט בלויז זיבען קינדער", האָט דער עלט-סטער פון די ברידער געזאָגט.

„ס'איז א ליגען!“ האָט דער פרעמדער יונגער מאַן אויסגערופען.
 „ער האָט געהאַט אַכט און איך בין איינער פון זיי.“

„דו ביזט אליין א ליגנער!“ האָט דער עלטסטער פון די ברידער
 געשריען. „וואָרט ביז מיר וועלען אַנקומען צום האַפען און אונזער
 פאַטער וועט שוין וויסען ווער עס זיינען זיינע ריכטיגע קינדער.“

אַ וואָך שפעטער איז די שיף געקומען צום האַפען און דער פאַטער
 איז געקומען אַכטעהמען זיינע קינדער. ווען די קינדער האַבען דער-
 זעהן זייער פאַטער האַבען זיי זיך אַלע געוואָרפען צו איהם קיסען.
 דער פרעמדער יונגער מאַן האָט איהם אויך געקוסט.

„פאַטער!“ האָט דער עלטסטער פון די זיהן געזאָגט. „דיזער איז
 אַ שווינדלער וואָס האָט זיך אַנגעטשעפעט צו אונז אויפ'ן וועג און
 שרייט אַז ער איז אויך דייןער אַ זעהן.“

ווי קען דאָס זיין? האָט דער פאַטער געפרעגט. „איך ווייס אַז
 איך האָב געהאַט בלויז זיעבען זיהן.“

„מיר זיינען טאַקי בלויז זיעבען“, האָט דער פרעמדער יונגער מאַן
 געזאָגט. „אַבער מיינע ברידער האַבען געגען מיר געמאַכט אַ פאַרשוויע-
 רונג און זיי האַבען מיך אַרויסגעוואָרפען פון ברידערשאַפט און אַריין-
 גענומען אַ פרעמדען יונגען מאַן אויף מיין אָרט. אַט דאָס איז ער“,
 און ער האָט אַנגעצייגט אויף איינעם פון די אינגערע ברידער.

„מיר וועלען מוזען אַריינגעהן צו אַ ריכטער ער זאָל די זאָך ענט-
 שיידען“, האָט דער פאַטער געזאָגט.

זיינען זיי געקומען פאַר אַ ריכטער, וועלכער האָט צוערשט אויס-
 געהערט אַלע טענות. נאַכדעם האָט דער ריכטער געמאַכט אַ שטרענג-
 גען פנים און געזאָגט צום פאַטער:

„איהר זייט אַ שלעכטער מענש! איהר האָט איבערגעלאָזען איי-
 רע קינדער אין דער היים אַ לאַנגע צייט, וויסענדיג אַז זיי זיינען זעהר
 אַרים, און יעצט ווייל איהר האָט זיי אַ לאַנגע צייט ניט געזעהן, ווייסט
 איהר ניט ווער עס זיינען אייערע ריכטיגע קינדער, און ווער ניט. איהר
 פאַרדיענט אַ שטראַף, און איך וויל אַז די שטראַף זאָלען איך פאַרטיי-“

לען אייערע קינדער. יעדער איינער פון זיי זאל אייך געבען א פאטש אין פנים."

דער ריכטער האט דאן געהייסען דעם שווינדלער אז ער זאל געבען דעם ערשטען פאטש. דער שווינדלער האט גלייך געפאלגט. ער איז צוגעגאנגען צו דעם מאן וועמען ער האט גערופען זיין פאטער און האט איהם דערלאנגט א גרויסען פאטש.

"יעצט דו", האט דער ריכטער געזאגט צו דעם עלטסטען פון די זיבען.

"הערר ריכטער", האט דער עלטסטער געזאגט. איך קען אזא זאך

ניט מאן. ווי קען איך אויפהויבען א האנד געגען מיין פאטער?"
דער ריכטער האט דאן געהייסען די אנדערע קינדער אז זיי זאלען פאטשען דעם פאטער אין פנים, אבער קיינער האט דעם ריכטער גע-
וואלט פאלגען.

"יעצט זעה איך קלאר", האט דער ריכטער געזאגט. "דער וואס האט מיך געפאלגט און האט דעם פאטש געגעבען איז א שווינדלער. א ריכטיגער זוהן וועט זיך קיינמאל וואגען אויפהויבען זיין האנד געגען זיין פאטער."

און אלע וואס האבען דעם ריכטער'ס ענטשיידונג געהערט האבען געזאגט אז ער איז א צווייטער שלמה המלך.

די צוויי שכנים

אין א גאנץ ווייטער לאנד, אין גאנץ אלטע צייטען, האבען גע-
לעבט צוויי שכנים. איינער איז געווען זעהר רייך און דער אנדערער
איז געווען זעהר געלערנט. איז דער רייכער מאן געווען זעהר שטאלץ
אויף זיין רייכטום און דער געלערנטער מאן האט שטאלצירט מיט זיין
וויסען. גאנץ אפט, אז די שכנים פלעגען זיך באגעגענען, פלעגען זיי
אנהויבען צו ריידען פון דעם, וועמען פון זיי איז בעסער. דער רייכער
האט געזאגט אז רייכטום איז בעסער, און דער געלעהרטער האט געזאגט
אז חכמה איז פיעל בעסער פון גאלד און זילבער און פון אלע טייערע
שטיינער.

די צוויי שכנים האָבען זיך אזוי לאַנג געקריעגט ביז עס איז ביי זיי געבליבען אז זיי זאָלען געהן צום קעניג און דער קעניג זאל צווישען זיי משפּט'ן און זאָגען וואָס איז בעסער אויף דער וועלט, חכמה אָדער געלד?

דער קעניג האָט זיי ביידען אויסגעהערט און נאָכדעם האָט ער אזוי געזאָגט:

„בעסער פון אלעמען איז דעם וועלכער האָט אי געלד, אי חכמה, אָבער אזוי ווי איינעם פון אייך פעהלט שכל און דעם אַנדערן פעהלט געלד, איז מיר שווער אַרויסצוזאָגען אַ מיינונג. איז ביי מיר געבליבען אז איך זאל אייך שיקען מיט אַ בריעף צו דעם קעניג פון דער נאָהענ-טער לאַנד, וואָס גרעניצט זיך מיט מיין לאַנד, און זאל ער משפּט'ן צווי-שען אייך ביידען.“

מיט דעם בריעף וואָס דער קעניג פון זייער לאַנד האָט זיי געגעבען, זיינען די צוויי שכנים, דער רייכער און דער געלעהרטער, אַוועק צו דעם קעניג פון דאָס נאָהנטע לאַנד, און האָבען פאַר איהם פאַרגעלייגט זייערע טענות.

נאָכדעם ווי דער קעניג האָט זייערע טענות אויסגעהערט, האָט ער זיי געצייגט דעם בריעף וואָס זיי האָבען איהם געבראַכט, און אין דעם בריעף איז געווען געשריבען אז דער קעניג זאל זיי ביידען אַראַב-נעהמען די קעפּ.

„איך מוז די בקשה פון אייער קעניג ערפילען“, האָט דער קעניג פון דאָס נאָהנטע לאַנד געזאָגט.

די צוויי שכנים האָבען זיך דערשראָקען.

„דו ביזט דאָך אַ חכם“, האָט דער רייכער געזאָגט צו זיין שכן, „טאָ גיב עפעס אַן עצה וואָס טהוט מען? ווי ראַטעוועט מען זיך?“
דער חכם האָט אָבער אומזיסט גע'טענה'ט צום קעניג, אומזיסט אַנגעווענדעט זיינע קלוגע רייד. דער קעניג האָט איהם ניט געוואַלט הערען. האָט דער חכם געזאָגט צו דעם רייכען:

„איך זעה אז חכמה העלפט דאָ ניט. עס איז ביטער. אפשר וואַלסטו דעם קעניג אונטערגעקויפט מיט דיין געלד?“

דער רייכער האָט דאָס פֿרוּבירט. אָבער דער קעניג האָט זיך ניט געלאָזט אונטערקויפֿען.

„שלעכט!“ האָט דער רייכער אויסגערופֿען מיט אַ זיפֿן. „געלד העלפט אויך ניט“.

דער קעניג האָט געגעבען אַ באַפעהל צו זיינע דיענער אז מען זאָל די צוויי שכנים פֿיהרען אין הויף און זיי דאַרמען הינריכמען.

מיט אַראַבגעלאָזענע קעפֿ זיינען די צוויי שכנים געגאַנגען. זיי האָבען געצימערט מיט אַלע גליעדער. זיי האָבען געזעהן אז זיי זיינען ביידע פֿאַרלאָרען, און עס האָט זיי שוין גוט פֿאַרדראַסען וואָס זיי האָבען צווישען זיך געקריעגט און זיינען מיט זייער קריעג געגאַנגען צום קעניג. און אזוי ווי זיי זיינען געגאַנגען אין הויף און האָבען געזעהן דעם תּליון מיט דער האַק אין האַנד, האָט זיך דער חכם פֿלוצלונג צולאָכט. ער האָט געלאָכט אזוי הויך, אז אַלע האָבען זיך דערשראָקען און דער קעניג איז צו איהם צוגעלאָפֿען און געפרעגט: „וואָס לאַכסטוּ? וואָס באַדייט דער געלעכטער?“

„גרויסער הערשער!“ האָט דער חכם געענטפֿערט. „איך מוז לאַכען ווען איך דערמאַן זיך וואָס אַ שמערען־זעהער האָט מיר אמאָל געזאָגט“.

„וואָס האָט דיר אַ שמערען־זעהער געזאָגט?“ האָט דער קעניג

געפרעגט.

„ער האָט מיר געזאָגט“, האָט דער חכם געענטפֿערט, „אז אַ קעניג וועט מיך און מיינעם אַ שכן ביידען אין איין טאָג די קעפֿ אראַבנעהר מען, און דער קעניג וואָס וועט דאָס טאָן וועט נאָכדעם זיין זעהר אונט־גליקליך אויף זיין גאַנצען לעבען. מײן קעניג האָט דאָרום מורא געהאט אליין אונז צו טויטען, האָט ער אונז אַכגעשיקט צו דיר, אז דו זאָלסט אונזער לעבען נעהמען. ער וועט אויף אזא אופן פֿטור ווערען פֿון אונז און זעהן אַן דיר אַ נקמה“.

ווען דער קעניג האָט דאָס דערהערט איז ער געוואָרען זעהר בײז. ער האָט אויסגעשריען צו זיינע דיענער אז מען זאָל די צוויי שכנים צוריקפֿיהרען אין זיין פֿאלאסט.

„געהט צוריק אין אייער לאַנד“, האָט דער קעניג צו זיי געזאָגט,
„און גיט אַב דיזען בריעף צו אייער הערשער“.

אין דעם בריעף איז געשטאַנען אז דער קעניג ערקלערט קריעג צו
דעם קעניג וואָס האָט איהם די צוויי מענשען געשיקט און אויף איהם
געוואָלט ארויפּוואַרפען אַזאַ אונגליק.

די צוויי שכנים זיינען דאָן צוריק אַוועק צו זייער לאַנד. אויפ'ן
וועג האָט דער חכם געזאָגט צו דעם רייכען: „נו, יעצט זעהסטו אז
חכמה איז בעסער פון געלד?“

„וואָרט אויס ביז מיר וועלען צוריק קומען אין אונזער לאַנד און
מיר וועלען זעהן וואָס אונזער קעניג וועט מיט אונז מאַכן. דאָן וועל
איך וויסען אויב דו האָסט מיט דיין חכמה עפעס אויסגעפיהרט“.

ווי די צוויי זיינען געקומען פאר זייער קעניג און דער קעניג האָט
זיי דערזעהן, האָט ער זיך ניט געקענט אַכוואַנדערען. ער איז געווען
זיכער אז זיי זיינען שוין ביידע טויט. ווען ער האָט איבערגעלעזען
דעם בריעף וואָס דער קעניג פון דאָס נאַהענטע לאַנד האָט צו איהם
געשיקט, איז ער געוואָרען בלאַס און דערשראָקען. „וואָס האָט איהר
אזוינס געטאָן וואָס יענער קעניג האָט אייך צוריקגעשיקט און האָט נאָך
ערקלערט קריעג געגען מיר?“

דער חכם האָט איהם דאָן דערזעהלט די גאַנצע געשיכטע, ווי ער
האָט זיך אַרויסגעדערעהט פון טויט און האָט אויך געראַטעוועט דאָס
לעבען פון זיין שכן.

„איך זעה אַז דו ביזט טאַקע אַ גרויסער חכם“, האָט דער קעניג
געזאָגט, „אַבער אזעלכע חכמים זיינען אַ געפּאהר פאַר'ן לאַנד. דו און
דיין שכן מוזען ביידע שטאַרבען“.

דער חכם, זעהענדיג אז ער קען מעהר גאַרנישט מאַכן צו ענדערען
דעם ווילען פון קעניג, האָט ער געזאָגט צו זיין שכן:

„יעצט איז געקומען די צייט צו צייגען די מאַכט פון דיין געלד“.

אַבער אויך זייער קעניג האָט זיך ניט געלאָזט אונטערקויפען.
צולעצט האָט דער חכם געזאָגט צום קעניג: „צו וואָס זאַלסטו
אונז טויטען? פילייכט איז דאָס טאַקע אמת וואָס דער שטערען-זעהער

האָט מיר אמאָל געזאָגט אז דער וואָס וועט טוימען מיך און מיין שכן וועט אויף זיך בריינגען אן אומגליק? איז דאָך בעסער אז איך און מיין שכן זאלען געהן אנקעגען דעם קעניג וואָס געהט יעצט מיט דיר מלחמה הצלמען און זאל ער אונז טוימען“.

דעם קעניג איז דאָס געפעלען געוואָרען און ער האָט די צוויי שכנים געלאָזט געהן. זיי זיינען געגאנגען צום גרענעץ און דאָרט האָט בען זיי געטראָפּען דעם קעניג פון דאָס נאָהנטע לאַנד געהן מיט זיין ארמעע אויף זייער לאַנד.

„גרויסער הערשער!“ האָט דער חכם געזאָגט. „דו קענסט ניט געהן מלחמה הצלמען מיט אונזער קעניג וואו דו וועסט פריהער ניט האָבען א קאמפף מיט אונז“.

ווען דער קעניג האָט דאָס דערהערט, האָט ער זיך דערשראָקען. ער האָט ניט געוואָלט זיך שלאָגען מיט די צוויי מענשען, טאָמער וועט ער זיי טוימען און אויף זיך ארויפבריינגען אז אונגליק, האָט ער זיי געהייסען געהן צוריק אהיים און געזאָגט אז ער ציהט צוריק זיין ארמעע.

די צוויי שכנים זיינען צוריק געקומען אין זייער לאַנד און זייער קעניג האָט זיי מוחל געווען. זייט דאָן האָבען די צוויי שכנים געלעבט אין פריעדען. דער חכם האָט דעם רייכעו געלערנט און דער רייכער האָט דעם חכם געשטיצט, און זיי האָבען זיך מעהר קיינמאָל געקריעגט.

די צוויי ברידער

אמאָל איז געווען א רייכער מאן. ער האָט געהאט גיטער, פעל-דער און גערטנער, שאַף און קיה און א גרויסע צאהל ארבייטער וואס האָבען געארבייט פאר איהם. און געוואוינט האָט ער אין א שעהנעם פאלאסט וואָס איז געווען געבויט פון מירמעלשטיין און גאָלד. אין דעם פאלאסט זיינען געווען פאָנטאַנען וואָס האָבען געשפּריצט מיט קלאַרע וואַסערען און רעזערוואַרען אין וועלכע עס פלעגען ארומשווימען גאָלדענע פישעלעך. עס איז גאָר ניט צו באשרייבען דעם פראַכט און

דעם גלאנץ וואָס מען האָט געזעהן אין דעם פּאַלאַסט פון עמינדב; אזוי האָט דער רייכער מאן געהייסען.

עמינדב האָט געהאט צוויי זיהן. איינער האָט געהייסען שלמה און דער אנדערער ירבעם. איז שלמה געווען אַ גוטער, אַ פּלייסיגער, האָט גוט געלערענט און פּיעל געקענט. אָבער ירבעם איז געווען אַ פּוילער, אַ שלעכטער און האָט גאר נישט געוואָלט לערנען און האָט גאר נישט געקענט. עמינדב האָט שלמה'ן זעהר ליעב געהאט און אויף ירבעם'ן איז ער געווען ביי. ער האָט פּיעל מאל געפרוּווט איהם צו באַוועגען, אַז ער זאל ווערען גוט, אויפהערען אַרומצוגעהן ליידיג, אָבער עס האָט גאר נישט געהאַלפּען. נישט מיט גוטען און נישט מיט בייזען האָט דער פּאַטער איהם געקענט ענדערען.

איינמאל איז עמינדב שטאַרק קראַנק געוואָרען און די דאָקטוירים האָבען איהם געזאָגט אַז ער מוז שטאַרבען. האָט עמינדב צוגערופּען זיין גוטען זעהן, שלמה'ן, און האָט צו איהם געזאָגט :

„מיין זעהן, איך געה אַוועק פון דער וועלט און איך לאַז דאָ איבער אַ גרויסען פאַרמעגען. וויל איך דיר מאַכען פאַר מיין איינציגען יורש. דיר לאַז איך איבער מיינע גיטער, מיינע שאַף און מיינע קיה, מין פאַר לאַסט און אַלעס וואָס איך פאַרמאַג. צו דיין ברודער ירבעם לאַז איך איבער בלוז אַ קליין שטיק פּעלד און אַ קליינע הייזעל צום וואוינען. ווען ער וועט באַארביימען זיין שטיקעל פּעלד וועט ער האָבען צום עסען, און אַז נישט וועט ער מוזען הונגערען. דער הונגער און די אַר-בייט וועט איהם פּילייכט בעסער מאַכען.“

אַ פאַר טעג שפּעטער נאָכדעם ווי ער האָט געמאַכט די צוואַה, איז עמינדב אַוועק פון דער וועלט. שלמה איז געוואָרען דער איינציגער בעל הבית פון זיין פּאַטער'ס גרויסען פאַרמעגען און ער האָט געזעהן, אַז זיין פּאַטערס באַפּעהל זאל אויסגעפיהרט ווערען, אַז זיין ברודער ירבעם זאל פאַרלאַזען דעם פּאַלאַסט און אַז ער זאל זיך באַזעצען אויף דער קליינער פאַרם וואָס זייער פּאַטער האָט פאַר ירבעם'ן איבערגע-לאַזען.

עס איז אַוועק אַ צייט און די ברידער האָבען זיך נישט געזעהן, גאר

איינמאל אז שלמה האָט אָנגעהויבען צו טראַכטען פון זיין ברודער האָט ער דערפיהלט אַ בענקשאַפט איהם צו זעהן. עס איז אמת אז ירבעם איז געווען אַ שלעכטער און האָט זייער פאַטער שמערצען פאַרשאַפט און האָט איהם פאַר דער צייט אין קבר געטריעבען, אָבער וואָס איז ער שולדיג אז אזוי איז געווען זיין נאַטור? אויף אַ שלעכטען מענשען איז אויך אַ רחמנות, מענשען זיינען שלעכט נאָר צוליעב דעם, ווייל זיי זיינען נאַריש, און ווען אלע מענשען וואַלטען געווען קלוג וואַלט קיינמאל קיין שלעכטס געווען אויף דער וועלט.

איז שלמה אַוועק צו זיין ברודער ירבעם און פון ווייטען האָט ער געזעהן ווי ער שמעקט אין מיטען פעלד און ארבייט שווער מיט אַן אייזען אויסצוגראַבען די שטיינער פון דער ערד. ער האָט געזעהן ווי ירבעם איז געוואָרען שוואַרץ ווי קויהל, און ווי פון זיין פנים האָט זיך גענאַמען דער שוויים. שלמה'ס האַרץ איז צוגאַנגען פאַר רחמנות און ער האָט זיך צוואויינט.

„איך בין זיכער אז ווען מיין פאַטער וואַלט איהם געזעהן אין אזא צושטאַנד, ווי שוואַרץ ער איז געוואָרען און ווי שווער ער ארבייט פאַר אַ שטיקעל ברויט, וואַלט ער איהם אלעס מוחל געווען און ער וואַלט איהם געגעבען אַ חלק אין זיין פאַרמעגען.“

אזוי האָט שלמה געזאָגט צו זיך.

ער איז צוגעגאַנגען צו זיין ברודער און האָט געזאָגט:

„גאַט העלף דיר, מיין ברודער, וואָס מאַכסטו?“

„וואָס געהט דיר אָן וואָס איך מאַך?“ האָט ירבעם גראַב געענט-פערט. „דו ביזט געקומען זיך רייצען מיט מיר, אה? דיר איז גוט ווייל דו האַסט אלעס און דו דאַרפסט ניט אזוי שווער ארבייטען ווי איך און רייסען שטיינער פון דער ערד, אום צו קענען פאַרזייהען אַ ביסעל קאַרן. אה, ווען דו וואַלט געווען אויף מיין אַרט, וואַלטו גע-וואוסט דעם טעם פון דיזען ביטערען לעבען.“

„אָבער איך בין געקומען דיר העלפען“, האָט שלמה געזאָגט.

„איך האָב געזעהן ווי שווער דו ארבייטסט און איך בין געקומען דיר לייכטער מאַכען.“

„איך דארף ניט דיין הילף, איך האב דיך פיינד!“ האט ירבעם אויסגערופען. „דו ביזט מיר ניט א ברודער, דו ביזט מיר א פרעמדער!“ „ניין, איך בין דיר א ברודער“, האט שלמה געזאגט. „א סימן האסטו אז איך בין געקומען צו דיר און וויל אלעס גוטמאכען.“ „דו קענסט גוטמאכען נאָר מיט דעם כאדינג אז מיר זאלען זיך ביימען“, האט געזאגט ירבעם.

„וואָס הייסט מיר זאלען זיך ביימען?“ האט שלמה געפרעגט. „איך מיינ“, האט ירבעם ערקלעהרט, „אז דו זאלסט בלייבען דאָ אויף מיין קליינע פאָרם און איך זאל געהן וואוינען אין פאלאסט און זיין דער פארוואלטער פון אלע גיטער וואס אונזער פאטער האט דיר איבערגעלאזען.“

„דאָס איז צופיעל פארלאנגט פון מיר“, האט שלמה געזאגט. „אויב דו ווילסט ניט, געה אוועק פון מיר און איך וועל דיך מעהר ניט קענען“, האט ירבעם אויסגערופען, און כאַפּענדיג איינעם פון די שטיינער אין פעלד האט ער איהם א שליידער געטאָן אויף זיין ברודער, שלמה.

דער שטיין האט שלמה'ן ניט געטראָפּען. דאָך האט דאָס איהם שטאַרק פאַרדראַסען, און ער איז אוועק אהיים. ער האט געהאט אַכגעמאכט ביי זיך אז ער זאל מעהר קיינמאל געהן צו זיין ברודער ירבעם, וועלכער איז געווען אזוי גראַב צו איהם, אָבער ביינאַכט האט זיך פאר זיינע אויגען פאַרגעשמעלט די געשמאלט פון זיין ברודער ווי ער ארבייט אין פעלד, און ווי פון זיין פאַרשווארצן טען פנים גיסט זיך דער שווייס. ווער ווייס — האט זיך דער גוטער שלמה געטראכט — אפשר איז ער געווען אויפגערעגט פון הונגער און דערפאר האט ער צו מיר גערעדט מיט אַזאַ כעס. ניין, איך מוז איהם מוחל זיין. איך וועל צו איהם געהן מאַרגען און זיך מיט איהם ביימען, אזוי ווי ער האט געפאָדערט פון מיר. לאַמיר אויך פאַרווכען דעם טעם פון שווערע ארבייט און פון אן ארימען לעבען, און נאַכדעם וועט מיין ברודער מיך אויך קומען זעהן, ער וועט אויף מיר רחמנות האַכען און וועט מיר העלפען.“

אויף מאַרגען איז שלמה אויפגעשטאנען גאנץ פריה און איז אוועק צו זיין ברודער'ס ארימע פאָרם און האָט זיך געשטעלט אַרבייטען אין פעלד נאָך איידער זיין ברודער האָט צייט געהאט אַרויסצוגעהן פון הויז. ווען ירבעם איז אויפגעשטאנען האָט ער געפונען זיין ברודער שלמה'ן אין פעלד אַרבייטען.

„וואָס טוסטו דאָ?“ האָט ירבעם געפרעגט.

„איך האָב געמאַכט דעם בייט ווי דו האָסט פאַרלאנגט.“ האָט שלמה געענטפערט. „איך בלייב דאָ און דו געה און נעהם צו אַלעס וואָס אונזער פאָטער האָט איבערגעלאָזען פאַר מיר.“

ירבעם האָט גאַרנישט געזאָגט און איז אַוועק. שלמה איז פאַר-בליבען ביי דעם קליין שטיקעל פעלד מיט דער אַרימער הייזעל.

צוויי חדשים צייט האָט שלמה געאַרבייט אין פעלד. און ער איז געבליבען אָהן כחות און האָט נישט געהאַט וואָס צו עסען, ווייל די פעלד איז זעהר שלעכט געוואַקסען. ער האָט אַלץ געהאַפּט אז זיין ברודער ירבעם וועט קומען איהם באַזוכען, אָבער ירבעם איז נישט גע-קומען.

דאָן איז שלמה געגאַנגען צו איהם און געבעטען ער זאָל איהם העל-פען, אָבער ירבעם האָט איהם אַרויסגעטריבען און געזאָגט:
„געה, איך קען דיך נישט!“

„מיין פאָטער האָט רעכט געהאַט וואָס ער האָט איהם נישט געוואָלט איבערלאָזען זיין פאַרמעגען“, האָט שלמה געזאָגט. „און איך קריג יעצט מיין שטראָף פאַר נישט פאַלגען מיין פאָטער'ס צוואה.“

אָבער דעם זעלבען טאָג האָט אַ שלאַנג געטויטעט דעם שלעכטען ברודער און שלמה האָט איהם גע'ירש'ענט.

ד ע ר פ ע ר

אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָט אמאָל, מיט יאָהרען און יאָהרען צו-ריק, געלעבט אַ מאַן מיט'ן נאָמען אַבו מוסאָ און ער איז געווען אַ גרוי-סער אַרימאָן. אַבו מוסאָ האָט געהאַט אַ ווייב האָט זי געהייסען פאַטימאַ און זי איז געווען זעהר אַ שעהנע, אָבער צו איהר שעהנקייט האָט זי

געוואלט האבען שעהנע קליידער, און אזוי ווי דאס האט זי ניט געקענט קריגען, האט זי גענומען ריידען צו איהר מאן ער זאל זוכען א וועג צו פארדיענען א סך געלט אום זי זאל קענען האבען גענוג געלט אויף שעה-נע קליידער.

„ווי אזוי קען איך פארדיענען א סך געלט?“ האט אבו מוסא געפרעגט.

„ווער א וואהרוואַגער, א טרעפער, א מענש וואס זאגט אלעמען פאראויס וואס עס וועט זיי טרעפען אין דער צוקונפט, און וואס דער-געהט אלע געהיימניסע, וועסטו פארדיענען געלט.“

„דאס איז דאך אַבער שווינדעל“, האט אבו מוסא געענטפערט.

„די מענשען וואס אונטערנעהמען צו דערגעהן זאכען וואס זיינען פאר-בארגען פון אלעמען זיינען שווינדלער. ווי קען איך טאן אזא זאך?“

אַבער די שעהנע פאטימא האט אזוי לאנג געוויינט פאר איהם.

דאס אבו מוסא האט איהר מעהר ניט געקענט ענטזאגען און ער האט באשלאסען צו ווערען א טרעפער.

האט זיך אבו מוסא אוועקגעזעצט אין מיטען מארק מיט אן אל-

טען בוך און מיט קאלירטע שטיינדלעך, אזוי ווי עס זיצען די אראבישע וואהרוואַגער און געוואַרט אויף א געלעגענהייט צו פארדיענען געלט.

צו יענער צייט איז דעם קעניג'ס א באַאמטער געפאָהרען אַפּנעהמען

צינזען פון לאַנד. ווען ער האט צוזאמענגעקליבען די צינזען האט ער

דאס גאָלד אָנגעלייגט אויף צעהן פּערד, און יעדען פּערד האט געפיהרט

א באַזונדער סאַלדאַט. אין מיטען וועג האט זיך איין פּערד דערשראָ-

קען, האט זיך אויסגעריסען פון זיין באַגלייטער און איז אַנטלאָפּען.

נאָכדעם האט זיך אויסגעריסען א צווייטער פּערד, און נאָכדעם א דרי-

טער, און אזוי זיינען אלע פּערד צולאָפּען מיט דעם גאַנצען גאָלד וואָס

זיי האָבען געפיהרט אויף זיך. די סאַלדאַטען זיינען נאָכגעלאָפּען נאָך

די פּערד און דעם קעניג'ס שליח איז געבליבען איינער אליין.

דער שליח איז אריין אין שטאָדט זעהר שטארק פארזאָרגט, און

ווען ער איז דורכגעגאַנגען א גאַס האט ער געזעהן אבו מוסא'ן זיצען.

„פאר צוואנציג שטיקער קופער טרעף איך אלעס וואָס איהר ווילט“, האָט ער געהערט ווי אַבו מוסאָ רופט אױס צו די פארבייגעהענדע. דעם קעניג'ס שליח איז צוגעגאנגען צו אַבו מוסאָן, האָט איהם געגעבען צוואנציג שטיקער קופער און איהם דערצעהלט וואָס מיט איהם איז געשעהן.

„ווען דו וועסט מיר זאָגען וואו איך קען מיינע פערד געפינען קריגסטו הונדערט מאָל אזוי פיעל“, האָט דעם קעניג'ס שליח צו איהם גזאָגט.

אַבו מוסאָ האָט איהם געגעבען א שטיינדעל און געזאָגט: „אַט מיט דעם שטיינדעל געה אויסען שטאָדט, דאָרט איז דאָ א טייכעל, און ווען דו וועסט קומען צו דעם טייכעל זאָלסטו דאָרט דעם שטיין אַרייַן וואַרפען, וועסטו געפינען דייע פערד.“

ווען אַבו מוסאָ איז געקומען יענעם טאָג אהיים האָט ער געזאָגט צו זיין פרוי: „מיר זיינען פארלאָרען. דעם קעניג'ס א באַצאָמער האָט מיך היינט געבעטען עפעס פאר איהם צו טרעפען, און ווען ער וועט אויסגעפינען אַז איך קען גאַרנישט טרעפען וועט ער דערצעהלען דעם קעניג און מען וועט מיך באַשטראַפען.“

„זאָג זיך ניט, מײן מאַן“, האָט די שעהנע פאטימא געזאָגט, „עס טרעפט אמאָל אז אפילו אַ נאַר וואַרפט א שטיין און טרעפט אין ריכט מיגען אַרט.“

און אזוי איז דאָס טאקע געווען. דעם קעניג'ס שליח איז געקומען צו דעם טייכעל און האָט אריינגעוואַרפען דעם שטיין, און נאָכדעם האָט ער זיך אוועקגעלייגט אויפ'ן גראָז זיך אַפצורוהען. באלד האָט ער דערהערט דעם הירזשען פון א פערד. ער איז אויפגעשטאנען און האָט געזעהן א פערד צוגעהן צום טייכעל. גלייך נאָכדעם זיינען אָנגעקומען די אנדערע פערד, איינציגווייז, און האָבען זיך געשטעלט טרינקען פון דעם טייכעל.

אין עטליכע מינוטען ארום זיינען אָנגעקומען די סאַלדאמען און האָבען פאַרנומען די פערד, און אַלע זיינען אַוועק אויף דעם וועג צו דעם קעניג'ס פאַלאַסט.

דער שליה האָט דעם קעניג דערצעהלט פון אלעם וואָס מיט איהם האָט פאסירט און ווי דער טרעפער אבו מוסא האָט איהם געפונען זיינע פערד מיט די זעק גאלד. דער קעניג האָט דערפאר געשיקט אבו מוסא'ן צעהן טויזענד גאלדענע רענדלעך.

אין א צייט ארום זיינען גנבים אריין אין דעם קעניג'ס פאלאסט און האָבען פון דאָרט אוועקגענומען די גאנצע ציערונג פון דעם קעניג'ס מאַכטער. דער קעניג האָט געשיקט נאָך אבו מוסא.

„גרויסער הערשער!“ האָט אבו מוסא געזאָגט. „צי בין איך דען א מלאך וואָס קען אלעם טרעפען און דערגעהן וואו די גנבים זיינען?“ „דו מוזט טרעפען“, האָט דער קעניג געזאָגט. „איך גיב דיר דריי טעג צייט צו טרעפען“.

אבו מוסא איז אוועק אהיים און האָט דערצעהלט זיין פרוי וואָס מיט איהם איז געשעהן און וואָס דער קעניג האָט איהם געזאָגט.

דערווייל האָבען די גנבים דערהערט א אבו מוסא האָט באַקור מען א באַפעהל צו דערגעהן וואו זיי זיינען, האָבען זיי זיך דערשראָקען. זיי האָבען געשיקט דריי פון זייערע לייט בעמען דעם טרעפער אז ער זאָל זיי ניט ארויסגעבען און דערפאר וועלען זיי אומקעהרען די גנבה. אבו מוסא האָט זיי אויסגעהערט און נאָכדעם האָט ער צו זיי גע-זאָגט: „איך האָב שוין לאנג געוואוסט וואו איהר געפינט זיך און איך בין געווען באַרייט אייך איבערצוגעבען צום קעניג ער זאָל אייך באַשטראַפען ווי איהר האָט פארדיענט, אָבער איך האָב מיטלייד מיט אייך און ווען איהר וועט מיר פארשפרעכען מעהר ניט צו גנב'ענען און אויף ווייטער פיהרען אן ארענטליכען לעבען, וועל איך אייך געבען אן עצה ווי איהר זאָלט ראַטעווען אייער לעבען“.

„מיר וועלען אלעס טאָן ווי איהר וועט אונז הייסען“, האָבען די דריי גנבים געזאָגט.

„אַלזא, טוט ווי איך הייס אייך“, האָט אבו מוסא געזאָגט. היינט ביי נאכט זאָלט איהר נעהמען די גע'גנב'עטע ציערונג, אריינלייגען אין א פאס און דאָס אוועקשמעלען אין דעם קעניג'ס גאַרטען“.

אויף מאַרגען אין דער פריה איז אבו מוסא געגאנגען צום קעניג

און האָט איהם געזאָגט: „די ציערונג געפינט זיך אין א פּאַס וואָס שטעהט אין דיין גאַרטען.“

דער קעניג איז געווען אזוי צופרידען דאָס ער האָט דעם טרעפער געגעבען נאָך צעהן טויזענד גאָלדענע רענדלעך.

איינמאָל האָט אָבו מוסא געזאָגט צו זיך: „סוף כל סוף וועט דאָך דער קעניג דערגעהן אז איך בין בלויז א שווינדלער, לאַמיר געבען דעם קעניג א פּאַטש, וועט ער הייסען מיך טויטען, און די וועלט וועט זאָגען אז איך בין משונע געוואָרען פון צופיעל טרעפען, און איך וועל שטאַר-בען מיט א שעהנעם נאָמען.“

גאַנץ פּריה איז אָבו מוסא געלאָפען צום קעניג'ס פּאַלאַסט און ווי ער האָט געזעהן דעם קעניג ארויסגעהן פון זיין פּאַלאַסט צו געהן אין דער באַד וואָס איז דערביי געווען, האָט אָבו מוסא איהם געגעבען א פּאַטש און איז אַנטלאָפען. דער קעניג איז איהם נאָכגעלאָפען, און ווען ער האָט איהם געכאַפט איז די באַד פּלוצלונג איינגעפאלען און באַ-גראָבען די דיענער וואָס זיינען געווען אינוועניג.

„וונדערליכער מענש!“ האָט דער קעניג אויסגערופען. „דו האָסט געזעהן די געפּאַהר און דו ביזט געקומען מיין לעבען ראַטעווען. אַבער האָסטו ניט געקענט מיך אַבהאַלטען פון אריינצוגעהן אויף אַ אַנדער וועג?“

„ניין“, האָט אָבו מוסא געענטפערט. „ווען איך וואָלט דיר זאָגען אז דו זאָלסט ניט אַריינגעהן, וואָלסטו מיר ניט וועלען גלויבען און גע-נומען מיט מיר טענה'ן, האָב איך קיין צייט ניט געוואָלט פּאַרלירען, און האָב געמוזט געבען דעם פּאַטש. און יעצט מיין גרויסער קעניג, פּאַרלאַנג איך פון דיר אז דערפּאַר וואָס איך האָב דיין לעבען גערעטעט זאָלסטו מיך באַפרייען אויף מיין גאַנצען לעבען, אז איך זאָל מעהר ניט דאַרפען זיין קיין טרעפער.“

דער קעניג האָט איהם באַפרייט און אָבו מוסא איז געווען צופריע-דען וואָס ער האָט ניט געדאַרפט מעהר לעבען פון שווינדעל און נאַרעריי.

די דריי אונבאקאנטע געסט

אמאל, מיט יאָהרען צוריק, האָט געלעבט אַן אַרימער וואַסער־פיהר דער און ער האָט געהאַט אַ פרוי מיט זעקס קינדערלעך, אַלע הונגעריגע און האַלב נאַקעטע. געוואוינט האָבען זיי אין אַ הילצערנע הייזעל, וועל־כע איז געווען אַלט און ערמטערווייז מיט לעכער. פון די לעכער האָט ווינטער צייט געבלאָזען אַ קאַלטער ווינד, און אין צייט פון רעגען פלעגט דורך זיי אריינריינען וואַסער אין הויז.

אַרעם, זעהר אַרעם האָט דער וואַסער פיהרער געלעבט מיט זיין פאַמיליע, און גאנץ אַפט פלעגען זיך די קליינע קינדערלעך לייגען שלאָפֿען הונגעריגע, ווייל עס איז ניט געווען אַ שטיקעל ברויט אין הויז. איינמאַל ביינאַכט, ווען אין דרויסען האָט פיעל גערעגענט און אַ שטאַרקער שטורם ווינד האָט געבלאָזען, זיינען אין דער אַרימער הייזעל אריינגעקומען דריי פרעמדע מענשען, דורכרייזענדע, און האָבען גערעגט ביי דעם וואַסער פיהרער, אויב זיי קענען ביי איהם האָבען נאַכט־לעגער.

„מיט דעם גרעסטען פאַרגעניגען“, האָט דער וואַסער טרעגער גער־זאָגט, „פון מיינטוועגען קענט איהר דאָ נעכטיגען. אַבער, מיינע העררעך, קענט איהר ניט געפינען אַ בעסערען פּלאַץ אין דעם געגענד וואו איבערצונעכטיגען די נאַכט?“

„עס רעגענט זעהר שטאַרק און מיר זיינען זעהר מיעד“, האָט דער עלטסטער פון די דריי מענשען געזאָגט, אויב איהר ערלויבט אונז, וועל־לען מיר שוין בלייבען דאָ“.

דער וואַסער פיהרער און זיין פאַמיליע האָבען זיך צולייגט אויף דער ערד, און די בעסטען האָבען זיי איבערגעגעבען צו די געסט. בעפאַר די געסט האָבען זיך געלייגט שלאָפען האָבען זיי ארויסגענומען פון זייערע רייזע זעק ברויט, און קעז, און פרוכטען, און ניס, האָבען געגעב־ען און אויך געגעבען צו די קינדער פון דעם אַרימען וואַסער טרעגער. נאַכדעם האָבען די געסט געזונגען, און זינגענדיג איז די גאַנצע הויז געזינד איינגעשלאָפען.

אויף מאַרגען, אז די געסט זיינען געווען גרייט אוועק צו געהן, האָט

בען זיי געפרעגט ביים וואסער פיהרער פיעל ער פארלאנגט פאר דעם נאכטלעגער.

„ניין“, האָט ער געזאָגט, „איך וועל ביי אייך קיין געלד ניט נעהמען. איך בין אפילו זעהר אַרײַם, אָבער פאַר אַ מצוה פאַרלאַנג איך קיין געלד.“ „אויב איהר ווילט פון אונז קיין געלד ניט נעהמען“, האָט איינער פון די געסט געזאָגט, „דאן נעהם פון אונז צום וועניגסטען דיזען פייפעל אַלס געשאַנק. דאָס איז אַ ווינש פייפעל. ווען איהר ווינשט נור עפעס אַ זאָך, דאַרפט איהר בלויז אַ בלאַז מאַן אין דעם פייפעל, נאָכדעם זאָגן אייער וואונש, וועט אייער פארלאנג ערפילט ווערען.“

ווען די געסט זיינען אוועק האָט דעם וואסער פיהרער'ס פרוי געזאָגט צו איהר מאן:

„לאַמיר פּרוּבירען און זעהן אויב דער פייפעל איז טאַקיי דאָס וואָס די געסט האָבען געזאָגט. גיב אַ בלאַז און זאָג אז מיר פאַרלאַנגען אַ גוטען מאַהלצייט פאַר די קינדער.“

דער וואסער פיהרער האָט וויעדער אַ בלאַז געמאַן אין פייפעל און געזאָגט: „אַ גוטען פּריהשטיק פאַר אונז אַלעמען.“

אין אַן אויגענבליק האָבען זיך אויפ'ן טיש באַווײזען מעלער מיט האָבער גריין, פּרישע זעמעל, פּוטער און פאַרשיעדענע פּרוכטען. און אַלע האָבען זיך גענומען צום עסען.

נאָכדעם עסען האָט די פרוי געזאָגט: „ווארום זאַלען מיר ניט האָבען אַ שעהנע וואַרימע הויז?“

דער וואסער פיהרער האָט ווידער אַ בלאַז געמאַן אין פייפעל און געזאָגט: „אַ שעהנע, ליכטיגע און וואַרימע הויז.“

און וואונדער איבער וואונדער! אין איין אויגענבליק איז די אַרײַ מע הילצערנע הייזעל פאַרשוואונדען געוואָרען, און די אַרימע מענשען האָבען זיך געפונען אין אַ גרויסע, שעהנע הויז — אַ פאַלאַסט.

„ווי שעהן, ווי גרויסאַרטיג, ווי גליקליך מיר זיינען!“ האָט די אַרײַ מע פרוי אויסגערופען. אָבער די הויז האָט קיין מעבעל און קיין בעט-געוואנד.“

דער וואסער פיהרער האָט אַ בלאַז געמאַן אין דעם פייפעל און גע-

זאָגט : „מעבעל, בעטגעוואנד, און אלעס וואָס געהערט צו הויזווירט־שאַפט“.

גלייך ווי ער האָט דאָס ארויסגערעדט זיינען אלע צימערען גער-
וואָרען פול מיט דעם פיינסטען מעבעל : טישען, שטוהלען, בענען.
און די בעטען זיינען געווען באַקוועם און ווייך אויסגעבעט, און אין קיך
זיינען געווען אלע זאַכען וואָס זיינען גויםיג צו א ווירטשאַפט.
„זעה, מיין מאן“, האָט די פרוי געזאָגט. „מיר האָבען א שעהנע
הויז און א גרויסארטיגע ווירטשאַפט, אָבער אליין געהען מיר ארום
אַרים, אונזערע קליידער זיינען צוריסען און מיר האָבען ניט קיין גאנצע
שיך“.

„מיר וועלען באַלד האָבען אלעס“, האָט דער וואַסער פיהרער גע-
זאָגט, געהענדיג זיין פייפּעל אין האַנד. „איך דאַרף נור אַ בלאַז טאָן
און אלעס וועט אריינקומען אין הויז“.

און אזוי איז דאָס געווען. אין אַ פאַר מינוט ארום זיינען זיי אלע
געווען געקליידעט אין די שעהנסטע קליידער.

„זאָג מיר“, האָט די פרוי געפרעגט ביי איהר מאן, וואָלט ניט פיעל
בעסער געווען אַז מיר זאָלען האָבען אַ סך גרייטעס געלד, צו קויפּען
וואָס מיר דאַרפּען און זיך ניט דאַרפּען פאַרלאָזען אויף אַזאַ פייפּעל
וואָס מען קען אַמאָל פאַרלירען, אַדער עס קען קאַליע ווערען?“
„מיר וועלען דאָס אויך האָבען“, האָט דער וואַסער פיהרער געזאָגט,
און נאָכדעם ווי ער האָט אַ בלאַז געטאָן אין פייפּעל האָט ער געזאָגט :
„איך ווינש צו האָבען אַ סך געלד“.

גלייך האָט זיך אין יעדען צימער באַוווּזען אַ גרויסע פאַס אָנגעפילט
מיט גאַלדענע און זילבערנע מטבעות.

„יעצט קען איך דעם פייפּעל אַוועקלייגען“, האָט דער וואַסער פיהר-
ער געזאָגט. „איך וועל איהם יעצט פאַר אַ צייט ניט דאַרפּען האָבען“.
מיט אזוי פיעל געלד נעבען זיך האָט דער וואַסער פיהרער אָנגע-
הויבען לעבען זעהר רייך. ער האָט גענומען איינלאדען געסט יעדען
טאָג און פאַר זיי געבען שעהנע מאַהלצייטען און בעלער. ער האָט שוין
פאַרגעסען אַז ער איז געווען אַן אַרימער וואַסער פיהרער און האָט זיך

געהאלטען זעהר גרויס. ביי זיין מיהר פלעגן שטעהן וועכטער וואס פלעגן ניט אריינלאזען צו איהם אין הויז קיינעם וועלכען זיי האבען ניט געקענט.

איינמאל, ווען איז הויז זיינען געווען פיעלע געסט און אלע זיינען געזעסען ארום די טישען, און געגעסען און געטרונקען, איז אריינגע-קומען א דיענער און געמעלדעט אז דריי אַרימע לייט בעמען אז מען זאל זיי לאזען איבערנעכטיגען אין פאלאסט.

„וואָרף זיי ארויס די בעמלער!“ האָט דער געוועזענער וואַסער פיהרער געזאָגט. ס'אָ חוצפה פון אַזעלכע מענשען צו פארלאַנגען אז איך זאל זיי לאַזען שלאָפען אין מיין פאלאסט! וואָרף זיי ארויס.“

דער דיענער איז אַוועק, אַבער ער איז באַלד צוריקגעקומען און געזאָגט: „זיי ווילען ניט אַוועקגעהן. זיי שרייען און ליאַרמען אז זיי ווילען זעהן נור אייך, און זיי מוזען אייך זעהן.“

אין דעם אויגענבליק האָבען זיך באַוווּזען דריי מענשען, וועלכע ווי עס שיינט, האָבען זיך אריינגעריסען אין הויז מיט גוואַלד.

„ארויס פון דאָנען איהר שלעפער!“ האָט דער געוועזענער אַרימער וואַסער פיהרער אויף זיי געשריען. „דאָ איז קיין איינפאַהר הויז פאַר אַזעלכע שלעפער ווי איהר זייט. ארויס פון דאָנען!“

אַבער איינער פון די דריי מענשען איז צו איהם צוגעגאַנגען און איהם אריינגעקוקט אין די אויגען. דער געוועזענער וואַסער פיהרער איז אַפגעשפרונגען צוריק. ער האָט דעם פרעמדען דערקענט. דאָס איז געווען דער וואָס האָט איהם אַמאַל געגעבען דעם וואַנדערליכען פייפּעל.

„דו שלעכטער מענש!“ האָט דער פרעמדער מאַן געזאָגט. „דו האָסט אַזא גרויסען פאלאסט מיט אזוי פיעל צימערען, און פאַר אונז האָסטו קיין פלאַץ געהאַט צו נעכטען. ווען דו האָסט געוואוינט אין דיין אַרימע הילצערנע הייזעל האָסטו יאָ געהאַט פלאַץ פאַר אונז. עס איז שוין דאָרום בעסער אז דו זאַלסט צוריק ווערען אַן אַרימאָן.“ דער פרעמדער האָט א פיהר געמאַן מיט א שטעקעלע און אין איין אויגענ-בליק איז דער פאלאסט מיט אלעס וואס אין איהם פארשוואַנדען גע-

וואָרען, און דער ערשט געוועזענער רייכער מאן האָט זיך וויעדער גע-
פונען מיט זיין פאמיליע אין דער אַרימער, הילצערנער, האלב צובראָכע-
נער הייזעל, מיט די זעלבע אַרימקייט ווי אמאָל.

„נעהם דיין פייפעל און בלאָז וויעדער“, האָט די פרוי געזאָגט.
דער וואָסער פיהרער האָט גענומען דעם פייפעל, פרוכירט בלאָזען
אין איהם, אָבער דער פייפעל האָט מעהר ניט געפייפט. ער איז שמום
געוואָרען.

די גאַלדענע האַרץ

אַמאָל איז געווען אַן אַרימער האַלצהעקער. האָט ער געוואוינט
מיט זיין פרוי און זייערע דריי קליינע מיידעלעך אין אַ קליינע הייזעל,
ניט ווייט פון דעם וואַלד. און דער וואַלד איז געווען זעהר אַ געדיכטער
און אַ פאַרלאָזענער.

איינמאָל, פריהמאָרגענס, אז דער האַלצהעקער איז אוועק צו דער
אַרבייט אין וואַלד, האָט ער געזאָגט צו זיין פרוי: „היינט געה איך
אוועק אויף דעם גאַנצען טאָג און וועל ניט קומען צוריק אַהיים ביז
אַווענד. בעט איך דיך אַז דו זאַלסט מיר צושיקען מיין מיטאָג מיט
דבורה'לעך, און כדי זי זאַל ניט בלאָנדזשען וועל איך אויסשימען איבער
דעם גאַנצען וועג קערנער פון הירוש, וועט זי וויסען ווי צו געהן“.

ווי נאָר עס איז געקומען די צייט פון מיטאָג, איז דבורה'לע וועלכע
איז געווען די עלטסטע, אוועק אין וואַלד מיט אַ טאַפ געקעכטס פאר
איהר פאַטער. אָבער די פויגעלעך האָבען אויך געוואַלט עסען מיטאָג,
האָבען זיי אויפגעגעסען אלע קערנער מיט וועלכע דער וועג איז געווען
פארשפרייט, און דבורה'לע האָט נעכעך געבלאַנזשעט און איז אוועק
ווייטער פון דעם ריכטיגען וועג. זי האָט אזוי געבלאַנזשעט ביז עס איז
געוואָרען פאַרנאכט, און דאן האָט זי דערזעהן אַ קליינע הייזעל שמעהן
אין וואַלד. האָט זי אָנגעקלאַפט אין טיהר. אַן אַלטער מאַן מיט גרויע
האַָר האָט פאַר איהר די טיהר געעפענט און האָט איהר אריינגעלאַ-
זען אין זיין אַרימער וואוינונג.

„קען איך דא איבערנעכטיגען די נאכט?“ האט דבורה'לע גע
 פרעגט. „איך האב פארבלאנזשעט“.
 „יא, גוטע מיידעלע“, האט דער אלטער געענטפערט. „אבער
 צוערשט מוז איך פרעגען מיינע פריינד.“
 די פריינד זיינען געווען א קוה, א האהן און א הוהן. זיי זיינען
 געווען אין הויז מיט דעם אלטען צוזאמען.
 און אז דער אלטער מאן האט זיי געפרעגט אויב די מיידעלע קען
 ביי זיי איבערנעכטיגען די נאכט, האט די קוה געענטפערט, „מוואוה“,
 די הוהן „קא קא קא“, און דער האהן „קוקורעקן“.
 „זיי זאגען אז יא“, האט דער אלטער ערקלערט צו דער מיידעלע.
 „און יעצט, מיידעלע“, האט דער אלטער ווייטער געזאגט. „געה
 אריין אין קיך און קאך פאר אונז אווענד ברויט.“
 איז דבורה'לע אריין אין קיך. זי האט דארט געפונען א סך גוטע
 זאכען. האט זי פון זיי אויסגעקאכט א שעהנעם מאהלצייט, און אז דער
 מאהלצייט איז פארטיג געווארען האט זי געגרייט דעם טיש און זי האט
 געגעסען מיט דעם אלטען צוזאמען. און נאכדעם האט זי געזאגט צום
 אלטען: „איך בין זעהר מיעד און וויל שלאפען.“
 „געה ארויף אויף יענעם טרעפ, אויפ'ן בוידעם, דארט וועסטו גע-
 פינען פאר דיר א בעטעל צו שלאפען.“
 דבורה איז ארויף און איז דארט באלד איינגעשלאפען.
 „זי איז א שלעכטע מיידעלע“, האבען צווישען זיך געזאגט די קוה,
 די הוהן און דער האהן. אליין האט זי מיט דעם אלטען געגעסען, אבער
 אונז האט זי ניט געבעטען. דערפאר וועט זי האבען א שלעכטען
 אכשניט“.
 ווען דבורה'לע איז שוין איינגעשלאפען איז דער אלטער ארויפ-
 געקומען און האט ארונטערגעלאזען א טיהרעל אונטער דער בעט, און
 דבורה'לע איז צוזאמען מיט דער בעטעל ארונטערגעפלוניגען אין קעלער
 אריין.
 אין אווענד אז דער האלצהעקער איז געקומען אהיים האט ער
 געשריען אויף זיין פרוי ווארום זי האט איהם ניט געשיקט קיין מיטאג.

„איך בין ניט שולדיג“, האָט זיין פרוי געזאָגט. „דבורה'לע איז געגאנגען גען, האָט דיר אוועקגעטראָגען א טאָפּ מיט עסען, אָבער ווי עס זעהט אויס האָט זי פֿאַרבלאָנזשעט.“

אויף דעם אנדער טאָג איז דער האַלצהעקער ווידער אוועק צו דער אַרבייט און האָט געזאָגט צו זיין פרוי אז זי זאָל איהם שיקען מיטאַג מיט זייער צווייטע טאָכטער שרה. „איך וועל היינט אויסשימען דעם וועג מיט לינזען, וועט זי בעסער קענען זעהן דעם וועג“, האָט דער האַלצהעקער געזאָגט.

ווען עס איז געקומען די צייט פון מיטאַג איז די צווייטע מיידעלע — שרה — אוועק אין וואַלד מיט א מעפעלע וואָס זי האָט געטראָגען פֿאַר איהר פֿאַטער.

אָבער די פּוּיגעלעך עסען אויך יעדען טאָג מיטאַג, האָבען זיי אויפֿגעגעסען אלע לינזען וואָס זיי האָבען געפונען אויפֿ'ן וועג, און דאָס איבעריגע האָבען זיי מיטגענומען פֿאַר זייערע קינדערלעך, אין זייערע נעסמען.

און שרה האָט אויך פֿאַרבלאָנזשעט אזוי ווי איהר שוועסטער, און זי האָט אזוי געבלאָנזשעט ביז אַווענד, און דאָ איז זי געקומען אין דער קליינער הייזעל פון דעם אלטען מאַן און האָט געבעטען אז ער זאָל איהר לאָזען איבערנעכטיגען די נאכט.

דער אלטער האָט ווידער געפרעגט זיינע דריי פֿריינד, און די קוה האָט געענטפֿערט : „מוואַואַוה“, און די הוהן האָט געזאָגט „קאָ קאָ קאָ“, און דער האָהן האָט א קרעה געטאָן „קוקורעקו“.

„מיינע דריי פֿריינד זיינען צופֿריעדען“, האָט דער אלטער געזאָגט צו שרה'ן. און יעצט, זיי א גוטע מיידעלע, געה אריין אין קיך און קאָך פֿאַר אונז אַווענד ברויט.“

שרה'לע איז אריין אין קיך און האָט דאָרט צוגעגרייט א גוטען מאַהלצייט, און נאָכדעם האָט זי זיך אוועקגעזעצט צוזאמען מיט דעם אלטען און האָט זיך גוט אָנגעגעמען. און ווען זי איז אוועק שלאָפען, האָבען די קוה און די הוהן און דער האָהן געזאָגט צווישען זיך : „וואָס

פאר א שלעכטע מיידעלע! אליין האָט זי זיך אָנגעגעסען און אויף אונז האָט זי פארגעסען."

און שפעטער איז מיט שרה'לע געשעהן דאָס זעלבע וואס מיט איהר עלטערער שוועסטער. זי איז אריינגעפאלען אין קעלער צוזאמען מיט דער בעטעל אויף וועלכער זי איז געשלאָפען.

אויף דעם דריטען טאָג האָט דער האַלצהעקער געזאָגט צו זיין פרוי: „שיק מיר היינט מיין מיטאָג מיט אונזער אינגסטע טאָכטער, מרים. זי איז א גוטע מיידעלע און וועט געהן אויפ'ן ריכטיגען וועג, און ניט ארומבלאָנזשען ווי איהרע צוואוילדעטע שוועסטער."

אַבער די פרוי האָט ניט געוואָלט שיקען איהר דריטע טאָכטער. זי האָט געזאָגט: „וויילסטו, אז איך זאָל שוין פארלירען אויך מיין לעצטע טע קינד, וועלכע איז מיר טייערער פון אלעס אין דער וועלט?"

אַבער דער האַלצהעקער האָט געזאָגט: „זאָלסט זיך גאָר ניט זאָרגען, מיין ליעבע פרוי. יעצט וועל איך אויסשימען איבער דעם גאַנצן צען וועג בעבלעך, און זיי זיינען גרעסער פון לינזען, און מירעלע וועט זיי מוזען זעהן."

אַבער די פויגעלעך האָבען די בעבלעך אויך אויפגעגעסען, און אז מירעלע איז אוועק מיט דעם טאָפּ עסענס צום פאָטער, האָט זי אויך פארבלאָנזשעט ווי איהרע שוועסטער. זי איז אויך אריין אין דער קליינער הייזעל פון דעם אלטען. און אז דער אלטער האָט געפרעגט זיינע פריינד, אויב ער זאָל די מיידעלע לאָזען איבערנעכטיגען, האָט די קוה געענטפערט „מואוואוה", די הוהן „קאָ קאָ קאָ קאָ", און דער האָהן „קוקורעקו". און די מיידעלע איז דאָרט פארבליבען.

אַבער מירעלע איז געווען בעסער ווי איהרע שוועסטער, און אז זי האָט אָבגעקאָכט דעם אַווענד ברויט, האָט זי די קוה און די הוהן און דעם האָהן אויך איינגעלאדען צום טיש. מרים האָט זיך נאָכדעם גע-לייגט שלאָפען און זי האָט געהאט א גומען שלאָף.

אז זי האָט זיך אויפגעכאַפט האָט זי זיך געפונען אין אַ קעניגליכען פאַלאַסט, וועלכער איז געווען באַפּוצט מיט גאָלד און מיט טייערע שטיינער. אנשטאָט דעם אלטען מאן האָט זי געפונען א יונגען פרינץ,

און דער פרינץ האָט איהר דערצעהלט אַז איינמאַל האָט אַ מכשפה איהם פאַרשאַלטען און איהם פאַרוואַנדעלט אין אַן אַלטען מאַן און זיינע דריי טרייע דיענער אין אַ קוה, אַ הוהן, און אַ האָהן. און אזוי האָבען זיי געלעבט ביז זי איז געקומען און האָט מיט איהר גוטסקייט פאַרטריבען דעם בייזען כשוף וואָס די מכשפה האָט אַרויפגעלייגט אויף דעם פאַלאַסט.

שפעטער, אַז מירעלע איז עלטער געוואָרען, האָט דער פרינץ מיט איהר חתונה געהאַט, און די צוויי עלטערע שוועסטער האָבען גענומען אַ ביישפעל פון מירעלע'ן און זיי זיינען אויך געוואָרען גוט און פרום.

ש י מ ע ל ע נ א ר

שימעלע איז געווען זעהר אַ נאַרישער אינגעל. זיינע חברים פלען גען פון איהם לאַכען און זיינע עלטערען פלעגט דאָס זעהר שטאַרק פאַרדריסען וואָס שימעלע איז אזוי נאַריש. אין שטאָדט האָט ער געהאַט אַ צונאַמען „שימעלע שלימזל“, און אז ער פלעגט געהן אין גאָס פלעגען אַלע אויף איהם צייגען מיט די פינגער און זאָגען: „אַט דאָס געהט ער, שימעלע שלימזל.“

זיין מוטער איבערהויפט האָט געהאַט פון איהם זעהר פיעל פאַר-דרום, ווייל אלעס וואָס זי פלעגט איהם הייסען טאָן פלעגט ער טאָן פונקט פאַרקעהרט. ניט ווייל ער האָט געוואָלט טאָן פאַרקעהרט, נאָר ווייל ער איז געווען נאַריש און האָט ביי זיין בעסטען ווילען ניט פאַרשטאַ-נען צו טאָן אַ זאָך ריכטיג, ווי מען הייסט איהם.

איינמאַל האָט דער שניידער געבראַכט פאַר שימעלע'ן אַ נייעם אַנצוג. די מוטער האָט אַ קוק געטאָן אויף שימעלע'ן און האָט געזעהן אַז דער אַנצוג פאַסט איהם זעהר, האָט זי איהם אַרומגענומען מיט לייעב-שאַפט און געזאָגט:

„טראַג געזונד, מיין קינד. מיר זאָלען דערלעבען דיר צו געהען חתונה קליידער.“

שימעלע האָט זיין מוטער אפילו קיין דאַנק ניט געזאָגט, אָבער ער

האַט איהרע ווערטער גוט אריינגענומען אין קאָפּ און זיך באַמיהט זיי צו געדענקען.

אין עמליכע וואַכען ארום האָט די מוטער באַקומען אַ נייע קלייד. שימעלע האָט אַ קוק געטאָן איוף זיין מוטער אין איהר נייע קלייד און האָט זיך דערמאַנט אז ער דאַרף איהר עפעס זאָגען.

„טראָג געזונד, מאַמע“, האָט ער געזאָגט, „מיר זאָלען דערלעבען דיר צו נעהען חתונה קליידער.“

„דו נאַרישער אינגעל!“ האָט די מוטער אויסגערופען. „איך וויל ניט חתונה האַבען נאָך אַמאָל. איך וויל אז דיין פאַטער זאָל לעבען, און לעבען זעהר לאַנג.“

„טאָ וואָס דאַרף מען זאָגען אז מען זעהט אַ מענשען אין נייע קליידער?“ האָט שימעלע געפרעגט.

„מען זאָגט: פאַרניצט געזונטערהייד“, האָט די מוטער איהם געלערענט.

אַ טאָג שפעטער האָט שימעלע געזעהן ווי אַ שמש פון דער חכרא קדישאַ טראָגט טויטען קליידער (תכריכים) פאַר אַ טויטען.

„פאַרניצט עס געזונדערהייד“, האָט שימעלע צו איהם געזאָגט. דער שמש איז געוואָרען ביזו, האָט ער געכאַפט שימעלע'ן און האָט איהם גוט אָנגעשלאָגען.

פאַרוואָס האָט ער איהם אָנגעשלאָגען? דערפאַר וויל דער שמש האָט געמיינט אז שימילע האָט איהם געשאַלטען. אַבער שימעלע האָט גאַרניט געמיינט קיין שלעכטס.

שימעלע איז געקומען אהיים אַ וויינענדיגער און האָט דערצעהלט וואָס מיט איהם איז געשעהן און ווי דער שמש האָט איהם געשלאָגען. „האַסט ניט גוט געטאָן, מין קינד“, האָט די מוטער איהם פירגעהאַל־טען. „האַסט געדאַרפט געהן אין דער הויז פון דעם פאַרשטאַרקענעם און זאָגען: „זאָל ער האַבען אַ ליכטיגען גן עדן!“

שימעלע האָט עס גוט אריינגענומען אין קאָפּ. און אום די ווערטער ניט צו פאַרגעסען פלעגט ער אימער אַרומגעהן און זאָגען צו זיך: „זאָל גן האַבען אַ ליכטיגען גן עדן! זאָל ער האַבען אַ ליכטיגען גן עדן!“

א וואָך שפעטער האָט איהם זיין מוטער גענומען צו א ברית. ווי נור שימעלע האָט א קוק געטאָן אויף דעם ניי געבוירענעם אינגעלע האָט ער געזאָגט:

„זאָל ער האָבען א ליכטיגען גן-עדין!“

די אידען וואָס זיינען געווען אויף דעם ברית האָבען איהם גער וואָלט אַנרייסען אָן אויער, אָבער זיין מוטער האָט איהם שנעל גענור מען פאר'ן הענטעל און איהם פון דאָרט ארויסגעפיהרט.

„דו נאָרישער שימעלע!“ האָט די מוטער געשריען אויף איהם.

„אימער זאָגסטו ניט די ריכטיגע זאָך אויפ'ן אָרט.“

„וואָס דען האָב איך געזאָלט זאָגען?“ האָט שימעלע געפרעגט.

„האַסט געדאַרפֿט זאָגען“, האָט די מוטער ערקלערט: „הלואי זאָלען

מיר אָפֿט געהן איינע צו די אַנדערע אויף אַזעלכע שמחות.“

„איך וועל דאָס געדענקען, מאמע“, האָט שימעלע פארשפראַכען.

„מעהר וויל איך שוין אזא טעות ניט מאַכען.“

די זעלבע וואָך איז אין שטאָדט געווען א פייער. שימעלע איז אויך

געלאָפֿען זעהן דעם פייער. ווען ער איז אהין געקומען האָט ער געזאָגט

צו די מענשען:

„הלואי זאָלען מיר אָפֿט געהן איינע צו די אַנדערע אויף אַזעלכע

שמחות!“

די פייערלייט האָבען דאָס דערהערט, האָבען זיי איהם אַכגעגאַסען

מיט וואַסער. שימעלע איז געקומען אהיים נאָס ווי א האָהן. ער האָט

דערצעהלט זיין מוטער וואָס מיט איהם איז געשעהן און זיך באַקלאָגט:

„איך זאָג אימער ווי דו לערנסט מיך, אָבער די מענשען גלייכען

דאָס ניט.“

„דאָס איז ווייל דו זאָגסט ניט די ווערטער אין דעם ריכטיגען אָרט“,

האָט די מוטער ערקלערט.

„וואָס דען האָב איך געזאָלט זאָגען?“ האָט שימעלע געפרעגט.

„ווי דו האָסט געזעהן דעם פייער האָסטו געדאַרפֿט לויפֿען איבער

די גאַסען און שרייען: „עס ברענט, מענשען ראַטעוועט!“

שימעלע איז אַרומגעגאַנגען און האָט איבערגעזאָגט דיזע ווערטער

צו זיך פיעלע מאל, ביז ער איז געווען זיכער אז ער וועט זיי ניט פאר-
געסען.

פרייטאג אבענד אז שימעלע'ס מוטער האט אָנגעצונדען שבת ליכט,
איז שימעלע ארויס אין גאס און געמאכט א געשריי: „עס ברענט!
מענשען, ראטעוועט!“

עס זיינען אָנגעלאָפּען פיעלע מענשען און די פייערלייט זיינען אויך
געקומען, און ווען זיי האָבען געזעהן אז שימעלע האט זיי אָבגענארט,
האָבען זיי איהם געוואָלט באַשטראַפּען, אָבער זיין מוטער האט איהם
צוגענומען און באַהאַלטען.

„וואָס וועט פון דיר זיין?“ האט די מוטער געזאָגט צו שימעלען.
„דו וואקסט אזא געפעהרליכער נאר, עס איז דאָך פון דיר גאַרניט אויס-
צוהאַלטען. עס איז שוין בעסער אז דו זאָלסט שווייגען. אז א נאר
שווייגט קען מען מיינען אז ער איז א קלוגער. בעסער זאָלסט אינגאנ-
צען שווייגען.“

יעצט האט זיך שימעלע גוט אריינגענומען אין קאפּ מעהר גאַרניט
צו זאָגען, נור שווייגען. עס מאכט ניט וואָס עס וועט פאַסירען.

איינמאל, אז שימעלע האט זיך געשפיעלט מיט זיין קליינעם
ברודערעל אין גאס, איז דער ברודערעל אריינגעפאלען אין א זומפּף און
איז דאָרט געבליבען שטעקען ביז'ן האלז. שימעלע האט איהם פרו-
בירט ארויסשלעפען, אָבער זעהענדיג אז ער קען ניט, האט ער איהם
דאָרט געלאָזט שטעקען און איז געקומען אהיים אליין. ווען די מוטער
האט איהם געפרעגט וואו דער ברודערעל איז, האט שימעלע געענט-
פערט אז ער שטעקט אין א זומפּף.

די מוטער איז געקומען איהם ארויסנעהמען. זי האט איהם לאנג
געדארפט ארומוואַשען, ביז זי האט איהם ריין געמאכט, נאָכדעם האט
זי געפרעגט שימעלע'ן:

„אז דו האַסט איהם ניט געקענט ארויסנעהמען, ווארום האַסטו
ניט געמאכט א געשריי מענשען זאָלען קומען ראטעווען?“
„דו האַסט מיר פאַרזאָגט אז איך זאָל בעסער שווייגען“, האט שר-
מעלע געענטפערט, „האָב איך געשוויגען.“

„אן אונגליק!“ האָט די מוטער אויסגערופען. „אז ער שווינגט זעהט מען אויך וואס פאר א נאַר ער איז!“

דער נאַרישער אָפּ

אין דעם פּאַלאַסט פון שלמה המלך האָט זיך געפונען א זעהר וואונ-
דערבאַרער אָפּ א „מאַנקי“. דיזען אָפּ האָט שלמה המלך באַקומען אַ
מתנה פון הירם דעם קעניג פון צר, און דער אָפּ איז געווען אזוי קלוג,
דאָס ער איז געוואָרען א ליעבלינג אין דעם קעניג'ס פּאַלאַסט. ער האָט
זיך אויסגעלערענט צו געהן אזוי ווי מענשען און צו עסען ביי א טיש
מיט אַלעמען גלייך. דערצו האָט ער געקענט טאַנצען און צייגען אַלער-
ליי קאַמישע גרימאַסען וואָס האָבען אַלעמען געמאַכט צו לאַכען. דער
אָפּ איז געוואָרען ביי זיך זעהר שטאַליץ און האָט זיך גענומען האַלטען
פאַר אַ גרויסען חכם. ער האָט פאַרגעסען אָן זיין שטאַם, אָן זיינע
עלטערען און דאָס לאַנד פון וואָנען ער איז געקומען. ער האָט פאַר-
געסען דעם וואַלד אין וועלכען ער האָט זיך ערצויגען און זיינע חברים
מיט וועלכע ער פלעגט צוזאַמען אַרומקלעמערען פון בוים צו בוים. מיט
איינ וואָרט: דער אָפּ האָט זיך פאַרגעסען אז ער איז אָן אָפּ.

ניט נור האָט ער פאַרגעסען אז ער איז אָן אָפּ, נור זעהענדיג ווי די
מענשען אין דעם קעניג'ס פּאַלאַסט באַהאַנדלען איהם גוט און זיינען
צו איהם פרוינדליך, האָט ער אָנגעהויבען צו גלויבען, אז אויך זיי האָ-
בען פאַרגעסען אז ער איז אָן אָפּ און האַלטען איהם פאַר אַ מענשען
פון זייער גלייכען.

און דער אָפּ האָט זיך נאָך מעהר געפלייסט צו זיין אזוי ווי די
מענשען. ער האָט זיי גענומען מעהר נאַכמאַכען. די מענשען האָבען
געלאַכט פון זיינע גרימאַסען, און ער האָט געמיינט אז זיי לאַכען ווייל
ער איז זיי זעהר שטאַרק געפעלען און זיי האָבען שטאַרק הנאה פון איהם.
אַמאָל, אין א שעהנעם זונגען טאָג, איז דער אָפּ געלעגען אין קע-
ניג'ס גאַרטען. ליעגענדיג אויסגעצויגען אונטער דער וואַרימער זון
האָט ער זיך דערמאַנט אָן זיין אַמאָליגער היים, אין די וועלדער פון
לאַנד צר, ער האָט זיך דערמאַנט אָן זיינע קינדערשע יאָהרען, און עס

האָט איהם גענומען בענקען צוריק אהיים. ער האָט זיך געטראכט : ווי גוט עס וואָלט געווען ווען איך וואָלט יעצט געקענט אויף א קורצע צייט אוועקווארפען די האָף עטיקעטע צו וועלכע עס איז מיר געווען אזוי שווער זיך צו געוואוינען, און איך וואָלט ווידער געקענט א ביסעל ארומשפרינגען פון בוים צו בוים און עסען די נים און די פרוכטען פון וואלד ! אָבער אין דער מינוט האָט דער אָף באַמערקט אַז פון א פענ-סמער פון דעם קעניג'ס פּאַלאַסט האָט אויף איהם ארונטערגעקוקט די שעהנע פרינצעסין זוליקא, וועלכע האָט צו דער זעלבער צייט אויך געטראכט פון איהר אייגען לאַנד און פון איהר פאַטער, וועלכער איז געווען אַ גרויסער קעניג און האָט איהר אוועקגעגעבען דעם גרויסען איר-דישען מלך פאַר אַ ווייב.

שווער איז געווען דער פרינצעסין זיך צו געוואוינען צו דער נייער לאַנד און צו אַ פּאַלאַסט אין וועלכען עס איז געווען אַן אַנדער זאַרט לעבען מיט אַנדערע זימען.

אָבער ווען זי האָט אַ קוק געטאָן אויף דעם אָף האָט זיך אויף איהר געזיכט באַוויזען אַ שמייכל.

ווען דער אָף האָט דערזעהן ווי די שעהנע פרינצעסין שמייכלט צו איהם, איז צו זיין שטאָלץ גאַר ניט געווען קיין ברעג. „זי ווייס ניט אַז איך בין אַן אָף“, האָט ער צו זיך געזאָגט. „זי איז צו מיר פריינד-ליך און זי שעצט מיך ווי אַ גלייכען מענשען“.

האָט דער אָף זיך אויפגעהויבען, זיך אַ שטעל געטאָן אויף זיינע הינטערשטע פיס און זיך אַ בוק געטאָן פאַר דער פרינצעסין.

וואָלט דער אָף געקענט זיך זעהן אין שפיעגעל וואָלט ער געוואוסט ווי קאַמיש ער האָט אויסגעזעהן ווען ער האָט זיך אַ בוק געטאָן פאַר דער פרינצעסין. די פרינצעסין האָט זיך צולאכט. קיינער וואָלט זיך געקענט איינהאלטען פון לאַכען ווען ער וואָלט געזעהן ווי דער אָף זוכט נאַכצומאַכען די פיינע מאַניערען פון די מענשען. אָבער דער אָף האָט געמיינט אַז די פרינצעסין פרעהט זיך דאָס מיט איהם, און ער האָט זיך נאָך אַמאָל אַ בוק געטאָן.

די פרינצעסין האָט איהם אַ וואָרף געטאָן אַ מילגרוים.

„זי ליעבט מיך, זי איז פארליעבט אין מיר!“ האָט דער אָפּ גע-
זאָגט צו זיך, און ער האָט גענומען עסען דעם זאָפּטיגען מילגרוים.
אויף מאָרגען, אין דער זעלבער שמונדע, איז דער אָפּ ווידער גע-
קומען אין גאַרטען און האָט זיך אויסגעצויגען ביי דעם פענסטער וואו
עס האָט זיך געפונען די שעהנע פּרינצעסין זולייקא. און אז די פּרינ-
צעסין האָט איהם דערזעהן האָט זי צו איהם ווידער געשמייכעלט. דער
אָפּ האָט זיך ווידער אָנגעהויבען צו בוקען, צו דרעהן און מאַכען אַלער-
ליי גרימאָסען. די פּרינצעסין האָט איהם ווידער געוואָרפען א מילגרוים.
„עס איז יעצט גאַר קיין צווייפעל ניט אַז זי ליעבט מיך“, האָט
דער אָפּ געזאָגט צו זיך. „און וואָרום זאָל זי מיך ניט ליעבען? בין
איך ניט אזוי שעהן ווי די פּרינצען וואָס געפינען זיך אין פּאַלאַסט?
עס איז גאַר קיין וואונדער ניט וואָס אַזאָ שעהנע פּרינצעסין האָט זיך
פארליעבט אין מיר. אין וועמען דען זאָל זי זיך פארליעבען אויב ניט
אין מיר?“

און אזוי איז געווען אויף דעם דריטען און אויף דעם פערטען טאָג.
אויף דעם פינפטען טאָג, ווען די זון איז געווען זעהר הייס, און אַלע
האַכען גערוהט אין די קיהלע שאַטענס פון דעם פּאַלאַסט, און עס איז
געווען שמיל ארום און אַרום, איז דער אָפּ געקומען אין גאַרטען, און
זעהענדיג אַז דער פענסטער פון דער פּרינצעסין'ס צימער איז אָפּען און
זי איז דערביי ניטאָ, האָט ער געזאָגט צו זיך: „איך וועל אַרײַנגעהן
צו איהר אין צימער און איהר זאָגען, אַז איך האָב זי אויך ליעב, פונקט
אזוי גוט ווי זי האָט מיך ליעב.“

דער אָפּ האָט אַרױפגעקלעמערט אויף דער וואַנד און ער איז אַרײַן
דורכ'ן פענסטער אין דעם צימער פון דער שעהנער זולייקא.

ווען די פּרינצעסין האָט דערזעהן דעם אָפּ ביי זיך אין צימער האָט
זי זיך דערשראָקען און האָט אָנגעהויבען צו שרייען פאר שרעק מען זאָל
איהר קומען העלפען. די דיענער פון פּאַלאַסט זיינען אָנגעקומען און
די פּרינצעסין האָט זיך גענומען ביי זיי בעטען אַז זיי זאָלען דעם אָפּ
אַרױסטרייבען.

אבער דער אף האָט ניט פארשטאנען איהרע רייד און ער האָט אַלץ געזאָגט צו זיך: „זי ליעבט מיך, זי ליעבט מיך.“
 די דיענער האָבען איהם גענומען טרייבען און שלאָגען מיט שמער-
 קענס, אָבער דער אף האָט אַלץ געזאָגט צו זיך: „זי ליעבט מיך. די
 פרינצעסין ליעבט מיך.“

ענדליך האָבען איהם די דיענער ארויסגעוואָרפען פון פאלאסט און
 איהם גוט אָנגעשלאָגען, אָבער דער אף איז געבליבען ליעגען אין גאָר-
 טען און באלעקענדיג זיינע וואונדען פון וועלכע עס האָט זיך געגאָסען
 בלוט, האָט ער ניט אויפגעהערט צו זאָגען צו זיך:
 „די פרינצעסין ליעבט. אַך, ווי זי ליעבט מיך!“

* * *

נו, וואס זאָגט איהר צו אזא נאַרישען אָף? אָבער איהר זאָלט
 וויסען אז די מעשה איז ניט אַן אויסגעטראַכטע. און אויב איהר גלויבט
 ניט דאָס אזא געשיכטע קען פאַרקומען מיט אַן אָף, זאָלט איהר זיך גוט
 ארומקוקען וועט איהר זעהן אז צווישען מענשען געפינען זיך פיעלע
 אזעלכע אַפען. זיי מיינען אז קיינער ווייס ניט ווי נאַריש זיי זיינען.
 זיי מיינען אז זיי זיינען חכמים און מיינען אז אַנדערע האַלטען זיי אויך
 פאַר חכמים.

פונקט ווי דיזער אָף וואָס האָט פאַרגעסען זיין שטאַם און דאָס
 לאַנד פון וועלכער ער איז געקומען זיינען דאָ אויך מענשען וואָס ווילען
 פאַרגעסען זייער אַבשטאַם און זוכען צו פאַרלייקענען זייער פאַלק. און
 ווען מען לאַכט פון זיי מיינען זיי אז מען פרעהט זיך מיט זיי, און ווען
 מען שלאָגט זיי זאָגען זיי אז מען האָט זיי ליעב.

דער טאַטע מיט די קינדער

אין אַ גרויסער שטאָדט האָט אַמאָל געלעבט זעהר אַ רייכער מאַן
 מיט זיין פרוי. זיי האָבען געהאט הייזער און גיטער, און אלעס וואָס
 געלט קען קויפען, אָבער עס האָט זיי געפעהלט איין זאַך וואָס מען קען
 פאַר געלט ניט קויפען, און דאָס איז אַ קינד. דער רייכער מאַן מיט זיין
 פרוי האָבען דאָרום זיך ניט געקענט פיהלען גליקליך. זיי האָבען גע-

בענקט צו האַבען אַ אינגעלע אָדער אַ מיידעלע, וועמען זיי זאָלען קע
נען ליעבען און מיט וועמען זיי זאָלען קענען זיך שפּיעלען.

ניט ווייט פון דעם רייכען מאַן'ס פּאַלאַסט האָט זיך געפונען אַ
קליין אַרימע הייזעל מיט אַ דאָך פון שטרוי. אין דיזער אַרימער הייזעל
האַט געוואוינט בעריל דער שוסטער מיט זיינע זעקס קינדער. ער האָט
פארדיענט קוים אויף לעבענס־מיטעל, און דערצו איז ער געווען אַן אלמן.
זיין פרוי איז געשטאַרבען אין דעם זעלבען טאָג וואָס זייער זעקסטע
קינד, אַ מיידעלע, איז געבוירען געוואָרען.

און כאָטש בעריל דער שוסטער איז געווען זעהר אַרים, איז ער
אימער געווען פרעהליך, און פלעגט אימער זינגען ביי דער ארבייט.
עס פלעגט אויך אמאָל טרעפען אַז אַ קינד האָט געוואָלט עסען און עס
איז ניט געווען וואָס, האָט בעריל דעם קינד געזונגען אַ פרעהליכען ניגון
און דאָס קינד האָט זיין הונגער פארגעסען. „אַ מאָדנער מענש, דער
בעריל“ פלעגען זאָגען די פארבייגעהער וואָס פלעגען איהם הערען
זינגען. „ער איז אימער לעבעדיג און פרעהליך!“ און קיינעם איז איינ-
געפאלען צו דענקען, אז בעריל זינגט אום ניט צו פיהלען דעם הונגער.
דער רייכער מאַן וועמעס פּאַלאַסט איז געשטאַנען ניט ווייט פון
בעריל'ס אַרימע, אַלמע, צופאַלענע הויז, פלעגט זיך אָפט וואונדערען
ווארום בעריל איז אזוי פרעהליך. „איך קען דאָס ניט פאַרשמעהן“,
האַט דער רייכער מאַן געזאָגט צו זיין פרוי. „מיר זיינען רייך און מיר
האַבען אַלעס וואָס מיר קענען פארלאנגען, און דאָך זיינען מיר קיינמאָל,
אַבער דער אַרימער שוסטער וואָס האָט ניט גענוג צו עסען, זינגט דעם
גאַנצען טאָג.“

„איך קען דאָס אויך ניט פארשמעהן“, האָט די פרוי געענטפערט.
„נעכטען בין איך פארבייגעגאנגען דעם שוסטער'ס הויז און האָב געזעהן
צוויי פון זיינע קינדער שפּיעלען זיך אין דרויסען, און איך זאָג דיר, אז
ווען איך וואָלט געהאַט כאָטש איינעם פון די קינדער, וואָלט איך זיך
אפשר אויך געפיהלט גליקליך. און וואָלט אויך געזונגען.“

דער רייכער מאַן האָט זיך פאַרטראַכט, און נאַכדעם האָט ער גע-

זאָגט :

„הער צו, מיין פרוי, וואָס מיר איז איינגעפאלען אין קאָפּ. עס איז אַ גליקליכער געדאַנק. מיר זיינען רייך און מיר קענען ערציהען קינדער, אָבער מיר האָבען זיי ניט. דער שוסטער איז אַרים, ער האָט ניט גענוג זיינע קינדער עסען צו געבען און דאָך האָט ער גאנצע זעקס. ס'אָ לאַמיר פון איהם צונעהמען עמליכע קינדער. ער וועט זיין צופריעדען וואָס די קינדער וועלען האָבען אַ גוטע ערציהונג, און מיר וועלען קענען האָבען וועמען צו צייגען אונזער ליעבשאפט.“

„דער פלאַן געפעהלט מיר זעהר“, האָט די פרוי געענטפערט, „אָבער פאַר דער ערשטער צייט וועלען מיר ביי איהם בעטען כלוויז איין קינד, און שפעטער, אז מיר וועלען זיין צופריעדען און דער שוסטער וועט זיין צופריעדען, וועלען מיר ביי איהם נעהמען נאָך.“

אין דעם זעלבען אָווענד איז דער רייכער מאַן אָוועק צו דעם אַרימען שוסטער, אום צו בעטען ער זאָל איהם אָבגעכען איינעם פון זיינע קינדער.

בעריל האָט דעם רייכען מאַן קיינמאָל געהאט אין זיין הויז. דאָרום איז זיין באַזוך געווען אַ גרויסע איבערראַשונג.

„אָך וואָס פאַר אַ גרויסער גאַסט!“ האָט בעריל אויסגערופען. „וואָס פאַר אַ גרויסע עהרע צו האָבען אייך אין מיין הויז!“

און בעריל האָט גענומען מיט זיין פארטוך ריין מאַכען אַ שטוהל, אום זיין גאַסט זאָל זיך קענען אויף דעם זעצען.

דער רייכער מאַן האָט זיך אָוועקגעזעצט, און ווען ער האָט באַטראַכט דעם דלות וואָס ער האָט געזעהן ארום און ארום, האָט ער גערשיידערט. ער האָט זיך געוואונדערט ווי מענשען קענען דאָס לעבען אין אַזאַ אַרימקייט.

„איך בין צו אייך געקומען“, האָט דער רייכער מאַן גיזאַגט, „ווען גען אַ וויכטיגע זאַך. איך וויל אַז איהר זאָלט מיר שענקען איינעם פון אייערע קינדער.“

„וואָס רעדט איהר?“ האָט בעריל אויסגעשריען מיט שרעק. „וואָס ווילט איהר דעם קינד מאַן?“

„איך וועל דאָס קינד ערציהען אזוי ווי דאָס וואָלט געווען מיין

אייגען קינד", האָט דער רייכער מאן ערקלערט. „און נאָך מיין טויט וועט דאָס קינד ירש'ענען מיין גאנצען פארמעגען“.

„מיט פארגעניגען!“ האָט בעריל געזאָגט. „אך, וואָס פאר אַ גליק עס איז באַשערט איינעם פון מיינע קינדער! כאַטש איין קינד וועט לעבען גליקליך! אַלזאָ, גומער מענש, זאָגט, וועלכעס קינד ווילט איהר?' „גיט מיר די“, האָט דער רייכער מאַן אָנגעצייגט אויף אַ מיידעלע פון אַ יאָהר דרייצעהן.

„ניין“, האָט בעריל געזאָגט, „ביילקען קען איך ניט געבען. זי איז ביי מיר די עלטסטע און זי פיהרט ביי מיר די גאנצע ווירטשאפט. זי איז די קליינע מאמע פון מיינע אַרימע יתומים.“

„דאָן גיט מיר די“, האָט דער רייכער מאַן געצייגט אויף אַן אַנדער מיידעלע.

„אויך די, שרה'קען, קען איך אויך ניט געבען“, האָט בעריל געענטפערט. „זי ניאנטשעט מיין קלענסטע קינד. די פיצעלע אין אזוי גער-וואוינט צו איהר, דאָס זי וועט זיכער בענקען אז שרה'קע וועט אַוועק.“

„אויב אזוי, וועל איך ביי אייך נעהמען אַט דעם אינגעל“.

„וואָס רעדט איהר? אַט דער איציקעל איז דאָך מיין גאנצער שטאַלץ. זיין לעהרער זאָגט, אז ער האָט אַ זעהר וואויל קעפעל. ער לערענט זעהר גוט און מיין גאנצער פארגעניגען איז צו הערען וואָס ער יער צעהלט מיר איבער פון אַלעם וואָס ער לערענט.“

„וועט איהר מיר געבען דיזען אינגעלע?“ האָט דער רייכער מאַן געצייגט אויף אַן אַנדערען.

„איך וואָלט אייך איהם זעהר גערען אַוועקגעגעבען. אַבער ער האָט שוואַכע פיסלעך, און איך מוז איהם אליין טראָגען יעדען טאָג אין דער שולע, און פון דער שולע צוריק אהיים, קיין אַנדערען איז דער וועלט וועל איך פארטרויען מיט דער ארכיט“.

דער רייכער מאַן האָט דאָן אָנגעצייגט אויף אַ מיידעלע פון אַ יאָהר דריי.

„גיט פאַר אַלע אייערע מיליאָנען“, האָט בעריל געזאָגט. „דאָס

איז רבקה'לע, און זי איז אזוי עהנליך צו איהר מוטער, אז ווען איך גיב א קוק אויף איהר, זעה איך איהר מאמע'ן."

"קענט איהר מיר געבען דאָס קלענסטע?"

"ווי קען איך זיך שיידען מיט אַזאַ פּיצעלע?" האָט בעריל גע'מענה'ט, "אלע מיינע קינדער וועלען דאָך אויסגעהן פאר בענקענים נאָך איהר."

דער רייכער מאן האָט זיך פארטראכט. בעריל האָט אויך א וויילע געשוויגען. נאָכדעם האָט ער געזאָגט צו די קינדער:

"זאָגט מיר, קינדערלעך, ווער פון אייך וויל געהן וואוינען ביי דיזען רייכען און גומען מענשען? איהר וועט האָבען צו עסען פון דאָס בעס'טע, און די שעהנסטע קליידער צו טראָגען, און אלעס וואָס אייער האַרץ וועט גלוסטען..."

אַבער די קינדער האָבען זיך אלע צוגעטוילעט צו זייער פאָטער, און האָבען פון איהם ניט געוואָלט אַבטרעטען.

דער רייכער מאן איז טרויעריג אַוועק אהיים. גלייך ווי ער איז אַרויס, האָט בעריל צוזאמענגענומען זיינע קינדער און זיי האָבען גע'נומען טאַנצען א קארעהאָד, און זינגען דערביי לעבעדיג און פּרעהליך.

ד ע ר מ ל א ד

קינדער! איך וועל אייך היינט דערצעהלען אַ מעשה וועגען אַ מלאך. דאָס איז ניט אַן אויסגעטראכטע זאך, נאָר אַן אמת'ע מעשה. און אַז איהר וועט דאָס דורכלעזען וועט איהר זעהן אַז עס זיינען דאָ מלאכים אויף דער וועלט.

הערט זשע צו.

שרה איז געווען אַן אלמנה און זעהר אַרעם דערצו. איהר מאן איז געווען אַן אַרבייטער, און אַז ער איז געשטאָרבן איז שרה געבליבען אַהין אַ שפּייזער. שרה וואָלט געקענט געהן אַרבייטען, דען זי איז נאָך געווען יונג, אַבער זי האָט געהאַט אַ קליין קינד, אַ אינגעלע, אַ יאָהר אַלט, אויף וועלכען זי האָט געדאַרפט אויפפאַסען.

איהר לאַגע איז געוואָרען ערגער פון טאָג צו טאָג, און אַט זיינען

שוין געקומען די גרויסע ימים טובים, ראש השנה און סוכות. דעם לעצטן מען דאלאר וואָס זי האָט געהאַט האָט שרה אַוועקגעגעבען פאַר אַ מיקעמ אין אַ שוהל, וואו זי זאל קענען דאוונען און אויסבעמען אַ גומען יאָהר. אויף צו עסען איז איהר געבליבען בלויז טרוקען ברויט, אַבער ניט קיין פיש און ניט קיין פלייש, און ניט אפילו אַ ביסעל מילך פאַר דאָס קינד. שרה'ס איינציגע האָפנונג איז געווען אַז דער נייער יאָהר וועט איהר בריינגען בעסערען גליק, בעסערע צייטען.

ווען עס איז געקומען דער ערשטער טאָג ראש השנה און שרה האָט געוואַלט געהן אין שוהל, האָט זי ניט געוואוסט וואָס צו טהאָן מיט דעם קינד. איבערלאָזען דעם קינד אליין אין הויז האָט זי ניט געקענט, האָט זי באַשלאָסען איהם מיטצונעהמען אין זיין וועגעלע און איהם איבערלאָזען אין קאַרידאָר פון דער שוהל.

אַזוי האָט זי געטהאָן. זי האָט אָנגעפילט אַ פלעשעלע מיט וואָר־רימע וואַסער און האָט דאָס געגעבען דעם קינד צו זויגען. דאָס קינד האָט געפיהלט אַז דאָס איז ניט אַזוי געשמאַק ווי מילך, אַבער ער האָט עס דאָך געזויגען, און איז מיט דעם איינגעשלאָפען געוואָרען אין זיין וועגעלע.

די מוטער האָט דעם וועגעלע געשמעלט אונטער די טרעפּ וועלכע זיינען געווען אין דעם קאַרידאָר פון דער שוהל. זי האָט דעם קינד צוגע־דעקט, און באַטראַכטענדיג זיין שלאָפעדיג געזיכט, האָט זי געזאָגט:

„די גוטע מלאכים זאלען דיך אַבהיטען, מיין קינד!“

נאַכדעם איז די מוטער אַרויף אויבען, אין דער ווייבערשער שוהל, און האָט גענומען דאוונען פון איהר מחזור. זי האָט געוויינט, זי האָט געבעטען פאַר זיך און פאַר איהר קינד. זי האָט זיך דערמאַנט ווי גליק־ליך זי איז אַמאָל געווען ווען איהר מאַן האָט געלעבט, און זי האָט גע־וויינט נאָך מעהר.

אין דער זעלבער צייט וואָס די מוטער האָט געוויינט אויבען, אין דער ווייבערשער שוהל, האָט דאָס קינד זיך אויפגעכאַפט אונטען און אויך גענומען וויינען, פון הונגער. דאָס קינד האָט געוויינט עטליכע מינוטען, ביז עס איז אָנגעקומען אַ רייכע פרוי, וועלכע איז אויך געקומען

אין שוהל דאוונען. אז די רייכע פרוי האט דערהערט א קינדערשען גען וויין פון אונטער די טרעפ, איז זי צוגעגאנגען זעהן ווער דאס וויינט. און אז זי איז צוגעקומען האט זי געזעהן א שעהנעם אינגעלע, מיט בלויע אויגעלעך, און ער האט געהאלטען אפען זיין מויל און געקייט זיין הענט מעלע. מען האט גלייך געקענט זעהן אז ער איז געווען הונגעריג.

„דאס קינד מוז געהערען צו אן ארימער פרוי, וועלכע איז געקומען אהער דאוונען און האט ניט געהאט אויף וועמען דאס קינד איבערצורלאזען“, האט די רייכע פרוי געזאגט. זי האט א קוק געמחאן אויף דער פלעשעלע אין וועלכער עס האט זיך נאך געפונען א ביסעל וואסער, און זי האט ווייטער געזאגט:

„ארימע מוטער! זי האט ניט וואס צו געבען דעם קינד עסען!“

א וויילע האט די פרוי געטראכט, נאכדעם האט זי געזאגט: „גאט וועט מיר מוחל זיין וואס איך וועל היינט פארשפעטיגען דעם דאוונען. איך מוז געהן אהיים און בריינגען עפעס עסען פאר'ן קינד.“

די רייכע פרוי איז אוועק און איז אין עטליכע מינוטען צוריקגעקור מען מיט א פלעשעלע ווארימע מילך, וועלכע זי האט דעם קינד גלייך געגעבען צו זויגען. דאס קינד האט זיך ערפרישט מיט די מילך. נאכדעם האט די פרוי גענומען א גרויסען פעקעל וואס זי האט מיטגעבראכט און האט עס אריינגעלעגט אין דעם ווענעלע. צולעצט האט זי דעם קינד געגעבען אין האנד א צוויבאק. און איז נאכדעם ארויף אין שוהל דאוונען.

שרה, די מוטער פון קינד, איז שפעטער ארומטער געקומען צו זעהן וואס איהר קינד מאכט, און זי האט איהם געפונען קיינדיג דעם צוויבאק און אין דעם וועגעלע האט זי געזעהן א פלעשעלע אין וועלכען עס איז נאך געווען א ביסעל מילך.

„די מלאכים פון הימעל שפייזען מיין קינד!“ האט די ארימע פרוי אויסגערופען. „גוטער גאט, פערלאז ניט מיין קינד אויף ווייטער!“ דאס קינד איז באלד ווידער איינגעשלאפען און די מוטער איז ווידער ארויף אין שוהל דאוונען.

ווען מען האט דעם דאוונען געענדיגט און די ארימע אלמנה איז

גענאנגען אהיים, שמופענדיג דעם וועגעלע אין וועלכען עס איז געזעסען
 איהר קינד, האט זי ניט באמערקט אז א פרוי געהט איהר נאך. דאס
 איז געווען די רייכע פרוי וועלכע האט געוואלט אויסגעפינען וואו די
 ארימע מוטער וואוינט.

ווען שרה איז געקומען אהיים האט זי געפונען אין דעם קינד'ס
 וועגעלע א געבראמענע הוהן, חלה און פרוכטען. זי איז געווען אזוי
 פארוואונדערט, דאס זי האט געמיינט אז זי זעהט דאס אין חלום, אבער
 זי האט באלד אויפגעהערט זיך צו וואונדערען און האט געזאגט:
 „די גוטע מלאכים האבען זיך געזארגט פאר מיר אויך“.

צו מנחה איז שרה וויעדער גענאנגען אין שוהל. און ווען זי איז
 געקומען אהיים, האט זי ביי דער טהיר געפונען א קעסטעל מיט שפייז,
 פיש, פלייש, חלה, פרוכטען און קליידער פאר איהר און דעם קינד. „די
 גוטע מלאכים וועלען מיך שוין ניט לאזען הונגערען מיר מיט מיין קינד!
 האט זי אויסגערופען מיט גרויס פרייד. „מיין געבעט איז אנגענומען
 געווארען“.

* * *

אויף מארגען, נאך דעם צווייטען טאג ראש השנה, ווען אלע אידען
 האבען געפאסט צום גדליה, איז אריינגעקומען די רייכע פרוי, דער
 „מלאך“, צו שרה'ן און האט איהר געפרעגט אויב זי וויל געהן צו איהר
 אהיים.

„ווער זייט איהר, גוטע פרוי?“, האט שרה געפרעגט. „זייט איהר
 פילייכט דער מלאך וואס האט געשפייזט מיך און מיין קינד דיזען יום
 טוב?“

„איך בין ניט א מלאך“, האט די רייכע פרוי געענטפערט מיט א
 שמייכעל. „איך האב נאר געטהאן וואס יעדער איינער דארף טהאן פאר
 ארימע פרויען אזעלכע ווי איהר. איך בין געקומען אייך נעהמען צו מיר
 אהיים מיט אייער קינד. איהר וועט קענען ביי מיר אין הויז ארכייטען
 פאר אייער ברויט און אייער קינד וועט זיך ערציהען צוזאמען מיט מינע“
 „איהר זייט טאקע א מלאך!“ האט שרה געענטפערט. „מיין קינד
 וועט יעצט האבען א היים און א מוטער“.

א מענש אהן א הארץ

מענדיל איז געווען אן ארימער יתום. אהן א פאטער און אהן א מוטער. האט ער געלעבט פון דעם וואס ער פלעגט פארקויפען צייטונגען אין גאס. זומער אזוי ווי ווינטער איז ער ארומגעלאפען אין די גאסען פון דער שטאדט אום צו פארדיענען אויף ברויט און נאכטלעגער. ער האט ניט געהאט קיין קרוב און קיין פריינד. ער איז געווען איינער אליין אין דער וועלט. און ווייל ער איז געווען עלענד האט ער געמוזט אויס-שמעהן זעהר פיעל צרות פון גרעסערע אינגלעך וועלכע פלעגען איהם פרייבען פון איין ארט צום אנדערען.

אט אזוי האט זיך מענדיל ערצויגען און איז אויסגעוואקסען א מענש מיט א פארביטערטער הארץ געגען דער גאנצער וועלט. ער האט אלעס און אלעמען פיינד געהאט, און אז ער פלעגט זעהן ווי קינדער געהן מיט זייערע עלטערען, און ווי די עלטערען צייגען זיי ארויס ליעבע, פלעגט ער די קינדער שטארק מקנא זיין. און זיין הארץ איז נאך מעהר פארביר-טערט געווארען.

אז מענדיל איז געווארען עלטער האט ער אנגעהויבען צו פארדינען מעהר געלט, און אז ער איז געווארען 18 יאהר אלט, האט ער שוין געהאט גענוג געלט צו מאכען אן אנדער געשעפט. ער האט אנגעהויבען צו לייהען געלט אויף פראצענט, געהמענדיג טייערע שטיינער און ציערונג אלס משכנות. פון טאג צו טאג איז ער געווארען אלס רייכער און רייכער. אבער ער האט אלס געלעבט פאר זיך אליין, אכגעזונדערט פון מענשען. קיינער האט איהם געליעבט און ער האט אויך קיינעם געליעבט. ער האט געלעבט זעהר קארג, האט זיך ניט פארגונען אויסצוגעבען אן איבע-ריגען סענט. ער האט ניט געוואוסט פון קיין רוה און פון קיין פארגניגען, נאר ער איז אימער געווען פארטאן אין זיין געשעפט.

מיט דער צייט איז באקאנט געווארען אז מענדיל איז געווארען זעהר א רייכער מאן. מענשען האבען אנגעהויבען זוכען זיין פריינדשאפט, אבער ער האט זיך פון זיי דערווייטערט. ער האט די מענשען ניט גע-קענט פארגעסען דאס וואס זיי האבען זיך פון איהם דערווייטערט ווען ער איז געווען אן ארימער, הונגריגער און עלענדער אינגעל. ארימע לייט

פלעגען קומען צו איהם בעמען הילף, אבער ער פלעגט זיי ענטזאגען. אזוי ווי ער האט קיינמאל געוואוסט פון ליעבע, אזוי האט ער אויך נישט געוואוסט פון רחמנות. און מיט דער צייט האט מענדיל באקומען א נאמען „דער מענטש אהן א הארץ“.

ווען מענדיל איז שוין געווארען א בחור פון עטליכע און צוואנציג יאהר, האט ער שוין נישט מעהר מקנא געווען קינדער וואס געהן ארום מיט זייערע עלטערען. יעצט האט זיך אין זיין הארץ ערוועקט א בענקד שאפט נאך א פרוי, א חבר אין לעבען. עס איז איהם געווארען אומעדיג צו זיטצען איינער אליין און נישט האבען מיט וועמען א פריינליך ווארט אויסצוריידען.

פיעלע מענשען האבען איהם יעצט געזוכט צו באקומען פאר אן איידים, אבער מענדיל האט זיך געטראכט: נישט מיך זוכען זיי, נאר מי געלד. ער האט זיך דערווייטערט פון פרויען און אויף זיי געקוקט מיט פערדאכט אז זיי ווילען צונעהמען זיין געלד.

נאר איינמאל האט זיך געמאכט אז מענדיל האט זיך באקאנט מיט אן ארימער מיידעל און זי איז איהם זעהר שטארק געפעלען געווארען די מיידעל האט נישט געוואוסט, אז מענדיל איז זעהר רייך, און זי האט איהם שטארק ליעב באקומען. מענדיל האט איהר אויך נישט געזאגט אז ער איז רייך און האט זיך פאר איהר פארשטעלט אלס אן ארימער ארי-בייטער. „אט דיזע ליעבט מיך מיט אן אמת“, האט מענדיל געזאגט צו זיך, „און מיט דיזער וועל איך חתונה האבען“.

אויך נאכדעם ווי ער האט מיט איהר חתונה געהאט האט מענדיל איהר נישט אויסגעזאגט אז ער איז רייך. ער האט געוואלט אויף ווייטער אויך לעבען שפארזאם און נישט אויסגעבען א סך געלד. ער איז געווע גליקליך וואס ער האט אן אמת'ען פריינד וואס ליעבט איהם נישט פאר זיין געלד, און ער איז מיט איהר געווען גליקליך.

צו איהם אין געשעפט פלעגען נאך אלץ קומען מענשען וואס הא-בען געזוכט זיין פריינדשאפט, אדער בעמען זיין הילף, אבער ער האט זיי אלעמען דערווייטערט פון זיך. ער האט אלץ נישט געקענט פארגע-סען, אז ווען ער איז געווען אן ארימער אינגעל פלעגען זיי זיך דערוויי-

טערען פון איהם. ער האט געוואוינט אין אן ארט וואו קיינער האט איהם ניט געקענט, און קיינער האט געוואוסט אז ער איז רייך. א יאהר נאך מענדיל'ס חתונה האט איהם זיין פרוי געבארען א קינד. דאס איז געווען א שעהנע מיידעלע וועלכע האט אויסגעזעהן ווי איהר מוטער.

מענדיל האט דאס קינד זעהר ליעב באקומען, און יעצט האט ער געלעבט נאך גליקליכער. ערשט דאן אז ער איז געווארען א פאטער האט ער זיין פרוי אויסגעזאגט דעם סוד אז ער איז זעהר רייך און בא-זיצט א גרויסען פארמעגען. זיי האבען אנגעהויבען צו לעבען כריי-טער. זיי האבען אריינגעצויגען אין א שעהנע וואוינונג. מענדיל האט אבער זיין פרוי פארזאגט אז זי זאל ניט אריינלאזען צו זיך אין הויז פרעמדע מענשען און זיי ניט געבען קיין געלד. זיין פרוי האט אבער דאך געהאלפען ארימע מענשען אויף וויפעל זי האט געקענט, אהן איהר מאן'ס וויסען.

זי האט געוואוסט ווארום איהר מאן איז געווען אזוי בייז אויף אלעמען. זי האט מיט איהר מאן גרויס מיטלייד געהאט, זי האט אבער אויך רחמנות געהאט אויף די הונגעריגע מענשען וואס קומען בעמען אויף ברויט.

איינמאל האט זיך געמאכט אז מענדיל איז אנגעקומען אין הויז גראדע ווען זיין פרוי האט גערעדט מיט אן ארימען מענשען. איז מענדיל געווארען שטארק בייז און האט דעם ארימאן ארויסגעטריבען. דער ארימאן איז ארויס און האט זיך געשווארען אז ער וועט פון איהם נעהמען נקמה.

א צייט איז אריבער און קיין זאך איז ניט געשעהן. מענדיל און זיין פרוי האבען שוין אויף יענעם ארימאן פארגעסען. אבער איינמאל, ווען זייער טאכטער, העלען, איז שוין געווען א מיידעלע פיער יאהר אלט, און האט זיך געשפיעלט איינע אליין אויף דער גאס, איז זי פאר-שוואונדען געווארען און מען האט ניט געוואוסט וואו זי איז אהינגער-קומען. מען האט איהר געזוכט איבעראל, אבער מען האט איהר ניט געקענט געפינען.

ערשט דאן האָט זיך מענדיל דערמאָנט אָן יענעם אַרימאָן וועלכען ער האָט אמאָל ארויסגעטריבען, און ווי יענער האָט זיך געשוואָרען אז ער וועט פון איהם נעהמען נקמה.

מענדיל האָט יעצט איינגעזעהן אז ער איז געווען אונגערעכט, אז ער האָט ניט ריכטיג געהאנדעלט געגען יענעם אַרימען מאן און געגען אַנדערע אַרימע לייט. עס האָט איהם שטאַרק פארדראָסען, און זיין האַרץ איז אויסגעגאנגען נאָך זיין קינד.

און ער איז געוואָרען גאָר אן אַנדער מענש, מענדיל. ער האָט אָנגעהויבען ארומצוגעהן איבער די אַרימע גאַסען און זיך צוקוקען צו די קינדער וואָס האָבען זיך געשפּיעלט אין גאַס, פּיליכט וועט ער טרע-פען זיין מיידעלע.

פּיעל מאָל אז ער האָט געזעהן אַרימע באַרפּיסע קינדער אין גאַס, האָט ער זיי געלד געגעבען. ער האָט זיך געטראַכט, פּיליכט הונגערט יעצט מיין אייגען קינד אזוי ווי דיזע אַרימע קינדער.

דער אַמאָליגער שלעכטער און קאַרגער מענדיל, דער מענש אַהן אַ האַרץ, האָט אויסגעפונען אז העלפען אַרימע מענשען מאַכט לייכטער אַלע שמערצען, און יעדען מאָל אז ער האָט געגעבען געלד צו אַן אַרים קינד, האָט ער געפּיהלט אַ גרויסע טרייסט אין האַרצען.

און איינמאָל אז ער איז געקומען אהיים, אַ מיעדער פון לאַנג אַרומגעהן, איז איהם זיין פרוי געקומען אַנקעגען מיט אַ גרויסער שמחה: „אונזער קינד איז דאָ! אונזער העלען איז צוריקגעקומען!“

העלען איז ריכטיג אין דעם טאָג צוריקגעקומען. צו איהר קליידע-לע איז געווען צוגענעהט אַ צעמעלע אויף וועלכען עס איז געשטאַנען: „איך האָב אייך נעכטען געזעהן אין גאַס געבען מיין קינד אַ דאָלאַר, האָב איך אייך מוחל געווען וואָס איהר האָט מיך אמאָל פון אייער הויז ארויסגעטריבען, און איך בריינג אייך אייער קינד צוריק.“

און זייט דאָן איז מענדיל געוואָרען אַ גוטער מענש צו אַלעמען.

מענדעלע גבור

מענדעלע גבור איז געווען אן ארימער שניידער און א גאנץ שוואַך
כער מענשעל. ווי אזוי ער איז געוואָרען אַ גבור דאָס וועט איהר וויסען
אַז איהר וועט לעזען דיזע מעשה.

איינמאָל איז מענדעלע געזעסען אין זיין אַרימער שטיבעל און געד-
נעהט. אויף זיין מיש איז געלעגען א שטיק ברויט באשמירט מיט האַניג,
וואָס ער האָט זיך אָנגעגרייט פאר זיין מיטאג. פליגען האָבען דאָך אויך
ליעב האַניג, האָבען זיי זיך אַרומגעקליבען אויף דעם שטיק ברויט און
גענומען נאָשען פון דעם האַניג. מענדעלע האָט זיי פארטרובען איינמאָל
און א צווייטען מאל און יעדען מאל זיינען די פליגען צוריקגעקומען.
צולעצט איז ער געוואָרען אין כעס און האָט געגעבען א פאטש, זיינען
די פליגען געפאלען טויט.

מענדעלע האָט דערנאָך איבערגעזעהלט די פליגען וואָס ער האָט
גע'הרג'עט. זיי זיינען געווען פונקט זיבען איז צאָהל. האָט ער גע-
זאָגט צו זיך: „יעצט בין איך א גבור. איך האָב גע'הרג'עט זיבען
אויף איין מאל“, און ער איז געוואָרען זעהר שטאַלץ ביי זיך.

„איך בין א גבור, א גרויסער העלד!“ האָט ער געזאָגט צו זיך.
„אַבער פאר וואָס זאָל די גאַנצע וועלט ניט וויסען וואָס פאר א גבור
איך בין? איך מוז מאַכען אַז די גאַנצע וועלט זאָל וויסען פון מיין
גבורה.“

האָט מענדעלע גענומען א לאנגען פאפיר און האָט אויף דעם אַנ-
געשריבען: „דער'הרג'עט זיבען אויף איין מאל“. און נאָכדעם האָט
ער דעם פאפיר אַרומגעבונדען אַרום זיין קאפּעלוש. ער האָט גענומען
א שמעקען און האָט זיך געלאָזט געהן איבער דער ווייטער וועלט.
ער איז געווען זעהר אַרים און מעהר ווי א שטיקעל הארטע קעז
האָט ער ניט געהאט אויף מיטצונעהמען. אויפ'ן וועג האָט ער גע-
כאפט א קליינעם פויגעל, האָט ער איהם אריינגעלייגט צו זיך אין בוים.
א לעבעדיגען.

ווען ער איז אריין אין וואלד האָט ער דאָרט געפונען א ריעז. דער
ריעז איז געווען א רויבער, אַבער מענדעלע האָט זיך פאר איהם ניט

דערשראָקען. ער איז צו איהם צוגעגאנגען און געזאָגט: „וואָס מאַכסטו, גוטער ברודער?“

אַבער דער ריעז האָט איהם אָנגעקוקט מיט שפּאַט און געזאָגט: „ווער ביזטו, קליינער מענשעלע?“
„דו זעהסט ניט ווער איך בין?“ האָט מענדעלע געזאָגט. „אַט לעז וואָס עס שטעהט געשריבען אויף מיין הימעל. איך האָב דער-הרג'עט זיבען אויף איין מאָל.“

דער ריעז האָט איהם אַבער ניט געגלויבט און ער האָט איהם געדוואַלט אויספרובירען, האָט דער ריעז גענומען אַ שטיין אין די הענד און האָט עס צוריקען אויף זאמד.

„קענסטו דאָס אויך טאָן?“ האָט דער ריעז געפרעגט.
„יאָ“, האָט מענדעלע געענטפערט. „איך עס אזעלכע שטיינער“, און מענדעלע האָט ארויסגענומען דעם הארמען קעזעל פון זיין טאַש און האָט דאָס געגעסען.

„קענסטו וואַרפֿען אזוי הויך?“ האָט דער ריעז געפרעגט, און ער האָט גענומען אַ שטיינדעל און האָט עס געוואַרפֿען זעהר הויך.
„אז איך וואַרף עפעס“, האָט מענדעלע געזאָגט, „פליהט עס אַוועק אזוי הויך, אַז עס פאַלט מעהר קיינמאַל צוריק אַרונטער“. און מענדעלע האָט אַרויסגענומען דעם פויגעל פון זיין כּוזים און האָט איהם אַ וואַרף געטאָן אין דער הויך. עס פאַרשטעהט זיך אַז דער פויגעל איז צוריק ניט געקומען.

„יעצט זעה איך אַז דו ביזט אַ גרויסער העלד“, האָט דער ריעז געזאָגט. „קום מיט מיר אהיים און איך וועל דיך פאַרשטעלען פאַר מיינע חברים.“

מענדעלע איז מיט דעם ריעז געגאַנגען. זיי זיינען געקומען אין אַ הייהל, אין מימען וואַלד. דאָרט זיינען געזעסען נאָך צוויי ריעזען און האָבען געגעסען אַ שעפּס. יעדער איינער האָט געהאַלמען אַ האַלבען שעפּס אין האַנד און געגעסען.

זיי האָבען איינגעלאדען מענדעלען אויף נאַכטלעגער. מענדעלע האָט זיך געלייגט אין אַ גרויסען בעט. אַבער שפעטער, אז אלע זיינען

איינגעשלאָפֿען, האָט ער פון די קישענס געמאכט א מענשעלע און איהם איבערגעדעקט מיט דער קאלדרע. אליין האָט ער זיך געלייגט אונטער'ן בעט.

האלבע נאכט איז דער גרעסטער ריעז צוגעגאנגען צו דער בעט און האָט מיט א שווערד צושניטען דעם מענשעלע, מיינענדיג אז דאָס איז מענדעלע.

גלייך נאָכדעם איז מענדעלע ארויסגעקראַכען פון אונטער דער בעט און זיך אוועקגעלייגט אויף זיין פריהערדיגען אָרט.

אין דער פריה, אז די דריי ריעזען האָבען איהם דערזעהן א לעבע-דיגען, האָבען זיי זיך פאן איהם דערשראָקען און זיינען אנטלאָפֿען.

מענדעלע איז אוועק ווייטער. ער איז געגאנגען און געגאנגען ביז ער איז אָנגעקומען אין א פרעמדער לאַנד. ווי די מענשען האָבען דערזעהן פון זיין היטעל אז ער האָט דער'הרג'עט זיבען אויף איין מאָל, האָבען זיי פון דעם געמעלדעט זייער קעניג. דער קעניג האָט מענדעלען געלאָזט רופֿען צו זיך און האָט צו איהם געזאָגט :

„אזא גבור ווי דו איז גוט צו האָבען ביי מיר אין לאַנד. איך וועל דיך מאַכען פאר אַ גענעראַל“.

„איך בין צופריעדען צו זיין א גענעראַל“, האָט מענדעלע געענט-פערט.

אַבער ווי די סאַלדאטען האָבען דערהערט וואָס פאר א גבור זייער גענעראַל איז, זיינען זיי געקומען צום קעניג און געזאָגט : „מיר האָבען מורא צו דיענען אונטער איהם. פאר א קלייניגקייט קען ער אונז דאָך דער'הרג'ענען. אַ שפּאס, אַ מענש וואָס קען הרג'ענען זיבען אויף איין מאָל!“

און אז דער קעניג האָט פון דעם דערהערט, האָט ער חרטה בא-קומען וואָס ער האָט מענדעלען צוגענומען צו זיך. ער האָט אויך מורא באקומען פאר איהם. האָט דער קעניג גענומען זוכען מיטלען ווי פון איהם פטור צו ווערען.

האָט דער קעניג גערופֿען מענדעלען צו זיך און האָט צו איהם אזוי געזאָגט : „דאָ ניט ווייט פון דאָנען איז דאָ א וואַלד, און אין דעם וואַלד

געפינען זיך צוויי שמארקע רויבער וואָס כאַפּאלען רייזענדע און באַ-
רויבען זייערע פּאַרמעגענס. אויב דו וועסט טוימען דיזע צוויי רויבער,
וועל איך דיר געבען מיין טאַכטער פּאַר אַ פּרוי און אַ העלפּט פּון מיין
קעניגרייך אלס נדן."

מענדעלע האָט זיך אָנגענומען צו הרג'ענען די צוויי רויבער.
דער קעניג האָט איהם געגעבען עטליכע רייטער, און מענדעלע איז מיט
זיי אַוועקגעפּאַהרען אין וואַלד."

די רייטער האָט מענדעלע געהייסען זיך אַכשטעלען ניט ווייט פּון
וואַלד, און אליין איז ער אריין פּאַוואַלינקע אין וואַלד אינעוועניג. ער
איז ארויפגעקראַכען אויף אַ בוים, ארויפגעקלעטערט גאַנץ הויך און
ארונטערגעקוקט.

„ דאָס איז געווען אַ קאָקאָ נוס בוים. יעדער נוס האָט געוואויגען
עטליכע פּונט. מענדעלע האָט דערזעהן ווי אונטען שלאָפען די צוויי
רויבער.

האָט ער אַכגעריסען אַ נוס וואָס האָט געוואויגען ביי פינף פּונט
און האָט עס אַ שלידער געטאָן איינעם פּון די רויבער אין געזיכט.
דער רויבער האָט זיך אויפגעכאַפּט מיט אַ געשריי, און מיינענדיג אז
דאָס האָט אין שפּאַס געטאָן זיין חבּר וואָס איז געלעגען נעבען איהם,
האָט ער איהם אראַבגעלאָזען אַ זעץ אין האַרצען. דער אַנדער רויבער
האָט זיך אויך אויפגעכאַפּט און זיי האַכען זיך גענומען שלאָגען. זיי
האַכען אויסגעריסען גאַנצע בוימער און זיך געשלאָגען איינע די אַנדער-
רע, ביז ביידע זיינען געלעגען צובלוטיגטע אויף דער ערד. דאָן איז
מענדעלע אַרונטער פּון בוים, גענומען זיין שווערד און האָט זיי אַכגע-
שניטען די קעפּ.

נאַכדעם האָט ער גערופּען די רייטער וואָס האַכען געווארט אויסען
וואַלד און ער האָט זיי געצייגט ווי די צוויי ריעזען ליעגען טויט.

מענדעלע האָט באַוויזען אַז ער איז אַ גרויסער גבור און דער קעניג
האָט איהם געמוזט געבען זיין טאַכטער פּאַר אַ פּרוי און דערצו אַ העלפּט
פּון זיין קעניגרייך.

איינמאַל האָט דעם קעניג'ס טאַכטער געהערט ווי מענדעלע רעדט

פון שלאָף : „גנעדיגער הערר ! אייער ראָק וועל איך זיכער מאַכען פארטיג אויף שבת.“ און ווי דעם קעניג'ס טאָכטער האָט דאָס דער-הערט, האָט זי זיך אָנגעשטויסען אַז מענדעלע איז ניט א העלד, נאָר אַן אַרימער שניידער. האָט זי פון דעם דערצעהלט דעם קעניג.

דער קעניג האָט געגעבען א באַפֿעהל צו זיינע דיענער, אז ווען מענדעלע וועט איינשלאָפען ביינאכט, זאָלען זיי צוגעהן צו איהם אין דער שטיל און איהם אָבהאַקען דעם קאַפּ. אָבער צווישען די דיענער איז געווען איינער וואָס האָט מענדעלען ליעב באַקומען, און ער האָט איהם דערצעהלט אַז דער קעניג וויל איהם טויטען.

ביינאכט אז דעם קעניג'ס טאָכטער האָט געזעהן אז איהר מאַן שלאָפט שוין, האָט זי געעפענט די טהיר און האָט געזאָגט די דיענער אַז זיי קענען שוין אריינגעהן, אָבער פּלוצלונג האָט זיך געהערט מען-דעלע'ס שטימע, ווי ער רעדט פון שלאָף :

„זיעבען האָב איך דער'הרג'עט אויף איין מאָל, צוויי ריעזען האָב איך די קעפּ אָבגעשניטען, זאָל איך מיך שרעקען פאַר אַ פּאַלשע פרוי מיט אַ פאַר לומפיגע דיענער וואָס שטעהען דאָרט אין טהיר ? עס וועט א לעבעדיגער פון זיי ניט בלייבען !“

ווי די דיענער האָבען דאָס דערהערט, זיינען זיי אַנטלאָפען. דעם קעניג'ס טאָכטער האָט זיך אומגעקעהרט און איז געפאלען מענדעלען צו די פיס און געבעטען ער זאָל איהר מוחל זיין. דער קעניג איז אַנט-לאָפען פאַר מורא, און מענדעלע גבור איז געוואָרען מלך איבער'ן גאַנ-צען לאַנד.

דער שלעכטער קעניג און די גוטע פלייה

אמאָל, אמאָל איז געווען א מלך, זעהר א שלעכטער וועלכער האָט אומגליקליך געמאכט זיין פאָלק. זיי האָבען איהם געהאסט, אָבער זיי האָבען פון איהם ניט געקענט זיך באַפרייען ווייל ער האָט געהאט א סך וועכטער ארום זיך און א גרויסע ארמיי מיט סאַלדאַטען צו פאַר-היטען פון אַן אויפשטאַנד.

יעדען טאָג פלעגט ער אויפשטעהן נאָך אַן ערגערער מענש ווי

נעכטען. זיינע דיענער האָבען פאר איהם מורא געהאַט און אין האַר-
צען האָבען זיי איהם געשאַלטען. זיין אייגענע פרוי און קינדער האָבען
איהם געהאַסט. אַזאַ רשע איז דאָס געווען.

איינמאַל האָט אין דעם פּאַלאַסט פאַרבלאַנדזשעט א פלייה. און
זי איז געווען גאַנץ פאַרשיעדען פון אַנדערע פלייהען, דען זי איז געווען
אַ קלוגע און א גוטע. זי פלעגט בייסען נאָר דאָ ווען זי איז געווען
זעהר הונגעריג, און אויך דאָן פלעגט זי בייסען נאָר די שלעכטע. גוטע
מענשען פלעגט זי ניט בייסען.

נו, אז דיזע פלייה איז אַנגעקומען אין דעם קעניג'ס פּאַלאַסט, האָט
זי גלייך דערקענט אַז ער איז זעהר א שלעכטער מענש, און אז זי האָט
זיך דערוואוסט ווי שלעכט ער איז צו זיינע קנעכט און זיינע אונטער-
טהאַנען האָט די פלייה זיך אונטערנומען צו מאכען איהם בעסער.

„עס איז אפילו א געפעהרליכער עסק זיך אַנצוהויבען מיט אַזאַ
גרויסען רשע“, האָט די פלייה געזאָגט, „אַבער איך וועל דאָך פּרוּבירען“.
און יענע נאַכט אַז דער קעניג האָט זיך געלייגט אין בעט האָט ער
געפיהלט אזוי ווי א שטאָך פון א נאָדעל.

„וואָס איז דאָס?“ האָט ער מיט כעס אויסגערופען.

„א קליינע פלייה וואָס וויל אויסבעסערען א גרויסען קעניג“, איז
געווען דער ענטפער.

„א פלייה? וואָרט א מינוט. איך וועל דיר שוין צייגען!“

דער קעניג איז אויפגעשפרונגען פון בעט, האָט צוגערופען זיינע
דינער און האָט זיי געהייסען זוכען די פלייה. די דינער האָבען איבער-
געטרייסעלט אַלע קישענס, מאַטראַצען און די קאַלדעס, אַבער זיי האָ-
בען די פלייה ניט געפונען. און ווייסט איהר פאַרוואָס? ווייל די פלייה
האָט זיך די גאַנצע צייט באהאלטען ביים קעניג אין באַרד.

דער קעניג האָט זיך נאַכדעם צוריק אריינגעלייגט אין בעט, מיט
נענדיג אַז די פלייה האָט זיך שוין גוט אַנגעשראַקען און וועט שוין
מעהר ניט קומען. אַבער ווי נאָר ער האָט אוועקגעלייגט זיין קאַפּ
אויפ'ן קישען, איז די פלייה צוריק ארויס פון איהר באהעלטעניס און
האָט איהם ווידער א ביס געטאַן.

„דו קליינע באשעפענים!“ האָט דער קעניג בייז אויסגעשריען.
 „דו וואָגסט זיך צוריק צו קומען? דו, וואָס דו ביזט ניט גרעסער פון
 א זעמדעלע, וואָגסט זיך צו רייצען מיט דעם גרעסטען קעניג אויף דער
 וועלט?“

די פלייה האָט גאַרנישט געענטפערט, נאָר זי האָט ווייטער געבי-
 סען. דער קעניג האָט א גאנצע נאכט ניט געקענט צומאַכען אן אויג.
 און אויף מאַרגען, אז ער איז אויפגעשטאנען, האָט ער זעהר שלעכט
 געפיהלט און האָט צו קיינעם א גוט וואָרט ניט גערעדט. ער האָט
 געגעבען א באפעהל אַז מען זאל אויסרייניגען זיין פאַלאַסט פון פוסבאַ
 דען ביז'ן דאַך, אין יעדען ווינקעלע.

און נאַכדעם ווי זיינע קנעכט האָבען אויסגערייניגט אין יעדען
 ווינקעלע און זיי האָבען די פלייה נאָך אלץ ניט געפונען, זיינען געקומען
 צוואנציג פראָפעסאָרען מיט גרויסע מיקראַסקאָפּען און האָבען אויך
 געזוכט. אָבער אויך די פראָפעסאָרען האָבען די פלייה ניט געקענט
 געפינען, דען זי האָט זיך באהאלטען אונטער דעם קראַגען פון דעם
 קעניג'ס ראַק.

יענע נאַכט האָט זיך דער קעניג געלייגט אין בעט זעהר פריה, וויי-
 ער איז געווען שטאַרק מיעד פון די צוויי נעכט וואָס ער האָט ניט גע-
 שלאָפען.

און נאָך איידער ער האָט געקענט איינשלאָפען האָט ער ווידער
 דערפיהלט א שטאַרקען ביס.

„ווער איז דאָס?“ האָט דער קעניג אויסגעשריען.

„די פלייה!“

„וואָס ווילסטו ווידער?“

„איך וויל אַז דו זאַלסט פאַלגען דאָס וואָס איך וועל דיר זאָגען.“

איך וויל אַז דו זאַלסט מאַכען דיין פאַלק גליקליך.“

„וואס פאַר אַ חוצפה דאָס איז צו מיר אזוי צו ריידען!“ האָט דער

קעניג אויסגעשריען אַרומלויפענדיג איבער'ן צימער. „וואָרט, איך

וועל דיר צייגען ווער איך בין!“

דער קעניג האָט צוגערופען אַ דינער און איהם געהייסען אַז ער

זאל בלאזען דריי מאל אין א טראַמפעט. דאָס איז געווען א סיגנאַל אז דער קעניג איז אין סכנת, אז ער איז באַפאלען פון א שונא. און גלייך ווי דער סיגנאַל איז געגעבען געוואָרען, האָבען אין קעניג'ס פאלאסט אָנגעהויבען אריינמארשירען סאַלדאַטען. אָפיצירען און גענעראַלען, און אויך דער הויפט קאָמאַנדיר פון דעם קעניג'ס ארמיי.

„ווער האָט דאָס געוואָגט צו שטערען די רוהע פון אונזער גרויסען הערשער?“ האָט דער הויפט קאָמאַנדיר געפרעגט.

„א פלייה, א קליינע פלייה“, האָט דער קעניג געענטפערט. „זי האָט זיך אָנגעזעצט אויף מיין לעבען און שוין צוויי נעכט, אז זי לאַזט מיך נישט שלאָפען, זי בייסט מיך, און רעדט געגען מיר מיט חוצפה.“

דער הויפט קאָמאַנדיר האָט געגעבען א באַפעהל און די סאַלדאַטען האָבען זיך אויסגעשטעלט מיט די ביקסען אין די הענד און געוואָרט. „רעכט, לינקס; רעכט, לינקס — מאַרש!“ האָט דער קאָמאַנדיר אויסגערופען.

די סאַלדאַטען האָבען גענומען מאַרשען איבער'ן קעניג'ס גרויסען שלאָף צימער. פאַראוים זיינען געגאַנגען די מיליטערישע מוזיקאַנטען און האָבען געשפיעלט דעם קריעגס־מאַרש. דעם רעש פון די פויקען און טראַמפעטען האָט מען געהערט פאַר מיילען. די פאַטריאַטען פון לאַנד זיינען ארויסגעשפרונגען פון זייערע בעטען און זיינען געלאָפען צום קעניג'ס פאלאסט פּרעגען אויב מען דאַרף האָבען וואָלונטירען צו פאַרגרעסערען די ארמיי. און ווען מען האָט זיי געזאָגט אז דער שונא געגען וועמען דער קעניג פיהרט יעצט מלחמה איז בלויז א פלייה, זיינען זיי גלייך אוועקגעלאָפען אהיים פיהרען מלחמה מיט זייערע אייגענע פלייה.

ביז שפעט אין דער נאַכט האָבען די סאַלדאַטען מיט זייערע אָפּי־צירען און גענעראַלען געזוכט דעם פיצינאַטיקען שונא, אָבער זיי האָבען איהם נישט געקענט געפינען. דען די פלייה האָט זיך באַהאַלטען אין דעם קעניג'ס האַאר און איז זיך די גאַנצע צייט דאָרט רוהיג געלעגען.

„זאל דער קעניג פּרובירען שלאָפען אין אַן אַנדער צימער“, האָט איינער פון די מיניסטראָרען געזאָגט.

די עצה איז דעם קעניג זעהר געפעלען געוואָרען, און ער האָט זיך געלייגט אין אַן אַנדער צימער, גאַנץ ווייט פון זיין שטענדיגען שלאָף-צימער.

און וואָס מיינט איהר איז געווען? די זעלבע זאך וואָס פריהער. ווי נאָר ער האָט זיך אַוועקגעלייגט אַזוי האָט די פלייה איהם גענומען בייסען און בייסען, מיט אַזאַ שנעלקייט, מיט אַזאַ הונגער, דאָס דער קעניג האָט אויף זיך צוריסען דאָס לייב פאַר וועהטאַג.

אַזוי איז געווען אַ נאַכט נאָך אַ נאַכט, ביז דער קעניג איז געוואָרען אַזוי מיעד און שוואַך פון ניט שלאָפען, דאָס מען האָט געמיינט אַז ער שטאַרבט שוין אַוועק. צולעצט האָט ער זיך באַשלאָסען צו פאַלגען די פלייה.

„איך גיב זיך אונטער“, האָט ער געזאָגט. „איך וועל מאַן אַלעס וואָס דו וועסט מיר הייסען. זאָג, וואָס פערלאַנגסטו פון מיר?“
„דו מוזט מאַכען אַז דייע מענשען זאָלען קענען לעבען גליקליך“, האָט די פלייה געענטפערט.

„ווי אַזוי זאָל איך עס מאַן?“ האָט דער קעניג געפרעגט.
„דו זאָלסט פאַרלאַזען דאָס לאַנד און קיינמאַל צוריק קומען.“
„קען איך מיטנעהמען מיין גאָלד און זילבער?“
„ניין“, האָט די פלייה געענטפערט. „דען אַלעס וואָס דו האָסט באַ-לאַנגט צו דיין פאַלק וועמען דו האָסט דיין גאַנצען לעבען גערויבט און גערויבט.“

אַבער ווען דער קעניג האָט אַנגעהויבען צו וויינען האָט די פלייה באַקומען רחמנות אויף איהם און האָט איהם ערלויבט מיטצונעהמען אַזוי פיעל גאָלד, וויפיעל עס האָט געקענט אריינגעהן אין זיינע מאַשען. און נאַכדעם ווי דער קעניג איז אַוועק האָט דאָס פאַלק זיך פאַר-אייניגט און געגרינדעט אַ רעפובליק. און יעצט לעבען זיי אַלע אין פרייהייט און גליק.

דער פאלאסט פון רעמסס

רעמסס דער דריטער, דער גרויסער קעניג פון מצרים, איז געווען זעהר רייך. איינמאל האט רעמסס פאררופען זיינע חרטומים, די קלוגע לייט, און צו זיי אזוי געזאגט: איך וויל זיך בויען א הויז וואו איך זאל קענען האלטען מיין גאלד און זילבער. דארום בעט איך איך איהר זאלט מיר געבען אן עצה ווי איך זאל מאכען די געביידע אזוי שטארק, אז גנבים זאלען ניט קענען איינברעכען ביינאכט און ניט קענען גנב'ענען מיין פארמעגען.

האבען די חרטומים געטראכט דריי טעג מיט דריי נעכט, און נאכ-דעם זיינען זיי געקומען צו רעמסס און האבען געזאגט:

„אונזער האר קעניג, אייביג זאלסטו לעבען! דריי טעג מיט דריי נעכט האבען מיר געטראכט און אזוי האבען מיר בארעכענט. די הויז פאר דיין אוצר זאלסטו לאזען בויען געבען דיין פאלאסט. קיינע טיהרען און קיינע פענסטער זאלסטו לאזען מאכען אין די ווענד, בלויז אין איין וואנד זאל זיך געפינען פאר דיר א קליינע טיהר, וועלכע זאל זיין פאר-שלאסען מיט א פעסטען שלאס. דאן וועסטו קענען שלאפען רוהיג און דו וועסט ניט דארפען זיך שרעקען פאר גנבים.

דעם קעניג איז די עצה פון די חרטומים זעהר געפעלען געווארען און ער האט גערופען איינעם פון די גרעסטע ארכיטעקטען פון זיין לאַנד און איהם געהייסען בויען אזא הויז ווי די חרטומים האבען גע-ראטען.

אבער דער ארכיטעקט איז געווען א קלוגער יונג און ער האט גע-זאגט: „אט דא האב איך א געלעגענהייט רייך צו ווערען!“ האט ער אויסגעבויט א שעהנע און א שטארקע הויז, ווי עס פאסט זיך פאר א הויז אין וועלכע דער קעניג דארף האלטען זיינע אוצרות. קיין פענסטער און קיין טיהרען האט ער געמאכט אין דער הויז, בלויז א קליינע טיהר פאר דעם קעניג. אבער אויסער דעם האט ער געמאכט אין איינע פון די ווענד נאך א טיהר פאר זיך אליין, וועלכע קיינער האט געקענט בא-מערקען און נאר ער אליין האט געוואוסט ווי אריינצוקומען און ווי ארויסצוגעהן. ער האט גערעכענט אז ווי באלד דער קעניג רעמסס וועט

אין דער הויז אוועקלעגען זיין גאלד און זילבער און זיינע טייערע שטיי-
נער, וועט ער קומען שפעט ביינאכט, אריינגעהן דורך דער געהיימער
טיהר, און וועט פון דארט ארויסנעהמען פיעל ער וועט קענען מראגען.
אבער נאך איידער דער ארכימעקט האט געקענט אויספיהרען זיין
פלאן איז ער שטארק קראנק געווארען. ווען ער האט געזעהן אז זיין
קראנקהייט איז א געפעהרליכע און אז ער מוז שמארבען, האט ער צו-
גערופען זיינע צוויי זיהן און האט זיי פארטרויט דעם סוד וועגען דער
געהיימער טיהר און ווי זיי קענען צונעהמען דעם קעניג'ס אוצרות.

נאכדעם איז דער ארכימעקט אוועקגעשמארבען.

איינמאל שפעט ביינאכט, ווען אלע מענשען האבען שוין געשלאף-
פען, זיינען די צוויי ברידער ארויס פון דער היים און אוועק צו דער הויז
וואו עס זיינען געלעגען דעם קעניג'ס אוצרות. זיי האבען געפונען די
געהיימע טיהר אזוי ווי זייער פאטער האט זיי געזאגט און זיי זיינען
אריין אינוועניג. און נאכדעם ווי זיי האבען צוגענומען אזוי פיעל גאלד
און זילבער וויפיעל זיי האבען געקענט מראגען, האבען זיי פארמאכט
די געהיימע טיהר, און די וואנד האט אויסגעזעהן אזוי ווי עס וואלט
גאר קיין טיהר ניט געהאט.

קיינער האט ניט געוואוסט פון זייער אריינקומען און ניט פון
זייער ארויסגעהן.

רעמסס איז אויפגעשמאנען אין דער פריה און האט באזוכט די הויז
פון זיינע אוצרות, און ווי פארוואונדערט ער איז געווארען, אז ער האט
דערזעהן דאס עם פעהלען איהם זעהר פיעל זאכען. ער האט אנטמער-
זוכט די געביידע פון אלע זיימען, אויב דארט איז ערגעץ ניטא א לאך
אין וואנד דורך וועלכע די גנבים זיינען אריינגעקומען, אבער די הויז
איז געווען גאנץ ווי געווען, און דער שלאס פון דרויסען איז געווען אונ-
באריהרט פון קיינעם אויסער פון איהם אליין. דאס האט דעם קעניג
שטארק געוואונדערט.

דער קעניג האט פאררופען זיינע חרטומים און האט זיי דערזעהלט
וואס עס איז געשעהן, און האט זיי געפרעגט וואס ער זאל טאן אום צו
קענען כאפען דעם גנב.

און די חרטומים האָבען געטראַכט דריי טעג מיט דריי נעכט, נאָכ־
 דעם זיינען זיי געקומען צו רעמסס און האָבען צו איהם אזוי געזאָגט :
 „לעבען זאל אונזער קעניג אייביג! דריי טעג מיט דריי נעכט
 האָבען מיר געטראַכט און עס איז ביי אונז געבליבען אז דער קעניג זאל
 פאַרשפּרייטען קונציגע נעטצען איבער די קאָסטענס מיט די טייערע
 זאָכען וואָס ליגען אין זיין אוצר, און אז דער גנב וועט קומען נאָך אַמאָל
 וועט ער זיך פאַרטשעפען אָן דעם נעטץ און וועט ניט קענען אַרויסגעהן.
 און אויף מאַרגען וועט דער קעניג איהם קענען באַשטראַפען ווי ער האָט
 פאַרדיענט.“

די עצה איז דעם קעניג זעהר געפעלען געוואָרען און ער האָט גע-
 הייסען מאַכען די נעטצען.

ביינאַכט זיינען די צוויי ברידער ווידער געקומען אין דעם קעניג'ס
 אוצר, אָבער ווי נור דער ערשטער פון זיי איז אריין אינוועניג, האָט ער
 זיך פאַרטשעפעט מיט זיין פּוס און איז געפאַלען. דער אַנדער ברודער
 האָט שוין מורא געהאָט אריינצוקומען. דער געפאַנגענער האָט פּרר-
 בירט אַרויסציהען זיין פּוס, אָבער וואָס מעהר ער האָט געזוכט פון דעם
 נעטץ זיך צו באַפּרייען, אַלץ טיעפּער האָט ער זיך איינגעפלאַנטערט.
 זעהענדיג אז ער קען זיך ניט רעטען, האָט ער געזאָגט צו זיין ברודער :
 „מיין טייערער ברודער ! איך זעה אז איך בין שוין פאַרלאָרען, זעה
 כאַטש אז דו זאָלסט בלייבען לעבען פון אונזער גוטע מוטער'ס וועגען.
 סאי ווי וועט מען מיך שוין טויטען, טאָ נעהם בעסער דו און שנייד אַראָב
 מיין קאָפּ וועט מען ניט וויסען ווער איך בין, און מען וועט דיך ניט אויס-
 געפינען דורך מיר.“

דער ברודער האָט געטאָן דעם פערלאַנג פון דעם אונגליקליכען און
 נאַכדעם ווי ער האָט צוגעמאַכט די געהיימע טיהר איז ער אַוועק אַהיים.
 אין דער פּריה איז דער קעניג אַריין מיט זיינע דינער צו זעהן וואָס
 דאָרט טהוט זיך, האָבען זיי געפונען אַ מענשען אַהן אַ קאָפּ. און זיי
 האָבען ניט געקענט פאַרשמעהן ווי ער איז אַהין אַריין און ווער ער איז
 געווען.

דער קעניג האָט ווידער געשיקט נאָך די חרטומים.

דריי טעג און דריי נעכט האָבען די הרטומים זיך באַראַט־הען.
 נאַכדעם זיינען זיי געקומען צום קעניג און האָבען אזוי געזאָגט:
 „אונזער קעניג! אייביג זאָלסטו לעבען! דריי טעג מיט דריי נעכט
 האָבען מיר געטראַכט און עס איז ביי אונז געבליבען אַז מען זאָל דעם
 מויטען קערפּער אָהן אַ קאַפּ אויפהענגען אין מיטען גאַס און מען זאָל
 אוועקשטעלען וועכטער וואָס זאָלען אויפפאַסען די מענשען וואָס געהן
 פאַרביי. און אויב עס וועט פאַרבייגעהן איינער וואָס וועט אָנהויבען
 וויינען זעהענדיג דעם קערפּער, וועט דאָס זיין אַ סימן אַז דאָס איז
 איינער פון זיין משפּחה.“
 דער קעניג האָט אזוי געמאַן.

די צוויי ברידער האָבען געהאַט אַן אַלטע מוטער און ווי זי האָט
 זיך דערוואוסט אַז מען האָט אויפגעהאַנגען איהר זוהן'ס קערפּער אין
 מיטען מאַרק, האָט זי געזאָגט צו איהר אַנדער זוהן: „דו מוזט מיר
 אַהער ברענגען. דיין ברודער'ס קערפּער, אום מיר זאָלען איהם קענען
 באַלזאַמירען און איהם טאָן זיין רעכט.“

דער זוהן האָט גענומען עטליכע גרויסע לאַגלען וויין און האָט זיי
 אָנגעלאָדען אויף אַז עזעל. ביינאַכט איז ער מיט דעם געפּאַהרען אין
 מאַרק. ווען ער איז געקומען צו דעם אַרט וואו דער קערפּער איז געהאַנג-
 גען, האָט ער געמאַכט אַ לאַך אין איינעם פון די לאַגלען און דער וויין
 האָט זיך אָנגעהויבען צו גיסען אויף דער ערד. ווען די וועכטער האָ-
 בען דערזעהן ווי דער וויין גיסט זיך, האָבען זיי געכאַפט כלים און גע-
 נומען שעפען דעם וויין פון דער ערד און טרינקען. „איהר ווילט וויין?“
 האָט דער ברודער צו זיי געזאָגט. „איך וועל אייך געבען פיעל איהר
 ווילט.“ און ער האָט זיך מיט זיי אוועקגעזעצט טרינקען. ווען זיי
 זיינען שוין איינגעשלאָפען פון צופיעל טרינקען, האָט ער זיי יעדען
 איינעם אָבגעשאַרען א האַלבע באַרד, צוגענומען זיין ברודער'ס קערפּער
 און איז מיט דעם פאַרשוואונדען געוואָרען.

ווען דער קעניג האָט אויף מאַרגען דערהערט אַז דער קערפּער אָהן
 אַ קאַפּ איז פאַרשוואונדען געוואָרען, איז ער געוואָרען שטאַרק אויפ-
 גערעגט. ער האָט די וועכטער אריינגעזעצט אין געפענגניס, נאַכדעם

האָט ער באקאנט געמאכט, אז אויב דער קלוגער גנב וועט זיך פאר איהם מעלדען, וועט ער איהם אלעס מוחל זיין און וועט איהם געבען זיין מאַכטער פאר א ווייב. א פאַר טעג שפעטער איז דער יונגער מאַן געקומען און איז געוואָרען דעם קעניג'ס איידים.

צו וואָס דער מענש לעבט

אין מזרח לאַנד האָט אמאָל געלעבט א גרויסער און א גוטער קעניג. האָט ער געהאַט א ראַטגעבער וועלכער איז געווען זעהר א קלוגער מאַן, א חכם, און זיין נאָמען איז געווען ידידיה. און דער קעניג האָט דעם ידידיה זעהר ליעב געהאַט און זיין גרעסטער פארגעניגען איז געווען מיט איהם צו פארבריינגען און זיך צוהערען צו זיינע קלוגע רייד. איינמאָל האָט דער קעניג געזאָגט צו זיין ראַטגעבער:

„שוין אַ לאַנגע צייט אַז עס ווילט זיך מיר דערגעהן וואָס איז דער צוועק פון דעם מענשענ'ס לעבען אויף דער וועלט. צו וואָס לעבען מיר? איך בעט דיך, פריינד, ערקלער מיר דאָס אויב דו קענסט.“

און ידידיה האָט געענטפערט: „דאָס איז אַ שווערע פראַגע, מיין קעניג. דאָס קען איך אויף דער מינוט ניט ענטפערען. גיב מיר עטליכע טעג צייט זיך צו באַדענקען.“

דריי טעג און דריי נעכט האָט דער ראַטגעבער געטראַכט איבער דעם קעניג'ס פראַגע, וואָס איז דער צוועק פון דעם מענשענ'ס לעבען אויף דער ערד, אָבער ער האָט ניט געקענט דערגעהן אַן ענטפער. איז ער געקומען צום קעניג און האָט איהם געבעטען, אז דער קעניג זאָל איהם ערלויבען צו מאַכען א ריזע איבער דער וועלט, זיך צו זעהן מיט גרויסע לייט, חכמים, פון אַנדערע לענדער; פילייכט קענען זיי איהם געבען אַן ענטפער אויף דער פראַגע.

דער קעניג האָט איהם די ערלויבניס געגעבען, און ידידיה איז אַוועקגעפאַהרען.

פון שטאָדט צו שטאָדט האָט ידידיה געוואַנדערט ביז ער איז געקומען אין אַ לאַנד וואו עס האָט זיך געפונען א גרויסער געלעהרטער, וועלכער איז אזוי געווען באליעבט ביי דעם קעניג פון יענעם לאַנד,

דאָס דער קעניג האָט פאַר איהם אויסגעבויט א באַזונדער פאַלאַסט, נעבען דעם קעניגליכען פאַלאַסט, אום ער זאָל זיין אימער נאָהענט צו איהם, און ער זאָל מיט איהם קענען ריידען און זיך באַראַטען וועגען יעדער זאַך, וואָס קומט פאַר אין לאַנד.

צו דיזען גרויסען חכם איז ידידיה געקומען, און האָט איהם גע'פרעגט די פראַגע, וואָס איז דער צוועק פון דעם מענשענ'ס לעבען אויף דער ערד.

„ווי מיר שיינט“, האָט דער גרויסער חכם געזאָגט, „איז די וועלט געגליכען צו א גרויסען רעספּאָראַן, וועלכער איז זעהר שעהו פארפּוצט און וואו מען קריגט די בעסטע זאַכען צום עסען און טרינקען. מענשען זיצען ביי די גרויסע רייך געדעקטע מישען, עסען און האַכען הנאה פון זייער לעבען. און די געסט ביימען זיך כסדר. די וואָס עסען זיך אַן זאַט פארלאַזען די טישען און געהען ארויס, און נייע מענשען קומען אריין און פארנעהמען זייערע פלעצער. אַט דאָס איז די וועלט און דאָס איז דאָס לעבען“.

ידידיה האָט גאַרנישט געזאָגט. ער איז אַוועק פון דעם חכם זעהר טרויעריג. עס איז קענטיג געווען אַן איהם אַז דער ענטפער איז איהם ניט געפעלען געווען. ער האָט זיך געמראַכט: קען דען זיין אַז די וועלט איז בלויז אַן אַרט פון עסען און טרינקען, און זיך וואוילטאַגען, און האַכען אלערליי פארגניגענס? לעבען דען אַלע מענשען זאַט און גליקליך? מיר זעהען דאָך אזוי פיעל מענשען וואָס זיינען אונגליקליך און וואָס הונגערען. טאָ וואס איז דער צוועק פון זייער לעבען?

איז ידידיה געפאַהרען ווייטער, ביז ער איז געקומען אין אַ שטאָדט וואו מען האָט איהם געזאָגט אַז אין אַ וואַלד, ניט ווייט פון דער שטאָדט, געפינט זיך א הייליגער מאַן, וואָס וואוינט אַכגעזונדערט פון מענשען, און לעבט אויף די פּרוכט פון וואַלד, און פארבריינגט זיין צייט אין לערנען און תהלים זאָגען. צו איהם איז ידידיה געגאַנגען און איהם געפרעגט די פראַגע, וואָס איז די וועלט און וואָס איז דער צוועק פון דעם מענשענ'ס לעבען.

דער הייליגער מאַן האָט איהם געענטפערט מיט אַ משל :

„אמאל איז א וואנדערער געגאנגען דורך דעם מדבר. פלוצלונג, אזוי ווי ער געהט, זעהט ער אז א הונגערדיגער לייב יאגט זיך נאך איהם. האט זיך דער וואנדערער דערשראקען און האט גענומען לויפען. לוי פענדיג איז ער אריינגעפאלען אין א גרוב וועלכע איז געווען צוגעדעקט מיט צווייגען, און ווען ער וואלט זיך ניט אָנגעכאפט אָן א צווייג וואס האט ארויסגעשמעקט פון א זייט פון דעם גרוב, וואלט ער ארונטער געפאלען אזוי שיעף, אז זיינע ביינער וואלטען זיך צושאטען. דער צווייג אן וועלכען ער האט זיך אָנגעהאלטען איז געווען זעהר א שוואך כער. ער האט געוואוסט אז ווען ער זאל זיך יעצט לאנגזאם ארונטערלאזען אין דעם גרוב איז זיין לעבען ניט זיכער, ווייל דער גרוב איז געווען פול מיט גיפטיגע שלאנגען. אט אזוי איז זיין לעבען געווען אין געפארהר פון אלע זייטען. פון אויבען האט אויף איהם געווארט א הונגערדיגער לייב, פון אונטען די גיפטיגע שלאנגען, און דער צווייג ביי וועלכען ער האט זיך אָנגעהאלטען, האט געקרעכט און האט געקענט יעדע מינוט זיך אַכברעכען. דערווייל האט דער וואנדערער דערזעהן אויף דעם צווייג וואקסען שעהנע עפעל, האט ער זיך פארגעסען אויף אלע געפארהרען און גענומען עסען די עפעל, געגעסען און געגעסען, און ניט געוואלט דענקען פון זיין סוף. אט דאס איז דעם מענשען'ס לעבען. דער נארישער מענש יאגט זיך נאך פארגניגענס און ווייס ניט אז עס ערווארטט איהם א ביטערער סוף.“

אויך פון דיזען ענטפער איז ידידיה געווען ניט צופריעדען און איז אוועק זעהר טרויעריג. דער הייליגער מאן האט אפילו גערעדט זעהר קלוג, אבער זיינע רייד זיינען געווען ניט אין גאנצען ריכטיג. די וועלט איז דאך ניט אין גאנצען פול מיט הונגערדיגע חיות און מיט גיפטיגע שלאנגען. גאט האט געמאכט א שעהנע וועלט, נאר מען דארף וויסען ווי אויף דער וועלט צו לעבען.

וואס זאל ידידיה טאן? איז ער געגאנגען ווייטער. ער איז געגאנגען און געגאנגען ביז ער האט אָנגעטראָפּען אַן אַרימען מענשען, א בעטלער, אין צוריסענע קליידער. ווען ידידיה האט זיך גוט איינגערקוקט האט ער געזעהן אז דער אַרימאָן איז א זעהר קלוגער מענש, האט

ער מיט איהם גענומען ריידען, וועגען דעם לעבען און וואס איז דער צוועק פון דעם מענשען אויף דער ערד.
און דער אַרימאָן האָט געזאָגט :

„אנשטאט א תשובה לאָמיק דיר דערצעהלען אַ מעשה. אַ שטוּר-
מער האָט אמאָל געזאָגט צו אַ בלינדען: „מיין זוהן, דער
טויבער, איז זעהר אומעדיג. אויב דו ווייסט פון עפעס אַ גוטען פיעדעל
שפיעלער, בריינג איהם צו מיין זוהן, ער זאל איהם מאַכען פרעהליכער...“
האַט דער בלינדער געענטפערט: „איך האָב גראדע היינט געזעהן
אַ גוטען פיעדעל שפיעלער. איך וועל שיקען מיין זוהן וועלכער האָט
קיין פיס אַז ער זאל איהם רופען.“ דער פיעדעל שפיעלער איז געווען
אַהן הענד, איז אַז ער איז געקומען צום שטומען'ס זוהן האָט ער
געשפיעלט אויף אַ פיעדעל אַהן סטרונגעס. דער שטומער פאַר-
מער האָט געזונגען, און דער בלינדער זעהענדיג אַז דעם שטומען זוהן
איז פרעהליכער געוואָרען, האָט ער געהייסען זיין זוהן וועלכער איז
געווען אַהן פיס אַז ער זאל געהן אַ טענצעל. אַ סך מענשען זיינען אַנ-
געקומען און צוגעזעהן די שמחה. ווען שקר האָט פון דעם דעהערט,
איז ער אויך געקומען, און ווי דער עולם האָט דערזעהן דעם שקר, האָבען
זיך אַלע פאַר איהם געקניעט און געבוקט, און געשריען: „לעבען זאל
אונזער קעניג דער שקר!“

ידידיה האָט דאָס אויסגעהערט און געזאָגט: „עס איז ניט אמת.
דער שקר האָט קיינמאָל געקייניגט צווישען מענשען. די מענשען האָבען
ליעב דעם אמת. עס טרעפט אַמאָל אַז זיי ווערען אויף אַ קורצע צייט
פארבלענדעט פון שקר, אָבער אויף לאנג קען זיין הערשאפט ניט אַנ-
האַלמען. דער אמת איז דער איינציגער הערשער אויף דער וועלט.“
יאָהרען לאנג איז ידידיה אַרומגעפאָהרען איבער פארשיעדענע לענד-
ער, זיך געזעהן און גערעדט מיט פארשיעדענע קלוגע לייט, אָבער
קיינער האָט איהם געקענט געבען אַזאַ ענטפער וואָס זאל איהם צופרייער
דען שטעלען.

מיעד פון דער לאנגער רייזע האָט זיך ידידיה צוריקגעקעהרט צום
קעניג און האָט צו איהם אזוי געזאָגט :

„גרויסער קעניג! איך בין ארומגעפאָהרען פיעלע לענדער, האָב געזעהן פיעלע פעלקער, און גערעדט מיט פארשיעדענע קלוגע לייט, און געהערט פארשיעדענע מיינונגען. און פון אלעס וואָס איך האָב גע- הערט און געזעהן, בין איך געקומען צום באשלוס אז דעם מענשען'ס לעבען איז געגליכען צו א לאַנגער ריזע, אזוי ווי די וואָס איך האָב געמאכט, און אז דער צוועק פון לעבען איז צו זוכען און צו פאַרשען דעם אמת. קיינער קען דעם ריכטיגען ענטפער ניט באַקומען, אָבער דער זוכען אליין בריינגט די מענשען פיעל נוצען און פארגניגען. זיי דערגעהען פיעלע זאַכען וואָס איז ווערטה צו וויסען, און זייער פאָר- שטאַנד וואַקסט, און זיי ווערען קליגער און בעסער. דער צוועק פון לעבען איז אַלואַ צו זוכען דעם צוועק פון לעבען, און ניט אויפהערען צו זוכען און זוכען.“

די „גאַלדענע טייבעלעך“

אַמאָל איז געווען אַן אַרימער שוסטער, האָט זיך איהם געוואָלט רייך ווערען, אָבער ער האָט ניט געוואוסט ווי אזוי ער קען רייך ווערען פון זיינע אַרימע פארדיענסטען.

איינמאָל איז צו איהם געקומען א יונגער מאַן וועלכער האָט גע- הייסען ראובן און ער האָט געזאָגט אז מאַרגען האָט ער חתונה מיט א שעהנער מיידעל וואָס הייסט רבקה, און אזוי ווי ער קען ניט געהן צו דער חופה אין אַלטע שיק, האָט ער געוואָלט באשטעלען ביי דעם שוסטער א נייע פאַר.

„קענט איהר מיר מאכען פאַרטיג אַ פאַר שיק אויף היינט זעקס אוהר אַווענד?“ האָט ראובן געפרעגט.

זעהענדיג אז דער חתן איז אין דער איילע, האָט דער שוסטער זיך געטראכט אז דאָ איז געקומען פאַר איהם א געלעגענהייט צו פארדיענען פיעל געלד. איך וועל ביי איהם בעמען א סך געלד, אויב ער וויל די ארכיט אזוי שנעל, האָט ער זיך געטראכט.

„איך האָב היינט זעהר פיעל ארכיט פון אַנדערע קונדען“, האָט דער שוסטער געענטפערט, „אָבער אויב איהר ווילט באַזאָהלען צעהן

דאלאר וועל איך די אנדערע ארבייט אַבלייגען און וועל מאַכען אייער רע שיד״.

„צעהן דאלאר איז צופיעל“, האָט ראובן געזאָגט. „אַבער אזוי ווי איך דאַרף די שיד׳ האַבען זעהר נויטיג, וועל איך אייך מוזען דעם פרייז געבען“.

אַז ראובן איז אַוועק האָט זיך דער שוסטער געטראַכט: װאַס פאַר אַ נאַר איך בין! איך האָב ביי איהם געקענט בעמען פיעל מעהר. האָט דער שוסטער אַכגעשנימען אַ שטיק לעדער און האָט זיך גענומען מאַכען די שיד׳ פאַר דעם חתן. אַז די שיד׳ זיינען פאַרטיג געוואָרען האָט ער זיי באהאלטען.

זעקס אַוהר איז ראובן געקומען נאָך זיינע שיד׳.

איהר מוזט מיר ענטשולדיגען“, האָט דער שוסטער געזאָגט. „איך פיהל היינט אַ ביסעל מיעד און קראַנק. איך קען די ארבייט ניט מאַכען. אַבער אויב איהר וועט מיר וועלען געבען נאָך פינף דאלאר וועל איך זיך אַנשמערענגען און מאַכען די ארבייט אויף ניין אַוהר“.

ראובן האָט איינגעזעהן אַז עס איז פאַר איהם שוין צו שפעט צו געהן זוכען אַן אנדער שוסטער, האָט ער געמוזט נאָכגעבען און געזאָגט אַז ער וועט קומען ניין אַוהר.

„ער וועט מיר געבען צוואַנציג“, האָט דער שוסטער געזאָגט צו זיך. „ער וועט עס מיר מוזען געבען“.

און אַז ראובן איז געקומען ניין אַוהר, האָט ער געפונען דעם שוסטער שלאַפען אויף זיין טיש.

„וואו זיינען מיינע שיד׳?“ האָט ראובן געפרעגט, ווען ער האָט דעם שוסטער אויפגעוועקט.

„עס האָט מיר געטראַפען אַן אונגליק“, האָט דער שוסטער גערעכטערט. „געכמען האָב איך די גאַנצע נאַכט ניט געשלאַפען, איך האָב געדאַרפט פאַרטיג מאַכען אַ פאַר שיד׳ פאַר איינעם וואָס איז גער ווען אין דער איילע אזוי ווי איהר. דאַרום בין איך היינט קראַנק און שלעפּעריג. אַבער אויב איהר וועט מיר געבען צוואַנציג דאלאר וועל איך די שיד׳ פאַרטיג מאַכען אויף צוועלף אַוהר“.

„צוואנציג דאלאר פאר א פאר שיק וואס איהר מאכט אימער פאר פינף דאלאר!“ האט ראובן אויסגערופען. „עס איז דאך א רויבעריי. אבער איך קען זיך ניט העלפען. איך קען ניט קומען צו מיין חתונה אין אן אלטע פאר שיק. אלזא, איך וועל קומען צוועלף אהר אויך בריינגען צוואנציג דאלאר.“

צוועלף אהר ווען ראובן איז געקומען האט איהם דער שוסטער געזאגט:

„די שיק זיינען פארטיג, אבער איך בין קראנק געווארען ארבייטענדיג אויף זיי. איך וועל געוויס מארגען מוזען געהן צו א דאקטאר, וויל איך אז איהר זאלט מיר געבען נאך פינף דאלאר, א הויך די צוואנציג, אום איך זאל האבען אויף דאקטאר און מעדיצין.“

ווען ראובן האט דאס דערהערט, איז ער געווארען שמארק אין כעס און האט געזאגט:

„איך דענק אז איך דארף שוין גאר קיין שיק. מיין כלה האט מיך זעהר ליעב און זי וועט מיט מיר געהן צו דער חופה אויך אין מיינע אלטע שיק.“

און ראובן איז ארויסגעלאפען פון דעם שוסטער'ס הויז.

דער שוסטער איז געבליבען זיצען אליין און עס האט איהם גענומען פארדריסען וואס ער האט געפאדערט אזוי פיעל געלד. איך האב געדארפט צופריעדען זיין מיט צוואנציג דאלאר, האט ער זיך גערטראכט. און יעצט, אז ער וויל שוין ניט די שיק, וואס בלייבט מיר צו טאן? איך וועל מוזען געהן אין מארק און זוכען אן אנדער קונה אויף די שיק, אזא מאן וואס די שיק זאלען זיך פאסען צו זיינע פיס און וועלכער זאל מיר וועלען באצאהלען כאטש דריי, אדער פיער דאלאר פאר זיי.

אויף מארגען איז דער שוסטער צוועק אין מארק. דער וועג איז געווען א ווייטער, ווייל דער שוסטער האט געוואוינט אין עק שטאדט, אין א פארווארפענעם ווינקעל, און עס איז איהם אויסגעקומען דורכ-צוגעהן א וואלד.

אין דעם וואָלד האָט ער באַגעגענט אַ יעגער.
 „וואו האָסטו געפאָנגען די גאַלדענע טייבעלעך?“ האָט דער יעגער
 איהם געפרעגט.

„וואָס פאַר אַ גאַלדענע טייבעלעך?“ האָט דער שוסמער איבער-
 געפרעגט. „דאָס איז דאָך אַ פאַר שיד.“

„אי, מאַכסט שפּאַס פּון מיר“, האָט דער יעגער געזאָגט. „פאַרקויף
 מיר דיינע גאַלדענע טייבעלעך. איך גיב דיר פאַר זיי פּופּציג דאָלאַר.“

דער שוסמער אז ער האָט דערהערט אז יעגער וויל איהם געבען
 פּופּציג דאָלאַר, האָט ער פּערלאַנגט הונדערט. אַבער יעגער האָט איהם
 געזאָגט אז די גאַלדענע טייבעלעך זיינען טאַקע ווערט הונדערט דאָלאַר,
 אַבער ער האָט ביי זיך יעצט קיין געלד. איז דער שוסמער אַוועק
 ווייטער.

ווען ער איז געווען ניט ווייט פּון מאַרק, האָט איהם אַכגעשמעלט
 אַ יונגער מאַן און האָט אויסגערופּען: „אך, וואָס פאַר אַ שעהנע פאַר
 גאַלדענע טייבעלעך דו טראָגסט אין דיינע הענד! ווי פּיעל ווילסטו
 פאַר זיי?“

דאָס מוז זיין נאָך אַזאַ משוגענער ווי דער יעגער, האָט זיך דער
 שוסמער געטראַכט. איך טראָג שיד, און די משוגעים דאַכט זיך אַז דאָס
 טראָג איך גאַר גאַלדענע טייבעלעך.

„ווי פּיעל ווילסטו געבען פאַר זיי?“ האָט דער שוסמער געפרעגט.

„הונדערט דאָלאַר“, האָט דער יונגערמאַן געענטפּערט.

„ניין, אַזעלכע גאַלדענע טייבעלעך זיינען ווערטה הונדערט מיט
 פּופּציג“, האָט געזאָגט דער שוסמער וועלכער האָט געוואָלט רייך ווערען.

„אזוי פּיעל געלד האָב איך ביי זיך ניט“, האָט דער יונגער מאַן

געזאָגט און איז אַוועק ווייטער.

דער שוסמער האָט גענומען טראַכטען פּילייכט איז דאָס טאַקע
 אַן אמת אז ער האָט גאַלדענע טייבעלעך אין די הענד. האָט ער אויפֿ-

געוועקט אַ אינגעל וואָס איז געשלאָפּען אויף אַ באַנק, נעבען אַ גאַרטען,
 און האָט איהם געפרעגט:

„זאָג מיר, אינגעלע, וואָס האַלט איך אין מיינע הענד?“

„גאלדענע טייבעלעך“, האָט דער אינגעל געענטפערט.
יעצט האָט שוין דער שוסטער אליין אָנגעהויבען צו גלויבען אז
די פּאַר שיד וואָס ער טראָגט אין זיינע הענד זיינען טאַקע גאלדענע
טייבעלעך. האָט ער זיך אַוועקגעשטעלט אין מיטען מאַרק און גענומען
שרייען :

„גאלדענע טייבעלעך! ווער וויל קויפּען גאלדענע טייבעלעך?“
עס האָט זיך באלד ארום ארומגעקליבען אסך מענשען. מענער,
פּרויען, אַלט און יונג. זיי האָבען געקוקט אויף דעם שוסטער און גע-
שמייעלט. זיי האָבען ניט געקענט פאַרשטעהן וואָרום ער האַלט אַ
פּאַר שיד אין די הענד און שרייט „גאלדענע טייבעלעך“.
„אַ משוגענער!“ האָט איינער אויסגערופּען.

און באלד האָבען זיך געפונען ווילדע אינגלעך וואָס האָבען באַ-
וואָרפּען דעם שוסטער מיט שמיינער און מיט ערד. ער האָט גענומען
שרייען און מאַכען גוואַלדען. אַ פּאַליציסט האָט איהם ארעסטירט,
איהם געבראַכט אין געריכט און איהם פאַרקלאָגט אז ער איז אַ משוגע-
נער. דער פּאַליציסט האָט געצייגט דער ריכטער די פּאַר שיד וואָס
דער שוסטער האָט געהאַלטען אין די הענד און האָט זיי געוואַלט פאַר-
קויפּען. שרייענדיג אז זיי זיינען גאלדענע טייבעלעך.

דער ריכטער האָט געהייסען דעם שוסטער אריינזעצען אין געפּענג-
ניס און איהם דאַרט האַלטען ביז אַ דאַקטאָר וועט אונטערזוכען זיין
פאַרשטאַנד.

אַבער ווי מען האָט דעם שוסטער געוואַלט אַבפיהרען אין גע-
פּענגניס, איז אריינגעקומען דער חתן. ראובן, וואָס האָט ביים שוסטער
די פּאַר שיד באַשטעלט און האָט געבעטען דעם ריכטער אז ער זאל
דעם שוסטער פּריילאָזען, וויל ער איז ניט שולדיג. ראובן האָט דער-
צעהלט אז ער האָט עס אונטערגעשיקט די מענשען וואָס האָבען דעם
שוסטער איינגערעדט אז די שיד זיינען גאלדענע טייבעלעך, און דאָס
האָט ער געטאָן וויל דער שוסטער האָט ביי איהם געוואַלט ארויס-
ציהען פינג און צוואנציג דאָלאַר פאַר אַ פּאַר שיד.

דער ריכטער האָט אויסגעהערט די גאַנצע געשיכטע און האָט דעם

אַרימען שוסטער פריי געלאָזען. אויס גרויס דאנקבארקייט האָט דער שוסטער געגעבען די פּאַר שיד צו ראוב'ען און האָט צו איהם געזאָגט אז ער שיינקט זיי איהם, אָבער ראובן האָט קיין געשאַנק ניט געוואָלט נעהמען פון דעם אַרימען שוסטער, און ער האָט איהם פאר די שיד גע- געבען צעהן דאָלאַר, ווי ער האָט זיך מיט איהם באדונגען דעם ערשטען מאָל.

מעשה'לאך און משלים

פון בודדאה, דער נביא פון די הינדרום.

1

וואָס איז ליכט ?

עס האָט אמאָל געלעבט א גרויסער געלעהרטער וועלכער איז געווען קלאַר אין די הייליגע ביכער. מיט יעדען איינעם פלעגט ער ליעב האַבען זיך צו שפּאַרען און צו האַבען פּלפּולים, און יעדען איי-נעם פלעגט ער רופּען „עם האַרץ“, אונזיסענדער.

גרויס האָט ער זיך געהאַלטען דער געלעהרטער מאַן, זעהר גרויס. און איין מאָל איז דער גרויס געלעהרטער מאַן ארויס אין גאַס מיט אַ לאַנטערנע אין מיטען טאָג, און ווייל עס איז געווען א ליכטיגער, זונטיגער טאָג, האַבען זיך מענשען געוואונדערט צו וואָס דער געלעהרטער מער מאַן דאַרף האַבען די לאַנטערנע. אַבער פרעגען איהם האָט קיי-נער געוואָגט, ווייל יעדער איינער האָט געוואוסט אַז מיט איהם וועט זיך קיינער ניט אויס'טענה'ן, און אז אימיצער פרעגט איהם עפעס, שרייט ער אויס: „עם האַרץ! גראַבער יונג!“

אַבער עס האָט זיך דאָך געפונען איינער אַ מאַן, און דוקא זעהר אַן איינפאַכער מענש, וועלכער האָט זיך ניט געשראַקען, דען סאי ווי האַר-בען אלע געוואוסט אַז ער איז ניט געלערנט, אַבער דערפאַר איז ער גע-ווען אַרענטליך און קלוג פון דער נאַטור.

האַט דיזער מאַן זיך גענומען מוטה און האָט דעם געלעהרטען געפרעגט:

„וויילט איהר פילייכט זיין אזוי גוט און ערקלערען אַן אונזיסענדען מאַן, צו וואָס איהר טראַגט אַ לאַנטערנע אין מיטען העלען טאָג?“

„ווייל עס איז א פינסטערע וועלט, גראַבער יונג איינער!“ האָט דער געלעהרמער אויסגעשריען, „און איך זוך ליכט.“
 „עס טוט מיר זעהר לייד“, האָט דער אונוויסענדער, אַבער קלוגער מאַן געזאָגט, „עס טוט מיר זעהר לייד אויף אַזאַ גרויס געלעהרמען מאַן ווי איהר, וואָס קען ניט זעהן די ליכטיגע זון וועלכע שיינט איבער אונז אַלע מענשען צוגלייך.“

„וואו איז די זון?“ האָט דער געלעהרמער מאַן געפרעגט.

און דער אונוויסענדער מאַן האָט געענטפערט:

„דיין גרויסע גאווה האָט דיר פאַרשמעלט די אויגען אַז דו זאָלסט די ליכט פון דער וועלט ניט זעהן. זאָלסט וויסען זיין אַז דיזע זון וואָס איך זעה, ליכט ניט נאָר אין הימעל, זאָנדערען אויך אין די הערצער פון אַלע מענשען וואָס האַבען איינע די אַנדערע ליעב און האַלטען זיך פאַר ברידער.“

2

דעם נביא'ס פעלד-ארבייט

ראדוואַזשאַ, דער רייכער פאַרמער, האָט איינמאַל געפייערט דעם יום טוב פון שניט, און האָט זיך געפרעהט מיט דער גערעטעניס פון זיינע פעלדער.

בעת דער שמחה איז אָנגעקומען בודדאָה, דער נביא, מיט זיין בעטלער שיסעל אין האַנד*.)

„עס וואָלט פאַר דיר בעסער געווען“, האָט דער פאַרמער געזאָגט, „ווען דו וואָלסט געגאַנגען אַרבייטען, איידער צו געהן בעטלען. זעהסטו, איך אַקער און זייה, און דערפאַר האָב איך וואָס צו עסען. טו דאָס זעלבע וועסטו אויך האַבען.“

און דער נביא האָט איהם געענטפערט:

(* די פריעסטער און נזירים פון די הינרום לעבען פון דעם וואָס מענשען שנקען זיי פאַרטיגע עסענס, מייסטענס אַ ביסעל רייז, אָדער מיִלך. צו דעם צוועק געהען זיי אַרום מיט אַ שיסעלע אין האַנד.

„יא, מיין הערר, איך טו אויך אַקערען און זייען, און דערפאר האָב איך צו עסען.“

„ביזטו דען אַ פאַרמער?“ האָט יענער געפרעגט. „וואו זשע זיינען

דיינע אַקסען? וואו איז די זריעה און דין סאַכע?“

„גלויבען איז די זריעה וואָס איך פאַרזייה“, האָט דער נביא גע-
ענטפערט, „גוטע טאַטען איז דער רעגען וואָס מאַכט מיין זריעה וואָס
סען, חכמה און עניוּות זיינע די סאַכע, מיין שכל איז די הענטעל און
די לייצעס, און מיין שמענדיגער שמרעכען איז דער אַקס וואָס שלעפט
די סאַכע. פּרוכט פון מיין פעלד איז עולם הבאָ.“

דער רייכער פאַרמער האָט דאָן אָנגעגאַסען אַ גאַלדענע שיסעל פול
מיט רייז און מילך און האָט עס געגעבען צום נביא, זאָגענדיג: „זאָל
דער לעהרער פון די מענשען עסען פיעל זיין האַרץ גלוסט, ווייל זיין
סאַכע בריינגט אַזעלכע פּרוכט וואָס לעבט אייביג.“

3

דער ברענענדר פּאַלאַסט

א רייכער מאַן האָט געהאַט אַ פּאַלאַסט. דער פּאַלאַסט איז געווען
זעהר גרויס, אָבער אויך זעהר אַלט. די ווענט און די זיילען זיינען גע-
ווען צופוילט און דער דאָך אויסגעטריקענט. איינמאָל, זיצענדיג אין
זיין פּאַלאַסט, האָט דער רייכער מאַן דערשמעקט רויך, איז ער ארויס-
געלאָפּען אין דרויסען און האָט געזעהן אַז די גאַנצע געביידע איז אין
פּלאַמען. ער האָט זיך דערמאנט אַן זיינע קינדער וועלכע האָבען זיך
געשפּיעלט אינוועניג, אין פּאַלאַסט, און ער איז אַ פאַרציטערטער גע-
וואָרען.

דער ערשראָקענער פאַמער איז געבליבען שמעהן און ניט גע-
וואוסט וואָס צו טאָן. ער האָט געהערט ווי זיינע קינדער לויפען ארום
און שפּרינגען, און שרייען לוסטיג און פרעהליך. ער האָט געוואוסט
אַז ווען ער וועט זיי זאָגען אַז די הויז ברענט וועלען איהם די קינדער
ניט גלויבען. זיי וועלען מיינען אַז ער וויל זיי זאָלען ארויסגעהן זיך
שפּיעלען אין גאַס. און אויב ער וועט אריינלויפען אין הויז און זיי

איינציג ווייז כאפען און ארויסטראָגען, ווייס ער, אז בלויז איינעם אָדער צוויי וועט איהם געלונגען צו ראַטעווען און די איבעריגע וועלען פון איהם אנטלויפען און פארכאפט ווערען פון די פלאַמען. פלוצלונג איז דעם פאַטער איינגעפאלען אַ גליקליכער געדאַנק. „מיינע קינדער“, האָט ער זיך געטראַכט, „האַבען ליעב שפיעלצייג. אויב איך וועל זיי צוזאָגען שעהנע צאָצקעס וועלען זיי מיך פאַלגען.“ דאַן האָט ער אויסגעשריען הויך, אויפ'ן קול, „קומט, קינדער, זעהט וואָס פאַר אַ מתנות אייער פאַטער האָט אָנגעגרייט פאַר איך. אזעלכע שעהנע צאָצקעס האָט איהר נאָך אין אייער לעבען ניט געזעהן. קומט אַרויס וואָס שנעלער.“

און זעהט, פון אלע זייטען פון דער ברענענדער הויז האָבען אָנגע- הויבען צו לויפען די קינדער. דאָס וואָרט „צאָצקעס“ האָט זיי צוגע- צויגען, און דער גוטער פאַטער האָט זיי געקויפט שעהנע צאָצקעס, נאָר די קינדער האָבען שוין אויף די שפיעלצייג ניט געקוקט. זיי האָבען געקוקט אויף דעם פייער און האָבען פארשמאנען אין וואָס פאַר אַ גרויס געפאַהר זיי זיינען געווען, און זיי האָבען געדאַנקט זייער קלוגען פאַטער וואָס ער האָט זיי מיט זיין גרויס ליעבשאַפט גערעטעט פון אַ זיכערען טויט.

דער נביא קען גוט די מענשען-קינדער, און ער דערזעהלט זיי, אז אויב זיי וועלען זיין גוט וועלען זיי קריגען גוטע זאָכען פאַר דעם, און אויף אַזאָ אופן רעטעט ער זיי פון שלעכטע מעשים. און עס קומט אמאָל אַ צייט ווען די קינדער זעהען פון וואָס פאַר אַ סכנה דער נביא האָט זיי גערעטעט, און זיי לויבען דערפאַר זיין נאַמען.

4

ד ע ר ב ל י נ ד ע ר

אַ מאַן וואָס איז געבאָרען געוואָרען בלינד און האָט קיינמאָל ניט געזעהן די ליכט פון דער וועלט, האָט איינמאָל געזאָגט: „איך גלויב ניט אַז עס איז דאָ ליכט און פאַרבען, איך גלויב ניט אז עס זיינען דאָ ווייסע מענשען און שוואַרצע. איך גלויב ניט אַז גראַז

איז גרין און אז בלומען זיינען דא ווייסע, און געלע, און רויטע, און בלויע. קיינער האט נאך אזעלכע זאכען מיר געקענט באווייזען, און דאס וואס מען קען מיר ניט באווייזען בין איך ניט מחויב צו גלויבען". א פריינד האט מיט איהם גענומען מענה'ען און איהם צו געבען צו פארשטעהן וואס זעהן מיינט.

„דאס האסטו זיך איינגערעדט אזוי“, האט דער געבוירענער בלינד דער געזאגט. „ווען נאכט אדער טאג וואלטען עקזיסטירט, וואלט איך זיי געקענט מיט די הענד אנטאפען“.

5

א לוקסוס לעבען

ווען בודדאח איז ארומגעפאָהרען איבער דער וועלט און געלערענט מיט מענשען ווי צו לעבען ריכטיג און מיט יושר, איז ער אָנגעקומען אין איין אָרט, וואו די שטאָדט לייט זיינען איהם ארום אַנטקעגען און זיך פאר איהם געבוקט.

איינער א רייכער מאַן וועלכער האט זיך ניט געבוקט, האט געזאָגט צום נביא :

„דער נביא מוז מיר ענטשולדיגען, איך בין צו פעט און קען זיך ניט בוקען. איך קען זיך קוים ריהרען אויף מיינע פיס“.

„וויילסטו וויסען פון וואָנען דאָס קומט?“ האט בודדאח געפרעגט.

„יא“, האט דער רייכער מאַן געזאָגט, „און פילייכט קען דער נביא

מיר צייגען א וועג ווי איך זאל געהיילט ווערען?“

„עס זיינען דא פינף זאכען וואָס בריינגען צו אזא צושטאַנד ווי

דיינער“, האט דער נביא ערקלערט, „צופיעל עסען, צופיעל שלאָף, צו-

פיעל יאָגען זיך נאָך פאָרגניגענס, וועניג אַרבייט און וועניג דענקען.

באָהערש דיין ווילען ביים עסען און ביי אלעס, און דו וועסט ווערען א

מענש גלייך ווי אַלע“.

אין א פאָר יאָהר ארום איז בודדאח ווידער געקומען אין דער זעלבער

שטאָדט, און יענער רייכער מאַן איז צו איהם אַרויסגעקומען, אזוי ווי

אַלע מענשען, זיך געבוקט אזוי ווי אַלע, און האט געזאָגט : „

„גרויסער נביא! דו האַסט געהיילט מיין קערפּער. יעצט גיב מיר אן עצה ווי צו היילען מיין גייסט, איך זאל קענען דענקען און פאר-שמעהן אלעס, ווי אלע קלוגע און געלערענטע מענשען.“

און דער נביא האַט געענטפּערט: „אזוי לאַנג ווי דו האַלסט ריכטיג טיג דיין קערפּער, וועט דיין גייסט אויך זיין געזונד, דען א געזונדער גייסט קען עקזיסטירען נאָר אין אַזא קערפּער וואָס ווערט ריכטיג אויפגעפאַסט און איבערטערט ניט די געזעצען פון דער נאַטור.“

